A-0000250

Vol. VIII
No. 1

8th July, 1974,
(Monday)
18th Ashadh, 1896 S.E.

THE ANDHRA PRADESH

Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

	Pages
Oral Answers to Questions.	.. 1
Written Answers to Questions (Unstarred Questions)	.. 24
Privilage Motion:	
re: Convening of meeting of Venakatagiri Panchayat Samithi on 3rd July 1974 during the meeting days of the Assembly —(Ruling given: disallowed).	.. 40
Business of the House	.. 45
Matters under Rule 341:	
re: Police lathi charge on 5-7-1974 on the inmates of Social Welfare hostels in the twin cities.	. 45
Calling attention to matters of Urgent Public Importance:	
re: Government's decision to allot houses to Govt. employees before retirement.	.. 49
re: Need for reinstatement of the Labourers of the Continental Company, Visakhapatnam.	.. 51
re: Implementation of the Government's policy of employment to the "Sons of the Soil".	.. 54

[Contd. on 3rd Cover

PRINTED BY THE DIRECTOR OF PRINTING, GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
AT THE GOVERNMENT CENTRAL PRESS, HYDERABAD.
1975

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

PRINCIPAL OFFICERS

Speaker: Sri P. Ranga Reddy

Deputy Speaker: Sri Syed Rahmat Ali

Panel of Chairmen:
1. Sri Kaza Ramanadham
2. Sri Baddam Yella Reddy
3. Smt. D. Indira
4. Sri M. Yellappa

Secretary : Sri A. Shanker Reddy,
B. A., LL. B.

Assistant Secretaries:
1. Sri M. Ramanadha Sastry
2. Sri P. Ranga Rao
3. Sri E. Sadasiva Reddy
4. Sri V. K. Viswanath
5. Sri S. Purnananda Sastry
6. Sri K. Satyanarayana Rao
7. Sri R. N. Sarma

Pages

Statement by Minister for Health and Medical :

re: Problem of drug adulteration and the steps to combat the same . 58

Statement (by Minister for Social Welfare):

re: Burning of Harijan huts of Ramannapalli, Cuddapah District. . 59

Papers laid on the Table:

1. Ad Hoc Regulations to A. P. Public Service Commission Regulation, 1963. .. 63
2. Amendment to Rule 6 of A. P. Distillary Rules, 1970. . 63
3. Amendment to Medical Attendance Rules relating to Dy. Speaker, Dy. Chairman, Chief Whip. Parliamentary Secretaries, M.L.As., and M.L.Cs , 63
4. Annual Accounts of A. P. State Road Transport Corporation, 1972-1973. . 63
5. Annual Administration Report of A. P. S. R. T C., for 1972-1973. 64

Government Bill:

A. P. (Krishna and Godavari Delta area) Drainage Cess (Amendment) Bill, 1974

—(Introduced). .. 64

Point of Order

re: Supply of Printed Policy Statements on Demands in advance. 64

Voting of Demands for (1974-75)

Demand No. XXXIV—Agriculture. .. 66
Demand No. XXXVI—Animal Husbandry. 66
Demand No. XXXII— Dairy Development. . 66
Demand No. XXXVII—Fisheries. .. 66
Demand No. XXXIX—Forests, . 66
Demand No. XXXIII—Cooperation. .. 66

Appendices. Discussion—(Contd). .. 87

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
OFFICIAL REPORT

Thirty Eighth day of the Third Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 8th July 1974
The House met at Half-past-Nine of the Clock
(Mr Speaker Sri P. Ranga Reddy in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS 9.30 a. m.

LOSS SUSTAINED BY AGRO INDUSTRIES CORPORATION

720—

* 3910 Q.— Sri M. Narayan Reddi (Bhodan):—Will hon. the Chief Minister be pleased to state

(a) the year-wise investment made by the Central and State Governments in Andhra Pradesh State Agro-Industries Corporation Limited since its inception in March, 1968 to 31-3-73;

(b) the year-wise loss from March 1968 to March 1973 and the cumulative loss sustained by this Corporation by 31-3-73 and the reasons for such huge losses;

(c) whether the Government have instituted any detailed enquiry or investigation into the affairs of the Corporation to ascertain the 'real reasons' for the loss; and

(d) if so, the outcome of such investigation and the action taken thereon?

Hon the Chief Minister (Sri J. Vengala Rao):—

(a) & (b) The particulars are placed on the table of the House.

(c) No, Sir,

(d) Does not arise.

* n asterisk before the name indicates correction by the Member.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(a)

	Central	State	Total
	Rs.	Rs.	Rs.
March, 1969 to June 1969	1,47,00,000	1,53,00,000	3,00,00,000
July, 1969 to June 1970	—	—	—
July, 1970 to June 1971	24,20,000	25,00,000	49,20,000
July, 1971 to June 1972	—	25,00,000	25,00,000
July, 1972 to June 1973	73,80,000	52,00,000	1,25,80,000
	2,45,00,000	2,55,00,000	5,00,00 000

(b)

		Profit/Loss	Cumulative loss
March, 1968 to 30-6-1969	(+)	1,43,036	—
1-7-1969 to 30-6-1970	(—)	21,14,392	19,71,356
1-7-1970 to 30-6-1971	(—)	55,71,881	75,43,237
1-7-1971 to 30-6-1972	(—)	35,88, 88	1,11,27,225
1-7-1972 to 30-6-1973	(—)	46,11,000	1,57,38,225

(Provisional figures–subject to audit)

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—(ఎ), (బి). వివరాలు సభాసమక్షమందు వుంచ బడ్డాయి. (సి) లేదండి. (డి) ఉద్భవించదు

(శ్రీ) నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు):—అయిదు కోట్ల రూపాయలు రాష్ట్రప్రభుత్వము, కేంద్రప్రభుత్వము పెట్టుబడి పెట్టారు. ఇందులో ముప్పాతిక వంతులు నష్టము కలిగింది. ఈ నష్టం రావడానికి కారణాలు ఏమిటి? ట్రాక్టరులు ఇండస్ట్రీస్ కార్పొరేషను కాంపౌండునిండా పడి వున్నాయి. ఇందులో జరిగిన అవకతవకలకు బాధ్యులు ఎవరు? తీసుకున్న చర్యలుఏమి?

(శ్రీ) జె వెంగళరావు :—దీనిలో 1,57,38,000 రూ లు వరకూ లాస్ వుంది అయినప్పటికి ఇందులో అగ్రికల్చరల్ డిపార్ట్‌మెంటునుంచి తీసుకున్న వాటిలో చాలావరకూ పనికిరాని మెషనరివుంది. సర్‌ప్లస్ స్టాఫ్ వున్నారు.

(శ్రీ) డి. వెంకటేశం (కుప్పం).—ఇయర్ వైజు టోటల్ లాస్ 1,57,38,000 రూ లు వరకూ వుందన్నారు 1973 నుంచి 1974 వరకూ యీ లాస్ ఎంతో తెలిసినదా? అయితే ఎంత?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—30-6-73 వరకూ లాస్ 1,57,38,000 రూ.లు.

(శ్రీ) సి వి కె రావు (కాకినాడ) :—1,57,38,225 రూ.లు 1972-73 వరకూ వచ్చిన క్యుమిలేటివ్ లాస్ 1971-72 వరకూ వచ్చిన లాస్ 1,11,27,225 రూ లు .1970-71 వరకూ వచ్చినది 75,43,237, 1969-70 కి 19,71,356 ఇదంతా టోటల్ చేయాలి

Let us know what that is He has given that from 1-7-1969 to 1970 the cumulative loss is Rs. 19,71,356 and from 1-7-1970 to 30-6-1971 it is Rs. 75,43,237..

Mr. Speaker :—Your question is whether the loss from 1968 to 1973 is cumulative loss. Let us find out.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు:—మొదటినుంచి వచ్చిన లాస్ రూ 1,58,37,000 లు.

Sri C. V. K. Rao :—I would challenge that thing. Because in the answer it has been stated Profit/Loss and for 1968-69 it is plus and for 1969-70 it is minus and the cumulative loss is shown. Yearwise it has been shown. For 1972-73 it is Rs 1 57,38,.25. And this is put... ..

మిస్టర్ స్పీకర్ :—సెకండు కాలములో ప్రాఫిట్ అండ్ లాస్ అని ఇచ్చారు.

(శ్రీ) జె వెంగళరావు :—అన్ని కలిపి క్యుములేటివ్ లాస్ వుంది.

Sri C. V. K. Rao :—If it is so, it is wrong way of putting things.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఒక సంవత్సరం మాత్రమే ప్రాఫిట్ వచ్చింది. మిగతా సంవత్సరాలు లాస్ వచ్చింది.

(శ్రీ) కుడిపూడి ప్రభాకరరావు (అమలాపురం) :—లాస్‌ను రికూవ్ చేయాలంటే మహారాష్ట్ర మాదిరిగా కార్పొరేషను ఫెర్టిలైజరు ప్లాంటు పెట్టి ప్రాఫిట్ గెయిన్ చేయాలి ప్రభుత్వం ఫైనాన్షియల్ ఎయిడ్ యిచ్చి ఆ విధంగా చేస్తారా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—నారాయణరెడ్డిగారు ఛయిర్‌మన్‌గాను, ప్రభాకరరావుగారు మరొక సభ్యులు ఆ బోర్డులో వున్నారు. వారు అంతా స్టడి చేస్తున్నారు. అభిప్రాయభేదాలు యిందులో ఏమీ లేవు. ఈ సంస్థ ప్రజలకు వుపయోగపడకుండా వుంది. హైర్ చార్జెస్‌కూడా చాలా ఎక్కువగా వున్నాయి. అసలు

యిది పుంచాలా తీసివేయాలా అనేది వుంది. పుంచితే ఎలాగ నడిపించాలనేది కూడా ఆలోచనలో వుంది.

Sri A Sreeramulu (Eluru):—The total loss is Rs. 1,57,38,225. That means this Corporation has already eaten nearly 1/3 of the capital investment. I would like to know what exactly is the nature of these losses. Is it in regard to transactions of purchase and sale of machinery or is it in regard to hiring of the machinery or top heavy administration or is it due to swindling of money by the people who are put in charge?

(శ్రీ) జె వెంగళరావు —అన్నిటిలో వుండవచ్చు, ఎందుకంటే పూర్వం అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటులో వుండే మెషనరీ 142 లక్షలు ట్రాన్స్‌ఫరు చేశారు. 54 లక్షలు లాస్ వుంది. ఇందులో ఓవర్ హెడ్ చార్జెస్ ఎక్కువగా వున్నాయి సర్‌ప్లస్ స్టాఫ్ ను యిక్కడకు ట్రాన్స్‌ఫరు చేశారు మెషనరీ వుపయోగంలో వుండడంలేదు. అయిదారు నెలలబట్టి యిది ప్రజలకు వుపయోగంగా వుండడంలేదు, ఏమిచేయాలా అని ఆలోచిస్తున్నాను హయిర్ చార్జస్ కూడా చాలా ఎక్కువగా వున్నాయి. మెషనరీ వుంది సరిగా పనిచేయడంలేదు

(శ్రీ) వి శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి):—మూడు వంతుల వరకూ తినడానికి కారణాలు చాలా వున్నాయి. ఈ నష్టము వాలుగయిదు సంవత్సరాలనుంచి వుంది. ఇది కవరు చేయడానికి అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటు నుంచి వేరేది ట్రాన్స్‌ఫరుచేసి ఒక వ్యాపారంమాదిరిగా చేశారు ఎరువుల డిస్ట్రిబ్యూషనుకూడా వారికే అప్పచెప్పారు ఒక కమిటీ వేశారు తిరిగి బోర్డుకూడా వేశారనుకోండి. ఈ లాస్ యీ విధంగా వుండడానికి కారణాలు ఇన్‌వెస్టుగేటుచేయడానికి ఒక టెక్నికల్ కమిటివేసి ఇకముందు ఇలాంటివి జరగకుండా చూస్తారా?

9.40 a.m. (శ్రీ) జె వెంగళరావు.—ఇప్పుడు ఈ కమిటీ బోర్డు. మామూలు బోర్డు ఏక్స్‌పైర్ అయిపోతే అందులో నాన్ ఆఫీషియల్సును వేసాము అది కొత్త కమిటీ కాదు. ఆ ప్లేస్‌లో వేసాము. మీరు చెప్పినట్లుగా టెక్నికల్ ఏక్స్‌పర్ట్సుతో ఒక కమిటీ వేయాలనే ఆలోచన ఉన్నది మంచి అనుభవంగలవారిని చూసి వేయాలి. అసలు దీనిని రెక్టిఫై చేయడమా లేక దానిని వైండ్ అప్ చేయడమా అనే రెండు అలోచనలు ఉన్నాయి. వాటిని గురించి ఆలోచించాలి.

(శ్రీ) కె రంగదాసు (కొల్లాపూర్):—దీనికి దాదాపు 1000 మంది టెక్నిషియన్సును ప్రభుత్వం అప్పగించడం ద్వారా ఎక్కువ నష్టం వచ్చిందనేది ప్రచారంలో ఉన్నది. మీరు ఇచ్చింది 5 కోట్ల రూపాయలు. 1000 మందిని దానికి అంటకట్టి నిర్మాణంగా పనిచేయించుకోనందువల్ల ఇంత నష్టంవచ్చింది. కాబట్టి వారిని ఎక్కడనుంచి అయితే పంపించారో అక్కడికి వాపస్ తీసుకొని ఆ లాస్ నుంచి తొలగించడానికి ప్రయత్నం ఏమైనా చేస్తారా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు:—మెషినరీతోబాటు దగ్గరదగ్గరగా 291 మందిఎక్‌స్ట్రా స్టాఫ్‌ను ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసారు రానురాను రిట్రెంచిమెంటుచేయడం, కొంత మందిని అబ్‌జార్బు చేయడం చేస్తున్నారు. సుమారు 45 లక్షలు రూపాయలు ఎంప్లాయీస్ ఓవర్ హెడ్ చార్జెస్ క్రింద ఖర్చుఅయింది.

(శ్రీ) వంకా సత్యనారాయణ (పెనుగొండ) :—అధ్యక్షా, ఇచ్చిన స్టేటు మెంటులోని కూడిక తప్పు 2 1/2 కోట్ల లాస్‌లో ఉంది అయితే దీనికి మనం ఎంత పెట్టుబడి పెడితే అంత సెంట్రల్ గవర్నమెంటు పెట్టుబడి పెడుతుంది. అందుచేత ఇది నేచురల్‌గా వచ్చినటువంటి లాస్ మాత్రంకాదు ఇందులో కొంత ఫ్రాడ్‌కూడా ఉంది, సెంట్రల్ గవర్నమెంటునుంచి ఎయిడ్ వచ్చేటటువంటి సంస్థ ఇది. లాస్ వచ్చిందని రద్దుచేయడం కంటె దీనికి కారణాలు కనుక్కొని దానిని రెక్టిఫై చేయడానికి ప్రయత్నిస్తారా? భవిష్యత్తులో ఫెర్టిలైజర్సే కాకుండా ట్రాక్టర్సు, పైర్సు, ఇతర ఇంప్లిమెంట్సు దీనిద్వారా సరఫరా చేస్తే రైతులకు ఎక్కువగా లాభం ఉంటుందేమో పరిశీలించి లాభాలు వచ్చేట్లు మార్చడం కోసం ఎందుకు ప్రయత్నం చేయరు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—రద్దుచేస్తాము అని నేను చెప్పలేదు దానిని మార్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

(శ్రీ) నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— (శ్రీ) బి. వి. సుబ్బారెడ్డిగారు ఒక వారం రోజులకు చనిపోతారనగా ఒక ప్రకటన చేసారు. పూల్ ఫెర్టిలైజర్సు మార్కెటింగు ఫెడరేషను నుంచి తీసి ఆగ్రో ఇండస్ట్రీస్‌ను కార్పొరేషనుకు అప్పగిస్తున్నామని అన్నారు పూల్ ఫెర్టిలైజర్సు అంటే ఇంపోర్టెడ్ ఫెర్టిలైజర్సు. ఇక్కడికి వచ్చేటప్పటికి గోతాములు చిరిగిపోయి ఉంటాయి అవి డీల్ చేస్తే ఇంకా ఎక్కువ లాస్ వస్తుంది. మార్కెటింగు ఫెడరేషను నుంచి ఆగ్రో ఇండస్ట్రీస్‌ను కార్పొరేషనుకు తీసుకొని రావడమంటే ఉన్న లాస్ కాక ఇంకా ఎక్కువ లాస్ చేసుకొనే దానికి అవకాశం ఉన్నది ట్రాక్టర్సు ఎన్నో మిగిలి ఉన్నాయి. వాటిని అమ్మే ఏర్పాటు ఏమైనా చేస్తున్నారా? ఆగ్రో ఇండస్ట్రీస్‌ను కార్పొరేషను అగ్రికల్చర్ ఇంప్లిమెంట్సు ఎందుకు సరఫరా చేయడంలేదు? కేవలం జింకు పీట్సు మాత్రమే ఉన్నాయంటున్నారు. దీనిమీద ఏమి చర్యతీసుకుంటారు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఫెర్టిలైజరు ఇవ్వాలనే ఆలోచన ఉన్నది. ఇంకా ఇవ్వలేదు. ఆగ్రో ఇండస్ట్రీస్‌ను కార్పొరేషను యాక్టివిటీసు ఎక్స్‌పెండు చేయాలి. పెట్టిసైడ్సుకాని మిక్చర్సుకాని ఇట్లాంటివి పెట్టి ఎక్స్‌పాండు చేసి సర్‌ప్లస్ స్టాఫ్‌ను యటిలైజు చేసుకొని లాసెస్‌ను రికవరి చేసుకునే ఆలోచన ఉన్నది. ఇప్పుడు పనికి రానటువంటి ట్రాక్టర్సు, బుల్‌డోజర్సు కొన్ని అమ్మివేసారు. ఇంకా కొన్ని అమ్మివేయాలని ఆలోచిస్తున్నారు

(శ్రీ) సి. వి. కె రావు :—5 కోట్ల రూపాయలలో సగం స్టేట్ గవర్నమెంటు, సగం సెంట్రల్ గవర్నమెంటు పెట్టుబడి పెడితే సుమారు 2 కోట్ల రూపాయలు నష్టం వచ్చింది దీన్నిబట్టి ఎంత అసమర్థతగా పని చేస్తున్నదో తెలుస్తున్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంత మెత్తగా చెబుతున్నారంటె నేను ఆశ్చర్యపడుతున్నాను, దీనికి ఎవరు బాధ్యులో వారిమీద చర్య తీసుకొనడానికి ఎందుకు పూనుకోలేదు. కమిటీలు పెట్టడం చాలదు ఈ కమిటీల వ్యవహారాలు సరిపోవు. ఈ వ్యవహారంలో మీరు ఏమి చేయదలచుకున్నారో అసెంబ్లీ క్లోజ్ అయ్యేలోగా తెలియజేస్తారా?

(శ్రీ జె వెంగళరావు :— మొత్త, గట్టి సమస్య ఎక్కడ ఉంది దీనిని రెక్టిఫై చేసి ప్రజలకు ఉపయోగపడేటట్లు చూడాలని ఆలోచిస్తున్నాము.

(శ్రీ సి వి కె రావు :— ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ విధంగా చెబితే ఎలాగ ? I want discussion on this, Sir.

Mr. Speaker :— You send a requisition.

Sri C. V. K. Rao :— Yes Sir.

PUNCH OPERATORS OUSTED IN BUREAU OF ECONOMICS AND STATISTICS

721—

*3625 Q.— Sri Nallapareddi Sreenivasul Reddi :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state

(a) how many punch operators have been ousted in the Department of Bureau of Economics and Statistics as soon as the World Agriculture Census Scheme was closed ; and

(b) whether the ousted employees will be absorbed in other Departments ?

Sri J. Vengal Rao :—(a) 135, Sir.

(b) No. Sir, they should seek employment through the Employment Exchange like other temporary Government employees ousted from service.

(శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఇతర డిపార్టుమెంట్సులో కాకపోయినా బ్యూరో ఆఫ్ ఎకనమిక్సు అండ్ స్టాటిస్టిక్సు డిపార్టుమెంటులో అయినా ఖాళీలు వచ్చినప్పుడు వారిని తీసుకునే దానికి అవకాశం ఉంది కదా ? ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్ఛేంజీలను అడగకుండా వారు అందులోనే పని చేసారు కాబట్టి వేరే డిపార్టుమెంటులో అయితే ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్ఛేంజీలను అడగాలి. వాళ్ల పేర్లు వస్తేనే సెలక్టు చేసుకోవాలి పని చేసి ఊస్టు అయిన డిపార్టుమెంటు కాబట్టి ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్ఛేంజిని అడగకుండా రాబోయే ఖాళీలలో వారిని భర్తీ చేస్తారా ?

(శ్రీ జె వెంగళరావు :— దానిలో ఖాళీలు వచ్చినప్పుడు కూడా ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్ఛేంజీద్వారానే రావాలి

(శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— ఉన్నటువంటి రూల్సు అవి కావు అదే డిపార్టుమెంటు అయితే ఊస్టు అయిన వారిని రాబోయే వేకెన్సీలలో మళ్లీ అజ్జార్బు చేసుకోవచ్చును. వేరే డిపార్టుమెంటులో అయితే ఎంప్లాయిమెంటును అడగాలి. రూల్సు కొంచెము వెరిఫై చేసి చెబితే బాగుంటుంది.

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :— వెరిఫై చేసి చూస్తాము.

Lift Irrigation Schemes in Cuddapah District

722—

* 3184 Q.—Sri R. Seetharamaiah (Kamalapuram) :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether any representations have been given by R. Seetharamaih, M.L.A. to start lift irrigation works on both the sides of Pennar Kundu and Papagni rivers in Cuddapah District which is a a Chronic famine area and to locate an Engineering Division therefor ;

(b) whether the Government will take steps to locate an investigation division, separately in Cuddapah district ; and

(c) whether estimates have been prepared for new schemes on both the sides of the above mentioned rivers, so far, during 1973 ?

The Minister for Medium Irrigation (Sri V. Krishnamurthy Naidu, deputised for the Chief Minister) :—(a) Yes, Sir.

(b) & (c) No, Sir.

శ్రీ డి వెంకటేశం :—'ఎ' కి సమాధానం చెబుతూ ఎస్ అన్నారు, కాని అధిక భాగం నీళ్లు వేస్టుగా పోతున్నాయి. ప్రభుత్వం మహారాష్ట్ర స్టేట్ లాగా పంపింగు స్కీము చేస్తే వ్యవసాయం డెవలప్ చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి ప్రభుత్వం పునరాలోచన చేస్తుందా ?

శ్రీ వి కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—అధ్యక్షా, లిఫ్టు ఇరిగేషను స్కీము కార్పొరేషను పెట్టాము. దానిలో ఇవన్నీ తీసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

Construction and Repairs of Chilamakuru Tank of Kamalapuram Taluk

723—

* 3141 Q.—Sri R. Seetharamaiah :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the amount spent so far for the construction and repairs of Chilamakuru Tank of Kamalapuram Taluk, Cuddapah District ;

(b) what are the works yet to be completed ; and

(c) when they will be completed ?

Sri V. Krishnamurthy Naidu : (a) Rs. 3,17,818/-

(b) Formation of bund is almost completed, except for closure of breaches which occured on 7-9-1968. In some places, the bund is not up to the required standards. Some revetment, ordinary repairs at up stream and down stream sides of Calingulah, balance portion of earth work to channels, Cross Mesonry and Cross Drainage works are yet to be completed.

(c) They will be taken up after the revised estimate which is under examination in cosultation with the Chief Engineer, (Minor Irrigation) is approved by the Government.

(శ్రీ ఎం. ఓంకార్ (నరసంపేట) :— పూర్తి చేయడానికి ఎంత కాలం అయినది?

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :— [illegible] పాల్గొంచాము. ఫండ్సు లేక ఇంతవరకు పూర్తి చేయలేదు [illegible] పూర్తి చేస్తాము.

(శ్రీ విజయలక్ష్మామణి (తిరుపతి) :— ఎప్పుడు పూర్తి చేస్తారు? మంత్రి గారు హామీ ఇవ్వాలి.

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు [illegible] ముగించే వచ్చే సంవత్సరం నీరు ఇస్తాము.

STATE GOVERNMENT CONSENT ON GANGA KAVERI SCHEME

724--

*8313 Q.—Sarvasri Nissankarao Venkata Ratnam (Guntur) Nallapareddi Srinivasul Reddi :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the State Government conveyed its consent to the Ganga-Kaveri scheme initiated by Sri K. L. Rao, the then Central Minister for Irrigation and Power ;

(b) if so, the relative merits and demerits of the scheme, so far as this State is concerned, as per the opinion of the Chief Engineer;

(c) whether the estimate of the cost of mapping and surveying of Ganga-Kaveri scheme entrusted to the Pre-Investment Map Production and Survey Training Centre at Hyderabad has been prepared; and

(d) if so, the estimated cost ?

Sri V. Krishnamurthy Naidu :- (a) No, Sir. The proposed scheme is still in stage of formulation by the Central Water and Power Commission ;

(b), (c), & (d) do not arise.

(శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి :— అన్నట్లుగా ఇనీ సెంట్రల్ వాటర్ అండ్ పవర్ కమిషను ఆధ్వర్యంలో ఎస్టిమేట్సు వేయడం జరుగుతుందా? రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల బాధ్యత ఎంతవరకు ఉంటుంది. ఈ పథకం ప్రతిపాదనల వివరాలు ఉంటే చెబుతారా ?

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :— దీని ప్రకారంగా మొదటి స్టేజిలో 40 వేల క్యూసెక్కు was proposed to be lifted by 2,100 ft. into a canal which flows into Barigi Dam. From there, it flows into a canal. అక్కడి నుంచి పోచంపాడులోకి తీసుకొనివచ్చి అక్కడనుంచి గోదావరి రివర్‌లోనికి తీసుకొనివస్తారు. అక్కడి నుంచి శ్రీశైలం తీసుకొని వచ్చి శ్రీశైలం డామ్‌నుంచి కృష్ణా రివర్‌లోకి తీసుకొనివచ్చి. from there it will be divered to Kauvery to MetturDam in Tamil Nadu. మొడిపైచేసిన తరువాత 40 వేల క్యూసెక్కు of water from Ganga river has to be lifted by .925 ft. అక్కడినుంచి అది బరిగి డామ్‌లోకి వచ్చి బరిగి డామ్‌లోనుంచి ఇచ్చంపల్లి డామ్‌నుంచి గోదావరి నదిలోకి పడి తరువాత అక్కడ 800 ఫీట్ లిఫ్ట్‌చేయాలి. లిఫ్ట్‌చేసి it goes to Srisailam Dam

20,000 cusecs of Godavary water has to be taken from Ichampally for 120 days. దానినుంచి చూస్తే ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి పరిశీలన ప్రకారంగా మన ఆంధ్ర పరిదేశ్‌కు బెనిఫిట్సు కన్నా నష్టం ఎక్కువ ఉంటుందని అనుమానంగా ఉంది కాని ఇది ఫారమ్యులేషనులో ఉంది కాబట్టి దానిపై తగిన వివరాలు తీసుకొని కాని మనం ఏమి చూశను తీసుకుంటాము అని నిర్ణయం చేయలేము.

(శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—ఇటీవల ముద్రాసు పబ్లిక్ వర్క్సు మంత్రిగారు ఒక ప్రకటన చేసారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వంతో కృష్ణా—పెన్నారు విషయంగా సంప్రదింపులు జరుపుతున్నాము ఇది గంగా—కావేరి లింకు ప్రాజక్టుకు మొదటి దశ అవుతుంది, ప్రధమ సోపానం అవుతుందని ఒక ప్రకటన చేశారు. అలాంటి చర్చలు రెండు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్యన జరుగుతున్నాయా? దాని వివరాలు ఏమిటి?

(శ్రీ వి కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—ఈ మధ్యన అటువంటి ప్రయత్నాలు ఏమీ చేయడంలేదు. ఇంతకుముందే దీని ఫార్మేషను వచ్చేప్పుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు కూడా వ్రాయడం జరిగింది మనం కూడా వివరాలు తీసుకొనడం జరిగింది.

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఇప్పుడు దాదాపు పది వేలు కోట్లు దానికి అవుతుందని అంటున్నారు. ఇంత ప్రాజెక్టు చేపట్టడం విషయం మనము ఊహించలేము. బహుశా ప్రభుత్వము కూడ అంగీకరిస్తుందని అనుకొంటాను. ఈ లోపల గోదావరి కృష్ణ లింక్ కెనాల్ దీనివల్ల వాయిదా పడకుండా, వాటర్ డిస్ప్యూట్ గోదావరిది కూడ తేలిన తరువాత, అది తేలిపోయేకల్లా మనము ఈ గోదావరి వాటరును కృష్ణాకు తరలించినట్లయితే, మనకు ఉండేటటువంటి నీటి తగాదాలు చాలా పరిష్కారము అయిపోయి అన్ని ప్రాంతాలకు అనువర్తించేటటువంటి పద్ధతిలో ఉపయోగపడుతుంది కాబట్టి దీంట్లో అది మునిగిపోకుండా మాత్రం ప్రత్యేకంగా దీన్ని గురించి ఇన్వెస్టిగేషన్ కొరకు ప్రభుత్వము పూనుకొంటుందా? 9-50 a. m.

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—ఈ ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఉన్నది. కాని కృష్ణా వాటరు డిస్ప్యూట్ అవార్డు వచ్చిన తరువాత, దాని మీద క్లారిఫికేషన్సు అడిగినాము. అదంతా ఫైనలైజ్ అయితే గాని మనము గోదావరి నుంచి కృష్ణాకు వాటరు తీసుకురానడానికి ప్రయత్నించడం మంచిదికాదని ప్రభుత్వము యొక్క అభిప్రాయం. కాని ఆలోచన మాత్రం ప్రభుత్వానికి ఉన్నది.

Sri A. Sreeramulu :-The Minister while answering 'a' said 'No'. and for the other clauses 'that do not arise'. Later he gave some particulars. This is a gigantic scheme of national importance worked out by the eminent engineer from our State. We have high stakes in this particular scheme. Unless the State Government goes into the merits and demerits, it is not possible for the State Government to say whether it is advantageous or disadvantageous. I want to know whether a Special Team of the U.N.O. investigated into this particular project and expressed any opinion, because I understand that the U. N. O. Special team examined this question and said it is feasible.

Sri V. Krishna Murty Naidu :—When it is asked whether the State Government conveyed its consent, we said' we have not conveyed our consent so far.' ఎందుకంటె బేసిన్ స్టడి తీసుకున్నాము. ఆ మెరిట్స్ డిమెరిట్స్ ఎగ్జామిను చేసుకుంటెకాని చెప్పలేము. ఎందుకంటె అది ఫార్ములే పనులో ఉన్నది. దీని ఫార్ములేషను వచ్చిన తరువాత దాని బెనిఫిట్ చాలా జిల్లాలకు వచ్చినట్లు కనపడుతుంది కాని ఉన్నటువంటి మాపును బట్టి చూచినట్లయితే కంపేరిటివ్ గా ఇతర స్టేట్సు కంటె మనకు బెనిఫిట్ చాలా తక్కువగా కనపడుతుంది. తరువాత కొన్ని క్యూసెక్స్ ఆఫ్ వాటరు దేనికి ఇవ్వాలనుకున్నారంటె జిల్లాలు బెనిఫిట్ అయిన వాటికంటె. They are setting up a part of 20,000 cusecs of water to drought proned areas. Even that is not clear. So we cannot give consent at this stage.

(శ్రీ) కుడిపూడి ప్రభాకరరావు :—అసలు కె.యల్. రావుగారు ఈ స్కీము ప్రపోజు చేసినప్పుడు దేశములోని చీఫ్ ఇంజనీర్సు యొక్క అభిప్రాయము సేకరించడం జరిగింది అట్లాగే కేరళ చీఫ్ ఇంజనీరు ఇది ఫీజిబుల్ కాదని అయనకూడ చెప్పడం జరిగింది. మరి అప్పుడు మన స్టేట్ చీఫ్ ఇంజనీరు ఏమి అభిప్రాయము వ్యక్తపరచారు ?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—అప్పుడు ఆయన అభిప్రాయము తెలిపిన విషయము నాదగ్గరలేదండి మొత్తముపైన నేను చెప్పుతున్నాను. తమిల్ నాడు గవర్నమెంటునుంచి ఆ చీఫ్ మినిస్టరు 1971 లో ఈ విషయము కె. యల్. రావుగారితో మాట్లాడినప్పుడు దీనిపైన సంప్రతింపులు జరిగి ఇది ఫార్ములేషన్ గురించి ప్రయత్నం జరిపారు. They are going to set the basin studies.

(శ్రీ) కోన ప్రభాకరరావు (భావట్ల) :—ఇప్పుడు ప్రపోజు స్కీములో, ఒక రివర్ నుంచి ఇంకో రివర్ లింక్ చేసేటప్పుడు, ఎగ్జిస్టింగ్ కెనాల్సునే యుటిలైజ్ చేసుకోవాలనే అభిప్రాయము ఉన్నదా. లేక ప్రత్యేకంగా కాలవలు త్రవ్వవలసిన అవసరం ఉన్నదా ?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—నేను మొదటే మనవి చేశాను. మొట్టమొదట లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ కొరకు లిఫ్ట్ చేయాలని Where there is possibility we link with the existing canals.

(శ్రీ) వంకా సత్యనారాయణ :—ఇప్పుడు తమిల్ నాడ్ కు ఏదో కొంత వాటరు వస్తుంది అనే అలర్జిక్ అంటే గతములో ఈ కృష్ణా కావేరి విషయంలో కొన్ని డవుట్సు మనవిచేశాము. దానివలన రాయలసీమకు వాటర్ ఇవ్వలేకపోయినాము. ఇప్పుడు అది పెద్ద ప్రాబ్లంగా రాయలసీమకు వాటరు ఇవ్వవలసిన నెసిసిటీ మనమీద అభాండపడివున్నది. 80 పర్సెంట్ ఆఫ్ ది గోదావరి వాటర్ మనము యుటిలైజ్ చేయలేకపోతున్నాము. ఇదంతా పెట్టుబడి సెంట్రల్ గవర్నమెంటు పెట్టుతుంది. మనము లింక్ కెనాల్ త్రవ్వుకొన్నా వెయ్యికోట్లు కావాలని ఎస్టిమేట్సు ఉన్నాయి. మనము ఆస్థితిలో లేము కాబట్టి ఏదో మన ఇంటిపెట్టులో ఉపయోగించుకోవడంకోసం ప్రభుత్వము సీరియస్ గా ప్రయత్నించి ఈ ప్రపోజల్సును అమలుపెట్టడంకోసం కృషిచేస్తారా ? కొంత గోదావరి వాటర్

తమిళ్ నాడ్‌కు ఇచ్చినా, రాయలసీమకు ఇందులో అవకాశము కనపడుతుంది, వెయ్యికోట్లు రూపాయలు మనము పెట్టుబడి పెట్టుకోలేని స్థితిలో రాయలసీమకు నీరు ఇవ్వడానికోసం ఇందులో అవకాశము కన్పడుతుంది కాబట్టి దీనిని ప్రభుత్వము ఎందుకు సీరియస్‌గా ఆలోచించదు ?

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు :—మనం ఈ గోదావరి కృష్ణా వాటరు అవార్డ్సు పైనలైజ్ అయితేగాని ఇది తీసుకోలేము. కాని మనము మాత్రము ఉన్నటువంటి వాటర్‌ను వేస్ట్‌చేయకుండా మొత్తము పైన డ్రాట్—బ్రోన్డ్ ఏరియాస్‌కు అయితేనేమి మిగతా ఎరియాస్‌కు అయితేనేమి ఉపయోగించుకొనే ఉద్దేశము ఉన్నది. కాని గ్రావిటీపైన తీసుకువచ్చినప్పుడు, తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ బెనిఫిట్స్ వస్తాయి, లిప్టు వల్ల వచ్చినట్లయితే ఎక్కువ ఖర్చుగాని తక్కువ బెనిఫిట్సు ఉంటాయి. వాటన్నింటిని ఆలోచన చేసుకొని ఒక నిర్ణయానికి రావలసియుంటుంది. But we are now having an idea to use the water for all the areas of Andhra Pradesh.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:— అధ్యక్షా ! ఇది సెంట్రల్ వాటర్ అండ్ పవర్ కమీషన్ ప్రతిపాదన వారితో రాష్ట్రప్రభుత్వము ఏమైనా సంప్రతింపులు జరిపించా? పూర్తిగా కేంద్రప్రభుత్వమే భరించేదానికయితే అది రెమ్యూనరేటివ్ అయినా కాకపోయినా రాష్ట్రప్రభుత్వం ఒప్పుకోవడం అవసరం కదా? కృష్ణా పెన్నారు లేని లోటు కూడా, అప్పుడు మనము నాగార్జునసాగర్ కొరకు కృష్ణా-పెన్నారు ప్రాజెక్టును వదులుకున్నాము, అది లేని లోటు కూడ తీరుతుంది. అది గంగా కావేరి లింకు తీరుస్తుంది కదా? మరి రాయలసీమ, నెల్లూరు, సర్కారు జిల్లాలన్నిటికి ఉపయోగపడేదానికి అవకాశము ఉన్నదికదా?

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:—మేము వారి అభిప్రాయముతో ఏకీభవిస్తున్నాము. వంకా సత్యనారాయణగారు మద్రాసుకు ఇచ్చినప్పుడు మనకెందుకు అలర్జీ అంటున్నారు. మనకు ఏమీ అలర్జీలేదు మనకు వచ్చే బెనిఫిట్సు ఏమిటో మనము చూచుకొంటున్నాము. అంతేగాని వాళ్ళకు ఇస్తే మనకెందుకు అలర్జీ. మనకు వచ్చేది చూచుకోవాలి.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ:— ఇప్పుడు దాదాపు గంగా బేసిన్‌లో ఉన్న వాళ్ళుకూడ దీనికి అంగీకరించాలి. వాళ్లను కూడ కన్విన్స్ చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. అది ఒక ప్రాబ్లం. తరువాత లిప్టుచేసి, అవి 300 ఫీటు, 200 ఫీటు, 190 ఫీటు ఏవో వరుసగా ఉన్నాయి. అది సోనీ రివర్ నుంచి కలుస్తాయి అనుకొంటే ఒక వేళ ఆ పరిస్థితులలో ఇన్ని హార్డల్సు ఉన్నప్పుడు మనము సెంటరువాళ్లేదో చేస్తుఉంటారు ఇన్వెస్టిగేషన్ అని ఊరుకోవడం అంటే మనము మన ప్లాను వేసుకోవాలి. గోదావరి వాటరును ఇక్కడ డైవర్టు చేసుకోడానికి లేదా సెంటరుతో మొత్తము సీ-ముఖ అంతా ఉపయోగపెట్టుకోడానికయినా కృషి చేయాలి—నేషనల్ అడ్వాంటేజస్ కొరకు. ఇమ్మీడియెట్‌గా స్టేట్‌గవర్నమెంటు కొమిల్‌నాడుకు కొంత ఇచ్చి మనము కొంత పెట్టుకొని, ఇంకొకటికి ఇంకొకటి ఇచ్చేదానికంటే ఫెంటనే మన స్టేట్ గవర్నమెంటును దీనికి సంబంధించినటువంటి స్టేట్సు యొక్క కాన్‌ఫరెన్సు

పెట్టి ఒక ఫైనాలిటీకి రావడానికి ప్రయత్నం చేస్తుందా, ఎందుకంటే మనము ఇరుకులో పడకుండా ఉండడానికి ?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:—ఇంతవరకు చేయలేదు, సలహా బాగానే ఉంది, తప్పకుండా ప్రయత్నం చేస్తాము.

Mr. Speaker:— I request the members that when I once call the 'next question' don't press me for another supplementary etc.

CONSTRUCTION OF GODAVARI BARRAGE

725—

*3819 Q.—Sri M. Nagi Reddy (Gurazala) :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the stage at which the Godavari Barrage construction stands at present ; and

(b) when the construction will be completed ?

Sri V. Krisnamurthy Naidu :—(a) Out of 4 arms of Godavari Barrage the work on construction of Ralli arm is in progress at present. Out of 43 bays, it is programmed to complete work in bays 1-32 including raising of piers upto +42.00 level during the season ending with June 1974.

(b) The work on Ralli Barrage is programmed to be completed by end of June 1975. It is proposed to start the work on Dowlaishwaram arm of the barrage from November 74 and complete it by June 77 if adequate funds are provided. The programme of construction on the remaining two arms depends upon the availability of funds in the years to come.

(శ్రీ) వంకా సత్యనారాయణ:— అధ్యక్షా ! ఇప్పటివరకు రైతులు కట్టి నటువంటి మూడుకోట్ల రూపాయలను ఖర్చుపెట్టడం జరిగింది. ప్రభుత్వమువారు ఒక నయాపైసా ఖర్చుపెట్టలేదు. ఈ బ్యారేజ్ పని ఈ పంచవర్ష ప్రణాళికలో పూర్తి అవుతుందా అంటే గవర్నమెంటు అలాట్‌మెంటు ప్రకారము పూర్తి అయ్యేటట్లు లేదు. వరల్డు బ్యాంకు లోను అన్నారు. అది అవుట్ సైడ్ దిప్లాన్ వచ్చినప్పుడు సక్సెస్‌ఫుల్ అవుతుంది. అందుకోసం ఈ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఈ బ్యారేజ్ పూర్తిచేయడానికి ప్రభుత్వము ఏమేమి చర్యలు తీసుకొంటుందో వివరిస్తారా?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:— నేను ఇప్పుడు చెప్పాను. వారు చెప్పిన మూడు కోట్లు కాదు. 2.66 క్రోర్సు. ఈ సంవత్సరం we have spent about Rs. 3 crores. ఈ సంవత్సరం 2 క్రోర్సు, 8 లక్షలు అని చెప్పినాము. ప్రకటనలో 2 క్రోర్సు, 80 లక్షలు అని పొరబాటుగా పడింది. ఇప్పుడు కూడ ఫైనలైజ్ చేసుకొన్నప్పుడు 2 క్రోర్సు ప్రొవైడ్ చేసుకోవడం జరిగింది. దానిపైన వరల్డు బ్యాంకు లోను విషయంలో మనవిచేశాను. We are trying to complete this within the Fifth Five Year Plan. దానిపైన వివరాలు

చేయడముకంటే ముందు లోనుకు ప్రయత్నము చేసుకొని వచ్చేదానికి ప్రయత్నం చేసుకొంటున్నాము. వివరాలు అందుకే చెప్పడంలేదు.

(శ్రీ) కుడుపూడి ప్రభాకరరావు :—అధ్యక్షా, ఈ వరల్డ్ బ్యాంక్ లోన్ 10-00 a.m.
విషయంలో మనతోపాటు రాజస్థాన్ కెనాల్స్ లైనింగ్‌కు కూడ పోటీ పడుతున్నట్లు కనబడుతున్నది. ఈ రెండింటిలో లై వచ్చినపుడు మనకు ఇమ్మీడియట్‌గా రిజల్టు వచ్చే—యీ ప్రాజెక్టు గురించి గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా మీద ప్రివైల్ అయితే తప్ప మనం సక్సీడ్ అయ్యేటట్లు కనబడదు. కాబట్టి యీ విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా మీద ప్రివైల్ అవటానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? కేవలం మన గవర్నమెంట్ తరపు నుండి ప్రయత్నం చేయటమే కాకుండా మన పార్లమెంట్ సభ్యులందరిచేత ప్రయత్నం చేయించటానికి ప్రయత్నిస్తారా? అందుకు మన పార్లమెంట్ సభ్యులకు యీ ఇన్‌ఫర్మేషన్ అంతా ప్రొవైడ్ చేయడం చాలా అవసరము. మన కమీషనర్ దగ్గర ఆ ఇన్‌ఫర్మేషన్ లేదు నిన్న ఉదయం నేను డి. ఎస్. మూర్తి గారిచేత కమీషనర్ గారికి ఫోన్ చేయిస్తే—నాదగ్గర దానికి సంబంధించిన ఇన్‌ఫర్మేషన్ లేదని—చెప్పడం జరిగింది, I have no information at all about the Godavari Barrage. Will you provide the necessary information to Members of Parliament also so that they may prevail over the Government of India.

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :— ఈ విషయంలో అప్పుడు వరల్డ్ బ్యాంక్ టీమ్ వచ్చినప్పుడు నేను ఢిల్లీ వెళ్ళడం జరిగింది. మన ఆఫీసర్స్. చీఫ్ మినిస్టర్ సెక్రటరీ, ఫైనాన్స్ సెక్రటరీ, పి. డబ్ల్యు. డి. సెక్రటరీ—మేమందరము ఢిల్లీ పోవటం జరిగింది. అక్కడ మేము పంత్‌గారితో మాట్లాడటం, వారు కూడ ప్రామిస్ చేయటం జరిగింది. వారు ఫైనాన్స్‌వారితో మాట్లాడటం జరిగింది. నేను 4 రోజులు అక్కడ ఉండి దానిపై చర్చలు జరిపినాము. ఒక నిర్ణయానికి వస్తారని ఆశిస్తున్నాను, అక్కడ ఏమీ ఇన్‌ఫర్మేషన్ లేదని చెప్పడం ఆశ్చర్యంగా ఉంది. అది తప్పకుండా వస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—జూన్ 75 కు డబ్బు ఉంటే పూర్తి అవుతుందని అంటున్నారు. ఎప్పుడు మీకు డబ్బు ఉంటుంది? ప్రజలదగ్గరనుండి 2 కోట్లు తీసుకువచ్చి తర్వాత దానిని పూర్తి చేస్తామని చెప్పకపోతే ప్రభుత్వం చేసే పని ఏమిటి?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—అది పూర్తి చేస్తాము. దేనికైనా డబ్బు ఉండాలి. అవాంతరాలు వచ్చి డబ్బు లేకపోతే చేయగలిగింది ఏమీ లేదు. ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఐదవ ప్రణాళికలో తప్పకుండా కంప్లీట్ చేస్తామని చెబుతున్నాను

(శ్రీ) కోన ప్రభాకరరావు :— అధ్యక్షా, ఇది కొత్త ప్రాజెక్టు కాదు. కాటన్ దొర కట్టినప్పుడు 100 సంవత్సరాలు దానికి లైఫ్ స్పేన్ పెట్టారు. ఎప్పటికప్పుడు యిది పోతుందనే భయంతో ఉన్న విషయం యిది. గవర్నమెంట్

ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపకుండా ఇంత కాంప్లిసెంట్‌గా ఉండటానికి తగు కారణాలు ఉన్నాయా? ఈ బేరేజ్ డేమేజ్ కాకుండా ఇంకా 10, 5 ఏండ్లు ఉండటానికి సావుకాశం ఉన్నదనే సమాచారం మీ దగ్గర ఉన్నదా?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:—డబ్బు లేకపోవటమే కారణము. గత సంవత్సరం యీ ప్రమాదం వస్తుందనే వంశధారనుండి గొట్టనుండి డబ్బు డైవర్ట్ చేసి ప్రస్తుతం ర్యాలీ కంప్లీట్ చేయటం జరిగింది. We are trying to complete Dowaleswaram also. ఇదే గాకుండా నాలుగు ఒకేసారి కంప్లీట్ చేయాలనే ఉద్దేశ్యముతో వరల్డ్ బ్యాంక్ లోన్‌కు ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. అది వచ్చినా రాకపోయినా, దానిని పూర్తి చేయాలనే సంకల్పం పూర్తిగా ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి):—అధ్యక్షా, ఇది కొత్త ప్రాజెక్టు కాదు. మొత్తం దీని కాస్ట్ ఎంత? ప్రజలు ఇచ్చిన రెండున్నర కోట్ల రూ.లలో ఎంత పని అయినది? ఈ సంవత్సరం ప్రభుత్వం ఎంత కేటాయించారు?

(శ్రీ) వి కృష్ణమూర్తినాయుడు:—దీనికి 89 కోట్ల రూ. ఖర్చవుతుంది. అది పూర్తయ్యేనాటికి 45 కోట్లు అవుతుందని మళ్ళీ అంచనా వేయవచ్చును; అనే అనుమానం ఉంది. ఇప్పటికి మూడు కోట్లు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరం 2 కోట్లు ఖర్చు పెట్టటానికి కేటాయించడం జరిగింది. అయినప్పటికీ యీ నిధులు సరిపోవు కాబట్టి వరల్డ్ బ్యాంక్‌నుండి లోన్ తీసుకువచ్చి దీని పెంపో ఇంప్రూవ్ చేసి నాలుగు సంవత్సరాలలోనే—యీ సంవత్సరంతో కలిపి—పూర్తి చేయాలనే సంకల్పం ఉంది.

(శ్రీ) కె. వి. ఆర్. ఎస్. పద్మనాభరాజు (శృంగవరపుకోట):—డబ్బు లేకపోతే పని ఆగిపోతుంది అనే అనుమానం వెలిబుచ్చారు. అటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడితే అవసరమైతే రైతులనుండి డబ్బు తీసుకొని పని ఆపకుండా చేయవలసి ఉన్నది. బేరేజ్ పోతే రైతులకు నష్టము. అవసరమైతే డబ్బు రైతులు ఇవ్వటానికి సిద్ధంగా ఉంటారు. అది కూడ ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:—కిందించి మేలెంచమని చెప్పాను. ప్రయత్నం చేస్తున్నాము తప్పకుండా పూర్తి చేస్తామని చెబుతున్నాను. రైతులు ఇస్తామంటే తప్పకుండా తీసుకొంటాము.

(శ్రీ) కుడుపూడి ప్రభాకరరావు:—అధ్యక్షా, దీనికి కేవలం మన ప్రభుత్వమే ప్రయత్నం చేయటము కాకుండా, ఆకన్‌సర్న్డ్ ఏరియా పార్లమెంట్ మెంబర్స్‌ను ఇన్‌వాల్వ్ చేసి వారు కూడ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా మీద ప్రివైల్ అయ్యేటట్లు చేయాలి. మద్రాసు గవర్నమెంట్—వారు ఏ పార్టీ అయినప్పటికీ పార్లమెంట్ సభ్యులందరిని ఇన్‌వాల్వ్ చేసి సక్సీడ్ అవుతున్నారు.

(శ్రీ) వి.కృష్ణమూర్తినాయుడు:—ఆయనకు ఇన్‌ఫర్మేషన్ లేదంటే నేను ఏమీ సమాధానం చెబుతాము? నేను వెళ్లి చెప్పిన సమాచారం ఆయన సమ్మాలి. అక్కడ ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఉంది. నాలుగురోజులు కూర్చుని—ఆఫీసర్స్ మాట్లాడి వచ్చారు.

నేను కూడ పోయి పంత్‌గారితో మాట్లాడాను మొన్న వచ్చినపుడు మాట్లాడాను. తప్పకుండా వస్తుందని అశిస్తున్నాను. మనకు రాదని అనుమానం ఉంటే—గా. సభ్యులు ఇచ్చిన సలహా ప్రకారం తప్పకుండా మన పార్లమెంట్ సభ్యులతో చెప్పి వారిని కూడ ప్రెషర్ ఇవ్వమని కోరటం జరుగుతుంది.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ:—రైతులు రు. 5 కోట్లు యిస్తే-మిగిలిన డబ్బు అంతా మేము వేసుకొంటాము—అని ఆ నాడు గవర్నమెంట్ వారు రైతులతో ఆగ్రిమెంట్ చేసుకొన్నారు,ఇప్పటికే రైతులు 2 కోట్లుయిచ్చారు ఇంకా రు. 3 కోట్లు డ్యూ ఉంది. రైతులు రు 3 కోట్లు వసూలుచేసి ఇస్తారు రైతులు కోటి రూపాయలు ఖర్చుపెడితే గవర్నమెంట్ 4 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలి అనేది ఆనాడు ఆగ్రిమెంట్, కమిటెడ్ పాలసీ, ఇపుడు రైతులు 2 కోట్లు ఇస్తే—ప్రభుత్వం ఇంకొక కోటి రూపాయలు వేసి-మొత్తం 3 కోట్లు ఖర్చుపెట్టామని అంటున్నారు. అంటే గవర్నమెంట్ వన్ ఫిఫ్త్ కూడ ఖర్చుపెట్టలేదు. మళ్ళీ రైతులమీద భారం వేసేదాని కంటె మీ కమిట్‌మెంట్ ప్రకారం మీ డబ్బు కూడ ఇందులో చేర్చి—సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ నుండో వరల్డ్ బ్యాంక్ నుండో డబ్బు తీసుకువచ్చి—మరల రైతుల మీద వేయకుండా రైతులు ఇచ్చేరు. 5 కోట్లతో సంతృప్తిపడి ఆ ప్రాజెక్టు పూర్తిచేయటానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయరు?

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు:-కోటి రూపాయలు రైతులు ఇస్తే--ప్రభుత్వం 4 కోట్లు ఇచ్చి చేస్తామన్నప్పుడు-దానికి అవుతుందనుకొన్న ఖర్చు 20 కోట్లు. 5 కోట్లు రైతులు, ప్రభుత్వం 15 కోట్లు వేసుకోవాలని అనుకొన్నది. ఇపుడు 20 కోట్లు కాదు, 45 కోట్లు అవుతుంది. ఇపుడు వున్న కాస్ట్ పెరిగినందున, ఫ్రైసెస్ పెరిగినందువల్ల, కొన్ని ఆన్‌ఫార్‌సీన్ ఐటమ్స్ వల్ల ఆ ఖర్చు 45 కోట్లకు పోయే పరిస్థితి కనపిస్తున్నది. దానికి ఆర్థిక వనరులు ఎట్లా సంపాదించుకోవాలి అన్న ఆలోచన తప్ప-ఏమైనా 4 సం లలో పూర్తి చేయటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. అందుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నది. 4 సం.లలో పూర్తిచేస్తామనే ఆశ ఉన్నది

శ్రీ ఎ భాస్కరరావు (కంకిపాడు):—గోదావరి బారేజి నిర్మాణం విషయంలోనేమి, డ్రైనేజి వర్క్స్ విషయంలోనేమి ప్రజల దగ్గరనుండి ముందు విరాళాలు వసూలు చేయడం-అప్పుడు ప్రభుత్వం తాము కూడా కొంత సహాయపడతామని చెప్పడం-ప్రజలు ఇచ్చిన విరాళం డబ్బు అయిపోయేదాకా ఖర్చుపెట్టడం—తర్వాత వరల్డ్ బ్యాంకునుండో, ఎల్. ఐ. సి. నుండో డబ్బు తీసుకు వస్తామని చెప్పడం జరుగుతున్నది. అసలు ప్రజలనుండి విరాళం తీసుకొన్నప్పుడే-ప్రజలు విరాళంతోబాటు ప్రభుత్వం ఎంత ఖర్చు పెట్టాలనుకున్నదో అంత మొత్తాన్ని ఇయర్ మార్క్ చేసి—ప్రజలనుండి విరాళం తీసుకోవడం మంచిదిగాని-ప్రజల విరాళం అయిపోయినతర్వాత ప్రభుత్వం దగ్గర డబ్బు లేదనటం న్యాయమైనదా ?

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :— డ్రయినేజ్ వర్క్స్‌లో ప్రజలు ఇచ్చిన డబ్బు రు. 17 కోట్లవరకు వచ్చింది. ఇప్పుడు అది 76 కోట్లవరకూ పోతుంది.

ఆ బిల్లులో ఎంత సంకల్పించుకొన్నామో, అంతకంటె అదనంగా ప్రజలనుండి తీసుకోవాలనే ప్రయత్నం ఏమీ లేదు. కాని బేరేజ్ విషయంలో రైతులు ముందుకు వచ్చి ఇచ్చినది తీసుకొన్న తరువాత-ఆర్థిక వనరులు చేకూరిన తర్వాత చేస్తాము, డబ్బు అయిపోతే తర్వాత చేస్తాము, ఇప్పుడు డబ్బు లేకపోతే చేయము-అన్న మాట లేదు. దాని ఆర్థిక వనరులకు తప్పకుండా ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తున్నది. దానిని తప్పకుండా పూర్తిచేస్తుంది.

(శ్రీ) కుడుపూడి ప్రభాకరరావు :—పార్లమెంటు మెంబర్సును ఐసోలేటెడ్ కంపార్ట్ మెంటుగా తీసుకోకుండా—మన స్టేట్ యింటరెస్ట్‌లో—మన ఇస్యూస్‌లో వారినికూడా ఇన్‌వాల్వ్ చేసి వారి సహాయం ఎందుకు తీసుకోకూడదు? నాకు ఒక బాధ్యత కలిగిన మెంబర్ చెప్పిన ఇన్‌ఫర్మేషన్—డెఫినిట్ ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఏమిటంటే-రాజస్థాన్ కెనాల్స్‌కు-మనకు కై వస్తున్నది, పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకు ఆల్‌రెడీ నరల్డ్ బ్యాంక్ లోన్ ఇచ్చింది కాబట్టి మళ్ళీ దీనికి ఇవ్వటానికి వెసిటేట్ చేసి-ఇది రాజస్థాన్‌కు పోతుంది-అనే డౌట్ ఉన్నది, అని. దీనిని దృష్టిలో పెట్టుకొని మనం ఎక్కువగా ఎఫర్ట్స్ వే చేయాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు:—గౌరవ సభ్యుడు మంచి విషయాలు చెప్పారు. దానిపైన తప్పకుండా శ్రద్ధ వహిస్తాము. తప్పకుండా మనకు వచ్చేటట్లు ప్రయత్నం చేస్తాము.

10-10 a.m.

పార్లమెంటు సభ్యులతోకూడ సమీకరించుకొని, వారికి బాధ్యత యున్నది. వారిని ఆడగవలసిన బాధ్యత మనకు యున్నది. తప్పకుండా ఆ ప్రయత్నం చేస్తాము దానిని మేము కాదనడంలేదు.

(శ్రీ) వి. (శ్రీ) కృష్ణ :— (శ్రీ) కుడిపూడి ప్రభాకరరావుగారు అడిగినది సీరియస్ మాటర్. మన స్టేట్‌లో వుండే ప్రాజెక్ట్స్, ఇండస్ట్రీస్‌గాని, ఇరిగేషన్‌గాని మన దృష్టిలో ఉన్నటువంటివి అన్నీ మన పార్లమెంటు మెంబర్సుకు పీరియాడికల్‌గా బ్రీఫ్ చేసి పంపిస్తే వాళ్ళు మన తరపున రిప్రజంట్ చేస్తూ పార్లమెంటులో వాదన చేయడానికి అవకాశం యున్నది. ఇదివరకు బ్రహ్మానందరెడ్డిగారి హయాములో అట్లాంటి బ్రీఫ్ చేయడానికి కాన్ఫరెన్సు పెట్టారు. పి. వి. నరసింహారావుగారి హైములో చెపితే అట్లాంటిది ఎడాప్టు చేయడం మంచిదే పెడతామని చెప్పారు. మళ్ళీ యిప్పుడు రెయిజ్ చేస్తున్నాము. కాకతాళీయంగా అడిగారు, అవసరం అయితే చేస్తామని కాకుండా రెగ్యులర్ ఫీచర్‌గా మన ప్రాజెక్ట్స్ మన స్కీమ్స్ అన్నీ ఇన్‌ఫర్మేషన్ పార్లమెంటు మెంబర్సుకు ఇచ్చి అక్కడ ఎక్స్‌పిడైట్ చేసేటందుకు ఉపయోగపెట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చెస్తుంచా పాలసీ మేటర్‌గా?

(శ్రీ) వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—తప్పకుండా చేస్తాము. దానిలో తప్పు ఏమి యున్నది?

Inclusion of Buragam Kalinga caste as Denotified Tribe

726—

* 3687 Q.—Sri K. A. N. Bhukta (Harichandrapuram);—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether there is any proposal to include the Buragam Kalinga caste in the list of denotified tribes;

(b) if so the present stage of the matter; and

(c) if not, the reasons for its non inclusion specially when the other sub-sect Kintali Kalinga of the same caste has been given the benefit of inclusion?

The Minister for Social Welfare (Sri B. Srirama Murthy):—(a) Yes, Sir.

(b) The matter is under consideration.

(c) Does not arise.

(శ్రీ) వి. నరసింహారావు (కొత్తూరు):— బూరగాం కాళింగులు, కింతల కాళింగులు అని శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో కళింగ జాతులు పూర్వం నుంచి అనాదిగా యున్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో కింతలి ఒక గ్రామం. పాతపట్నం తాలూకాలో బూరగం గ్రామం ఉండటం చేత ఈ రెండింటికి జాతి విభేదం తప్ప వేరె ఏమి లేదు. కింతలి కాళింగులను డినోటిఫైడ్ కైౖబ్స్‌గా పరిగణించారు. బూరగం కాళింగులను డినోటిఫైడ్ కైౖబ్స్‌గా పరిగణించలేదు. పెళ్లిళ్లు మొదలైనవి కూడ సమానంగా చేస్తున్నారు. కాబట్టి బూరగాం కాళింగులను కూడ డినోటిఫైడ్ కైౖబ్స్‌లో చేర్చాలనే ఉద్దేశ్యం గవర్నమెంటుకు ఉన్నదా?

(శ్రీ) బి. శ్రీరామమూర్తి :— అదే ఆలోచనలో ఉన్నదని మనవిచేశాను.

(శ్రీ) కె నరసయ్య (పాలకొండ);— చరిత్ర చూసినప్పుడు కళింగదేశ పరిపాలకులలో బూరగాం కాళింగులు ఒకరు. వీళ్లు రాజకీయంగానే కాదు. ఆర్థికంగా, విద్యా విషయకంగా అన్నివిధాల ముందు వర్గం. కింతల కాళింగులను ఏ పద్ధతిలో డినోటిఫైడ్ కైౖబ్స్‌గా పరిగణించారో మంత్రివర్యులు తెలిపిస్తారా?

(శ్రీ) బి. శ్రీరామమూర్తి:—ఇదివరకు బాక్‌వర్డ్ క్లాస్ కమిషన్ అని ఒకటి యున్నది. మొత్తం పరిస్థితిని వారు పరిశీలన చేశారు. డినోట్‌ఫైడ్ కైౖబ్స్ క్రిమినల్ కైౖబ్స్ క్రింద లెక్క. వారు యిదివరకు క్రిమినల్ కైౖబ్స్ యాక్ట్ క్రింద వస్తూ ఉండేవారు. ప్రతీ రోజు పోలీసు స్టేషన్‌కు వెళ్లి ఆ ఊళ్ళో ఉన్నట్లుగా రిపోర్ట్ కాబడుతూ ఉన్నారు. ఆ రకంగా అవుతున్న మనుష్యులు బూరగం కాళింగులు. పోలీసు డిపార్ట్‌మెంట్ లెక్కలలో యున్నది. ఆ బాపతులోనే యింకా చేరవలసిన వారు ఉండిపోయారు. కింతల కాళింగులు చేరారు. బూరగం కాళింగులు చేరాలని చెప్పారు. ఇది ఉన్నపరిస్థితి. గతంలో వీరందరు సి టి. యాక్ట్ క్రింద వచ్చిన మనుష్యులు అని రికార్డ్ యున్నది.

(శ్రీ) వి. పాలవెల్లి (చోడవరం):—ఇంతకుముందు బాక్‌వర్డ్ క్లాస్ కమిషన్‌ను అప్పాయింట్ చేయడం, వారు కొన్ని జాతులను యిన్‌క్లూడ్ చేయడం జరిగింది.

ఇందులో కొన్ని లెఫ్ట్‌ఓవర్ అయినాయి. ఆ రకంగా విడిచి పెట్టబడిన వారిని చేర్చడానికి ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటుందా? దానికి మార్గాలు ఏమిటి?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :— ఇటువంటి కేసెస్ అప్పుడప్పుడు వస్తున్నాయి. వాటిని పునరాలోచించడం జరుగుతోంది.

శ్రీ కె. నరసయ్య :—కింతల కాళింగులు దొంగతనం చేసి బ్రతికే మనుష్యులు అనే అభిప్రాయం ఉండాలి శ్రీకాకుళం జిల్లాలో దొంగతనం చేసి బ్రతికే జాతి దండాసి జాతి అనేది 20 వేల కుటుంబాలు ఉన్నాయి. కాని వీరు దొంగతనం చేసి బ్రతికే వర్గం క్రింద రాలేదు. ఎటుకల యానాది డౌన్ ట్రాడెన్ పీపుల్ వీరు వస్తారు విద్యా విషయకంగా ఆర్థికంగా రాజకీయంగా ముందు ఉన్నటువంటి వీళ్లను చేర్చడం జరిగింది నడాసి, దొంగతనంచేసి బ్రతికేవాళ్ళు, రెల్లెలు, మరి కొంత మంది ఉన్నారు. వీళ్లను చేర్చి న్యాయం యిప్పిస్తారా ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—క్రిమినల్ ట్రైబ్ యాక్ట్ క్రింద వచ్చినవారు అవునా కాదా పునరాలోచన చేయమని వారు అంటున్నారు. దానికి సంబంధించిన మెటీరియల్ వారు యిచ్చినట్లయితే ఆలోచన చేయడం జరుగుతుంది

శ్రీ బి. బసప్ప (ఉరవకొండ) :—మా ప్రాంతంలో బోయకులం యున్నది. చాల ఎక్కువగా 100 కి 25 మంది జనాభా ఉంటారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇది ఒక పర్టిక్యులర్ ట్రైబ్ గురించి చేస్తున్నారు. అన్నీ జవాబు చెప్పాలంటే ఎట్లా? మీ దగ్గర ఉండే వాళ్లంతా కావాలంటే మీరు మినిస్టరు గారికి వ్రాయండి.

శ్రీ ఎమ్. ఓంకార్ :—మంత్రి గారు సమాధానం ఇస్తూ బి. కి పరిశీలనలో యున్నదన్నారు. పరిశీలన అనేది ఏళ్ల తరబడి సాగడం కన్న త్వరగా అనుకూలమైన నిర్ణయం తీసుకుంటారా ? ఆంధ్ర ప్రాంతంలో యిప్పటివరకు డినోట్‌ఫైడ్ జాబితాలో చేర్చబడిన సెక్షన్స్ ఏవి ? తెలంగాణాలో చేర్చబడిన సెక్షన్స్ ఏవి ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—దాని మీద తొందరలోనే నిర్ణయం తీసుకోవడము జరుగుతుంది. మొత్తం రాష్ట్రంలో 57 కమ్యూనిటీస్ యిందులో చేర్చబడినారు. 49 మొదటి నుంచి వస్తున్నవారు ఉన్నాము. ఎనమండుగురు క్రొత్తగా చేరిన వారు. తెలంగాణాలో ముగ్గురు ఆంధ్రలో అయిదుగురు క్రొత్తగా చేరారు.

శ్రీ కుడివూడి ప్రభాకరరావు :—మినిస్టరు గారు ఆలోచిస్తున్నామన్నారు. ఏదైనా కమీషన్ వేసి అంతా మెటిక్యులస్‌గా డిటెయిల్స్ స్టడీ చేసి రికగ్నైజ్ చేస్తే తప్ప రేపు ప్రొద్దున కోర్టులో ఎవరైనా కంటెస్ట్ చేసే స్టాండు కాకుండా పోతుంది. లాస్ట్ టైమ్ బాక్‌వర్డ్ క్లాస్ కమిషన్ వేసి, వాళ్లు మెటిక్యులస్‌గా స్టడీ చేసి యిచ్చిన రిపోర్ట్ ప్రకారం 98 కమ్యూనిటీస్‌ను బాక్‌వర్డ్ క్లాస్‌గా రికమెండ్ చెయడం జరిగింది. అది కోర్ట్‌లో స్టాండ్ అయింది. ఆ రకంగా చేయకుండా అఫిషియల్ యిన్‌ఫర్మేషన్‌తో చేసినట్లయితే కోర్ట్‌లో పోయే

అవకాశము ఉంటుంది. అందుచేత కన్‌స్ట్రక్టివ్‌గా ఉండడానికి ఏదైనా కమిషన్ వేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తుందా?

(శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—దానికి వేరే కమిషన్ వేయనవసరం లేదు. ఎవరైతే పూర్వం సి. టి. యాక్ట్ క్రింద వచ్చారో వారందరిని యిప్పుడు విముక్త జాతులు లేక డినోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ అంటూ వస్తున్నారు. ఇదివరకు సి టి క్రింద ఉన్న కమ్యూనిటీస్—ఏమి? It is a matter of record, it is a matter of fact. ఆ రికార్డ్ నుంచి వాటిని తీసి ఎసర్ టెయిన్‌చేసి వాటిని డినోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ క్రింద చేర్చడం ప్రస్తుతం ఉన్న ప్రశ్న.

(శ్రీ కె నరసయ్య:—సి. టి. యాక్ట్ క్రింద వచ్చిన వారు అని మంత్రివర్యులు తెలిపిచ్చారు ఇండిపెండెంట్స్‌కు ముందు సర్ సి పి పాత్రో విద్యా శాఖ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు సి. టి యాక్ట్ క్రింద కళింగ జాతులు ఉండకూడదనే అభిప్రాయంతో రద్దు చేయడం జరిగింది ఇండిపెండెన్స్ తరువాత దొంగతనం చేసి అతి దైన్యంతో జీవితాన్ని గడుపుతున్న ప్రజానీకాన్ని డినోటిఫైడ్ ట్రైబ్‌గా చేర్చవలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నదనేది గుర్తించాలి, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా, విద్యా విషయకంగా ఫార్‌వర్డుగా ఉన్న దానిని ఎప్పుడో జారీ చేసిన దాని పైన గుర్తించడం అనేది సరైన పద్ధతా? దీనిని గురించి ఆలోచిస్తారా? దండాసి జాతి 20 వేల కుటుంబాలు అతి నికృష్టమైన పరిస్థితిలో ఉన్న జాతిని డినోటిఫైడ్ ట్రైబ్ క్రింద కలపడం జరుగుతుందా?

(శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఎవరిని కలపడం, కలపక పోవడం అనేది ప్రత్యేకించి ప్రభుత్వం డిస్ క్రిమినేషన్ ఉపయోగించి నిర్ణయం చేసే ప్రశ్న కాదు. ఇదివరకు సి. టి. యాక్ట్ క్రింద ఫలానా కమ్యూనిటీ వారు వచ్చారా? వచ్చి వుట్లయితే యిప్పుడు డినోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్ క్రింద చేర్పించారు. ఇదివరకు రాలేదు. ఇప్పుడు చేర్పించడానికి వీలు లేదు. ఇదీ ఉన్న పరిస్థితి.

Inclusion of Cotton under Market yard Commodities

727—

* 3152 Q.–Sri M. Nagi Reddy :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Govt. propose to include cotton also under the Agricultural Market yard jurisdiction; and

(b) if so, whether the Govt. are aware that the Ryots are against this proposal?

Sri B. Srirama Murty :—(a) Cotton is already notified to be regulated under the provisions of Andhra Pradesh (Agricultural Produce and Livestock) Markets Act, 1966.

(b) Yes, certain cotton growers of Guntur District represented not to insist on the purchase and sale of cotton in the market yards only for the present.

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—రిప్రజంటేషన్ మీద ఏమి యాక్షన్ తీసుకొన్నారు?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఇప్పుడు ఒక నిర్ణయం జరిగింది ఈ సంవత్సరం మేరకు పర్టిక్యులర్ వారిని యిన్‌సిస్టు చేయవద్దని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకొన్నారు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—మార్కెట్ యార్డులో స్పేస్ లేదు. వచ్చిన మిర్చిగాని యితర సరుకుగాని బజారులో రోడ్డుమీద పడేస్తున్నారు. కాచ్‌డ్ పెడ్స్. అగ్ని ప్రమాదానికి గురి అవుతున్నాయి. వరద ప్రమాదానికి గురి అవుతున్నాయి. వర్షానికి గురి అవుతున్నాయి. కోట్ల రూపాయలు నష్టం వస్తుంది. గో డౌన్ ఫెసిలిటీస్ ఎక్కువ చేసి రైతులకు ఆ స్టాక్స్ మీద కమిషన్ ఏజెంట్సు యిచ్చి నట్లుగా అడ్వాన్సు బ్యాంకుల ద్వారాగాని ప్రభుత్వంగాని యిచ్చి ఈ రెండు ఫెసిలిటీస్ యిస్తే రైతులు మార్కెట్ యార్డులోకి వస్తారు. అది ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుందా ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి .—అవన్నీ పరిశీలనలో ఉన్నాయి మొత్తం ఫెసిలిటీస్ అన్నీ వారికి వస్తాయి. ప్రస్తుతం 9 లక్షల రూపాయల విలువ అయిన పని మాత్రం చేశారు. రెండు ఎసెన్షియల్ యాస్పెక్ట్స్ ఉన్నాయి. నీరు ఎలక్ట్రిసిటి. ఆ రెండు చేసినట్లయితే మొత్తం సదుపాయం జరిగినట్లు అవుతుంది. నూయి త్రవ్వించడానికి అక్కడ నీరు పడలేదు. ఎలక్ట్రిసిటి యింకా రాలేదు. అది వెనకపడింది. అది కెన్యుయన్ డిఫికల్టీ ఉన్నది. కాబట్టి ఈ సంవత్సర మేరకు వారికి బలవంతం చేయవద్దు. నిర్బంధం వద్దు. ఇన్‌సిస్ట్ చేయకుండా వారిని ఫ్రీగా వదలి పెట్టడం మంచిది. ఆ రకంగా రైతులు కోరిన కోరికతో ప్రభుత్వం ఒప్పుకోవడం జరిగింది.

10-20 a.m. శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—నేను అడిగింది నీళ్లు, ఎలక్ట్రిసిటీ గురించి కాదు ? గోడౌన్ ఫెసిలిటీస్ సరిగా లేకపోవడంవల్ల వరదలు, అగ్నిప్రమాదాలవలన వేల స్టాక్సు నాశనం అయిపోతున్నవి. అదిగాక, గోడౌన్ ఫెసిలిటీస్ ఎక్కువ చేసి, రైతులకు ఆ స్టాక్సు మీద కమీషన్ ఏజెంట్సు యిచ్చినట్లుగా అడ్వాన్స్ బ్యాంకుల ద్వారాగాని, ప్రభుత్వంగాని యిచ్చినట్లయితే, యీ ఫెసిలిటీస్ కలగజేస్తే రైతులు యార్డులోకి వస్తారు. ప్రభుత్వం దానిగురించి చర్యలు తీసుకుంటుందా?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—గోడౌన్స్ గురించే నేనిప్పుడు చెప్పాను. అక్కడ కావలసిన అవసరాలన్నీ కూడా ప్రస్తుతం వున్నవి. వాటిలో గొడౌన్స్ కూడా ఒక భాగం. ప్రస్తుతంవున్న గొడౌన్స్‌చాలక, ప్రభుత్వం యింకా కట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నది. గొడౌన్స్‌వరకు ఇబ్బంది లేదు. త్వరలోనే అవి పూర్తవుతాయి.

Film Studios

728—

* 3620 Q.—Smt. J. Eshwari Bai :—Will the hon. Minister for Information and Public Relations be pleased to state :

(a) the number of film studios now in existence in Hyderabad proper and around with their names ;

(b) the number of them functioning and under construction ;

(c) the number of floors available ;

(d) whether the two studios at Brahmananda Chitrapuri have been completed ; and

(e) if not, the reasons therefor?

The Minister for Information and Public Relations (Sri Md. Ibrahim Ali Ansari);-(a) Studios in Hyderabad one (i. e.,) Sri Sarathi Studios (P) Ltd., Studios around Hyderabad-one (i e.,) Southern Movietone Ltd.

(b) One is functioning (i. e..) Sri Sarathi Studios (P) Ltd., and the other Southern Movietone Ltd., is not functioning.

(c) Sri Sarathi Studios (P) Ltd., has four floors and Southern Movietone Ltd., has two floors.

(d) Not yet.

(e) The set-back in the construction of studios and development is due to uncertain conditions in the State during the last five years.

श्रीमती जे. ईश्वरी बाई -ब्रह्मानन्द चित्रपुरी मे दो स्टोडियोज है । इन दो स्टोडियोज् का काम चल रहा है मगर यह कब तक चलता रहेगा और कब तक तकमील होगा ।

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—Sir, two plots were allotted to (1) Messrs. Ramakrishna Combines and (2) Prasad Productions. The former were also given 50 acres of land to take up the construction ; they have paid the amount and taken possession and they have started the work. Prasad Productions have not yet started the construction.

(శ్రీ) విజయ శిఖామణి :—ఇప్పుడు ప్రభుత్వం తరపున ఫిల్మ్ స్టూడియోస్ ఎన్ని ఉన్నాయి ? ప్రైవేటు రంగంలో ఎన్ని వున్నాయి ? మొత్తం వెచ్చించిన డబ్బు ఎంత ? ఇకముందు స్టూడియోస్ ఏర్పాటుచేసేటప్పుడు హైదరాబాదులోనే గాక యితర ప్రాంతాలలో ఏర్పాటు చేయడానికి ఆలోచిస్తారా ? పూనా ఫిల్మ్ ఇన్స్టిట్యూట్ లాగా అటువంటి శిక్షణ యిచ్చే ఇన్స్టిట్యూట్ ఏర్పాటుచేసే ఆలోచన వుందా ?

(శ్రీ) మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలి అన్సారీ :—ఇప్పుడు గవర్నమెంటు దగ్గర ఏమీ స్టూడియోస్ లేవు ; ప్రైవేటువారికి చేస్తున్నాం.

Sri C. V. K. Rao :—May I suggest that the Government may construct a studio so that some of the Ministers may be lodged there because they will be a better adornment there than here.

(No answer)

Sri Kudupudi Prabhakar Rao :—Instead of establishing some more studios, why not we think of helping the existing studios? For instance, Sarathi Studious is in dolldrums due to financial stringency

and requested the Government of Andhra Pradesh for financial aid. Are you going to consider their request and see that the studio runs for some more time without being shut down?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:-As it is, we are not considering But the Government is thinking of having a Film Development Corporation. If that comes up, we will be able to do something.

Sri A. Sriramulu:— What is the total financial assistance that is being given to the studios? Has any grant been given for the development of this Brahmananda Chitrapuri?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:— No grant was given. We had offered them an assistance of Rs. 5 lakhs of loan.

Sri Nallapureddi Srinivasul Reddy — When will the proposed studios be completed and whether the Government have discussed with the owners of the studios regarding completion?

Sri Mohd Ibrahim Ali Ansari:—Actually we do not have an idea as to when they will take up the construction They have taken possession of the land already and put up some structure. We hope, now that things have settled down, within the near future, they will come up.

Sri Syed Hasan (Charminar).— Whether the Government encourages installation of studios and if so what are the facilities given?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:— As I have already submitted we have earmarked nearly 206 acres of land at Brahmananda Chitrapuri out of which we are giving 20 acres for the development of studios to individuals who come up for it.

Sri Syed Hasan:— What is the financial facility?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:— We are offering them a loan of Rs. 5.00 lakhs.

Sri Kudupudi Prabhakara Rao:— The Minister has said that the Government is contemplating to set up a Corporation in this regard. May I know when it is going to materialise and can he put a dead-line for that?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:—We are examining the whole issue.

MISAPPROPRIATION OF FUNDS IN CO-OPERATIVE CENTRAL STORES

729—

*3553 Q.—Sri V. Srikrishna:—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state:

(a) whether it is a fact that a sum of rupees ninety seven thousands has been misappropriated by the cashier and the head-clerk in the Anantapur Co-operative Central stores, Anantapur;

(b) if so, what action has been taken;

(c) it is a fact that a sum of Rs 60,000 has been taken by five people as advance to purchase goods for the stores;

(d) whether the goods have been purchased; if not, what happened to the amouut; and

(e) what action was taken to recover that amount?

The Minister for Co-operation (Sri B Subba Rao) :

(a) An amount of Rs. 97,534 58 is reported to have been misappropriated in the Anantapur District Cooperative Central Stores.

(b) The Cashier, Head clerk and the godown clerk have been arrested and remanded to judicial custody The police have filed a charge sheet in the District Munsiff Court, Anantapur and the case is under trail

(c) & (d): The stores has given advances to the extent of Rs. 85,200/– to six persons for purchase of paddy. They have not purchased the paddy with the advances taken.

(d) Arbitration awarads have been obtained and are being executed by attachment of properties.

(శ్రీ) అనంత వెంకటరెడ్డి (అనంతపురం) :—ఆ పేర్లు చెబుతారా ?

(శ్రీ) బి. సుబ్బారావు :—ఎడ్వాన్సుగా తీసుకున్నవారు—(శ్రీ) ఎ. చిదంబర రెడ్డి—42 వేలు, చిన్నప్ప 8 వేలు, సుబ్బన్న 5 వేలు, చిన సుబ్బన్న 5 వేలు, పి. రంగారెడ్డి 12 వేలు, బి. వి. కాటంరెడ్డి 11,700 రూపాయలు. **10-30 a m.**

(శ్రీ) ఎ (శ్రీ)రాములు :—మొత్తం 85 వేల రూపాయలు స్వాహా చేయడం జరిగింది. అందులో 42 వేలు ప్రెసిడెంటుగారిది, తక్కినవారు 10 వేలు, 12 వేలు అని ఉన్నది తక్కినవారుకూడా యీ డైరెక్టరుల బోర్డులో సభ్యులా ? వర్కింగు కమిటీ సభ్యులా ? ప్రెసిడెంటునుంచి ఆ 42 వేలూ వసూలు చేయడానికి ప్రభుత్వానికి సివిలు సూటు తప్ప వేరే గత్యంతరం లేదా ?

(శ్రీ) బి. సుబ్బారావు :—చిదంబరరెడ్డిగారు ఒక్కరే డైరెక్టరు, ప్రెసిడెంటు కూడాను. తక్కినవారు ప్రయివేటు బిజినెస్ పీపుల్.

(శ్రీ) ఎ. (శ్రీ)రాములు :—ప్రెసిడెంటుపైన ఏమి యాక్షను తీసుకున్నారు ?

(శ్రీ) బి సుబ్బారావు :—డబ్బు రాబట్టడానికి గట్టి చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. సివిల్ సూట్ ఫైలు చేయడం జరిగింది. కొంత డబ్బు వసూలు చేయడం జరిగింది, అతని ప్రాపర్టీని కండిషనల్ ఎటాచ్‌మెంటుకు పెట్టడం కూడా జరిగింది.

(శ్రీ) కుడిపూడి ప్రభాకరరావు :—పర్చేజ్‌కోసం ఎడ్వాన్సు తీసుకొని స్వెండిల్ చేయడం ఒక్క అనంతపురం జిల్లాకే కాకుండా యితర జిల్లాలలో కూడా ఉంటున్నది. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో యిటువంటివి కొన్ని జరిగాయి. అది వారి మోడస్ ఆపరేండిగా తయారైంది. ఇకముందు యిటువంటి ఫ్రాడ్ జరగకుండా చెక్ చేయడానికి చట్టాన్ని సవరించి అయినా తగు చర్య తీసుకోడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొంటుందా ?

(శ్రీ) బి. సుబ్బారావు : — గవర్నమెంటు యాక్షను తీసుకోవడం జరిగింది, ఇకముందు యిటువంటివి జరగకుండా చూడడంకోసం జాయింటు రిజిస్ట్రారును ఎప్పాయింటు చేయడం కూడా జరిగింది.

(శ్రీ) వి. శ్రీకృష్ణ :—మిసెపొ ప్రియేషను, ఫ్రాడ్, ఎంబెజిల్‌మెంటు క్రింద క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడునుపయోగించి ఎందుకు ప్రొసీడ్ కాలేదు ?

(శ్రీ) బి. సుబ్బారావు—మిసెప్రొప్రియేషను కాదు, ఎడ్వాన్సు తీసుకున్నారు. క్రిమినలు ప్రొసీజరు ప్రకారం కూడా చర్య తీసుకోడానికి వీలుందేమో ఎగ్జామిన్ చేస్తాము.

Mr. Speaker :—Questions are over-

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS (UNSTARRED QUESTIONS)

DEVELOPMENT OF SPORTS

912..

1504 Q.—*Sri Ch. Parasuram Naidu and Dr. B. Kalavathy*:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) whether the Government sanctioned 10 Lakhs of rupees for development of sports in the State this year;

(*b*) whether the Government will consider making provision in every school and college for playing hockey, and specially encourage this sport in which our world supremacy had fallen;

(*c*) whether the Government will consider making sport also as part of the compulsory curricula of the Educational Institutions and encourage sport in general; and

(*d*) whether the Government will consider to increase the grant for the development of sports ?

A.—

(*a*) No Sir

(*b*) Facilities for playing Hockey in schools and colleges will be provided subject to the availability of playground facilities and to the extent funds permit.

(*c*) Physical Education and Sports are already a compulsory part of the curricula, though they are non-examination subjects.

(*d*) The question of increasing the grant for the development of Sports can be considered when funds become available for this purpose

SUPPLY OF WATER FROM NAGARJUNASAGAR TO AGNIGUNDALA COPPER MINES.

913.—

1525 F-Q.—*Sri D. Krishna Reddy*·—Will hon the Chief Minister be pleased to state .

(*a*) the quantity of water proposed to be taken from the Nagar-Junasagar Right Canal to the Agnigundala Copper Mines, Vinukonda taluq, Guntur district, per annum;

(*b*) whether it is a fact that there will be a loss of Rs 5 crores to the Copper Mines if the water is not released before 30th June, 1973 and more than 1,500 posts of employment will not be created, and

(*c*) if, so, the action proposed to be taken in the matter?

A —

(*a*) 350 million gallons of water per annum from the Nagarjuna sagar right canal

(*b*) No, Sir as alternate arrangements to draw water are being made.

(*c*) Does not arise.

SANCTION OF LANDS TO POLITICAL SUFFERERS

914—

1919 Q.—*Sri B Basappa*:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) the extent of land sanctioned so far in the State to political sufferers together with the number of political sufferers to whom that land has been sanctioned;

(*b*) the number of applications yet to be disposed of;

(*c*) whether any applications have been rejected and the reasons therefor; and

(*d*) whether possession of land will be given to the applicants at an early date?

A.—

(*a*) An extent of Acres 43,230 47 has been sanctioned to 7,228 political sufferers.

(*b*) 689.

(*c*) Yes, Sir. The reasons for rejecting the applications generally are :

(*i*) non-availability of land for assignment,

(*ii*) lands applied for are under dispute and covered by stay orders of High Court,

(*iii*) lands applied for is occupied by landless poor ryots,

(*iv*) selection of objectionable lands by political sufferers,

(*v*) non-furnishing of details of lands required,

(*vi*) non-production of court's judgment and jail certificates,

(*vii*) area applied for being reserved forest,

(*viii*) ban on assignment of lands in the village,

(*ix*) land applied for being uncultivable due to existence of sendhi trees,

(*x*) land applied for being in scheduled area,

(*xi*) land applied for being a lanka land, and

(*xii*) non-completion of formalities.

(*d*) The possession will be given to the applicants as soon as the orders granting pattas are issued

MAINTENANCE OF IRRIGATION SOURCES IN INAM VILLAGES.

915—

2336 Q.—*Sri Nallapareddi Srinivasul Reddi* :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) whether the Minor Irrigation sources in the Inam villages of Andhra Pradesh are being maintained properly;

(*b*) if not the reasons therefore;

(*c*) whether the irrigation sources in Inam villages have been restored and standards fixed according to need;

(*d*) if not the reasons therefor; and

(*e*) whether the said works will be taken up under drought relief programme?

A.—

(*a*) By and large Minor Irrigation sources in Inam villages are not being maintained properly.

(*b*) There are private irrigation sources. The Inamdars who have

to maintain them are not maintaining them properly

(*c*) Excepting a few here and there, these sources have not been restored and standards fixed

(*d*) The government had undertaken repairs to some of these tanks during 1965-72 under the provisions of the Andhra Pradesh Irrigation Works (Repairs, Improvements and Construction) Act, 1943, subject to recovery of cost from the owners thereof But, as the cost of repairs has not been recovered from the land holders, the Government have taken a policy decision that in future no such irrigation works should be undertaken for repairs until they vest in the Government.

(*e*) In view of the answer against clause (*d*) above, no action can be taken in this regard The Collectors, however examine each case on merits and decide

COUNTER-FEIT CURRENCY CASES IN ANDHRA PRADESH.

916.—

3162 Q —*Sri P. V. Ramana.*—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) the number of cases of circulation and printing of courterfeit currency notes detected in Andhra Pradesh during 1973, and

(*b*) the action taken against the persons responsible for the same and the number of persons involved therein ?

A.—

(*a*) 50 cases of circulation of Counter-feit currency notes and one case of printing of Counter-feit currency notes were reported during 1973.

(*b*) 38 Persons were involved in the above cases. In 6 cases 13 persons are being charged for circulating counter-feit Currency notes The remaining cases are under investigation.

GIRIJAN CORPORATION IN BHADRACHALAM CONSTITUENCY

917—

3877 Q.—*Sri M. Ramachandraiah:*—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) the number of posts in various branches of the Girijan Corporation in Bhadrachalam Constituency; and

(*b*) whether the particulars of Girijans and non-Girijans working respectively in those posts will be furnished?

A.—

(*a*) 59 Posts.

(*b*)

Name of the post	No. of Girijans	No of Non- Girijans
1. Manager	.	1
2 Asst Manager		1
3 Accountant	.	1
4 U D Clerk	..	1
5 L D Clerks	.	4
6. Shandy Inspectors	.	4
7 Typist	..	1
8 Salesmen	2	20
9 Lorry Driver	.	1
10 Jeep Driver	.	1
11 Lorry Cleaner	.	1
12 Peons	1	1
13. Measurers	9	7
14 Watchmen	.	2
Total	12	46

SUSPENSION OF V. M. OF NUTHAKKI FOR MISAPPROPRIATION OF LAND REVENUES

918—

4086 Q —*Sri V· Srikrishna* :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state ·

(*a*) whether it is a fact that the Village Munsiff of Nuthakki village in Guntur district was suspended on charges of misappropriation of Revenue collections in 1972; and

(*b*) if so, whether any enquiry was conducted into the matter and the results of the same?

A.—

(*a*) Yes, Sir.

(*b*) The enquiry is under progress and could not be finalised for want of relevant records.

MECHANISED BOATS CONSTRUCTION AT KAKINADA

919—

4129 Q.—*Sri Nallapareddi Srinivasul Reddi* :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) the number of big mechanised boats that are under construction in the Kakinada Boat Building Yard; and

(*b*) what is the basis on which the said boats will be allotted for fishing?

A.—

(*a*) Six mechanised boats (three in 16 Mt. and three in 40) are under construction in the Kakinada Boat Building Yard

(*b*) The Government have decided to hand over these six boats to the Andhra Pradesh Fisheries Corporation

MISAPPROPRIATION OF LAND REVENUE

920—

4205 Q.—*Sri B Yellareddy* .— Will hon the Chief Minister be pleased to state

(*a*) whether it is a fact that Sri Arutla Ramachandra Reddy, Ex-M. L. A., and others have submitted a memorandum to the Tahsildar Jangaon on 4th January, 1974 stating that the Village Officer of Dardepalli village, Jangaon taluk, Warangal district collected and misappropriated the land revenue for the Khariff and Rabi crops for the year 1971-72 and 1972-73 though the collection of the same has been postponed.

(*b*) the amount that has been found misappropriated by the Village Officer after the enquiry has been conducted;

(*c*) whether the said amount has been refunded to the ryots.

(*d*) the action taken against the Village Officer who misappropriated the same?

A.—

(*a*) No. Sir. However an oral representation was made to the Tahsildar, Jangaon on 4th January, 1974 in the matter

(*b*) Rs. 351-45 P , in two khatas.

(*c*) No, Sir. Action to refund or adjust the amount will be taken if remission is granted. Remission proposals are pending.

(*d*) The Village Officer was placed under suspension.

ILLICIT OCCUPATION OF PORAMBOKE LANDS.

921—

4243 Q.—*Sri Nallapareddi Sreenivasul Reddi* :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) whether it is a fact that S. No. 962/5. and 1091 of Palamaner village, Chittoor district are situated in the river Poramboke of the

Koundinya river area and the reasons for allowing illicit occupation by ryots when once it was ordered for eviction by the Revenue Department, and

(*b*) whether the Government will protect the above survey numbers from safeguard the interests of Tavandapalle Voddu Kalva ayacutdars?

A.—

(*a*) S Nos 952/5 and 1091 of Palamanner village, Chittor district are situated in the river Poramboke of the Koundinya River No illicit occupation was allowed as such Though eviction orders were issued on 29th June, 1973 some of the encroachers have preferred appeals before the Sub-Collector and the District Revenue Officer and all the revision petitions have since been dismissed Again 20 encroacher have repeated the encroachments in F 1383 Action is being taken to evict them

(*b*) Yes, Sir

COLLECTIONS MADE FROM POLICE PERSONNEL TOWARDS WIDOW FUND

922—

4539 Q.—*Sri A. Sreeramulu* —Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(*a*) whether it is a fact that monthly collections are made from the police personnel towards what is known as 'Widow Fund;

(*b*) if so, the total amount collected during 1972-73;

(*c*) the purpose for which this amount is utilised; and

(*d*) whether there is any control in regard to collection and spending?

A —

(*a*) Yes, Sir.

(*b*) The total amount collected during 1972-73 is Rs. 1,33,037-21 (Rupees one lakh, thirty-three thousand, thirty-seven and paise twenty-one only).

(*c*) The amounts collected by District and other units are being utilised by them for payment of widow fund pensions to the survivor of the deceased Police personnel. After disbursement if any surplus amount is left over, it is remitted to the Inspector-General of Police In some units the expenditure is more than the subscriptions collected

In such cases, the remittances received in Inspector-General of Police's Office are diverted to such units

(*d*) Yes, Sir The collections are made as per rules and rates prescribed thereof and the spending is restricted to widow Fund Pensions at scheduled rates. The balance left over is credited to Bank account under the control of Inspector-General of Police, Andhra Pradesh, Hyderabad

AGREEMENT FOR BULK SUPPLY OF BARIUM CARBONATE TO U. S. S R

923—

2986 Q.—*Sri M. Nagi Reddy* —Will the hon. Minister for Industries be pleased to state

(*a*) whether the Soviet Union and the Government of Andhra Pradesh have entered into an agreement for the bulk supply of Barium Carbonate to the U S S R by the Barium Chemicals Limited, Hyderabad, and

(*b*) if so, the details of the agreement?

A —

(*a*) The Government have not entered into any agreements.

(*b*) Does not arise

FINANCIAL ASSISTANCE TO VARIOUS INDUSTRIES BY THE A P.I.D.C. LTD.

924—

3554 Q.—*Sri N Venkatarathnam* :—Will the hon. Minister for Industries be pleased to state

(*a*) what is the financial aid provided by Andhra Pradesh Industrial Development Corporation Limited to various industries in the State during the years 1970-71, 1971-72 and 1972-73;

(*b*) whether the industries started functioning in all such cases and the loan amount paid back to Andhra Pradesh Industrial Development Corporation; and

(*c*) what is the general policy adopted in granting the aid ?

A.—

(*a*) A statement is enclosed.

(*Vide* answer to L A Q. No. 3554 at S. No 924)

Statement pertaining to Financial Aid provided by Andhra Pradesh Industrial Development Corporation Ltd, to Various Industries by way of Share Capital/Loans

Sl No.	Name of the Company	1970-71		1972-73		1972-73		Total
		Share Capital	Loan	Share Capital	Loan	Share Capital	Loan	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
		£						
1.	Micro Ceramic Private Ltd.	0 34		..			.	0 34
2.	Fluid Systems Private Ltd	0 67		0 26	..	0 05	.	0 98
3.	Electric Transformer and Equipment Company Private Ltd.	1 50	.	.	.			1 50
4.	Ferro Electric Private Ltd	0 25				0 25		0 50
5.	Alkali Metals Private Ltd.,	1 70		.	.	.		1 70
6	Andhra Mechanical and Engineering Industries Limited	3 00	.	.	.	..	.	3 00
7	Sahney Steel and Press Works Private Limited	.		3 00	.	.	.	3 00
8.	Brimstone Rubber Products Private Limited			3 00	.			3 00
9.	Ductron Castings Limited		.	3 70	..	1.20	..	4.90
10	Southern Steel Limited	.		0.36	.	.		0.36
11.	Ferro Alloys Corporation Ltd			0 31		..	..	0.31
12.	Indo-Nippon Precision Bearings Limited				6.50	.	.	6.50
13.	Republic Forge Company Ltd		.	.	11 20	.	..	11.20
14.	Kumar Chemical & Fertilisers Private Limited ..		.	.	0 85	.	..	0.85
15.	Universal Tobacco Company Limited				..	2.50	.	2 50
16.	Andhra Pradesh Paper Mills Limited	.		.	.	1 25	.	1 25
17.	Vijay Spinning Mills Limited.	.	.		..	0.62	..	0 62
18.	Andhra Pradesh Automobile Tyres and Tubes Limited .	.			.	10.06	8.00	18.06
19.	Andhra Pradesh Fibres Limited		.		.	10.07	8 00	18.07
	Grand Total .	7.46	..	10.63	18.55	26.00	16.00	78 64

(*b*) All the assisted units during the above period except Andhra Pradesh Automobile Tyres and Tubes Limited, and Andhra Pradesh Fibres Limited have gone into production. The three Companies who have been granted loans have not yet repaid the loan amount to the Corporation.

(*c*) The Andhra Pradesh Industrial Development Corporation Ltd., renders financial assistance on merits to medium and large scale industries set up in Andhra Pradesh by way of direct participation both in equity and preference share capital and underwrite new issues of equity and preference shares, preference being given to backward areas

NEW BUILDINGS FOR GOVERNMENT HOSPITAL AT VIJAYAWADA

925—

3721 Q.—*Sarvasri Asif Pasha and D. Rama Rao* :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(*a*) whether there is any proposal to construct new buildings for the Government Hospital at Vijayawada, in place of the present old and scattered buildings which are not able to meet the demands of the patients,

(*b*) if so, whether any amount has been sanctioned for the said purpose; and

(*c*) if not, will the Government consider to grant some amount for the said purpose?

A.—

(*a*) There is no such proposal.

(*b*) Does not arise.

(*c*) Does not arise.

DAILIES, WEEKLIES AND PERIODICALS FOR WHOM ADVERTISEMENTS AND SUBSIDIES ARE GIVIEN.

926—

1515-(U)Q.—*Sarvasri Nallapareddi Srinivasul Reddi, Syed Hasan, P. Janardhana Reddy, Md Rajab Ali, D Venkatesam and G. V Anjaneya Sarma* :—Will the hon. Minister for Information and Public Relations be pleased to state :

(*a*) the names of dailies, weeklies and periodicals to which advertisements and subsidy are given from April 1971 to March, 1972; and

(*b*) what are the news agencies to which subsidy and grants had been allotted for the same period?

A.—

(*a*) A statement showing the names of dailies, weeklies and periodicals (English, Telugu and Urdu) to which advertisements were given during the year 1971-72 (*i e* April, 1971 to March, 1972) together with the amounts paid to each of them towards the advertisements issued during the above period is placed on the table of the House. No subsidy is given to newspapers

(*Answer to Clause* (*a*) *of L A No* 1515-*U.*)

Particulars showing the Names of Dailies, Weeklies and Periodicals (English Telugu and Urdu) and the Amount Paid to them towards Advertisements during the period April 1971 *to March*, 1972

Sl. No	Name of the Newspaper or Periodical	Amount Rs. Ps.
English Dailies .		
1	Deccan Chronicle ..	81,648-50
2	Daily News	60,427-00
3.	Indian Express ..	3,31,365-09
4.	Hindu ..	2,98,902-95
5.	Mail	36,149-94
6.	Times of India	28,490-10
7.	Free Press Journal ..	7,458-00
8.	Statesman ..	7,029-00
9.	Amrit Bazar Patrika	6,897-72
10.	Hindustan Standard .	2,838-00
11.	Hindustan Times ..	4,139-52
12.	Deccan Herald	614-38
13.	National Herald ..	1,155-00
14.	Indian Herald ..	45,155-20

Sl No.	Name of the Newspaper or Periodical	Amount Rs. Ps.
(1)	(2)	(3)
English Weeklies :		
1.	Pledge .	5,722–45
2.	Leader ..	5,016–00
3.	Anti-Corruption ..	8,455–80
4.	Thrill ..	719–40
5.	Screen	49–50
	Total .	9,32,233–55
Urdu Dailies .		
1.	Siasat ..	56,350–08
2.	Milap (Urdu) ..	45,865–01
3.	Milap (Hindi) ..	15,294–84
4.	Rehnuma-e-Deccan ..	27,023–60
5.	Musheer-e-Deccan	3,625–68
6.	Angaray ..	22,936–47
7.	Naya Karwan	2,502–26
Urdu Weeklies :		
1.	President ..	372–80
2.	Bang-e-Sahar	907–50
3.	Naya Adam .	305–25
4.	Jung ..	775–50
5.	Rahnuma-e-Telangana ..	291–95
6.	Jadeed Siasat ..	165–00
7.	Panch Sheel ..	1,315–80
8.	Tameer ..	638–35
9.	Nizam Gazette ..	211–35
10.	Shararay ..	2,413–00
11.	Karwan ..	164–68
12.	Lalkar ..	585–95
13.	Golkonda ..	463–65
14.	Barg-e-Awara ..	1,044–70

Sl. No.	Name of the Newspaper or Periodical	Amount Rs Ps.
(1)	(2)	(3)
English Weeklies :		
1	Pledge ..	5,722–45
2.	Leader ..	5,016–00
3.	Anti-Corruption ..	8,455–80
4.	Thrill ..	719–40
5.	Screen ..	49–50
	Total :	9,32,233–55
Urdu Dailies :		
1.	Siasat ..	56,350–08
2.	Milap (Urdu) ..	45,865–01
3.	Milap (Hindi) ..	15,294–84
4.	Rehnuma-e-Deccan ..	27,023–60
5.	Musheer-e-Deccan ..	3,625–68
6.	Angaray ..	22,936–47
7.	Naya Karwan	2,502–26
Urdu Weeklies		
1.	President .	372–80
2.	Bang-e-Sahar	907–50
3.	Naya Adam .	305–25
4.	Jung ..	775–50
5.	Rahnuma-e-Telangana ..	291–95
6.	Jadeed Siasat ..	165–00
7.	Panch Sheel ..	1,315–80
8.	Tameer ..	638–35
9.	Nizam Gazette ..	211–35
10.	Shararay ..	2,413–00
11.	Karwan ..	164–68
12.	Lalkar ..	585–95
13.	Golkonda ..	463–65
14.	Barg-e-Awara ..	1,044–70

(1)	(2)	(3)
Urdu weeklies—Cont		
15.	Awami Eqtedar ..	841-50
16.	Andhra Panch ..	1,111-16
17.	Syed-ul-akbar ..	2,082-30
18	Rang-e-Zamana	100-65
19.	Parchama-e-Itehad ..	99-00
20.	Sun-Shine	184-80
21.	Ajanta-(Hindi)	541-10
	Total .. .	1,88,213-93
Telugu Dailies :		
1.	Andhra Patrika ..	86,336-45
2.	Andhra Prabha .	1,10,735-88
3.	Andhra Janata .	45,811-50
4.	Andhra Bhoomi .	56,931-60
5.	Visalandhra .	44,571-41
6.	Andhra Jyothi ..	36,139-48
7.	Samacharam ..	3,993-12
Telugu Weeklies .		
1.	Krishna Patrika .	1,721-25
2.	Praja Patrika ..	36-30
3.	Jwala ..	792-00
4.	Guntur Vani .	112-20
5.	Praja Radham ..	716-20
6	Bahujana .	1,623-70
7	Jagrithi ..	988-35
8	Andhra Vani ..	1,509-21
9.	Mundadugu ..	3,337-95
10.	Chandrasila ..	457-05
11.	Prajamora ..	301-40
12.	Telugu Vidyarthi ..	1,083-30
13.	Jaya Sree ..	498-30
14.	Guntur Patrika ..	370-92
15.	Aruna ..	592-95
16.	Hithavadi ..	378-40
17.	Renadu ..	425-92
18.	Congress ..	981-75
19.	Vedika ..	771-10

(1)	(2)		(3)
Telugu weeklies—Cont.			
20.	Nirmanam	..	511-50
21.	Youth Congress	..	238-05
22.	Zamin Ryoth	..	1,063-90
23.	Vijaya Bheri	..	463-65
24.	Jana Dharma	..	2,069-10
25.	Telugu Dharma	..	1,204-50
26.	Prajamitra	..	536-25
27.	Pidugu		314-05
28.	Mahodaya	..	75-90
	Total :	..	4,07,694-59

(*b*) No subsidy or grant is paid to any news agency. They were, however, paid subscription for the supply of news through tele-printer or news despatches as the case may be.

ANUMULLANKA IRRIGATION PROJECT.

927—

3822 Q.—*Sri M. Nagi Reddy* :—Will the hon. Minister for Medium Irrigation be pleased to state :

(*a*) when the Annumullanka Irrigation Project on Yerrakalva has been sanctioned;

(*b*) the estimated cost of the project;

(*c*) the extent of land that can be irrigated; and

(*d*) when the project will be completed?

A.—

(*a*) Anumullanka Irrigation Project has not been sanctioned.

(*b*) to (*d*) Does not arise.

LAND COLONISATION SOCIETY AT SURAVARAM.

928—

3554-(U)-Q.—*Sri M. Ramachandraiah* :—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state :

(*a*) whether it is a fact that there is a land colonisation society at Suravaram village, Bhadrachalam taluk;

(*b*) if so, the extent of land under the said society, when the said society was liquidated and the number of the present members.

(*c*) whether the said lands will be assigned to the persons who have been continuing as members of the society since its inception and whether said society will be reconstituted,

(*d*) whether the Government propose to transfer the present members to P. R Society, Rajahmundry, and

(*e*) whether the said P R. Society, Rajahmundry or any other private individual has got a right over those lands?

A.—

(*a*) No, Sir

(*b*) Does not arise

(*c*) Does not arise.

(*d*) Does not arise

(*e*) Does not arise.

CALL LETTERS TO RETRENCHED PERSONNEL FROM EMPLOYMENT EXCHANGE, HYDERABAD.

929—

4193 Q.—*Sri V. Srikrishna* :—Will the hon. Minister for Labour be pleased to state :

(*a*) whether the Employment Exchange, Hyderabad is sending call letters to retrenched personnel on DGE priority basis, and

(*b*) if so, the number of cases in which call letters were sent since, 1971?

A.—

(*a*) Yes, Sir.

(*b*) 330, from the year 1971 to the end of February, 1974.

VILLAGES ELECTRIFIED DURING 1973.

930—

3332 Q.—*Smt. J. Eshwari Bai* :—Will the hon. Minister for Power be pleased to state :

(*a*) the number of villages electrified in Telangana and Andhra regions during the year 1973;

(*b*) the amount spent by the State Electricity Board in this regard; and

(*c*) the number of villages electrified during the same period from Telangana Regional Committee funds?

A.—

(*a*) The number of villages electrified during 1972-73 in Telangana and Andhra are 356 and 24 respectively :

(*b*) The amount of Rs. 1,235.39 lakhs has been spent in Andhra Pradesh on Distribution and Rural Electrification during 1972-73. The region-wise break up is as follws :

Telangana	Rs. 646.58 lakhs
Andhra	Rs. 588 81 lakhs
	Rs 1235 39 lakhs

(*c*) The number of villages electrified during the same period from Telangana Regional Committee funds is 203 in Telangana out of the total 356 villages electrified in Telangana

NON-PAYMENT OF MAINTENANCE GRANTS TO ELEMENTARY SCHOOLS IN GUNTUR DISTRICT.

931—

1509-(X) Q.—*Sri N. Venkataratnam* :—Will the hon. Minister for Education be pleased to state :

(*a*) whether it is a fact that the maintenance grants for the Elementary Schools, which were rehanded over to the managers in Guntur District are not paid for the last 3 years even though such grants were paid in other Districts; and

(*b*) if so, the reasons for non-payment of maintenance grants in spite of several representations ?

A.—

(*a*) Yes, Sir.

(*b*) Maintenance grant is not being paid to the restored schools in Guntur, Krishna and Ongole districts due to lack of budget provision. Separate action is being taken in the matter.

PRIVILEGE MOTION

re: CONVENING OF MEETING OF VENKATAGIRI PANCHAYAT SAMITHI ON 3rd JULY, 1974, DURING THE MEETING DAYS OF THE ASSEMBLY

Mr. Speaker :—There is one notice under Rule 341. Before going to 341, Mr. N. Srinivasul Reddy gave a Privilege Motion some time back For the benefit of the House I will read out the ruling.

Sri N. Srinivasul Reddy has given notice of Privilege Motion stating that contrary to the instructions of the State Government issued in the Panchayat Raj Department Memo No. 148/Samithis. II/74–2 dated 25-1-1974 that the meeting of the Panchayt Samithis and Zilla Parishads should not be convened when the Legislature is in Session, the meeting of the Panchayat Samithi Venkatagiri had been convened on 3rd July 1974 thus contravening the instructions and there by violating Privilege of the House.

I have sent the matter to the Chief Minister for his comments. The Chief Minister had sent a note according to with Sri O. Venkata Subbaiah, M.L A. and 38 other members of the Venkatagiri Panchayat Samithi have requisitioned Sub-Collector, Gudur to convene a meeting under Sec. 33(3) of the Andhra Pradesh Panchayat Samithis & Zilla Parishads Act 1959 for moving no-confidence motion against Sri P. Raghava Reddy, PresidentPanchayat Samithi, Venkatagiri and accordingly the Sub-Collector, Gudur has convened the meeting as he had to do so under the statute. The meeting convened for the purpose of considering a motion of no-confidence, shall not. for any reason, be adjourned except on the following grounds:—

1. where the holding of the meeting is stayed by an order of a Court;

2 if, within a half-an-hour after the time appointed for the meeting the Collector is not present to preside at the meeting; and

3. if the Collector is unable to preside at the meeting.

In view of the circumstances under which the meeting has been requisitioned and in view of the fact that it is not known how the member's privilege is affected as Mr. Srinivasul Reddy is not even a member of the Venkatagiri Panchayat Samithi, there appears to be no ground for raising the motion. The motion is therefore disallowed.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—స్పీకరుగారు యిన్ స్ట్రక్షన్సు యిచ్చారు. ఇచ్చి నప్పటికి కూడా చాలా జిల్లాలలో జిల్లా పరిషత్తు మీటింగ్సు అసెంబ్లీ వున్న రోజులలోనే జరిగిపోతున్నాయి.

(శ్రీ) జి. రాజారాం :—పంచాయతీ సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల చట్టములో మూడు మాసాలలో మీటింగు పెట్టాలనీ, దానికైన ఒక నెల గ్రేస్ పీరియడు యిచ్చి ఆ టైములో మీటింగు పిలవాలనీ, లేకపోతే పంచాయతీ సమితి డిజాల్వు అయిపోతుందనీ — రూల్సులో ఉన్నది నెలను ఎప్పుడు ఉంటాయో వారికి సరిగా తెలియదు. అందువల్ల వారు యీ రూలును కంప్లయిచేసి మీటింగును పిలవక తప్పదు తప్పనిసరి పరిస్థితులలోనే అసెంబ్లీ వున్నప్పుడు పిలుస్తున్నారు కానీ లేకపోతే పిలవడం లేదని మనకి చేస్తున్నాను Otherwise the body has to dissolved.

(శ్రీ) సి. వి. కె రావు: మంత్రి రాజారాంగారు స్టాట్యూటరీ ప్రొవిజను ఉన్నది, అది అడ్డు వస్తుంది, అందువల్ల స్పీకరుగారు వారిని ఏమీ అనక్కర లేదు అన్నట్లుగా చెబుతున్నారు మీరూ, మీ ప్రిడిసిజరు కూడా మెంబర్సు యిక్కడ సమావేశాలలో ఉండగా అక్కడ మీటింగ్సు పెట్టవద్దు అని చెప్పడంజరిగింది. ఎప్పుడు అసెంబ్లీ మీటింగ్సు జరుగుతాయో ఎనే న్సుమెంటు పడుతుంది. కమిటీలకు ఎప్పుడు వస్తామో — మేముకూడా వారికి తెలియజేస్తున్నాము అయినప్పటికి బుద్ధిపూర్వకంగా కలెక్టరులు కమిటీలుగానీ, జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలుగానే పిలస్తున్నారు...

మిస్టర్ స్పీకర్. మూడు నెలలలోపల జనరలు బాడీ తప్పనిసరిగా పిలవాలని వున్నది How can they contravene the rule?

Sri C. V. K. Rao:—Two months are over. In the third month the meeting takes place. They are not doing that. For example it has to be held on July 1st, then before July 1st they hold the meeting. After three months are over they are not doing that. Even though time is there, they are not holding it. It is done deliberately. Such cases only we are bringing it to the notice.

Mr. Speaker:—Why not we ask, the Government to came up 10.40. a.m. with an amendment?

Sri C. V. K. Rao:—If you ask they will come forth But, now they are coming with an excuse. Mr. Raja Ram is coming with an excuse. What we are asking is now we are participating in the Assembly ...

(శ్రీ) నల్లపరెడ్డి (శ్రీనివాసులురెడ్డి :—జనరల్ బాడీ సమావేశాన్ని మూడు నెలల్లో కన్వీన్ చేయాలని చట్టంలో ఉంది. మరొక నెల గ్రేస్ పీరియడ్ కూడా ఉంది ఫలానా తేదీ నుంచి శాసన సభ సమావేశం అవుతుందని పత్రికలలో స్పష్టంగా వచ్చింది. బడ్జెటు సమావేశమంటే 45 రోజులు వరకు ఉంటుందని అందరికి తెలిసిన విషయమే వారు అందువల్ల ముందుగానే సమావేశం ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చును. శాసన సభ్యులు లేకుండా సమావేశం పెట్టుకుంటే ఇబ్బంది

లేకుండా ఏదైనా ఏకగ్రీవంగా చేసుకోవచ్చుననే ఉద్దేశం ఉంది అలువంటప్పుడు తమరు మా రెస్పాన్సుకు రాకపోతే చాలా ఇబ్బంది వస్తుంది, ఎమ్ వి రాజ గోపాల్ గారు క్లియర్ గా ఇచ్చిన జి.వో. ఉంది — శాసన సభ సమావేశాలు జరిగేటప్పుడు జనరల్ బాడీ మీటింగ్ పిలిస్తే ప్రివిలేజ్ మోషన్‌కు దారి తీస్తుంది కనుక శాసన సభ సమావేశాలు లేనప్పుడు పిలవాలని ఆదేశాలు ఇచ్చారు

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :— వారి తరపున మంత్రిగారు చెప్పనక్కరలేదు. మన సమావేశాలు జరిగేటప్పుడే వారు పిలువనక్కరలేదు అంతకుముందే సమావేశాలు పిలుపవచ్చును. శాసన సభ సమావేశం ఎప్పుడు జరిగేది ముందే ఎనౌన్స్ అవుతుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఇప్పుడెక్కడైనా పిలిచారా?

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :— అట్లా జరిగాయి మూడు నాలుగు మీటింగులు ఉన్నాయి. మూడు మీటింగ్స్‌కు వరుసగా రాలేదని సభ్యత్వం రద్దయే పరిస్థితి కూడా వస్తుంది In such conditions where they cannot violate the Act, they will have to provide facilities for the M. L. As to attend the meeting That should be kept in mind whenever the meetings are scheduled to take place.

(శ్రీ కె. రంగదాసు :— గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు ప్రభుత్వ జి. వో.కు విరుద్ధంగా మాట్లాడుతున్నారు. క్రితం సమావేశంలో ఈ ప్రస్తావన వచ్చిన మీదట ముఖ్యమంత్రిగారు జి వో. చేయించారు. దానికి విరుద్ధంగా మంత్రిగారు మాట్లాడుతున్నారు అధ్యక్షుల వారిచ్చిన రూలింగ్‌కు ప్రభుత్వం నుంచి వెళ్ళిన జి వో కు విరుద్ధంగా మాట్లాడుతున్నారు టెలిగ్రాములు అందిన తరువాత కూడా బి. డి. వోలు ఫరవాలేదని సమావేశాలు పెడుతున్నారంటే మంత్రులు ఎన్ డైరక్ట్‌గా ప్రోత్సాహం ఇస్తున్నారేమో అనుకోవలసి ఉంటుంది. ఇక మీదట ఇటువంటిది జరుగకుండా సభా హక్కులు కాపాడడానికి తీవ్రమైన చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ కోన ప్రభాకరరావు :— సామాన్యంగా సమితి ప్రసిడెంటుకు అక్కడ ఉండే శాసన సభ్యునికి తేడాలు లేనప్పుడు ఇటువంటి భేదాలు ఏవీ రావు తేడా ఉన్నప్పుడే ఇటువంటివి వస్తూంటాయి తమరు చెప్పినట్లు, స్టాట్యూటరీ ప్రొవిజన్స్‌కు వ్యతిరేకంగా జి.వో ఇచ్చినంత మాత్రంచేత జి. వో వల్ల ప్రయోజనం లేదు. సమావేశం ఎప్పుడు, ఎట్లా జరగాలనే దానిపై స్టాట్యూట్‌లో ప్రొవిజన్ ఇచ్చాం. దానిని కాదని జి. వో ఇచ్చినంత మాత్రంచేత దానిని అమలు చేయాలనే భావం ఎక్కడా లేదు. ఇది సక్రమంగా జరగాలంటే అవసరమైతే స్టాట్యూట్‌లో మార్పులు తేవాలి. జి. వో ఇచ్చినంత మాత్రంచేత ప్రివిలేజ్ అవుతుంది అనుకుంటే అంత సమంజసం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇది నిజంగా సభ్యుల హక్కులకు ఇబ్బందిగా ఉంది. ఐతే స్టాట్యూట్ మారిస్తేనే చేయగలుగుతాం.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—జిల్లా పరిషత్తులలో ఎసెంబ్లీ సభ్యులు. కౌన్సిలు సభ్యులు సగంవరకు ఉంటారు శాసనసభ్యుల కంట్రిబ్యూషన్ ఎక్కువగా ఉంటుంది ప్రభాకరరావుగారు చెప్పినట్లు, స్టాట్యూట్‌లో మూడు నెలలు, పైగా ఒక నెల ఉంది తమరు, తమకు ముందున్న అధ్యక్షులవారు శాసన సభ్యులకు కన్వీనియంట్‌గా ఉండేట్లా శాసనసభ సమావేశం లేనప్పుడు వారు సమావేశాలు ఏర్పాటు చేసుకోవాలని రూలింగ్ ఇవ్వడంవల్ల జి. వో. ఇస్యూ చేశారు, శాసన సభలు సమావేశం జరిగే ముందు 15 రోజులుండగానే పత్రికలలో వస్తుంది స్టాట్యూట్‌కు కాని ప్రభుత్వం ఇచ్చిన జి వో కు కాని వారు భిన్నంగా చేయనక్కర లేదు. మనసు ఉంటే శాసన సభ్యులు హాజరు కావడానికి వీలుగా సమావేశం వేసుకోవచ్చును శాసన సభ రెండు నెలలకు మించి సమావేశం అయేది ఉండదు. స్టాట్యూట్ అమెండ్ చేసే వరకు మీరు ఇచ్చిన రూలింగ్‌ను అమలు చేయనక్కర లేదని అనడం మంచిది కాదు శాసన సభ్యులు ప్రివిలేజిలను సమితి వారి ప్రివి లేజిలను ఈక్వేట్ చేసి చెబుతున్నారు. అది న్యాయం కాదు. ఇది అగస్టు బాడీ. దీని రైట్స్ వేరు. ఇక్కడ సభ్యులకు ఇబ్బంది లేకుండా స్టాట్యూట్ బ్రేక్ చేయకుండా స్పీకర్‌గారు రూలింగ్ ఇచ్చారు దాని ప్రకారం ప్రభుత్వం జి.వో. ఇచ్చారు, దానిని టూ రెండా చేయడానికి చేసే ప్రయత్నాన్ని ప్రభుత్వం సీరియస్‌గా తీసుకోవాలి. అప్పుడు ప్రివిలేజి ఇస్యూ వస్తుంది స్టాట్యూట్‌ను మాత్రం ఎట్లా ఎమెండ్ చేస్తారు? ఫలానా తేదీలలో శాసన సభ సమావేశం అవుతుందని చెప్పడానికి లేదు కదా. మన వీలును బట్టి సమావేశం అవుతూంటాం సభ్యులకు ఇన్ కన్వీనియంట్ కాకుండా సమావేశాలు వేసుకునేట్లు ప్రభుత్వంచూడాలని స్టాట్యూట్ సవరించే వరకు సభ్యుల ప్రివిలేజిని పోగొట్టకూడదని చెబుతున్నాను.

Mr. Speaker :—Now, I wish to draw the attention of the House about the previous decision in this regard. "The Minister for Panchayatiraj convened a meeting with the Hon. Speaker and leaders of the opposition on 27-8-1971. In this meeting the Hon. Speaker desired that the instructions may be issued to the Panchayat Samithis and Zilla Parishads not to convene any meetings of the Panchayat Samithis, Zilla Parishads or their Standing Committees when the Legislature is in session and that the Panchayat Samithis and Zilla Parishads should be warned that contravention of the above instructions will be deemed to be breach of privilege of the House and those responsible will have to face the consequences of breach of privilege. Accordingly instructions were issued in Government Memo. No. 1359/Samithi-I/71-1, dated 30-8-1971 and these instructions were reiterated in Government Memo No. 148/Samithi-II/74-2 dated 25-1-1974. In Government Memo. No. 455/Samithi-II/74-1, dated 23-2-1974 and No. 1097/Samithi-I/74-1, dated 7-6-1974 dates of the commencement and the duration of the sessions of the Legislature were communicated to the Presidents of Panchayat Samithis and Chairmen of Zilla Parishads and they were requested not to convene the meetings of the Panchayat Samithis, Zilla Parishads or their Standing Committees on the eve of or during the session of Legislature."

So, it is very clear. Now first of all, I would like the Government to issue instructions once again not to convene the meetings....

(శ్రీ జి. రాజారాం :—మేము ఉద్దేశ పూర్వకంగా వయలేట్ చేయాలని ఎవరికి లేదు. మార్చిలో జనరల్ బాడీ మీటింగు ఐనది. మరల మూడు నెలల్లో, లేదా నాలుగు నెలల్లో, మీటింగు పిలవాలికదా. అంటే జూలై లో పల పిలువపలసి వస్తుంది మనం ఆగస్టు వరకు సమావేశంలో ఉంటాం. వారు అంతవరకు వెయిట్ చేయడానికిలేదు. స్టాట్యూట్ క్రింద దెబ్బవస్తుంది

Mr. Speaker —They know for certain and they have been informed that the Assembly is going to meet on such and such dates. They should visualies that.

(శ్రీ జి. రాజారాం —ఏదైనా సమావేశం జరపాలంటే శాసనసభ సమావేశానికి నాలుగైదు రోజులు ముందరే తప్పనిసరిగా పెట్టాలని క్లియర్ గా ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వాలంటె అది వేరే సంగతి. మార్చిలో సమావేశమైన తరువాత జూలైలోపల పిలవాలికదా స్టాటూట్ ప్రకారం పిలవాలి. స్టాటూట్‌కు జి. వో.కు భేదం తెలిసినదేకదా

Mr. Speaker :—There is such a difficulty. Now to circumvent perhaps, if necessary you will have to get an amendment.

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—అదికూడా అవసరంలేదు. మనం రెండు నెలలు కంటె ఎప్పుడూ సమావేశంలో ఉండము.

(శ్రీ జి. రాజారాం :—జూన్ నెలలో ఇక్కడ సమావేశం వస్తుందని మార్చి నెలలో వారికి ఎట్లా తెలుస్తుంది?

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—మార్చిలో సమావేశం జరిగింది. 19 నుంచి సమావేశం అవుతున్నామని ముందుగానే తెలుసు మూడు నెలలు కాకపోయినా అంతకముందే సమావేశం పెట్టవచ్చును- దా ఆ ఉద్దేశంతోనే ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వడం జరిగింది దానిని వయలేట్ చేయడానికి అట్లా జరపకపోతే మనం స్టాట్యూట్ కారణం కానక్కరలేదు.

(శ్రీ కోన ప్రభాకరరావు :—అటువంటి డైరక్షన్ ఇచ్చే అధికారం చట్టంప్రకారం ప్రభుత్వానికి ఉందాఅని.

(శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్షా, రాజారాంగారు చాలా కాన్‌స్టిట్యూషన్ ప్రొవిజన్ చెబుతున్నారు. రిగ్రెట్ ఎక్స్‌ప్రెస్ చేసేబదులు
10.50 a. m. స్పీకరుగారి రూలింగును కాలతన్ని చాలాచోట్ల మాజిల్లాలోకూడా పరిషత్తులు సమావేశం వేర్పాటు చేస్తున్నారు పైముఉన్నాకూడా అలాచేస్తున్నారు. హద్దు పోగొట్టమని అడగడంలేదు. ఇక్కడ అపోజిషన్‌లో కూర్చున్నప్పుడు పైకివెళ్లి చేతిలో లాగకొనడానికి పూనుకున్నారు దీనిని సమర్థించడం ఆశ్చర్యకరంగా ఉంది తమరిని కోరేది ఒకటే. రూలింగు యిచ్చిన తరువాత ఎన్ని జిల్లాపరిషత్తులు శాసనసభ జరుగుతూంటే సమావేశాలైనాయి, గవర్నరు రూలు అయిపోయిన తరువాత ఎన్ని సమావేశం అయినాయి, ఆ ఇన్ఫర్మేషన్ తెప్పించండి. తే-పోతే వార్నింగు యివ్వండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు కూర్చోండి చెబుతాను. Now we shall decide the matter in this way. Let the Government once again give

instructions that there should not be any meetings of the Zilla Parishads or Panchayat Samithis during this Session.

(శ్రీ జి. రాజారాం :—స్థానిక సంస్థల ఎన్నికలు ఇస్తాం అసెంబ్లీ కాగానే మీటింగు పెట్టి....

మిస్టర్ స్పీకర్ —ప్రస్తుతానికి, Our Session is likely to go upto 18th August. So, let there be no meetings of Zilla Parishads and Panchayat Samithis till such date. In view of the discussion we had just now, and the instructions previously issued, we will get the information as to how things have happened during the last few months or so I will call for a meeting of Leaders of all Parties and we shall re-examine the whole thing and see whether without any amendment we can implement this direction or if an amendment is necessary, we shall consider it then.

BUSINESS OF THE HOUSE

(శ్రీ సి వి. కె రావు :—నేను ఒక ప్రివిలేజి మోషను యిచ్చాను. అది ఎప్పుడు వస్తుంది ?

Mr. Speaker :—I shall take it up tomorrow.

MATTER UNDER RULE 341

re: POLICE LATHI CHARGE ON 5-7-1974, ON THE INMATES OF SOCIAL WELFARE HOSTALS IN THE TWIN CITIES.

(శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ .—అధ్యక్షా రెండు రోజుల క్రితం మన సిటిలో ఉన్నటువంటి హాస్టలు విద్యార్థులను, ముఖ్యంగా మెడ్చల్ కాస్టు బ్యాక్ వార్డు కాస్టు విద్యార్థులను నోటీసు యివ్వకుండా పోలీసు సహకారంతో తొలగించడం జరిగింది

(శ్రీమతి జె ఈశ్వరీబాయి :—ఈ అంశం మీది మాట్లాడడానికి ఎవరెవరు యిచ్చారో ఎనౌన్సు చేయండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మిమ్ములను పిలుస్తాను.

(శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, అక్కడ ఆల్ ఆఫ్ ఎ సడన్ చేయింగు బోర్డర్సును ఏమీ నోటీసు యివ్వకుండా పోలీసు హెడ్స్‌తో లారీల మీద వెళ్లి బలవంతంగా వెకేటు చేయించారు. రేట్సు పెరిగిన దాని మీద విద్యార్థులు కలెక్టరుకు మెమోరాండం యివ్వడానికి స్కాలర్షిప్స్ పెంచాలని కోరడానికి వెళ్ళారు పోలీసులు వచ్చి లారీ చార్జి చేయడం జరిగింది. చాలమంది విద్యార్థులకు దెబ్బ తగిలినది. పైగా వారి మీద మర్డరు కేసులు యిట్లాంటి చాలా సీరియస్ కేసులు పెట్టి జైలులో పెట్టడం జరిగింది. అందులో ఎవరైనా విద్యార్థులు ఒక రాయి విసిరినంతమాత్రంచేత వారందరిని చితుకకొట్టి మర్డరు

కేసు పెట్టడం మంచిది కాదు. ధరలు పెరిగిన విషయం తెలియని విషయం కాదు. దాని గురించి చెప్పడానికి వెళ్లితే ప్రభుత్వం చాలా జాగ్రత్తగా యీ యిస్యూని సాల్వ్ చేయడం త్రూ లాఠీ చార్జి ఆర్ బుకింగ్ కేసెస్ కానే కాకూడదు. వారిని కూర్చుండబెట్టి చర్చించి సరిచేసి పీస్ మెయింటెయిన్ చేయవలసి ఉంది యిది ఈ నగరంలో జరిగింది దీని మీద ప్రభుత్వం పాఅసీ పమిటో స్టేటుమెంటు యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి జె కళ్వరీబాయి :— అధ్యక్షా, సోషల్ వెల్ఫేరు హాస్టలులో ఉండే పేయింగ్ గేస్టులు ఆరవ తేదీనాడు కలెక్టరును కలవడానికి పోయినప్పుడు జరిగినది. నేను 6 నాడే రూలు 341 క్రింది నోటీసు యిచ్చాను. హాస్టలులో ఉండే ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలు 800 మంది కలెక్టరు ఆఫీసుకు వెళ్లారు. దాని గురించి పేపరులో కూడా వచ్చింది వారిని బయటకు వెళ్ళగొట్టారు వారికి సెంట్రల్ స్కాలర్షిప్స్ ఉన్నవి. ఫ్రీగా అన్నం పెట్టడం లేదు 45 రూపాయలు తీసుకుటున్నారు. ఈ అంశం సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటు డైరెక్టరు క్రింద ఉండగా కలెక్టరుకు ఎందుకు అప్పచెప్పినారు? విద్యార్థులు పోయి కలెక్టరును అడిగినప్పుడు నేను చేయడానికి కాదన్నారు. పిల్లలు బయట నిలబడి ఉన్నారు. స్లోగన్సు యిచ్చినంత మాత్రంచేత పైకము యివ్వకుండా పోలీసులను పిలిపించారు వారు వచ్చి ఆడపిల్లలను మగపిల్లలను కొట్టేసినారు వారు అన్ కాన్షస్‌గా పడిపోయారు 15 మంది పిల్లలను ముషీరాబాదు జైలులో పెట్టినట్లుగా ఉంది. దీనిగురించి గట్టిగా చర్య తీసుకోవాలి. వారిని హాస్టలులో ఉండకూడదంటే వారేమీ ఉచితంగా ఉండడం లేదు. సెంట్రల్ స్కాలర్షిప్స్ 50 రూపాయలు పొందినవారు అటువంటి షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్ బ్యాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్ పిల్లలను బయటకు వెళ్ళకొడితే వారు ఎక్కడికి పోతారు? సోషల్ వెల్ఫేరు హాస్టలులో అన్నం సరిగా పెట్టకపోయినా చాలీచాలని తిండి తింటూ చదువు కోవాలనే పట్టుదలతో అక్కడ వారున్నారు అటువంటి వారిని వెళ్ళగొట్టి జైలులో పెట్టారు అరెస్టు చేసిన వారిని వదిలిపెట్టి, వారందరికి ముందు పెట్టిన విధముగానే హాస్టలులో చేర్చుకుని అన్నం పెట్టాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— అధ్యక్షా, హైదరాబాదు నగరంలో కాలేజీకి సంబంధించిన 8 హాస్టల్సులోను, సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన హైస్కూలుకు సంబంధించిన 24 హాస్టల్సులో 3,000 మంది నిరాధారులైన పేద విద్యార్థులు ఉంటున్నారు. ఆకస్మికంగా రేషను 250 గ్రామ్సుకు పెట్టినారు. అంటే కడుపు మాడ్చుకు తినమని చెప్పడానికి సోషల్ వెల్ఫేరు హాస్టలు తయారైనది. సోషల్ వెల్ఫేరు హాస్టలు నిజానికి చాలా అన్-సోషల్ బిహేవియరుగా ఉంది. డిపార్టుమెంటు అంతా కూడా సైకాలజీ మారితే తప్ప లాభం లేనే లేదు. ఈ సందర్భంలో 1500 స్టూడెంట్సు నుంచి 50 రూపాయలు స్టయిపెండు వస్తున్నప్పటికి కూడా హాస్టలులో భోజనం పెట్టడానికి కూడా తగినటువంటి

సదుపాయం కలుగచేయడం లేదు ఎవరికి చెప్పుకోవాలి? హెడ్ క్వార్టర్స్ 11-00 a.m. అయినప్పటికి, సోషల్ వెల్ ఫేర్ మినిష్టరుగారు ఇక్కడ వున్నప్పటికి ఈ విషయాలు తెలియకుండా వ్యవహరిస్తూన్నారంటే చాల నిజముగా హాస్యాస్పదముగా వుంది ఈ విద్యార్థులకు మంత్రులు దొరకకో, వారి ఆధీనములో లేకనో సరాసరి డిస్ట్రిక్ట్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు అయిన కలెక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళారు ఆయన కూడ హరిజనే. చేసేది ఏమీ లేదు, పొండి అన్నారు సోషల్ వెల్ ఫేర్ విధానము కరుడు గట్టిన హృదయాలను తయారు చేసే విధానముగా వుంది. 250 గ్రాములు తప్ప ఒక్క గింజ ఇచ్చేది లేదని త్రోసివేశారు ఆలోచిస్తాము, ప్రభుత్వానికి తెలియచేస్తాను అనే రకముగా కాకుండా త్రోసివేశారు ఇంకా బహుమానముగా సి ఆర్ పి. చేత లాఠీ ఛార్జి చేయించారు. 250 గ్రాముల భోజనము సరిపోదు అని అడిగితే నేరముగా భావించి ఇక్కడ శాసన సభ జరుగుతున్నప్పుడు, మంత్రులు ఇక్కడ వుండగా వారు కాలస్ యాటిట్యూడ్‌ని ప్రదర్శించారు. రాజారాం గారు సిగ్గు పడవలసినదిపోయి నవ్వుతున్నారు కూడా ప్రభుత్వానికి ఖ్యాతి వస్తే శాసనసభకు ఖ్యాతి వస్తుంది. వారిని పొమ్మనడమే కాకుండా సి. ఆర్ పి. చేత లాఠీ ఛార్జి ఏలో ఎప్లవ్వాదులనో, నక్సలైట్స్‌నో చావగొట్టినట్లు చావగొట్టించారు వెంటనే దీనిమీద విచారణ జరిపించాలని కోరుతున్నాను. దీనికి బాధ్యులైనవారిపైన తగిన చర్య తీసుకొని శిక్షవేయాలి. ఇంగ్లండులో ఏ విధంగా బోర్డింగ్ హౌసెస్‌లో పిల్లలను బాధించారో ఛార్లెస్ డికెన్స్ నవల జ్ఞాపకము వస్తున్నది. డికెన్స్ అనేవారు ఎవ్వరూ ఇక్కడ ఇండియాలో లేరు ప్రజాస్వామికము పేరుతో దీనిని సరిదిద్దడానికి పూనుకొనే మహానుభావులు లేరా? తక్షణమే విచారణ జరిపించాలి ఇంతకముందు ఇస్తున్న రేషన్‌ని రెస్టోర్ చేయాలని, అరెస్ట్ చేసిన 18 మంది విద్యార్థులను విడుదల చేయాలని కోరుతున్నాను

(శ్రీ జి రాజారాం —అధ్యక్ష, గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ రెండు విషయాలు చెప్పారు. హాస్టల్స్‌లో విద్యార్థులు ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందులు, రేషను సరిపోవడము లేదు అనేది; పోలీసులు లాఠీ ఛార్జి చేశారు అనేది చెప్పారు. కాని 341 నోటీసులో చూస్తే ... ...

This 341 is only confined to police lathi charge. Therefore I confine my statement to the lathi charge.

Sir, at about 10-30 a.m. on 5-7-1974 about 60 to 70 inmates of the Social Service Hostels in Twin Cities came to the Collectorate, Hyderabad carrying playcards and shouting slogans and raising their demands. The Collector, Hyderabad District came down and discussed with the agitating students inside the Collectorate compound for about 45 minutes and explained to them the measures taken by the Government regarding the running of the hostels and assured them that he would inform them the action taken on their demand and went back into his room. After the Collector had gone back to his room, the students became violent and started indulging in acts of

vandalism. They broke the glass-panes of the doors and windows of the D. R. O's and destroyed the furniture items. They broke open the door and entered the court hall of D R. O and smashed the furniture also. The S. I. of Police and Constables on duty tried to prevent them and persuaded from indulging in acts of violence. The P. A. to the Collector also made several requests to them to disperse but to no effect. The police force was over powered and the situation was going out of control. The P. A to the Collector who is also a First Class Magistrate then declared the mob as unlawful and ordered their dispersal by use of force. In the mean time, additional police force rushed to the place and S I. of Police dispersed the mob by a mild lathi charge. The Police arrested 13 persons on the spot and 2 others outside the Collectorate. The other accused are still absconding All the 15 arrested were taken to the Police Station and later on remanded to judicial custody A case under Crime No. 174/74 under Section 147, 332, 452, 454 and 427 I. P. C. was registered There is no section under 302 as alleged by hon. member, Sri V Satyanarayana, 427 I.P.C. was registered and further investigation was taken up It is in progress

Four of the arrested persons complained of having sustained injuries all the four injured were sent to the Nampally Hospital where they were attended to by the Medical Officer and were discharged. Of the 4, 2 had cut injuries on their hands which are evidently caused when they fisted and broke the glass panes. One had an external injury but had only tenderness to his little finger. The 4th person had bruises on his right fore-arm and scratches on his left little finger and fore-arm No other person has reported at any Police Station or Government Hospital with injuries The S. I. of Police has also sustained bleeding injuries when he tried to prevent the mob from entering the D. R O's Office. The damage caused to the Collectorate building in this incident is estimated at Rs. 1000.

Sri C. V. K. Rao :—As per the statement, as you have seen, cases have been foisted on them. I am submitting that the Minister is preposterous in giving the statement. The whole thing is a concocted thing. The boys have gone there.

Sri G. Rajaram :—When such wild allegations are being made, how can we tolerate, Sir. Everytime, he is throwing wild allegations and talking loosely. You must come to our protection, Sir.

Sri C. V. K. Rao :—Will the Government be prepared to have an impartial committee? Let us know. I said he made a preposterous statement. If I will be wrong, I will apologise to the Minister. Will he be prepared to appoint a Committee to investigate into the affair?

(శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షులు, మంత్రిగారు పోలీసులు ప్రాణి ఇచ్చిన రిపోర్టును ఏదో చదివారు మంత్రిగారికి తెలుసు 1200 మంది విద్యార్థులకు వున్నట్లుండి నోటీసు ఏమీ ఇవ్వకుండా వారి బట్టలు అవి బయట పడవేసి పోలీసులు లాగుకొనిపోవడం జరిగింది అది ప్రొవోకేషన్‌కి కారణం. దానిని పరిష్కరిస్తే అసలు సమస్య వుండదు. ప్రభుత్వం అన్యాయంగా ప్రవర్తించినది,

వచ్చిన తరువాత ప్రైవేటు అండర్ టేకింగ్స్‌లోకూడా ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్‌చేంజిల నుంచి లోకల్ పీపుల్‌నే తీసుకోవాలేకాని మరొక ఆలోచనకు తావులేదు.

Sri A. Sri Ramulu:-Sir, my point is very simple. I only want clarification in regard to the phrase 'Sons of the Soil' and if the Minister says that he has not said it, I would accept it. Sir, if we use this phrase, it is bound to create very serious repercussions. My second point is : the Minister has quoted some figures on unemployment persons in the Employment Exchanges. Does the Minister or the Government, by the 'Sons of the Soil' theory, are going to complicate furthere. I want clarification on these two point.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—శ్రీరాములుగారు స్థానికులకు ఇవ్వవద్దు అని అంటారా?

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—ప్రయిము మినిష్టరుగారు సన్స్ ఆఫ్ ది సాయిల్ అనే ఫ్రేజును కండెమన్ చేశారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—500 రూ.లు లోపుగా జీతంవచ్చే ఉద్యోగాలన్ని స్థానికులకే ఇవ్వాలని ఉంది. ఇక్కడ ఇండస్ట్రీస్ పెట్టడం లోకల్ వారికే ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంతోనే.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—సన్స్ ఆఫ్ ది సాయిల్ అనే ఫ్రేజు ప్రయిము మినిష్టరుగారు కండెమన్ చేశారు. అది ఉపయోగించరాదన్నారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—స్థానికులకే ఉద్యోగాలు కావాలి. ఇందులో ఏమీ చాదస్తం వద్దు. మనకు ఇండస్ట్రీస్ ఎక్కువగా రావాలి. ఉద్యోగాలు లోకల్ పీపుల్‌కు రావాలి అనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశం.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—నేను అనేది స్థానికులకు ఇవ్వకూడదని కాదు. 11-40 a.m. దేశం మొత్తం మీద ప్రతి రాష్ట్రంలోను అసెంబ్లీ స్టార్టు అయినప్పటినుంచి నేటి వరకు అధికారంలో ఉన్న ప్రతి వ్యక్తి సన్స్ ఆఫ్ ది సాయిల్ అనే ఫ్రేజు ఉపయోగించకూడదని అంటే అది మేము ఉపయోగించాలి-మీరు చాదస్తం అంటే ఎలాగ? ఈ చాదస్తం ఎవరిది

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఉపయోగించలేదు: ఆ బదులు స్థానికులు అని అమెండుమెంటు.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—అలాగ అయితే సంతోషిస్తాము. మంత్రిగారు మద్రాసు వెళ్ళి చెప్పడం ఆంధ్రుల యొక్క పరిపక్వతను ఇనుమడింప జేస్తుందా? లేక తగ్గిస్తుందా?

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు :—లోకల్ పీపుల్‌కు ఉద్యోగాలు కావాలని గట్టిగా అంటే-సన్సు ఆఫ్ ది సాయిల్ అనే పదాన్ని పెట్టినంతమాత్రాన దానిని పట్టుకొని చెబుతున్నారు.

Sri A. Sriramulu :—I want to protect the prestige of the Government. If you want to go down the drain, I have no objection.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—(శ్రీ) రాములుగారికి గవర్నమెంటు తరపున ధన్యవాదాలు.

STATEMENT

(By Minister for Health and Medical)

re: PROBLEM OF DRUG ADULTRATION AND THE STEPS TO COMBAT THE SAME

Sri K. Rajamallu :—With the permission of the Chair, I rise to make a statement to apprise the hon. Members of this House on the problem of drug adultration and malpractices in hospital store and the steps we are taking to combat this menace.

Under my immediate direction the State Drugs Controller assisted by the CID and the Crime Branch of Police raided sixteen medical shops and residential premises of their owners on Friday, July 5. The raids had brought out startling revealations and I detail them below :

The shops raided are situated in the twin cities of Hyderabad and Secunderabad. For the present I refrain from giving out the names but they will be announced as soon as their licences are suspended or cancelled and charge-sheets filed against the alleged culprits. Our officers are at present conducting tests and investigations are in full swing into the seized goods, which will be deposited in the law courts.

Our officers have seized from these shops sizeable quantities of drugs and medicines which belonged to Government hospital and Central Government Medical Stores. She seized articles which had the distinct markings of Government hospitals. This shows how medicines and drugs purchased by Government for the ailing public are finding their way into the shops with the connivance of some unscrupulous hospital staff.

One particular shop where suspected spurious drugs have been seized also held physicians samples. The suspected drugs, our investigations revealed, had emanated from Ghaziabad, Delhi Metropolitan area and Haryana State. We are in communication with the Drugs Controller of India and the Drug Controller of Haryana.

The physicians samples which are not intended for sale might have been obtained either from the representatives of manufacturers or doctors.

As law obtains the licences of such shops can be suspended for varying periods, but Government is not satisfied with letting them away only with suspension of licences and are examining how best they could be dealt with for such crimes against mankind.

Licence of one medical shop in Vidyanagar area has been suspended for three months.

Yet another category of offences discovered was the possession of old and time-barred drugs, physicians samples, apart from medicines fraudulently obtained from Government hospitals.

Among the drugs seized are life saving medicines, like antibiotics, anti T. B. drugs, drugs belonging to medical stores depot of Amberpet and other allergic drugs. There were also vitamins, vitamin tonics and spirit preparations like tinctures and extracts.

The rides were conducted almost simultaneously ensuring utmost secrecy.

The Government is very much exercised over this problem and the House is aware of the steps we have been taking eversince we assumed office. We would have liked quicker and lasting results, but I would submit that Government have to proceed cautiously in these matters for we do not want to give any feeling of harrassment to honest traders and manufacturers or permit scarcity due to the machinations of the unscrupulous elements. At every stage we have to go through law courts when we deal with the offenders.

I look to you the members of this House for all out support in tackling this problem. Some times, I hesitate to say, wellmeaning friends come forward to represent cases on the plea that the action proposed to be taken or taken was too severe. I dare say no step taken against adulterators is big, and left to myself I would like to hang them to the nearest tree.

Sri A. Sreeramulu:—While congratulating the Minister for the bold and imaginative action he has taken, I suggest that the names of those medical stores and the persons who are involved must be publicised, so that the society can also know what exactly is going on.

STATEMENT

(By Minister for Social Welfare)

re. Burning of Harijan Huts at Ramannapalli, Cuddapah District.

Mr. Speaker:—The Social Welfare Minister has paid a visit to Ramannapalli, Cuddapah District and he will make a statement now.

(శ్రీ భాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—అధ్యక్షా, రామన్నపల్లి గ్రామంలో 100 హరిజన కుటుంబాలు ఉన్నాయి. హరిజనులకు అక్కడ ఉన్నటువంటి భూకామందులకు మధ్య కొన్ని అభిప్రాయభేదాలు వచ్చాయి. ప్రధానంగా ఈ మధ్య వారికి ఇవ్వవలసినటువంటి వేతన విషయంలో ఒక ఘర్షణ కూడా జరిగింది. ఇక్కడ ఒక విషయం మనవి చేయాలి అక్కడ ఒక పద్ధతి ఉన్నది. దాదాపు ప్రతి రైతు కుటుంబము కొంతమంది హరిజనులకు అప్పు ఇవ్వడం జరుగుతూ ఉంటుంది. కొందరు

5 వందలు, 6 వందలు, 7 వందలు ఈ రకంగా అప్పు ఇస్తారు. ఎవరు అయితే అప్పు పుచ్చుకున్నారో ఆ అప్పు పుచ్చుకున్న హరిజనులు కేవలం అప్పు ఇచ్చినటువంటి ఆ కామందు దగ్గర మాత్రమే కూలిపని చేయవలసి ఉంటుంది. ఆ రకంగా చేసినప్పుడు అందరికీ ఇచ్చేటటువంటి సామాన్యమైనటువంటి వేతనం కాక వీరికి చాలా తక్కువ వేతనం ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. సామాన్యంగా లేబరు బజారులో 5 రూపాయలు వేతనం ప్రతి రోజు తీసుకుంటూ ఉంటే వీరికి సంబంధించి ఒక రూపాయి, అర్ధ రూపాయి ఇవ్వడం జరుగుతూ ఉంటుంది. ఇవి ఆ గ్రామాలలో ఉన్నటువంటి ఫ్యాక్టర్సు ఇటువంటి ప్రాక్టీసు ఆ చుట్టుపట్ల కూడా ఉందని నేను విన్నాను. అందుచేత అబ్నార్మల్‌గా తక్కువ వేతనం వారికి ముడుతున్నది. ఇది బాగో లేదని, ఈ రకంగా బతకలేకపోతున్నామని నలుగురితోబాటు సమానమైన వేతనం మాకు కావాలని వారు అడుగుతూ వస్తున్నారు. ఇది ఆఖరికి సంఘర్షణకు దారితీసినటువంటి పరిస్థితి. రూపాయి వేతనం పనికిరాదని 4, 5 రూపాయలు కావాలని అడుగుతున్నప్పుడు ఆ రకంగా వారు ఇవ్వడానికి నిరాకరించడం, పనులలోనికి పోవడానికి హరిజనులు నిరాకరించడం జరిగింది. అందుచేత వీరు బ్రతుకుతెరువు కోసం ప్రక్కనున్న చెన్నూరు అనే గ్రామానికి పోయి అక్కడ కూలి చేసుకోవడం ప్రారంభించినారు. అప్పుడు రామన్నపల్లి గ్రామంలో ఉన్నటువంటి పెద్దలకు కోపంవచ్చి చెన్నూరులో పని ఇస్తున్నటువంటి రైతాంగాన్ని పని ఇవ్వవద్దని వారిని అటకాయించడం—మొత్తంమీద పై ఊరిలో పని దొరకక పోవడం జరిగింది. ఉన్నటువంటి గ్రామంలో దాదాపు సోషల్ బాయ్‌కాట్ చేయడంజరిగింది. గ్రామంలో చాకలి రాడు, మంగలి రాడు. ఉప్పుదినుసులు అమ్మడానికి వీలులేదని ఒక రకమైనటువంటి నిషేధం పెట్టారు. నిబంధన చేసారు. రైతాంగం మాత్రం పై గ్రామం నుంచి మనుష్యులను తెచ్చుకొని పని జరిపించుకొంటున్నారు, ఈ రకంగా రామన్నపల్లిలో ఉన్నటువంటి రైతులు 20 మందిని తీసుకొనివచ్చి పనులు చేయించుకొంటున్నారు. హరిజనులు పెళ్ళితే పని పోయింది. గ్రామంలోకి వచ్చేసరికి పై వాళ్ళు వచ్చి పని చేయడం కనబడింది. అప్పుడు వీరి మధ్య చిన్న ఘర్షణ మాటలలో పెరిగింది. ఆ దరిమిలా రాళ్ళు విసురుకొనడం జరిగింది. మొత్తం అంతా కలియబడ్డారు. పేద హరిజనులు భయపడి పారిపోయారు. ఆ దరిమిలా హరిజనుల ఇళ్ళు అన్నీ అంటించబడ్డాయి. మొత్తం 100 ఇళ్ళలో 98 హరిజనుల ఇళ్ళు, 2 ముస్లింల ఇళ్ళు వీరందరి ఇళ్ళు పరశురామ ప్రీతి అయినాయి. ఈ సందర్భంలో అక్కడ ఉన్నటువంటి రైతాంగం తాలూకు 2 గడ్డిమెట్లు కూడా దహనం చేయబడ్డాయి. వారనేది—ముందు గడ్డిమెట్లు పోయాయి తరువాత హరిజనుల ఇళ్ళు పోయాయని అంటున్నారు. కాని వీరు చెప్పింది—మా ఇళ్ళు కాలిపోయిన తరువాత జరిగిన ప్రమాద పరిస్థితులలో అవి కూడ తగులబడ్డాయి తప్ప దానికి దీనికి సంబంధం లేదని. ఆ ఊరు వెళ్ళిన తరువాత 25, 30 మందితో నేను మాట్లాడాను. అందులో హరిజనులకు సంబంధించిన ప్రతినిధులు, పెద్దలు అదేరకంగా ఇతర రైతు కుటుంబీకుల తాలూకు పెద్దలు, ప్రతినిధులు ఎవరువచ్చినా అందరితోను మాట్లాడడం జరిగింది. ఆ ఊళ్ళో నివసించే వారు కొంతమంది ఇప్పుడు అక్కడ లేరు. పై ఊళ్ళకు వెళ్ళిపోయారు

పోలీసులు అరెస్టు చేస్తారని భయపడి వెళ్ళిపోయారు. ఏమీ నేరం చేయనప్పుడు ఎందుకు జంకాలని, ఎందుకు అంత భయపడవలసివచ్చిందని నేను అడిగాను. వారు అయితే జవాబు చెప్పలేదు ఇళ్ళు వారే తగలబెట్టుకున్నారని వీరు చెప్పారు. అదైతే నమ్మడానికి సాధ్యము కాదు. అంతే కాకుండా, ఈ కులాలు, కొన్ని కులాలు 11.50 a.m. పట్టుకొని హరిజనులే బయలుదేరినారని అన్నారు అయితే వారు ఎవరినైనా పొడిచారా, కొట్టారా అని అడిగితే దాని గురించి సమాధానములేదు. మగవాళ్లు లేరు కాబట్టి ఎవరికి దెబ్బలు తగిలాయో ఎంతమందికి తగిలాయో చెప్పలేమని అన్నారు పోతే, హరిజనులు 25, 30 మందికి దెబ్బలు తగిలినాయి, 6 మంది ఆస్పత్రిలో ఉన్నారు అందులో అయిదుగురు స్త్రీలు 1 పురుషుడు. ఒక స్త్రీకి కాలు బాగా ఫాక్చర్ అయింది మిగతా అయిదుగురు కోలుకొంటున్నారు. పరిస్థితి ప్రమాదకరంగా లేదు ఇది అక్కడి జరిగినటువంటి కాజుయాలిటీస్, మాగ్నిట్యూడ్ ఆఫ్ ది ప్రాబ్లం. అయితే వెంటనే చేయవలసినది ఏమిటి? నేను అనుకొన్నాను, ఎవరైతే దీనికి కారకులో ఆ కల్ప్రిట్స్‌ను బుక్ చేయాలి. వారి మీద చర్యలు తీసుకోవాలి. ఇప్పటికి 18 మందిని అరెస్టు చేశారు మొత్తానికి 500 మంది ఇన్‌వాల్వ్ అయినారని చెప్పుతున్నారు ఇళ్లు కాల్చిన సంఘటనలో పెద్దగా దొమ్మితో వెళ్ళినటువంటివారు మొత్తము 87 గురు అందులో ముఖ్యులు అనుకొన్నవారు, వారు పరారిలో ఉన్నారు 18 మంది దొరికినారు. మిగతా వారిని కూడ పట్టుకోడానికి పోలీసులు తయారుఅవుతున్నారు; చర్య తీసుకోబడుతున్నది ఇదే గాక, తిరిగి ఇటువంటి సంఘటనలు జరుగకుండా, వాయిలెన్సు ఎరప్టు కాకుండా, అక్కడ స్థానికంగా కొంత పోలీసు ఫోర్సు ఉంచవలసిన అవసరం ఉన్నది గనుక అవసరమైనంతవరకు ఆ ప్రకారంగా ఉంచుతామని ఎస్. పి. గారు చెప్పారు; ఇక మూడవది, ఈ సోషియల్ బాయికాట్ అనేది లేకుండా చేయవలసి యుంటుంది. దానికి సంబంధించిన మనుష్యులందరిని అక్కడికక్కడే పిలిచి మాట్లాడడం జరిగింది. కనుక వారి బట్టలు ఉతకడం గాని, వారికి వస్తువులు అమ్మడం గాని, దేంట్లో గాని, ఏరకమైనటువంటి ఇబ్బంది ఉండదనే నమ్మకము మాకు కలిగింది ఇంతే గాక, అసలు వాళ్ళకు పని దొరకాలి, వారికేదో ఒక వృత్తి కావాలి చెన్నూరుకు వెళ్ళితే వారికి పని ఇవ్వకుండా వారిని తిరగగొట్టారు కాబట్టి ఆ చెన్నూరులో ఉండే రైతాంగముతో కలసి వారితో ప్రత్యేకంగా మాట్లాడి ఇదివరకు మాదిరిగానే మళ్ళీ వారికి పని ఇచ్చే విషయంలో ఏమీ ఆటంకము లేకుండా, నిషేధము పెట్టకుండా వారికి పని ఇచ్చేటట్లు ఆ రకంగా కూడ చర్య తీసుకుంటున్నారు. ఆ పని కూడ జరుగుతుందని నేను నమ్ముతున్నాను. ఇంతే గాక ఒక తగవు కూడ జరిగింది; ఈ మధ్యన. ప్రభుత్వమేమో హరిజనులకు పొలాలు ఇస్తున్నారు ఆ రకంగా ఏక్‌సాల్ పట్టా నలుగురికి రెండు ఎకరాలు దాదాపు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ ఇచ్చినటువంటి పొలాల్లో హరిజనులు ప్రవేశించే టప్పటికి, అక్కడ భూకామందులు ఎవరైతే ఉన్నారో వారు వాళ్లు వెళ్లడానికి వీలులేకుండా ఆటంకపరచడం, తగాదాలు జరపడం అది ఈ మధ్య జరిగినటువంటి మొట్టమొదటి తగాదా. అందుచేతే ఎవరికైతే ఈ హరిజనులకు పొలాలు

ఇచ్చారో వాళ్లు తిరిగి ఆ పొలాలలో ప్రవేశించి అనుభవించగలిగేటటువంటి పరిస్థితి ప్రభుత్వము కల్పించినప్పుడు ఒక ధైర్యము వారికి కలుగుతుంది. విశ్వాసము కూడ కలుగుతుంది. దాన్ని గురించి కూడ చర్య తీసుకొంటున్నారు కలెక్టరుగారు. కొద్ది రోజులలో ఆ హక్కు ఉంటుంది వారికి. అధ్యక్షా. ఇదే కాకుండా మొత్తం వాళ్ళందరికి ఇండెట్ నెస్ వివరీతంగా ఉన్నది ఒక కుటుంబములో 700, 800 రుపాలు తీసుకొన్నారు. ఎప్పుడెప్పుడో అవి తెచ్చుకొన్నారు. ఆ బాకీ తీరదు. కనుక ఆ రకంగా బానిసలుగా క్లేవరీగా పనిచేస్తూ ఉండవలసిందేనని వారు చెప్పుతున్నారు అందుచేత ఈపరిస్థితిని విస్తృతంగాపరిశీలించి అసలు ఏమేరకు ఈఇండెబెడ్ నెస్ ఉన్నదనేది కూడ చూచుకోవాలి. దీనికి కొంతకైము పడుతుంది. అదే రకంగా చుట్టుపట్ల కూడ ఉన్నటువంటి పరిస్థితి కూడ సర్వే చేయించి అక్కడ ఇండెబెడ్ నెస్ తోపాటు సోషియల్ ఎకనామిక్ కండిషన్సు కూడ సర్వే చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇది కూడ జరగవలసిన పరిస్థితి. అధ్యక్షా. ఇదీ గాక. వెంటనే కావలసింది రిలీఫ్ మెషర్సు. దానికి సంబంధించి ఒక నూరు రూపాయలు ప్రస్తుతము వారికి ఇవ్వడం జరిగింది. అది చాలదు. అని ఇంకొక నూరు రూపాయలు కూడ ఏర్పాటుచేస్తే అందులో వారికి ఎంతవరకు బియ్యము వగైరా అవసరమో అది సప్లయిచేయడం గురించి కూడ ఆలోచన చేయడం జరుగుతున్నది. ఇదే కాకుండా, ఫైర్ ప్రూఫ్ మెటీరియల్ ఇవ్వాలని అదొక ఆలోచన కూడ ఉన్నది. దాని నిమిత్తం దాదాపు లక్షా, 80 వేలు రూపాయలు అవుతుందని కలెక్టరు రిపోర్టులో ఉన్నది. దాని విషయంలో తొందరలో చర్య తీసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇదే గాక, మిల్చ్ అనిమల్సు, ప్లో బుల్లక్సు ఇవ్వాలని దాన్ని గురించి కూడ ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. వారికి ఏదో ఒక వృత్తి చూపించి ఎకనామిక్‌గా ఒక స్టేటస్ వారికి కల్పించాలనే ప్రయత్నం ఉన్నది. ఈ రకంగా ప్రపోజల్సు ఉన్నాయని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది ఉన్నటువంటి పరిస్థితి.

(Some members rose up to seek clarifications)

Mr. Speaker:—I shall read the provision regarding a statement made by a Minister.

"A statement may be made by a Minister on a matter of public importance with the consent of the Speaker but no question shall be asked at the time the statement is made."

So, later on you can come up with your points in some other form.

Sri C.V.K. Rao :—This is a statement arising out of the question under rule 341. It is a matter of public importance and certain Members also desire to express themselves. A copy could have been placed on the Table of the House and we could have sought your permission to discuss. There are certain vital points involved. Such repetition may not occur. All over the State harijans are assaulted, murders committed and insults have been put on them. All this has been happening. Under these circumstances, it is our request that you may ask the Minister to place a copy of the statement on the Table of the House.

Mr. Speaker :—A gist of the speech made by the Hon. Minister to be kept in the House to-morrow in the form of a statement.

Sri V. Srikrishna :—Another question he has raised.

Mr. Speaker :—We will take it up separately.

Sri M. Omkar :—I would like to know under what sections they were booked. How many culprits are involved. It is said it is 38. According to the Minister about 500 persons are involved in this. The details may also be furnished to us.

PAPERS LAID ON THE TABLE :

Ad-hoc regulation made to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations, 1963.

Sri G. Rajaram :—Sir, with your permission, on behalf of the Chief Minister, I beg to lay on the Table in compliance with the requirements of Clause (5) of Article 320 of the Constitution of India, the ad-hoc Regulation made to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations 1963 under the proviso to Clause (3) of that article and published in the Notification issued in G.O.Ms. No. 504, General Administration (Sevices-A) Department, dated 15-9-1973 together with erratum issued in Memorandum No. 736/Ser. A/73-3, General Administration (Ser. A), dated 27-12-1973.

Amendment to Rule 6 of the Andhra Pradesh Distillery Rules, 1970.

Sri G. Rajaram :—Sir, with your permission, on behalf of the Chief Minister, I beg to lay on the Table a copy of the amendment to Rule 6 of the Andhra Pradesh Distillery Rules, 1970, issued under the Andhra Pradesh Excise Act 1968 and published in the Rules Supplement to Part II, of the Andhra Pradesh Gazette No. 7, dated 14-3-1974 as required under Section 72 (4) of the Andhra Pradesh Excise Act, 1968.

Amendment made to the Medical Attendance Rules relating to Deputy Speaker, Deputy Chairman, Chief Whip, Parlimentary Secretaries M. L. As. & M. L. Cs.

Sri G. Raja Ram :—Sir, with your permission on behalf of the Chief Minister, I beg to lay on the Table a copy of the amendment made to theMedical Attendance Rules relating to Deputy Speaker, Deputy Chairman, Chief Whip, Parliamentary Secretaries and the Members of Legislative Assembly and Members of the Legislative Council issued in G. O. Ms. No. 308, General Administration (Elec. A) Department, dated 29-4-1974 and published in the Andra Pradesh Gazette, Rules Supplement to Part V, No. 1 dated 30th May, 1974 as required under sub-section (3) of Section 13 of the Andhra Pradesh Payment of Salaries and Removal of Disqualifications Act, 1953.

Annual Accounts of the Andhra Pradesh State Road Trasport Corporation for the year 1972-73.

The Minister for Transport (Sir J. Chokka Rao) :—Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Annual Accounts of the Andhra Pradesh State Road Transport Corporation for the year 1972-73 as certified by the Accountant-General, Andhra Pradesh, together with the Audit Report thereon, as required under sub-section (4) of Section 33 of the Road Transport Corporation Act, 1950.

Annual Administration Report (1972-73) of the Andhra Pradesh State Road Transport Corporation.

Sri J. Chokka Rao :—Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Aunual Administration Report 1972-73 of the Andhra Pradesh State Road Transport Corporation as required under sub-section (3) of section 35 of the Road Transport Corporation Act, 1950.

Mr. Speaker :—Papers laid.

GOVERNMENT BILL

The Andhra Pradesh (Krishna and Godavari Delta Areas) Drainage Cess (Amendment) Bill, 1974 :

Sri V. Krishnamurthy Naidu :—

Sir, I beg to move :—

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh (Krishna and Godavari Delta Areas) Drainage Cess (Amendment) Bill, 1974."

Mr. Speaker :—Motion moved.

(Pause.)

The question is :—"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh (Krishna and Godavari Delta Area) Drainage Cess (Amendment) Bill, 1974."

The motion was adopted and the Bill introduced.

POINT OF ORDER

re : Supply of Printed Policy Statements on Demands in advance

12-00 Noon

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—అధ్యక్ష, పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్, సర్—మొన్న శనివారం తమరు ఒక రూలింగు ఇచ్చారు ఏ పరిస్థితులలోను డిమాండ్ ప్రతిపాదించేదానికి 24 గంటల ముందుగా డిమాండ్ నోట్స్ సభ్యులకు అందజేయాలి—అని ఖచ్చితమైన రూలింగు ఇచ్చారు. ఆ రూలింగులో ఎలాంటి స్వంత ఇబ్బందులు ఉన్నా—ఇచ్చి తీరాలి—అని చెప్పిఉన్నారు. ఇవాళ వ్యవసాయ డిమాండుపై నోట్ మాకు యీ రోజే అందజేయబడింది. ఈ రోజు చర్చిస్తున్నారు. తమరి రూలింగుకు వైలేషను స్పష్టంగా కనబడుతున్నది. కన్‌వెన్షన్ ఎంతో రూలింగు అంతేనని తమరు రూలింగు ఇచ్చారు. "Convention is as good as Rule"అని తమరు సెల విచ్చారు. ఇపుడు తమరు తమ నిర్ణయాన్ని ప్రకటించాలని కోరుతున్నాను.

Sri C. V. K. Rao :—On the other day, it is I who brought to your notice as to how the Hon'ble Ministers are caring the Speaker's rulings and not only enormous burden is put on the Speaker but it is also contempt of the House. They should be hauled up for contempt of the House. We do request that until and unless a step like that is taken, I do not think in the given circumstances, Ministers are going to care for the Assembly which is a supreme body. Should they put us in such hardship? If this is the position, it is a very serious matter and we do request you for hauling them up.

Sri A. Sreeramulu :—This is a very serious matter, Sir. This Demand was given to us at 9-00 a. m. We cannot even open the books and note the contents. Whether the Government expects any useful discussion on this Demand or not ?

(శ్రీ) జె. చొక్కారావు :—అధ్యక్షా, కొన్ని ప్రింట్ అయినవి. నిన్న ఇచ్చారు. ఇది అగ్రికల్చర్ కు సంబంధించింది ఇది ప్రింట్ కాకపోవటం వల్ల-ఆ ఇబ్బంది వల్ల యీ రోజు ఇవ్వటం జరిగింది దానికి విచారం నాకు కూడ ఉంది ముందు అటు వంటి తప్పులు జరగకుండా చూస్తాను.

Sri A. Sreeramulu:—If our Government Printing Press cannot cope up with the work, let us send it to Bengalore or Madras for printing.

(శ్రీ) నల్లపరెడ్డి (శ్రీ)నివాసులురెడ్డి :—"Inspite of our own difficulties it must be done" అని మీరు ఖచ్చితంగా రూలింగ్ ఇచ్చారు. స్వంత ఇబ్బందులు ఎన్ని ఉన్నా—అని ఖచ్చితంగా ఉంది మొన్న చెప్పిన కారణము-ప్రింటింగ్ ఇబ్బంది అనే అయితే మీరు రూలింగ్ ఇచ్చిన రోజున యీ మంత్రిగారు ఇక్కడ లేరనుకోండి.

Mr. Speaker :—I fully agree with the contention of the Members. What do you want me to do ?

Sri A. Sreeramulu : —The discussion may be postponed. We cannot make any useful contribution. It would be a waste of energy.

Mr. Speaker :—Suppose if we postpone, we have already laid down the programme of all the Demands and it goes upto 26th. We have already fixed the time for Demands. What has happened is happened. The Minister expressed his deep sense of sorrow.

(శ్రీ) జె. చొక్కారావు :—అధ్యక్ష, మొన్న మీరు రూలింగ్ ఇచ్చారు. అప్పుడు యీ డిమాండ్ ప్రింటింగ్‌లో ఉంది. ఇకముందు ప్రింటింగ్ డిలే జరగకుండా ప్రభుత్వ పక్షాన చూస్తాము.

(శ్రీ) కె. రంగదాసు :—అధ్యక్ష, మంత్రిగారు హౌస్‌కు క్షమాపణ చెప్పుకోవాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారు చెప్పారు. The House feels that whether that particular Minister is there or not, the Government officers are there. Somebody functions on behalf of the Government. What are they doing?

Sri A. Sreeramulu : —There is the administrative machinery. Why that machinery is sleeping over the matter. Is he not competent to take action?

Mr. Speaker :—I fully sympathise with your contention.

Sri C. V. K. Rao :—We are also in fix, Sir ...

Mr. Speaker :—You are also in a fix. Otherwise you would have got up much earlier.... (Laughter.).

Sri C. V. K. Rao :—Is the Minister saying that the printing is not done till 9.00 a. m. today?

Mr. Speaker :—The only other remedy is to ask the Minister to explain the note which you have just now got it, to get over the difficulty and the House can be satisfied.

Sri A. Sreeramulu :—The remedy will be much worse than the disease.

Sri C. V. K. Rao :—Mr. Chokka Rao has gone to Delhi. He is least bothered about the proceedings. I do not also know what for he has gone to Delhi. Apart from that, there are already Secretaries, there are departmental officers, etc. What happened to the whole machinery?

Mr. Speaker :—I have expressed already. Let us hope that it will not be repeated and everybody will take note of it.

(శ్రీ జె చొక్కారావు :—అధ్యక్షా, మొన్నమీరు రూలింగ్ ఇచ్చారు త్వరగా ప్రింటింగ్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారు కొంత ప్రయత్నం చేశారు ఇక ముందు అట్లా పొరపాట్లు జరగకుండా తప్పకుండా చూస్తాము. ఈ ఆలస్యానికి నా విచారాన్ని ప్రకటిస్తున్నాను.

(శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, మీరు మొన్ననే రూలింగ్ ఇవ్వటం కాదు. ప్రతి బడ్జెట్ టైమ్‌లో రూలింగ్ ఇస్తున్నాము, ఇప్పటికి తుమాపణ చెప్పమనండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—తుమాపణ చెప్పారు

Voting of Demands for 1974—75.

Demand No. XXXIV — Agriculture — Rs. 41,14,16,800.

Demand No. XXXVI — Animal Husbandry — Rs. 5,12,91,000.

Demand No. XXXVII — Dairy Development—Rs. 4,83,03,000.

Demand No. XXXVIII — Fisheries — Rs. 1,36,89,000

Demand No. XXXIX — Forests — Rs. 6,77,92,000.

Demand No. XXXIII — Co-operation — Rs. 10,55,91,000

Sri J. Chokka Rao :—Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 41,14,16,800 — under Demand No. XXXIV — Agriculture."*

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 5,12,91,000 — under Demand No. XXXVI — Animal Husbandry."*

(శ్రీ జె చొక్కారావు :—అధ్యక్షా, మొన్న సభ్యులకు యీ డిమాండ్‌కు సంబంధించిన వివరాలు ఇవ్వటం జరిగింది అందులో అచ్చు పొరపాటు జరిగింది మొదటి పేజీలో అచ్చు పడింది 6 కోట్ల 11 లక్షల 22 వేలు. అది పొరపాటు. నిజమైన డిమాండ్ 5 కోట్ల 12 లక్షల 91 వేలు,

I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 4,83,08,000 — under Demand No. XXXVII — Dairy Development."*

Sri M. V. Krishna Rao :—Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,36,89,000 — under Demand No. XXXVIII — Fisheries."* 12.10 p.m.

Sri Sagi Suryanarayana Raju :—I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 6,77,92,000 under Demand No. XXXIX — Forests."*

Sri Battina Subba Rao :—I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 10,55,91.000 — under Demand No. XXXIII — Co-operation."*

Mr. Speaker :—Motion moved.

Now, members will move cut-motions.

Motions for Reduction of Demands.

Demand No. XXXIII. Cooperation-10,55,91,000.

Sri M. Nagi Reddy
Sri Md Rajab Ali
Sri Vanka Satyanarayana } I beg to move;
Sri B. Rama Sarma
Sri B. Yella Reddy

To reduce the allotment of Rs. 10,55,91,000 for Cooperation by Rs. 100.

జిల్లా కేంద్ర సహకార బ్యాంకుతో జరుగుతున్న ధన దుర్వినియోగాన్ని ఆపలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకముగా.

Mr. Speaker :— Cut motion was moved.

Sri Ch. Parasuram Naidu
Sri P Srirammurthy
Sri B. Harappadu } I beg to move.
Sri K. K. V. S. Raju
Sri V. N. Rao

To reduce the allotment of Rs. 10,55,91,000 for Cooperation by Rs. 100.

In view of the failure of the Department to give satisfaction to the people.

Mr. Speaker;— Cut motion was moved.

Sri M Omkar :— I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 10,55,91,000 for Cooperation by Rs. 100.

---

*See Appendix for the explanatory Notes furnished to the House by the Ministers.

Since the Cooperative Department have not alloted Auto Rickshaws to the peoples. Auto Rikshas Cooperative Societies Hanumakonda in Warangal District.

To reduce the allotment of Rs. 10,55,91,000 for Cooperation by Rs. 100.

Since the Cooperative Department did not take steps to arrange loans to the Sheep breeding Cooperative Societies Laknepalli, Rekan Palli and Mandapelli in Narsarpet taluq, Warangal District.

M. Speaker:—Cut motions were moved.

Demand No. XXXIV-Agriculture-Rs. 41,14,16.8`0.

Sri M. Nagi Reddy
Sri Md. Rajab Ali
Sri Vanka Satyanarayana
Sri V. Srikrishna
Sri B. Yella Reddy
} I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs. 100.

ఫూల్-నాన్-ఫూల్ ఎరువులను సమన్వయపరచి ప్రభుత్వ యంత్రాంగం ద్వారానే పంపిణీ చేయలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16.800 for Agriculture by Rs. 100.

చెరకు, పత్తి, పొగాకు, వేరుశనగ మొదలగు వాణిజ్య పంటలకు ప్రత్యేకముగా ఎరువులను ఇవ్వలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs 100.

అధిక దిగుబడి వంగడాలకేగాక సాంప్రదాయక పంటలకు కూడా ఎరువులను ఇవ్వలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకముగా.

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs. 100.

రైతులకు ఎరువులను వారి విస్తీర్ణములను బట్టి కార్డులు ఇవ్వటం తద్వారా ఎరువులను సరఫరా చేయలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకముగా.

Mr. Speaker:—Cut motions were moved.

Sri M. Nagi Reddy
Sri Md. Rajab Ali
Sri Vanka Satyanarayana
Sri B. Rama Sarma
Sri B. Yella Reddy
} I beg to move;

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs. 100.

ఎరువులలో కల్తీ నిరోధించుటకు రాష్ట్ర జిల్లా స్థాయిలలో ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని నియమించలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

Mr. Speaker:— Cut motion was moved.

Sri Ch. Parasuram Naidu
Sri P. Sriramamurthy
Sri V. Narasimha Rao
Sri K. K. V. S. Raju
Sri B. Harappadu } I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs. 100

In view of the most unsatisfactory nature of the amenities and facilities given to agriculturists.

Mr Speaker:—Cut motion was moved.

Sri M. Omkar:—I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 41,14,16,800 for Agriculture by Rs. 100

Since the Government have enhanced the rates of fertilizers abnormally and encouraging black market.

Mr. Speaker:— Cut motion was moved.

Demand No. XXXIX–Forests–Rs. 6,77,92,000.

Sri M. Nagi Reddy
Sri Md. Rajab Ali
Sri Vanka Satyanarayana
Sri V. Srikrishna
Sri B. Rama Sarma
Sri B Yella Reddy } I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 6,77,92,000 for Forests by Rs. 100

ఆడవుల్లోవుండే అన్ని రకాలసాగుకు లాయక్తైన భూములన్నిటిని గిరిజనులకు పట్టాలివ్వలేవి ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకముగా.

Mr. Speaker:— Cut motion was moved.

Sri M. Omkar:—I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 6,77,92,000 for Forests by 100

Since the Forest Department did not accept to give the wage rate 0–12 paise per bundle containing 100 Beedi leaves to the leverors.

Mr. Speaker:— Cut motion was moved.

(శ్రీ) కె. రంగశాస్ :—. అధ్యక్షా, ఈరోజు సభముందు 6 డిమాండ్సు పెట్టారు. వాటిలో ప్రధానమైన వ్యవసాయం. ఈ వ్యవసాయ శాఖ నిర్వహించేవారు చాల అదృష్టవంతులు. వారు దేశానికి ఉపకారం చేయకపోయినా అత్యున్నత పదవికి పోయే అవకాశాలు ఉన్నాయి ఒకరు ఇండియాకు ప్రెసిడెంటు అవుతున్నారు. ఇక్కడ చొక్కారావుగారు ఇది వదిలి ఇంకే అత్యున్నత స్థానానికి పోతారో తెలియదు కాని మొత్తంమీద వ్యవసాయ శాఖ చేపట్టినవారు అదృష్టవంతులు.

(మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ ఇన్ ది చైర్)

వీరు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండులో చాల బ్రహ్మాండమైన లిస్టు ఇచ్చారు. అధిక దిగుబడిని ఇచ్చే విత్తనాలు రకాల గురించి 74-75 కు వీరు ఇచ్చిన నోట్ ప్రకారం 20 లక్షల హెక్టార్స్ వరి, 1,50,000 హెక్టార్స్ జొన్న, 1,75,000 హెక్టార్స్ సజ్జ, 60 వేల హెక్టార్స్ మొక్కజొన్న, 30 వేల హెక్టార్స్ గోధుమ. మొత్తం 24,17,000 హెక్టారులలో అధిక రాలుబడి వంగడాలను పండించాలని వీరి ధ్యేయం. వీరు చాల కష్టపడి సంపాదించిన ఎరసాయనిక ఎరువుల కోటా 1,33,000 టన్నులు. వీటిని అధిక రాలుబడి రకాలకే ఇచ్చినా కూడ ఎంత తక్కువగా ఇచ్చినా రెండు లక్షల హెక్టార్లకే సరిపోతుంది తప్ప అంతకంటె ఎక్కువ వాడడానికే వీలు లేదు. రెండు లక్షల హెక్టారులకు వీరు ఇచ్చే ఈ రసాయనిక ఎరువులు వేస్తె మిగతా 22 లక్షల హెక్టార్ల యొక్క గతి ఏమి కావాలి. ఇవి కేవలం హైబ్రిడ్ రకాలు వాడేదానికి మాత్రమే ఇవ్వదలచినా ఇంత షార్టేజ్ ఉన్నప్పుడు, ఇవి కాక సాధారణ రకాలు వాడిన ప్రజలకు వీరు యిచ్చే పరిస్థితి లేదని తెలుస్తున్నది. పోయిన సంవత్సరం కూడ అధిక రాలుబడి ఇచ్చే వంగడాలకు మాత్రమే ఎరువు కాస్తో కూస్తో సప్లయి చేశారు గాని మిగతా వాటికి సప్లయి చేయలేదు. ఈ సంవత్సరం పరిస్థితి చూస్తే అంతకంటె అధ్వాన్నంగా ఉంటుంది. ఈ కాస్త ఇచ్చేదానికంటె అసలు ఇవ్వము అనిచెబితే బాగా ఉంటుంది. ప్రతిసారి ఒక ఇబ్బంది చూపిస్తారు కేంద్ర ప్రభుత్వం మాకు ఇంతకంటె కేటాయించలేకపోతున్నది. వారికే రాలేదు. రానప్పుడు మనం ఏమి చేస్తామని మొసలి కన్నీరు కార్చి దానితో తృప్తిపరచే ప్రయత్నంచేస్తారు. ఈ రకంగా చేతకాని పనికి ఎందుకు పూనుకుంటారు? ఇట్లాంటి ప్రచారాలు ఎందుకు చేస్తారు? ఇన్ని లక్షల హెక్టారులలో అధిక దిగుబడి రాగలిగిన వంగడాలను వేయమని ఎందుకు సాహసిస్తున్నారు? వారికి సరైన నైట్రోజిన్ ఎరువులు ఎందుకు సప్లయి చేయలేకపోయారు? చేయనప్పుడు ఆ రైతులు నష్టపడకుండా ఆ రకంగా ప్రచారంలోకి తీసుకురావడం ఆపివేసి వెనకటి రకాలు ఫర్టిలైజర్ లేకపోయినా వాటినైనా వేయించేదానికి ప్రయత్నంచేస్తే బాగా ఉంటుంది. ఆ రకంగా చేయడం మంచిదని మంత్రిగారికి మీ ద్వారా గుర్తుకు తెస్తున్నాను. ఇక వీరు సప్లయి చేస్తున్న విత్తనాలు. మార్కెటులోనో, రైతుల దగ్గరనో తీసుకువచ్చి ధాన్యం ధర కంటె క్వింటాల్ 5 నుంచి 10 రూపాయలవరకు ధర పెంచించి యిస్తున్నారు. ఒకప్పుడు లాభనష్టాలు లేకుండా యిచ్చే పరిస్థితి ఉండేది. కిరాయిలు, అధికారులు వెళ్ళి వచ్చే టి. ఎ., డి. ఎ. లు యివన్నీ కలిపివేసి, ప్రభుత్వానికి నష్టం వస్తుంది కాబట్టి యిది రైతుమీద వేయకతప్పదనే పద్ధతిలో క్వింటాల్ 5 రూపాయలు, 10 రూపాయలదాకా పెంచించి యిస్తున్నారు. నిజంగా ఫౌండేషన్ సీడ్ ఎంత ప్రొక్యూర్ చేయగలుగుతున్నారు? ఫౌండేషన్ సీడ్, ఒక్కొక్క తాలూకాకు, డిస్ట్రిక్టుకు ఎంత యివ్వగలుగుతున్నారో ఒక పర్యాయం లెక్కచూపిస్తే బాగా ఉంటుంది. ఇందులో లేక పోయినా కనీసం వారి రిప్లయిలోనైనా ఫౌండేషన్ సీడ్ ప్రతి సంవత్సరం ఎంత

తయారు చేస్తున్నారు, ఎంత యిస్తున్నారనే సంగతి చూపించడం వారి విధి అని మనవిచేస్తున్నాను మిని కిట్స్ క్రింద 5,26,000 రూపాయలు కేటాయించారు. ఈ మిని కిట్స్ ఎప్పుడు రైతులకు అందుతున్నాయో ఒకసారి మినిష్టరుగారు సభ వారి దృష్టికి తీసుకురావాలి ఈ మిని కిట్స్ ఎప్పుడు వాడారో అప్పుడు యివ్వ కుండా నెల రెండు నెలల తరువాత యిస్తున్నారు, మళ్ళీ నెక్స్టు సీజన్‌కు పనికి రావు, మిని కిట్స్ పేరుతో రూ. 4,26,000 లు ఎవరి దుడ్డు అని తగలబెట్టి, ఈ ప్రకారంగా చేసి రైతుకు సకాలానికి అందించలేకపోతున్నారు? ఎక్కడ ఈ లోపం ఉన్నది దానిని నివారించేదానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయరో చాల విచారకరమైన విషయం. ఈ ప్రజా ద్రవ్యాన్ని ప్రజలకు సక్రమంగా అందుబాటులో లేకుండా, మీ యిష్టం వచ్చినప్పుడు, మీ అధికారుల యిష్టం వచ్చినప్పుడు ప్రజలకు అందుబాటు చేసేటట్లయితే దీనిద్వారా సత్ఫలితం కలుగుతుందని అనుకోడానికి వీలులేదు ఈ విధమైన ధోకా జరుగుతోంది. ఈ సంవత్సరాలు కొన్నిచోట్ల వర్షాలుపడి జొన్నలు వేసిన నెల తరువాత వీరి దగ్గరనుంచి ఫ్రీ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కొరకు కొన్ని జొన్నలు వచ్చినాయి నెల క్రిందట వేసిన జొన్నలకు దిక్కు లేకపోతే, తరువాత వచ్చిన జొన్నలగతి ఏమి కావాలి? అవి ఎందుకుగాను డబ్బు ఖర్చుపెట్టి తెప్పించారు? అవి సకాలానికి అందుబాటు చేయలేదు. ఇవన్నీ ఎవరైనా విచారించి ఎప్పుడైనా డిపార్టుమెంటును అడిగి ఈ లోపాలు ఎందుకు జరుగుతున్నాయో ఎందుకు సంస్కరించరో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఇది ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతున్న పొరపాటు. ఈ విధమైన సమాధానాలు చెప్పలేక చెప్పలేక బాధపడుతూ వైకుంఠానికి ఏగారు కాకానిగారు. ఈ మంత్రిగారు ఈ బడ్జెట్‌ను ఏమి చేస్తారో నాకు అర్థం కావడంలేదు ఈ రకంగా డబ్బు నష్టం అవుతున్నదనేదానికి బాధ్యత మంత్రిగారి నెత్తిమీద అంటగడితేనేగాని యికమీదట అలాంటి నష్టాలు జరుగకుండా చూస్తారని నేను అనుకుంటున్నాను ఖరీఫ్‌లో మనకు 8,01,000 టన్నులు రసాయనిక ఎరువులు కావలసి ఉంటుంది. కాని మనకు కేటాయించినది 1,88,000 టన్నులు. మిగతా రెండుశాతాల ఎరువు మనకు కావలసిన దానికి ప్రత్యామ్నాయంగా ఏమి వేసుకుంటే సరిపోతుందని మంత్రిగారుగాని, డిపార్టుమెంటుగాని, తెలిపితే బాగా ఉంటుంది మనచేళంలో విచ్చలవిడిగా ప్రచారంచేసి ఈ ఎరువు వేయడం ద్వారా ఈ వంగడాలు బాగా పండుతాయని యివి వేసుకోవాలని, ఆ విధంగా కొన్ని కంపెనీలు, ప్రభుత్వము సప్లయి చేసిన తరువాత ఆ భూములకు అదే అలవాటు అయిపోయింది. మనకు ఎట్లాసిగరెట్లు, పాస్‌లుఅలవాటు అయిపోయి మనం ఉండలేకపోతున్నామో అట్లాగే ఆభూములకు అలవాటు అయిపోతున్నాయి అవిలేకపోతే వాటికి కడుపుకొప్పితల నొప్పివస్తాయి. అలాగే వాటికి తెగుళ్ళువస్తాయి తెగుళ్ళువచ్చి పంటలు పండడంలేదు. తెగుళ్లు వచ్చినతరువాత, ఆ తెగుళ్ళ నివారణకు మందులు యిచ్చే ప్రయత్నం 12 20p.m.
చేస్తున్నారా? అదేమీ లేదు పెట్రోలుధర పెరిగిందికాబట్టి దానితోబాటు అన్నీ విపరీతంగా పెరిగినవి. మందుల ధరలు పెరిగినవి; ఎరువుల ధర పెరిగింది. పెట్రోలు అయినా పెరిగినా దొరుకుతున్నదేమోగాని, వీటిని విక్రయించవద్దని ఆర్డరుకూడా వేశారు. వీటిని సవ్యంగా అందించే పరిస్థితి లేదు. విత్తనాలు సప్లయి

చేయడంలేదు. కాకపోతే 45 కోట్లు ఖర్చుపెడుతున్నారు. ఈ 45 కోట్లు సద్వినియోగం అవుతున్నవని అనుకోవడానికి వీల్లేదు. నిష్పక్షపాతంగా విచారించినట్లయితే యిందులో కనీసం వన్‌థర్డ్ ఆఫ్ ది ఎమౌంట్ దుర్వినియోగం అవుతున్నదని నిరూపించడానికి వీలువుంటుంది. ఒక సంవత్సరం జరిగిన ఖర్చును చూస్తే యీ విషయం తెలిసిపోతుందని చెబుతున్నాను. ఆవిధంగా చూడవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అంతేగాక, యిప్పుడు జరుగుతున్న దానినిబట్టి, యింక రైతులు రసాయనిక ఎరువులు మరచిపోండనే నినాదం మంత్రిగారు ఈ సభనుంచే ప్రారంభిస్తే బాగుంటుంది. రైతులుకూడా బాధపడడం మానుకుంటారు. నిజంగా యిది చాలా దురదృష్టకరమైన విషయం. మనకు 71-72 లో వచ్చిన అనావృష్టి పరిస్థితి ఇప్పుడు మళ్ళీ దాపురించింది. కొన్ని ప్రాంతాలలో మొదట రైతులు విత్తనాలు వేసుకున్నారు; ఆ పైర్లుకూడా ఇప్పుడు ఎండిపోతున్నవి. సమయానికి విత్తనాలు వెయ్యకపోతే పంట పండదు. ఆ తరువాత, వ్యవసాయావసరాలు ఏమిటో మీకు తెలుసు. నిజంగా చాలా దురదృష్టకరమైన పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. ఖరీఫ్ పంట మీరు ఎంతయితే ఆశించారో దానిలో 50 పర్సెంట్ వస్తుందనే పరిస్థితి లేదు. దైవికంగా వర్షాలువచ్చి, చెరువుల్లో నీళ్లువచ్చి, ప్రాజెక్టులలో నీళ్ళువచ్చి అవీకి వుపయోగపడవచ్చు, కనీసం దీనిలోనయినా సత్ఫలితాలు పొందడానికి వీలుగా, యీ ఎరువులు సాధ్యమైనంత త్వరలో ఎక్కువకు ఎక్కువ తెప్పించి రైతులకు త్వరగా అందుబాటులోకి తెప్పించే ప్రయత్నం చెయ్యాలి. మంత్రిగారు యింతకు ముందు అన్నట్లు సెప్టెంబరుదాకా యిది తెప్పించి యిస్తామనే పద్ధతి పెడితేమాత్రం అది సరియైన పద్ధతి కాదు. ఈ నెలాఖరులోగా మనకు రావలసిన మొత్తం కోటా తెప్పించడంకోరకు యింకా ఎక్కువ ప్రయత్నం చేసి, నిజంగా అన్ని రాష్ట్రాలకంటే ఎక్కువ వోట్లు ప్రెసిడెంటుగారికి ఇప్పిస్తున్నారు; ఇస్తున్నాంకూడా, ఈ పరిస్థితిలో ఇంత ప్రేమ, భక్తి వొలకబోస్తూవున్నప్పుడు ఇందిరాగాంధీగారివద్ద, కాబోయే ప్రెసిడెంటుగారివద్ద మొరపెట్టుకుని మీకు యిన్ని వోట్లు వేస్తున్నాం, మా ఎరువుల కోటా డబుల్ చేయండని కోరితే తప్పేమిటి? అందుకు తక్షణమే ప్రయత్నం చేయండి. ఆ రకంగా ప్రయత్నం చేయకుండా కేవలం నేను అగ్రికల్చర్ మంత్రిని అని శాసనసభలో అనుకుంటే ప్రయోజనమేమిటి? దానివలన ప్రజకు ప్రయోజనమేమిటి? అందువలన ప్రజలకు వుపయోగం చేసేవిధంగా, అందుకు ప్రయత్నం చేయవలసినదిగా నేను మీద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ఇంక అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటు తోటలగురించి ఏమాత్రం శ్రద్ధ తీసుకోవడం లేదు. పండ్లు తినడంలో వున్న ఆసక్తి, పండ్లను పెంచే తోటలు, ఆ చెట్లకు వచ్చే వ్యాధులు, ఆ పంటలను అభివృద్ధి చేయాలనే ఆలోచన ఏమాత్రం వుండడం లేదు. ప్రత్యేకించి, మన రాష్ట్రంలో యీ పళ్ళతోటలు—మొసంబి, చీనీకాయలు—వంటివి కమర్షియల్ క్రాప్స్‌గా వున్నాయి. వీటికి ఏరులోనే ఒకవిధమైన వ్యాధి వస్తుంది. ఎట్లా వస్తుందోగాని, ఒకసారి పడితేమాత్రం క్రమంగా యీ తోట్లు నాశనం అయిపోతుంది. ట్రీట్‌మెంట్ ఎట్లా చేసినా తగ్గడంలేదు. ఈ విషయంలో యీ డిపార్టుమెంటు ఎలాంటి శ్రద్ధ తీసుకోవడంలేదు. కోట్ల రూపాయల ఆదాయం వచ్చే యీ తోటల విషయంలో ప్రభుత్వం చాలా చులకనగా చూస్తున్నది. ఏదయినా జరిగితే, అది ఉత్త ప్రచారమేతప్ప, తోటలకు సంబంధించి, యీ పళ్లు పండించే

రైతుల బాధలనుగురించి యీ డిపార్టుమెంటువారు ఏమాత్రం పట్టించుకోవడం లేదు. అంతా బోగస్. మార్కెటుకు పోయి పళ్ళు కొనుక్కుని తినడమే చేస్తున్నారుతప్ప, ఆ పళ్ళు పండించే రైతు పడుతున్న బాధలు గమనించడం లేదు. నూరుచెట్లు వేస్తే యాభై చెట్లుకూడా పళ్ళను యిస్తాయనే పరిస్థితి లేదు. ఈ పళ్ళతోటలకు వచ్చే వ్యాధులగురించి, వాటి నివారణకు యీ డిపార్టుమెంటు ఏమాత్రం ఆలోచించటంలేదు. ఎందుకు ప్రజాద్రవ్యం వేతనాలుగా వీరికి యివ్వబడుతున్నది? అదికూడా గమనించకపోతే, నిజంగా రైతులు ఏమి కావాలి? వారు పెట్టిన పెట్టుబడి ఏమి కావాలి? మంత్రిగారిని యీ విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, మెట్ట వ్యవసాయంలో కేవలం గాలిలో దీపంపెట్టి దేవుడిని తలుచుకునే పరిస్థితి వుంది. వర్షాపాతం తక్కువవున్న ప్రాంతాలలో దానిని తట్టుకొని పండగల వంగడాలు యిప్పుడు కనిపెట్టారు. వాటిని తెచ్చి వర్షాపాతం తక్కువగావుండే ప్రాంతాలకు అందజేస్తే అక్కడ పంటలు పండడానికి అవకాశ ముంటుంది. ఆ ప్రయత్నం చేయాలి. ప్రత్యేకంగా బొన్న, వరి యీ మధ్య ఇతర రాష్ట్రాలలో బాగా అభివృద్ధికి వచ్చాయి. అటువంటివాటిని తప్పకుండా తెచ్చి మన రాష్ట్రంలోకూడా రైతులకు విరివిగా అందజేసి, పంట పండించే పరిస్థితి రైతుకు కల్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాను

ఇంక గిడ్డంగుల విషయమున్నది. దీనినిగురించి ముందు ఒక పర్యాయం మాట్లాడుకున్నాం. మన రాష్ట్రంలో మొత్తం 181 ప్రధానమైనవి, 40 చిన్నవి ఏర్పాటు చేశామన్నారు. వేర్‌హౌసింగ్ గోడౌన్స్—యివి లేకపోవడంవల్ల రైతులు చాలా బాధపడుతున్నారు. కళ్ళంలోనుంచే విక్రయించుకోవలసిన పరిస్థితి రైతుకు ఏర్పడింది. కనీసం తాలూకాకు ఒకటయినా యీ గిడ్డంగులు ఏర్పాటు చేస్తే రైతులకు అక్కడ దాచుకుని, దానిపయిన యిచ్చే 80 పర్సెంట్ తీసుకుని, వారి అవసరాలు తీర్చుకోనడానికి వీలవుతుంది. తిరిగి ధర వచ్చిననాడు విక్రయించుకుని, ఆ రకంగా చేసుకోనడానికి వీలవుతుంది. కనీసం తాలూకాకు ఒకటయినా ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. అసలు యీ గిడ్డంగుల గురించి ఎందుకు నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారో తెలియటం లేదు. ఒకవైపున రైతు శ్రేయస్సుకొరకే అంతా చేస్తున్నామంటారు. మరొకవైపున రైతు కనీస అవసరాలు తీరడానికి కూడా డబ్బు కేటాయించే ప్రయత్నంచేయదు. వృధాగా మట్టిపాలు అయ్యే విధంగా కోటానుకోట్లు పాడుచేస్తున్నారు. అట్లాగాకుండా, అవసరమైన గోడౌన్స్ కట్టించి రైతుకు వుపయోగం చేయవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, మార్కెట్ కమిటీస్ చాలావరకు ఫెయిల్ అయినట్లు, ఎక్కడనో ఒకచోట—జడ్చర్ల, మహబూబ్‌నగర్, కరీంనగర్ వంటి ప్రదేశాలలో సౌష్టవంగా, తనలోతాను పోషించుకునే విధంగా వున్నాయిగాని, తాలూకా లెవెల్‌లో మార్కెట్ కమిటీస్ పని చేయడం లేదు. ఇలాంటి కమిటీస్ పని చేసేట్లు చూడాలి. లేకపోతే రైతు చాలా నష్టపడడం జరుగుతుంది. అక్కడకు

రైతు తీసికెళ్ళి విక్రయించే పరిస్థితి ఉండాలి, దీనిలో వ్యాపారస్థులు సహకరించని పరిస్థితివల్లకూడా నష్టం వస్తున్నది ప్రభుత్వ సహకారం మార్కెట్ కమిటీకి యివ్వడంలేదు, రక్షణ కల్పించడం లేదు. తమవారిని వేయడంకొరకు, పేరుకొరకు, లిస్టు తీసుకుని ఫలానావారు ప్రెసిడెంటు, ఫలానావారు సెక్రటరీ అని వేయడం తప్ప వీటిని సక్రమంగా ఫంక్షన్ చేయించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవడం లేదు. వీటిని రైతుకు ఉపయోగపడే విధంగా, ఫంక్షన్ చేయించడానికి పూనుకోవలసినదిగా తమద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, యీ గిడ్డంగులు యింత తక్కువ వున్నప్పటికి, గత సంవత్సరం యాభై వేల రూపాయలు లాభం వచ్చింది అన్నారు. చాలా పెద్ద విషయం ఇంత తక్కువ వున్నా, 50 వేలు రావడం గమనించి, దీనిలో నష్టం లేని విషయం గమనించి యీ గిడ్డంగుల అభివృద్ధి కొరకు ప్రత్యేకంగా నేను తమద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

పల్లెటూళ్ళలో పాలలో నీరు వేయండి కానీ నీళ్ళలోమాత్రం పాలు పోసి ఆమ్మకండి అంటూ వుంటారు. మన చొక్కారావుగారు సప్లయి చేయించే పాలు పాపాలపాలుగా ఉంటున్నాయి. మనకు యిప్పుడు ఎక్కువగా పౌడరుతో తయారుచేసిన పాలే వస్తున్నాయి. అర లీటరు పాటిలు 0.85 పైసలకు యిస్తున్నారు. రైతుల దగ్గిర కొనుగోలు చేస్తున్న ధరకూ, ప్రభుత్వంవారు తిరిగి మనకు యిస్తున్న ధరకూ చాలా తేడా ఉంటున్నది. సీసా ఒక్కింటికి 25 పైసలు పెంచించనిదే వారు అమ్మడం లేదు. రైతులనుంచి పాలు తెచ్చిన తరువాత అందులోనుంచి పచ్చి వెన్న తీస్తారు. ఆ వెన్నతో తయారు చేసిన నేయి సూపరు బజారులో కీ॥ 23–24 రూపాయలకు అమ్ముతున్నారు. ఆ వెన్న పోను కొన్న ధరకంటె ధరను పెంచించి అరలీటరుపాలను 85 పైసలకు అమ్మడం జరుగుతున్నది. చొక్కారావుగారు పాలను ఎంతకు కొంటున్నారు. ఎంతకు అమ్ముతున్నారు, ఆ పాలలోనుంచి తీసిన వెన్నద్వారా ఎంత వస్తున్నది అనేది వారి ఆఫీసర్సును కూర్చోబెట్టి ఒకసారి విచారించి తరువాత మాకు చెబితే బాగుంటుంది.

పశు సంవర్ధకశాఖ డిమాండుమీద 46 ఐటమ్స్‌మీద 8 కోట్ల 62 లక్షల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఇన్ని స్కీములు ఎందుకు? చేతకాని స్కీములన్నీ చేస్తామని తీసుకోవద్దని మనని చేస్తున్నాను చేయకలిగి, మంచి ఫలితాలు తీసుకురాగలిగిన స్కీములు కొన్ని చేస్తే బాగుంటుంది. కొన్ని స్కీములు చక్కగా అమలుచేసి, యివి చేశాము. దీనివల్ల లాభం ఉంది అని మాకూ, ప్రజలకూ వారు చెబితే బాగుంటుంది. దానిని ప్రజలుకూడా అనుసరించేట్లు చేయమని చెబుతున్నాను. ఏ రాష్ట్రంలోనో మంచిగా చేసిన స్కీమును తీసుకొని మనం యిక్కడ కాపీ కొట్టితే—మెట్రిక్యులేషను విద్యార్థి కాపీకొట్టి పాసైన తరువాత పైకి పోలేని విధంగానే ఉంటుంది. ప్రభుత్వ డబ్బు దుర్వినియోగం కావడమేగాక, స్కీములు ఫెయిల్యూర్ అయి, అప్రతిష్టపాలు కావలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. నిజంగా లాభంవచ్చే స్కీములుంటే తీసుకొని ప్రచారం చేయాలి. చిల్లింగు సెంటర్సు, కూలింగు సెంటర్సు పెడుతున్నారు.

భాగానే ఉంది. మారుమూల తాలూకాలనుంచి—150 మైళ్ల దూరంనుంచి కూడా తీసుకొనే అవకాశాలున్నాయి. తాలూకా కేంద్రాలలో కూలింగు సెంటర్సు ఏర్పాటుచేసి నూటికి నూరుమంది రైతులకు యిది సైడ్ బిజినెస్‌గా—డెయిరీఫారం పెట్టుకోడానికి ఉపయోగపడేట్లుగా చేయాలని కోరుతున్నాను. దీనికి కొంచెం ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించాలని చెబుతున్నాను.

వ్యవసాయం విషయంలో పచ్చ విప్లవం తేవాలని ప్రభుత్వం ఎప్పటినుంచో అనుకొంటున్నది కాని దురదృష్టవశాత్తు సదభిప్రాయంలేని కారణం చేత నల్ల విప్లవం వున్నది. అది బహుశ: కొంతకాలానికి ఎర్ర విప్లవం కావచ్చు.అటువంటి దురదృష్టకరమైన పరిస్థితి రాకుండా చూడవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అడవుల వ్యవహారం చూస్తే ఆరణ్య రోదనగానే కనబడుతున్నది. వీరికి దాదాపు 10 కోట్ల రూపాయల ఆదా వస్తే 5 కోట్ల చిల్లర ఖర్చు ఉన్నది.నాలుగు కోట్ల రూపాయల ఆమ్లూ చూపిస్తున్నారు ఇంత విశాలమైన అడవులు గల మన రాష్ట్రంలో చాలా తక్కువ ఆమ్లూ చూపిస్తున్నారు. ఇందులో రెండు కోట్ల చిల్లర తెలంగాణా నుంచే వస్తుంది.దీనిని కూడా కలిపే ఆటవీ శాఖవారు మొత్తం నాలుగు కోట్ల రూపాయల ఆమ్లూ చూపిస్తున్నారు బ్యాక్‌వర్డు ఏరియాలలో వున్న జిల్లాలను కలిపి ఒక కార్పొరేషను క్రిందకు తీసుకువచ్చి వాటిలోని అడవులను దానికి అప్పజెప్పి అభివృద్ధి చేసే పథకం తయారుచేయడం మంచిది.

కో ఆపరేషను విషయంలో సుబ్బారావుగారు పట్టుదలతో చేయాలనుకొంటున్నారు కాని కో ఆపరేషను డిపార్టుమెంటు ప్రజలకు మాత్రం భాగానాన్ కో ఆపరేషను చేస్తున్నది. లాండు మార్ట్‌గేజి బ్యాంకులిచ్చిన రుణాలు వసూలు చేయడానికి వారు నిర్దాక్షిణ్యంగా, మానవత్వం లేకుండా కూడా పొలాలు పంటల మీద వున్నప్పుడు రైతుల యింజనులు, నాజిల్సు వగైరాలు లాక్కుపోతున్నారు. పెద్ద పెద్ద మార్కెటింగు సొసైటీలు-డి.సి.ఎం.ఎస్‌లు యీ నాడు ప్రభుత్వానికి 6 కోట్ల రూపాయలకు పైగా బాకీపెట్టినట్లు వింటున్నాము.కోటాను కోట్ల రూపాయలు దిగమింగి కూర్చున్న పెద్ద మనుషుల విషయంలో ఏమీ చేయరు. పొలిటికల్ కన్సిడరేషన్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని వారిని కనీసం పెచ్చరించరు. కాని సామాన్య రైతు 300-400 రూపాయలకు 15 రోజులు ముద్దతు కోరినప్పుడు యివ్వకుండా వసూలు చేస్తున్న పరిస్థితి ఉన్నది. సెంట్రలు బ్యాంకుల ప్రెసిడెంట్సు వారికి అనుకూలమైన సొసైటీలకూ,అనుకూలమైన వారికి రుణాలు యిస్తున్నారు తప్ప మిగతా వాటికి యివ్వడం లేదు.ఎక్కడ చూచినా పక్షపాతం, మోసాలతో కూడిన యీ కో ఆపరేషను డిపార్టుమెంటును సుబ్బారావుగారు ఎంతవరకు సంస్కరిస్తారనే విషయంలో నాకు అనుమానంగా ఉన్నది. ఆయన నిజాయితీ పరులేనని నాకు తెలుసు, ఇందులోవున్న కుళ్లును కడగాలంటే స్ట్రిక్ట్ ఆఫీసియల్సును వేసి-దానిని క్రొత్తగా సృష్టించడానికి ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

గంగా పుత్రులు యీ ఉదయం యిక్కడకు వచ్చి మొత్తుకొంటున్నారు. చేపల పరిశ్రమ గురించి గ్రామ పంచాయతీలకు చెరువులు యివ్వడం వల్ల వారికి దక్కకుండా పోయాయని మొత్తుకుంటున్నారు వారు. బ్రహ్మాండంగా ప్రచారం

చేసిన కో అపరేటివు సొసైటీలున్నాయి. వాటికి ఆ గ్రామ పంచాయతీల ద్వారా యిప్పించడానికి సర్క్యులర్ జారీచేసి వారి వృత్తిని కాపాడవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ మంత్రులకు భగవంతుడు సద్బుద్ధి యిచ్చి ప్రజలకు మేలు చేయాలని కోరుతూ నేను సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు :—అధ్యక్షా, ఈ నాడు చర్చలో వున్న డిమాండ్సును నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను. సహకార సంస్థ ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ఘోర్తిగా అనధికారులచేత నడపబడుతున్న సంస్థ. దీని క్రింద అనేక కార్యకలాపాలు నడపగలిగిన సంస్థలు విస్తృతంగా వ్యాపించి వున్నాయి సుమారు 80 వేల వరకూ సహకార సంస్థలు మన రాష్ట్రంలో వున్నట్లు లెక్కలు తెలుపుతున్నాయి. రిక్షా పుల్లర్స్ నుంచి కన్స్యూమర్స్ స్టోర్సు-సమాజంలో ప్రజలవివిధావసరాలను తీర్చడానికి అవకాశాలున్న అన్ని రంగాలలోనూ యీ సంస్థలున్నాయి. 12.40 p. m.
వాటి మేనేజిమెంటుకు కాని పెట్టుబడికికాని ఎడ్మినిస్ట్రేషన్‌కు కాని 10 కోట్ల చిల్లర ఎలాట్ చేసామని ఇందులో చెప్పారు యావత్తు సమాజం అవసరాలు 10 కోట్ల రూపాయలలో ఇముడ్చుకోవాలని చెప్పడం చాలా హాస్యాస్పదమైన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. అన్ని సహకార సంస్థలు నిర్వహించడానికి సదవకాశం లభిస్తే నిర్దుష్టంగా తీర్చిదిద్దితే అందుకు అవసరమైన నిధులు కేటాయిస్తే ఈ నాడు సమాజాన్ని పీడిస్తున్న అనేక అవకతవకలు ఈ శాఖద్వారా తీర్చవచ్చునని మనవిచేయదలచుకున్నాను. అనేక రకాలైన వీకర్ సెక్షన్స్ ఆర్గనైజేషన్స్ ఉన్నాయి వాటికి ఇచ్చే ఆర్థిక సహాయం బహు పరిమితంగా ఉంది. సెల్ఫ్ ఎంప్లాయిమెంట్ క్రియేట్ చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. కాని అందుకు సహకారం అందించలేక పోతున్నాం. ప్రభుత్వ యంత్రాంగంతోపాటు అనధికారుల ప్రమేయం పర్యవేక్షణకు అండగా ఉండాలంటే వాటిని తీర్చిదిద్దడం చాలా అవసరం. వాటికి పెట్టుబడి అవసరం. పరిమితి ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఇలాంటి బృహత్తర సంస్థలలో ఒక్కొక్కచోట లోటుపాట్లు ఉండవచ్చును. మానవ బలహీనత వల్ల వచ్చే స్థితి అది. ఎక్కడో ఒకచోట ఒక బలహీనత, ఒక దుర్గుణం బైటపడిందనేకారణంతో రాష్ట్రంలోని అన్ని సంఘాల పరిస్థితులు అట్లాగే ఉన్నాయని అపోహపడడంకాని నిందమోపడంకాని అనధికారులకు ఇవ్వవలసిన ప్రాముఖ్యత కాదని మనవిచేస్తున్నాను. వీటి ఎన్నికలు ఒక సంవత్సరంపాటు వాయిదా వేసామని ముఖ్యమంత్రిగారు సభలో చెప్పడం జరిగింది. ఎక్కడైనా నేరం ఉన్న సంఘాల ఎన్నికలు కొంచెం ఆపితేఅభ్యంతరం ఉండకపోవచ్చును. కాని అందరిని నేరస్థులుగా గుర్తించి ఒక సంవత్సరంపాటు డ్యూ కోర్స్‌లో జరుగవలసిన ఎన్నికలు వాయిదా వేయడం న్యాయంకాదు. దీనివల్ల సహకార వ్యవస్థలో ఉండే నమ్మకం తగ్గడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఈ విషయమై తిరిగి పరిశీలన జరిపి మరొకసారి మంచి సంస్థలుగా ఉండే వాటికి అన్నింటికి ఎన్నికలు పెట్టించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సంవత్సరం వాయిదా పడితే వచ్చే సంవత్సరం అనేక రకాలైన ఎన్నికలు రానున్నాయి. పంచాయతీ ఎన్నికలు, పార్లమెంటు ఎన్నికలు, వాటికి తోటు సహకార సంస్థల ఎన్నికలు-ఈ ఎన్నికలవత్తిడి గ్రామీణ ప్రాంత ప్రజలమీద ఎక్కువగా ఉంటుంది. దీనివల్ల

రాగద్వేషాలు గ్రామాలలో ఎక్కువ అవుతాయి. అందువల్ల తప్పు ఉన్న సంఘాలలో ఎన్నికలు వాయిదా వేసి మిగతా వాటిలో ఎన్నికలు పెట్టించాలని మనవి చేస్తున్నాను. స్పెషల్ ఆఫీసర్లు అందరూ బుద్ధిమంతులని అనుకోవడం పొరపాటు. నాన్ ఆఫీషియల్స్‌లోనే అందరూ బాగా ఉండడం లేదని అనుకునేటప్పుడు ఆఫీషియల్స్ చేతులలో పెడితే వాటిని డామినేట్ చేయడమే కాక ప్రజా అవసరములను గుర్తించకపోవడం కూడా జరుగుతుంది. దుర్వినియోగం చేసే వారికి ఒక్క సంవత్సరం చాలా పెద్ద సమయమని మనవి చేస్తున్నాను. నాన్ ఆఫీషియల్స్ స్థానంలో ఆఫీషియల్స్ మాత్రమే కర్మకర్తలు అనుకోడం మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వానికి పార్లల్‌గా ఉన్న ఆర్గనైజేషన్ అనధికారికంగా ఉండేది ఏదైనా ఉంటే అది కో-ఆపరేటివ్ సెక్టరు అని మనవి చేస్తున్నాను వీటి ద్వారా ఎక్కువ సేవ చేయడానికి అవకాశం ఉంది. ప్రభుత్వ వాటా వీటిలో చాలా పరిమితం. ప్రజల నుంచి వసూలు చేసిన షేర్ కాపిటల్, పెట్టుబడి, యితరత్రా సంపాదించుకున్నది చాలా ఎక్కువగా ఉండగా 10 కోట్లు మాత్రమే ప్రభుత్వం ఖర్చు చేస్తున్నామని అంటే మూడున్నర కోట్ల ప్రజలమధ్య పంచితే చాలా పరిమితమని వేరుగా చెప్పనక్కరలేదు. ఈ సందర్భంలో ఒక నాన్ ఆఫీషియల్ ఉద్యమాన్ని —అల్ ఫర్ వన్, వన్ ఫర్ ఆల్ —అనే సూత్రాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని ప్రపంచంలో అనేక దేశాలలో దినదినాభివృద్ధి పొందుతున్న విధంగా కో-ఆపరేటివ్ ఉద్యమాన్ని అందరి మధ్య సమాన పంపిణీ విధానం అనుసరించడానికి అనువుగా అభివృద్ధి చేసే బదులు దిగజారిపోతున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. బలహీన వర్గాలకు చాలా ప్రొవిజన్ కల్పించారు. ఒకొక్కక్క సెక్టరును విడదీసి చూస్తే కొద్ది లక్షలు మాత్రమే కేటాయించారు. ఆర్గనైజేషనల్‌గా అవి అభివృద్ధి చెందడానికి తగిన ఆదాయం అందులో కనబరచలేదని మనవి చేస్తున్నాను. సహకార మంత్రిగారు చొరవ తీసుకుంటున్నందుకు ధన్యవాదాలు. కాని ప్రభుత్వ పాలసీని పూర్తిగా అమలు చేయడానికి తగినన్ని నిధులు సమీకరించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఒక్క సహకార మంత్రిగారివల్లనే కాదు. ప్రభుత్వం మొత్తంగా బలహీన వర్గాలను అదుకోవాలంటే కేబినెట్ మొత్తం ఈ సెక్టరును బలపరచడం, పరిశీలన చేయడం, అవసరమైన హంగు, పెట్టుబడి సమకూర్చడంవంటి బృహత్తర కార్యక్రమం తీసుకుంటే మనం ఆశిస్తున్న ఫలితం యిచ్చిన వారం అవుతాము. కొద్ది మొత్తం ఎదో ఎలాట్ చేయడంవల్ల ఈ మూవ్‌మేంట్‌కు న్యాయం చేసిన వారం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. వీటిలో అనేక రకాలైన సంఘాలున్నాయి. వాషర్మెన్ సొసైటీలలో మనిషికి రూ. 250 లు ఉచితంగా ఇస్తున్నారు. ఆ డబ్బు ఒక ఇస్త్రి పెట్టె కొనుక్కోడానికి, ఒక బల్ల కొనుక్కోడానికి సరిపోతుంది. పట్టణాలలో డ్రై క్లీనింగ్ సంస్థలు ఎక్కువగా పని చేస్తున్నాయి. పెట్టుబడి ఉన్న వారు వాటిని పెడుతున్నారు తప్ప పని చేస్తున్న వాషర్మెన్‌కు కావలసిన మెషినరీ లభ్యం కావడం లేదు. పెద్ద పట్టణాలలో డ్రై క్లీనింగ్ మెషినరీ వాషర్మెన్ సొసైటీలకు ఎంత ఖర్చు అయినా ఇవ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను. టాక్సీ డ్రైవర్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలున్నాయి. వీటిలో ఆటో రిక్షాలు, టాక్సీలు, బస్సులు ; లారీలు ఉంటాయి. వీటికి ఎలాట్‌మెంట్ చాలా తక్కువగా

ఉంది, సెల్ఫ్ ఎంప్లాయిమెంటు అంటున్నాం. ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్ తగ్గించాలి అంటున్నాం. ఈ రంగంలో ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్ తగ్గించాలంటే స్వయంగా వృత్తిదారులకు యిచ్చే సహాయం చాలా ఎక్కువగా చేయాలి. ఇప్పుడు చాలా స్వల్పంగా ఉంది. ఎలాట్‌మెంటు యిచ్చిన తరువాత కూడా వెహికిల్స్ ఉండడం లేదు. ఒక్కొక్క సొసైటీ మూడు సంవత్సరాలై రిజిస్టర్ అయినప్పటికి వెహికిల్స్ ఎలాట్‌మెంట్ విషయంలో చాలా చిక్కు పడవలసి వస్తున్నది. సహకార మంత్రిగారు హోం డిపార్టుమెంటుతో సంబంధం పెట్టుకుని ఏ ఏ సొసైటీలకు తాము ఆర్థిక సహాయం యిచ్చారో వాటికి తగినన్ని వెహికల్స్ ఎలాట్‌మెంట్ ఇప్పించాలని కోరుతున్నాను. వాటికి బ్యాంకులు 85 శాతం లోన్ ఇవ్వవలసి ఉంది సెక్యూరిటీ లేదనో ఏదో కారణం చెప్పి బ్యాంకులు ఎవాయిడ్ చేస్తున్నాయి. మనం ఇచ్చిన ఆర్థిక సహాయానికి బరాబరిగా లోన్ ఇవ్వడం లేదు. బ్యాంకులతో ఒక పద్ధతి ఏర్పాటు చేసుకుని ఏ ఏ సొసైటీ రిజిస్టర్ చేసి ఆర్థిక సహాయం ఇచ్చారో వాటికి కావలసిన లోన్ ఇప్పించే ఏర్పాటు చూడాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఆర్థిక సహాయం 10 శాతం మాత్రమే. స్వంత పెట్టుబడి 5 శాతం, ప్రభుత్వం 15 శాతం ఇస్తే బ్యాంకు మిగిలిన 85 శాతం ఇవ్వవలసి ఉంది. 85 శాతం లోన్ ఇవ్వడానికి బ్యాంకులు అనుమానిస్తున్నాయి. ఇందులో ప్రభుత్వానిది 10 శాతం మాత్రమే, మెంబరుది 5 శాతం, 85 శాతం ఇచ్చినట్లయితే బ్యాంకు మునిగిపోతుందేమో అనే భయం బ్యాంకు వాళ్ళకు కలుగుతోంది. ప్రభుత్వం యిచ్చే సహాయం 20 శాతమైనా చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. 20 శాతం ప్రభుత్వం, 5 శాతం మెంబరు పెడితే మిగతా 75 శాతం బ్యాంకు లివ్వడానికి బాగా ముందుకు వస్తాయి ఆ రకంగా బాగా పనిచేయడానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ నాడు అందరం అధిక ధరలు కారణంగా బాధపడుతున్నాం. వీటిని అరికట్టడానికి సాంపిల్‌గా సూపర్ బజార్లను ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ఇవి గ్రామీణ ప్రాంతాలలోకాక పెచ్చుగా పట్టణాలలోనే ఉన్నాయి. సూపర్ బజార్లకు ఎటాచ్ చేస్తూ 10 వేల జనాభాకలిగిన మేజర్ పంచాయతీలలో వికర్ సెక్షన్స్‌తో కన్‌స్యూమర్ స్టోర్సును ఆర్గనైజ్ చేయించి దానికి కావలసిన షేర్ కాపిటల్ ప్రొవైడ్ చేసి పెట్టుబడి పెంచి లేదా సెంట్రల్ స్టోర్సు ద్వారా పెట్టుబడి సమకూర్చి సూపర్ బజార్లకు ఎటాచ్ చేసి ఒక రకమైన పాటరన్ డెవలప్ చేస్తే ధరలు తగ్గడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఆ రకంగా చేస్తే పెచ్చుగా పెరిగిపోతున్న ధరలను చక్కగా కంట్రోలు చేయగలం. అంతేకాని కొద్ది పట్టణాలలో సూపర్ బజార్లు తెరచినంత మాత్రంచేత ధరలు కంట్రోలు అవుతాయని అనుకోడం చాలా పొరపాటని మనవిచేస్తూ ఈ డిమాండును బలపరుస్తూ దీనికి మరింత ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలని కోరుతూసెలవు తీసుకుంటున్నాను. జై హింద్.

12-50 p.m. శ్రీ ఎం. ఆర్. అప్పారావు (నూజివీడు) :—అధ్యక్షా, మన దేశంలో ఉన్న పరిస్థితులలో వ్యవసాయం అభివృద్ధి చెందడం చాలా అవసరం. దీనికి మన ప్రభుత్వం చాలా కృషిచేసి హైబ్రిడ్ వెరైటీస్‌ను అభివృద్ధి చేసి కెమికల్ మెన్యూర్సును

ఎక్కువగా వాడడంవలన, ఏడెనిమిది సంవత్సరాలనుంచి అగ్రికల్చరల్ ప్రొడక్షన్ ను ఎక్కువచేయడానికి ఉపయోగించిన కెమికల్ మెన్యూర్స్ లభ్యం కావడం సడెన్ గా తగ్గిపోయింది. మనకు కావలసినవి 3 లక్షల టన్నులైతే లక్ష టన్నులుమాత్రమే సప్లయిఅయినదిఅంటేమూడవవంతుమాత్రమేఅయినదన్నమాట. ఇంకా ఎక్కువ సంపాదించడానికి చొక్కారావుగారు ఢిల్లీ వెళ్లి కృషిచేసినందుకు సంతోషిస్తున్నాను. కాని ప్రపంచంలోనే ఎంతో పాట్టేజీ ఉన్నందున లాంగ్ టరమ్ ప్లాను క్రింద అభివృద్ధి చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. వాటికి సబ్ స్టిట్యూట్స్ గురించి ప్రయత్నం చేసి మనకున్న మెన్యూర్స్ను గ్రిన్ మెన్యూర్సును కంపోస్టు మెన్యూర్సును తయారుచేసుకోవలసిన అవసరం ఉందని బడ్జెటులో చెప్పారు. టార్గెట్సు ఫిక్సు చేశారు. రూరల్ కంపోస్టు మునిసిపల్ కంపోస్టు గ్రీన్ మెన్యూరు అని వేసినప్పటికీ అవి సరిగా దొరకడం లేదు. దీని మీద స్పెషల్ అఫెన్సన్ తీసుకుని ప్రతి తాలూకాకు ప్రతి పమితికి ప్రతి విలేజికి రిసోర్సెస్ చూసి అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసర్సు ద్వారా ఇండిజినస్ మెన్యూర్స్ అభివృద్ధి చేసే కార్యక్రమం సరిగా జరగడం లేదు. అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉంది మినిస్టరు చొక్కారావుగారుగారు ఉత్సాహంతో ఉన్నారు. వారు మెన్యూర్సులో మంచి కృషిచేసి టార్గెట్సు తప్పకుండా ప్రతి విలేజిలోను ఎచీవ్ చేసేటట్లు చూడవలసిన అవసరం ఉందని మీ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఉన్నటువంటి ఫెర్టిలైజర్సును కూడా సక్రమంగా డిస్ట్రిబ్యూటు చేయడంలో కమిటీస్ వేశారు. కార్డ్సు ద్వారా సక్రమంగా అయితే కావచ్చు. సుగర్ కేన్ ఫ్యాక్టరీలకు సప్లయి చేసే సుగర్ కేన్ కి యిచ్చే ఎరువులు సరఫరా అయినట్లు ఖండసారి ఫ్యాక్టరీకి సప్లయిచేసే సుగర్ కేన్ కు ఎరువులు సరఫరా కావడం లేదు. రెండింటికి సమానంగా ఎరువులు పంచేటట్లు ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలలో కాటన్ అభివృద్ధి చాలా ఎక్కువైనది. కనుక ఎక్కువ వెరైటీస్ ఆఫ్ కాటన్ అభివృద్ధిచేస్తే చాలా పెచ్చుగా పంట పండే అవకాశం ఉంది వరలక్ష్మి సైవ్ ఆఫ్ కాటన్ పండించాలని కోరేవారు 600—700 ఖర్చు పెట్టి తెచ్చుకుంటున్నారు. అగ్రికల్చరు యూనివర్సిటీవారు వరలక్ష్మి, పెచ్. 4 వెరైటీస్ ఎక్కువగా సీడ్స్ తయారుచేస్తే దానికి రైతులందరు చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. బెంగుళూరువెళ్లి 600—700 రూపాయలకు తెచ్చుకునే పద్ధతినుంచి తప్పించి ఇక్కడే రైతులకు తక్కువధరకు సప్లయి చేయాలని కోరుతున్నాను, సాయిల్ టెస్టింగ్ లేబోరేటరీస్ పెట్టారు. ఎవరికీ అందుబాటులోలేవు. ఎగ్రికల్చర్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసర్స్కు టార్గెట్స్ పెట్టి ఖచ్చితంగా యిన్ని సాయిల్స్ టెస్టు చేయాలని అమలు పరచాలి, ఫిషరీస్ డెవలప్మెంట్ చాలా ఆవసరం. జపాన్ దేశంలోగాని ఇంగ్లండు అమెరికా దేశాలలోగాని ఫిషరీస్ ద్వారా వారికి కావలసిన ఆహారంలో 30 శాతం ఫిషరీస్ ద్వారా సంపాదిస్తున్నారు. సి—ఫిషరీస్ కోసం మచిలీపట్నం హార్బరును డెవలప్ చేయవలసివుంది అట్లాగే ఫ్రెష్ వాటర్ ఫిషరీస్ కోసం కొల్లేరును డెవలప్ చేయాలి. పులికాట్ లేకుఉంది కాని అది ఉప్పునీరు కాబట్టి పనికిరాదు. కొల్లేరులో ఫిషరీస్ను డెవలప్ చేయవలసినదని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

(శ్రీ) పి. సన్యాసిరావు :—అధ్యక్షా, ప్రధానంగా కోఆపరేషన్ విషయంలో చాలా సొసైటీలు సొసైటీలుగా ముందు ప్రారంభించబడ్డాయి. దానికి అధిపతులుగా ఎన్నుకున్న పెద్దమనుష్యులు తరువాత కాలంలో దానిని రెండు రకాలుగా ఉపయోగించుకొంటున్నారు. ఒకటి రాజకీయ పలుకుబడిని పెంచుకోడానికి, రెండవది కొంతమంది పేర్లు పెట్టి డబ్బుతీసుకుని వడ్డీవ్యాపారం చేసే పర్సనల్ బ్యాంక్సుగా తయారౌతున్నవి. దీనిమీద వచ్చిన ప్రశ్నలకు మంత్రిగారు మొన్న సమాధానాలు యివ్వడంకూడా జరిగింది. ప్రధానంగా ఎవరైతే పాడుపనులు చేయడానికి పూనుకున్నారో వారిమీద తగుచర్య తీసుకోవాలనేది వారి ఉద్దేశ్యం అయినా ఈరోజున్న యంత్రాంగం బూజుపట్టిన యంత్రాంగం బిగ్ బిగ్ ఆఫీసర్స్ సహాయపడడంవల్ల మంత్రిగారు పాసుచేసిన ఆర్డర్స్ కాగితాలమీద ఉండిపోయిన విషయం వారికికూడా తెలుసు. అందుచేత ఎక్కడెక్కడైతే ఫ్రాడు చేశారో వారిమీద కఠినమైన చర్యతీసుకోవాలి. అందుకోసం చట్టాన్ని సవరించవలసివచ్చినా సవరించి గట్టిచర్యతీసుకోవాలి. ఉదాహరణకు మా పివ్యార్డు ఉన్నది అక్కడ కోఆపరేటివు సొసైటి పెట్టారు లక్షల రూపాయలడబ్బు మహాపెద్దలు కాజేయడం జరిగింది స్పెషల్ ఆఫీసర్‌ను వేశారు. అందులో ఫండ్స్ ఐపోగానే సొసైటీ ఎక్కడవుందో మంత్రిగారికి తెలియదు. తిరుపతిలోఉన్న వెంకటేశ్వర్లుకు తెలుస్తుందో తెలియదో. ఇటువంటివి చాలాచోట్ల ఉన్నాయి, ఎక్కడెక్కడైతే ఫ్రాడ్ జరిగిందో అక్కడ తగుచర్యలు తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను అడవులు, ఇంతకుముందు బ్రిటిషువారి కాలంలో అడవులు, వాటిలో జంతువులు ఉండేవి. ఈరోజు అడవులున్నాయి, చెట్లులేవు. చెట్లు ఎక్కడికి పోయాయి కూపులు పాడిన మహానుభావులు ఎక్కడా చెట్లులేకుండా చేశారు చెట్లులేని ఫారెస్టును పాటపాడి ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు కంట్రాక్టర్ కు మ్మక్కయి ప్రక్కనున్నచెట్లను కొట్టేసి వచ్చేసంవత్సరం మళ్లా ఏమీ చెట్లులేని ప్రదేశాన్ని అడవిగా పాటపాడి ఈరకమైన దొంగవ్యాపారం ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటులో జరుగుతోంది. ఫారెస్టు ఏమైపోయిందంటే చదువుకున్నాంకదా సమాధానం చెప్పవచ్చు ననుకుంటారు మధురవాడ ప్రాంతంలో ఫారెస్టు గార్డువస్తే రైతులు భయపడతారు. పండిన ప్రతిపంటలోనూ ప్రతిరైతు కుంచెడు ధాన్యం అతనికి యివ్వాలి.

1-00 p m.

మంత్రిగారు మా జిల్లావారు కాబట్టి వారికి బాగా తెలుసు. కొండలను ఫారెస్టుగా పెట్టి రిజర్వ్ ఫారెస్టు అని ప్రకటించారు. రిజర్వ్ ఫారెస్టుగా ప్రకటించడము అవసరమే. కాని అది ప్రజలకు ఎంత అవసరమనేది ప్రభుత్వము ఆలోచన చేయకుండా చేశారు. ఈ మంత్రిగారు చేయలేదు అనుకోండి పాత రోజులలో జరిగిన ప్రకటనలు. ప్రక్కనే గ్రామము వుంది. ఆ గ్రామమునుంచి కొండకు వెడితే ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు పట్టుకొంటారు. జుల్మానా విధిస్తారు. దానిని యిచ్చుకొనడముతో ఆగదు మేకలున్నవారు మంచి పోతును గార్డుకి అందచేయాలి. అది పైన వున్న పెద్దవారికి పోతూనే వుంటుంది. ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు రెండు విషయాలను చూడాలి. ఈరోజున మనకు వర్షపాతము తగ్గిపోతున్నది. మంత్రిగారు అక్కడక్కడ మొక్కలను నాటిస్తున్నారు; అవి పెరుగుతున్నవో లేదో పరిశీలించాలి లేకపోతే డబ్బు వృధా అవుతుంది.

పేరుకు మొక్కలు వేసినా వర్షాలు లేక ఎండిపోతున్నవి. ఎక్కువగా ఫారెస్టును డెవలప్ చేయడం అవసరమే కాని దొంగతనముగా అమ్మేవాకిమీద తగు చర్య తీసుకొనడానికి మన ప్రభుత్వము పూనుకోకపోతే మరొక 15 సంలలో ఫారెస్టు అనేది ఎక్కడా వుండదని మనవిచేస్తున్నాను. దీనిని ప్రభుత్వము జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి. విశాఖపట్టణము, నల్గొండజిల్లాల్లోను పెద్ద పెద్ద కొండలు వుండి తుప్పలు కూడ లేనిచోట్లను రిజర్వ్ ఫారెస్టుగా ప్రకటించడంవల్ల రైతులకు అనేక యిబ్బందులు కలుగుతున్నవి పశుసంపదకు చాల నష్టము కలుగుతున్నది పాడి పంటలు ఎట్లా వస్తాయనేది ఫారెస్టు శాఖామంత్రిగారు ఆలోచించాలి. పాడి పంటలకు పశువులు వుండాలి. అంతా రిజర్వ్ ఫారెస్టు క్రింద చేస్తే పశుసంపదకు నష్టము వస్తుంది అందువల్ల కొండలను, తుప్పలను రిజర్వ్ ఫారెస్టుగా ప్రకటించక వాటిని మినహాయించేటట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. మత్స్యపారిశ్రామికులు యాంత్రిక పడవల ద్వారా చేపలను పట్టడము జరుగుతున్నది. ప్రధానముగా విశాఖపట్టణములో ప్రవేశపెట్టడమువల్ల కొంతవరకు ప్రజలకు ఎక్కువగా చేపలు దొరకడానికి, విదేశీమారకము దొరకడానికి మంచి అవకాశము కలిగిన దనేది అందరికి తెలిసినదే. యాంత్రిక పడవలలో చేపలు పట్టేవారికి గ్రామాలలో నాటుపడవలతో చేపలు పట్టేవారికి ఘర్షణ జరుగుతున్న విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. యాంత్రిక పడవలు ఎక్కడ చేపలు పట్టాలి, నాటుపడవలు ఎక్కడ పట్టాలి అనేది దానిపైన ప్రభుత్వం సరియైన నిర్ణయము చేయకపోతే యాంత్రిక పడవలు ఒడ్డున పట్టడంవల్ల ఈ చేపలవృత్తికి నష్టం కలుగు తున్నది అని అనేకసార్లు కలెక్టరు దృష్టికి తీసుకువచ్చాము అనేక వలలు చినిగి పోవుటవల్ల వందల రూపాయలు నష్టపడుతున్న విషయాన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చాము. ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి తగు చర్య తీసుకొనుట చాల అవసరం. నాటు పడవలు ఏమేరకు పట్టాలి? ఆర్. డి. ఓ. దగ్గర జరిగిన పెద్ద మనుష్యుల ఒప్పందం ప్రకారం నాటు పడవల ద్వారా 20 బారల లోపల చేపలు పట్టుకోవాలి. దానికి అవతల యాంత్రిక పడవలు చేపలు పట్టాలని నిర్ణయించడం జరిగింది. దానిని అమలు జరిపే విధంగా చూడాలి యాంత్రిక పడవలవారిని, మత్స్యపారిశ్రామికులను ఒక నిర్ణయానికి తీసుకువచ్చేటట్లు చూడాలని కోరుతున్నాము. మత్స్య పారిశ్రామికులకు కావలసిన నూలు, నైలాను తక్కువ ధరకు యిచ్చే సదుపాయమును కలుగ చేయాలి. పడవలకు రేయి కర్ర కావాలి. దూలం 1500, 2000 రూ. లు అమ్ముతూవుంటారు, దానిని కంట్రోల్ రేటుకు యిచ్చే విధంగా చూడాలి. మత్స్యపారిశ్రామికులు వెనుకబడినజాతులు, హరిజనులకన్న హీనముగా వున్నారు, అగ్ని ప్రమాదాలకు, గాలి వానలకు గురిఅవుతున్నారు. అందువల్ల ఇళ్ల నిర్మాణ స్కీములో వీరికి కూడ సదుపాయమును కలిగించాలి అని మనవి చేస్తున్నాను. పంటలు పండిస్తున్న రైతు దేశానికి ఏ విధంగా సహాయపడుతున్నాడో సముద్రము లోకి పోయి చేపలు పట్టి అందించేవీరిని కూడ రైతులలో భాగముగా ట్రీట్ చేసి వారికి కావలసిన సదుపాయములను కలుగ చేయాలని కోరుతూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి (మునుగోడు):— అధ్యక్షా ! వ్యవసాయము మన దేశంలో నూటికి 80 మందికి ముఖ్యమైనవృత్తి. 60 శాతము వరకు వ్యవసాయము ప్రధాన వృత్తిగా గలవారే శాసన సభల్లోను, పార్లమెంటులోను ప్రతినిధులుగా వస్తున్నారు. అయినప్పటికి వారు పడుతున్న యిబ్బందులను ఎవరూ పట్టించు కొనడములేదు. Agriculture is getting less income when compared to professions. డ్రై ఏరియాస్‌లోని ప్రజలు పూర్తిగా టాంక్స్, వెల్స్ ఇరిగేషను మీద ఆధారపడివుండాలి. వర్షాలు ఎక్కువపడినపుడే వారి సమస్యలు కొంతవరకు తీరడానికిఅవకాశము కలుగుతుంది. మా నల్గొండ జిల్లాలో ఈ సం రం, అక్కడక్కడ కొన్ని ప్రాంతాలలో కొద్ది వర్షము తప్ప ఎక్కువ ప్రాంతములో ఇంతవరకు వర్షాలు లేక విత్తనాలు వేయలేదు. వర్షాలు లేకపోతే ఎట్లా బ్రతుకుతాము అనే ప్రజలకు కలుగుతుంది. జొన్నలు, సజ్జలు మొదలైన పంటలు వేసే సమస్య తీరిపోయింది. ఈ పైన పడ్డ వారు పోసే పరిస్థితి ఉత్పన్నమవుతుంది ప్రభుత్వము ఎటువంటి సహాయము చేస్తారని ప్రజలు ఎదురుచూస్తున్నారు, వ్యవసాయానికి కావలసిన ఇన్‌పుట్స్ ధరలు విపరీతముగా పెరిగినవి 2 బస్తాల కాంప్లెక్స్, ఒక బస్తా యూరియాకి దాదాపు 450 రూ.లు ఖర్చు అవుతున్నది. పెస్టిసైడ్, ట్రాన్స్ ప్లాంటేషన్, ఎలక్ట్రిసిటీ ఖర్చులు చూస్తే దాదాపు 750 నుంచి 850 రూ ల వరకు అవుతున్నవి గవర్నమెంటు క్వింటాల్ ధర 70 రూ లుగా నిర్ణయించినది ఏవరేజిన 15 క్వింటాల్స్ ధాన్యము పండుతుందనుకోండి కాని పెట్టుబడి ఖర్చు 1000, 1200 వరకు అవుతున్నది. ఎలక్ట్రిసిటి ఛార్జెస్ 1/3 వంతు పెంచారు. 12 నుంచి 16 పైసలకు పెంచారు ఎరువుల ధర చూస్తే 100, 120 శాతము పెరిగినది. పెస్టిసైడ్స్ ప్రయిసెస్ విషయము చెప్పవలసిన అవసరము లేదు. 200 శాతము వరకు పెరిగింది.

ఈ విషయాలన్ని చూస్తుంటే రైతు ఎందుకు వ్యవసాయం చేయాలా అని పిస్తున్నది. రైతు గిట్టుబాటు అయే విధానం ప్రభుత్వం చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను వ్యవసాయం చేసేవారు 80 పర్సంటు మందివుంటే ఫిక్సెడ్ ఇన్‌కమ్ గల వారు, బిజినెస్ పీపుల్, అధికారులు కలసి 20 పర్సంటు మంది వున్నారు. 80 పర్సంటు వున్న వ్యవసాయదారుల సంగతి ఆలోచించకుండా వారు ప్రొడ్యూస్ చేసేవాటిని ఉపయోగించుకొనే 20 పర్సంట్ వారి గురించి ఆలోచిస్తున్నారు రైతుకు గిట్టుబాటు అయే ధర రాకుంటే ముందు ముందు వారికి వ్యవసాయంపై శ్రద్ధపోయే ప్రమాదం వుంది. అప్పుడు మన దేశం ఆహార ధాన్యాల విషయంలో పెద్ద ఇబ్బందిని ఎదుర్కొనవలసి వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రొక్యూరు మెంటు ప్రైయిస్ తక్కువగా వుంది. దానిని ఎక్కువ చేయటానికి ఆహార ధాన్యాల ధరలను పెంచాలని నేను చెప్పటం లేదు ప్రొక్యూర్‌మెంటు ప్రైయిస్ పెంచకుండా వున్నప్పుడు వారికి కావలసిన ఎరువులు, పెస్టిసైడ్స్, రైతులకు అవసరమైన ఇంపట్స్‌పై సబ్సిడీ ఇవ్వాలి. మన దేశంలో ఓధుషులు పండించే రాష్ట్రాలు వున్నాయి. 6 నెలల్లో రెండుసార్లు ధరలను పెంచాడు, కాని వ్యాడి ప్రొక్యూర్ చేసే రాష్ట్రాలలో ధర పెంచలేదు. ఈ నాడు వరి పండించే రాతు వరిమానుకొని

కమర్షియల్ క్రాప్స్ పండిస్తున్నారు ఇలాగే వుంటే ఆహార పదార్థాల పరిస్థితి తారుమారు అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. రైతులకు సప్లయి చేసే సీడ్స్ కాస్టర్ సీడ్స్ కిలో 6 రూపాయలకు అమ్ముతున్నారు రైతులనుండి ప్రొక్యూర్ చేసే దానికి 4 రూపాయలు ఇస్తున్నారు. ఏ సీడ్ పడితే ఆ సీడ్ కొంటున్నారు కాని ప్యూర్‌గా వున్నదో లేదో చూడటం లేదు. కాస్టర్ ఎక్కువగా వున్నప్పుడు బావుల క్రింద కూడా సీడ్ తయారు కావటానికి అవకాశం వుంటుంది. స్టేటు ఫుడ్ కార్పొరేషన్ పెడతామన్నారు. స్టేటు సీడ్ కార్పొరేషన్ పెడతామన్నారు వాటి విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

రైతుకు క్రెడిట్ సొకర్యాలు కల్పించకపోతే ఎట్లా పండిస్తారు? నేషనలైజ్డ్ క్రెడిట్ స్కీమ్‌ఇజ్ అంటున్నది కోపరేటివ్ బ్యాంకులు 2 వేలు ఇస్తామని అంటున్నాయి. కోఆపరేటివ్ బ్యాంకులు ద్వారా రైతులకు అప్పులు సకాలమంగా అందించాలని మనవి చేస్తున్నాను మంచి క్రాప్ వచ్చే సమయంలో విద్యుచ్ఛక్తి ఫెయిల్ అవుతున్నది. అందువల్ల రైతులకు పెట్టుబడి కూడా గిట్టటంలేదు ఇవి నిర్బంధంగా లెవీ సమాలు చేస్తున్నారు 4 క్వింటాల్ను పండిస్తే 1, 2 క్వింటాల్ను లెవీ ఇవ్వ లేక 20, 30 రూపాయలు చెల్లిస్తున్నాడు. రైతుల విషయంలో జబర్దస్తీ జరుప కూడదని, కాంపల్సరీ ఇన్‌ఫ్యూరెన్సు పరిమేళ పెట్టాలని, విద్యుచ్ఛక్తి ఫెయిల్ అయినప్పుడు రైతులకు నష్టపరిహారం ఇవ్వాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

కుమారి ఎం. కమలమ్మ (నకిరికల్) —అధ్యక్షా. ముఖ్యమైన 6 డిమాండ్లు ప్రవేశ పెట్టటం జరిగింది వీటిని బలపరుస్తూ సహకార రంగం గురించి కొన్ని విషయాలు చెబుతాను పేద వారికి అనేక విధాల సొకర్యాలు కల్పించాలనే ఉద్దేశంలో ప్రభుత్వం అనేక సంఘాలను ప్రోత్సహిస్తున్నది. రకరకాల సంస్థలకు 2 లక్షలు ఇచ్చారు అది చాలదని, ఇంకా ఎక్కువ చేయాలని కోరుతున్నాను. కేవలం డబ్బు ఇచ్చినంత మాత్రాన చాలదు ఆ సహకార సంఘాలు సరిగా పని చేస్తున్నాయో లేవో ఎప్పటి కప్పుడు పరీక్ష చేస్తూ వుండాలి. ఇక్కడ ఆల్ సెయింట్స్ హైస్కూల్లు వద్ద ఆటోరిక్షాలు పడివున్నాయి అన్నీ పాడై ఉన్నాయి. ఏమిటిది అని అడిగితే వాటికి కావలసిన మెషిన్లు లేవని, బాగు చేసే మెకానిక్కు లేరని చెప్పారు. 11 లక్షల విలువ చేసే రిక్షాలు వున్నాయి. చెడి పోయిన రిక్షాలను వేలం వేస్తే 8 వేలకంటే ఎక్కువ రాదన్నారు. సహకార సంఘాలు సరిగా పని చేసేట్లు చూడాలి. న్యూ ఎం ఎల్ ఏ క్వార్టర్సులో ఒక కోపరేటివ్ క్యాంటీన్‌కు ప్రభుత్వం 15 వేలు ఇచ్చింది. అది కూడా మూత పడింది. ఎమ్. ఎల్. ఏలకు భోజనం కూడా దొరకటంలేదు. ప్రభుత్వం డబ్బు ఇచ్చినప్పుడు అధికారులు సక్రమంగా ఖర్చు అయ్యేట్లు, సక్రమంగా ఆ సంఘాలువని చేసేటట్లు చూడాలి.

ఇక పాడి పరిశ్రమ, అటవీశాఖ వుంది. గొర్రెలను పెంచాలని చెప్పారు, మొదట నిజాం ప్రభుత్వములో ఒక పద్ధతి వుండేది. బంజరు భూములలో బేరూన్ అడవులలో అవకాశం కలిగించేవారు. ఈ రోజులలో బంజరు భూములు లేవు గ్రామాలలో, బేరూన్ అడవులలో అవకాశము కల్పించడం లేదు. గుట్టలు కొండలు వున్నవి, వాటిలో మేకల్లు మేయడానికి పోతే పట్టి పుల్లర్లు వసూల్లు చేస్తున్నారు.

అట్లా చేయకుండా గుట్టలు కొండలు వీటిని 99 సంవత్సరాలు లీజ్‌కు అయినా యిచ్చి శేక పట్టా అయినా చేసి వారికి యిస్తే అవి వృద్ధి అవడానికి వీలు వుంటుంది. కోఆపరేటివ్ బ్యాంకులు అప్పులు యిస్తున్నాయి. ఈ బ్యాంకులు పశుసంపదకు, గొఱ్ఱెల పెంపకము కొరకు అప్పులు యివ్వడానికి ఒప్పుకోవడం లేదు. 5 మైళ్ళ దూరములో వున్న గొఱ్ఱెల పెంపకము కొరకు యిస్తామంటున్నారు, ఒక మంచి ప్లాను వేసినప్పుడు వృద్ధి చేయడానికి. 10 మైళ్ళు, 15 మైళ్ళ దూరము వున్నా యిచ్చేట్లు చేస్తే బాగుంటుంది. మాంసం యింపార్టెంట్. ప్రతివారు తింటున్నారు. అది అందరికి అవసరమైన ఆహారము గాబట్టి దానిని వృద్ధి చేయడం మంచిది పోతే పాల సరఫరా, మాకు మిర్యాలగూడలో నీటి అవకాశం వుంది, గడ్డి దొరికే అవకాశం వుంది, అన్ని చోట్ల డెయిరీలు వున్నవి. నల్లగొండలో డేరీ అనేది లేదు. చాలా సొసైటీలు చేసి పంపించడం జరిగింది ఆఫీసునుండి ఎందుకు బయటకు రావడము లేదని ఒకసారి అడిగితే-నర్సరీల్ సొసైటీ గురించి-చెదలు పట్టిపోయింది అన్నారు, ఆఫీసుల్లో యీ విధంగా పారవేస్తే, మేము యిచ్చే కాగితాలు చెదలు పడితే యీ సంఘాలు ఎట్లా వృద్ధిలోకి వస్తాయి? వేదవారు ఎట్లా పైకి వస్తారు? అగ్రికల్చర్ విషయం చిన్న చిన్న నీటి వనరులను ఎంత త్వరగా అభివృద్ధి చేస్తే అంత త్వరగా సన్నకారు రైతులు బాగుపడడానికి వీలుంటుంది బావులు త్రవ్వుకోడానికి సౌకర్యము లేదు, సహకార సంఘాల ద్వారా రైతులకు భూములు యిచ్చారు, వేదవారికి భూములు యిచ్చారు, సాగు చేసుకోండి అన్నారు గాని సరైన అవకాశాలు కల్పించలేదు వారు యీ భూములను అమ్మకొని తిన్నారు, మళ్ళీ భూమి కావాలంటున్నారు, భూమిఅయితే పిల్లలు పెట్టదుగదా, ఆ యిచ్చి నటువంటి భూమికి సరైన సౌకర్యాలు అగ్రికల్చర్ కొరకు కల్పించి వున్నట్లయితే ఆ భూమిని వారుఅమ్ముకోరు దానిమీద స్థిరంగా వుండడానికి అవకాశము వుంటుంది. ఆ విధంగా చేయాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ యం ఓంకార్ :—ఆధ్యక్షా, ఉన్న కొద్ది సైములో ఒకటి రెండు సమస్యల మీద నేను కేంద్రీకరించి నెప్పదలచుకున్నాను ముఖ్యంగా అటవీ శాఖ విషయము చూచినప్పుడు, తునికి ఆకు సమస్య, తునికి ఆకు కూలి రేటు సమస్య ముఖ్యంగా వుంది 1971 లో తునికి ఆకు బిజినెస్ నేషనలైజ్ చేశామని చెప్పారు, వాస్తవంగా చెప్పాలంటే అది పూర్తి నేషనలైజేషన్ గాదు. ఇంతవరకు కల్లాలు అంటే యూనిట్స్ మార్కాస్‌కు యిచ్చే బదులు యిప్పుడు స్టాండర్డు బ్యాగ్స్‌ను ఫిక్స్‌డ్ రేట్సుకు గుత్తెదారులకు అమ్ముతున్నారు. అంటే బజారు రేటుకన్నా తక్కువ ధరకు ప్రభుత్వము మధ్యన దళారీలకు-యిదివరకు వున్న కంట్రాక్టర్సుకు యిస్తున్నది. ప్రభుత్వము నుండి తక్కువ రేటుకు కొని మార్కెటులో బజారు రేటుకు అమ్ముకొని ఒక స్టాండర్డు బ్యాగ్‌కు సుమారు 80 రూపాయలకు తగ్గకుండా 50 రూపాయల వరకు ఆ విధంగా తాను లాభపడుతున్నాడు. ప్రభుత్వము 1971 లో చేసిన స్కీము ప్రకారముగా ఒక కట్టకు సుమారు 100 ఆకులు వుండాలన్నారు, దానిని మొన్న ఏమి చేశారంటే-ఇంతకుముందు 100 ఆకులు వుంటే, దానికి పది శాతం తక్కువ ఎక్కువ వుంటే వుండవచ్చునే రిలాక్సేషన్‌ను తొలగించి-110 ఆకులు తప్పనిసరిగా వుండాలని పెట్టారు. రెండవది, పరిశీ

సంవత్సరము, 100 ఆకులు కలిగినటువంటి యీ కట్టకు ఎంత కూలి రేటు నిర్ణయించాలి అనేదానికి ఒక సలహా సంఘము వుంటుంది. ఆ సలహా సంఘములో గవర్నమెంటు అధికారులు కంట్రాక్టర్సు వున్నారు తప్ప కూలి గురించి ఆలోచించే కూలి ప్రతినిధి వుండడు. కూలి ఎంత రేటు అనేది వీరు మాత్రము నిర్ణయము తీసుకోవలసి వుంటుంది ఇది చాలా విచిత్రమైన పరిస్థితి. ఈ కూలి రేట్సు నిర్ణయము ఎట్లా జరిగిందీ? చాలా అశాస్త్రీయమైన పద్ధతిలో అన్యాయమైన పద్ధతిలో జరిగింది. 1971 కి పూర్వము భద్రాచలం, వరంగల్ యిటువంటి ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ కార్మికుల నాయకత్వాన కార్మికులు పోరాడి భద్రాచలములో 9 పైసలు, పది పైసలు వరకు సంపాదించారు సుమారు 100 ఆకులు వున్న కట్టకు. వరంగల్ లో 6 నుండి 8 పైసల వరకు సాధించుకున్నారు. కాని ప్రభుత్వము చేసింది ఏమంటే 4 పైసలు, 5 పైసలు, 6 పైసలు మూడు తరగతులుగా నిర్ణయించింది, అంటే పోరాటముపల్ల సాధించుకున్న రేట్సును చాలా చోట్ల తగ్గించివేసింది. ఈ తగ్గించడం అన్యాయమని 1971 నుండి ప్రతినిత్యం పోరాటాలు సాగుతున్నవి. కాని ప్రభుత్వము వాటి గురించి పట్టించుకునే పరిస్థితిలో లేదు. చివరకు గవర్నమెంటువద్దకు మేము అధికారయుతంగా వెళ్లాము ఈ ఫైలులో వున్న అగ్రిమెంట్సును అన్నింటిని చూపించాము, ప్రైవేటు కంట్రాక్టర్సు మాకు భద్రాచలము ప్రాంతములో వరంగల్ ప్రాంతములో ఎప్పుడెప్పుడు ఏ రకంగా కూలీ రేట్సు పెంచుతూ నిర్ణయము చేశారో అధికారులకు చూపించాము, కాని అది అంతా చెవిటివానిముందు శంఖు వూదినట్లు అయింది, తునికి ఆకు సమస్య మీద మా డిమాండు అరణ్యరోదనలాగా వుండిపోయింది. ఇకపోతే యీ సంవత్సరము జరిగిన అనుభవాన్ని చూస్తే, భద్రాచలం, ఖమ్మం ఏజన్సీ ఏరియాస్ లో వరంగల్ ఏజన్సీ ఏరియాలో చాలా తీవ్రంగా పోరాటాలు నడిచినవి. కొన్ని కొన్ని చోట్ల ఆకులు మూడు నాలుగు తడవలు కోయవలసినవి అగిపోయినవి. చివరకు పెద్ద ఎత్తున పోరాటం చేసిన తరువాత ప్రైవేటు కంట్రాక్టర్సు కట్టకు, ప్రభుత్వము యిచ్చిన రేటుకు అదనంగా ఒక్కొక్క పైస చొప్పున పెంచారు. దానికి ప్రాతమూలకంగా కూడా అగ్రిమెంటు వున్నది; మా వద్ద. ఆ రకంగా వారు ఎందుకు పెంచవలసి వచ్చిందంటే వారికి తగినన్ని లాభాలు వున్నవని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ లాభాలు నికరంగా, రూలుకు కట్టుబడి వున్నప్పటికి ప్రతి స్టాండర్డు బ్యాగ్ కు—క్వింటాల్ అని చెప్పవచ్చు, ఒక క్వింటాల్ కు సగటున 1100 కట్టలు వుంటుంది—స్టాండర్డు బ్యాగ్ 1000 కట్టలు ఒకసారి వంద ఎక్కువ వుండవచ్చు, ఒకసారి వంద తక్కువ వుండవచ్చు—ఆకు సైజుమీద వుంటుంది. సగటున 1100 స్టాండర్డు బ్యాగ్ కు వుంటుంది;—80 రూపాయలనుండి 50 రూపాయలవరకు లాభము వస్తుంది. ఇది గాక అసలు లాభము వేరే వుంది. ఏమిటంటే, వారు ఏరుకునే ఆకులో సగానికి సగము ప్రభుత్వానికి తెలుపరు. మిగిలిన సగము ప్రభుత్వ లెక్కలలోకి రాదు, ఆ మొత్తము అంతా ప్రీగా మార్కెట్టులో అమ్ముకుంటారు, క్వింటాల్ ఆకు యీ సంవత్సరము కల్లాల తరుణములో 270 రూపాయలు అమ్ముడుపోయింది. కొన్ని సందర్భాలలో 300 వరకు పోతూవుంటుంది. ఆ రకంగా సగానికి సగము ఆకును ఎట్లా దొంగతనము చేయగలుగుతున్నారని అంటారేమో, దానికి క్రిందినుండి పైదాకా ఫిక్స్డ్

రేట్సు వున్నవి. ఉదాహరణకు ఒక యూనిట్ సుమారు 15 నుండి 80 వరకు కల్లాలు వుంటాయి అందులో 8 వేల రూపాయల మామూళ్ళు అన్నమాట. 1500,—బ్ డి ఎఫ్ ఓ. కు, 1000—డి. ఎఫ్. ఓ కు, 600—రేంజర్ కు, 800—క్లర్క్సు అందరికి, 150—గార్డ్సుకు, 1000—సేల్స్‌టాక్స్ ఆఫీసర్లకు మరి ప్రతి లారీకి వంద రూపాయలు చెక్ పోస్టు దగ్గర. ఈ రకంగా ఫిక్స్‌డ్ రేట్సు వున్నవి. కాఒట్టి రూలు ప్రకారము అమ్ముకునే దానిమీది ప్రతి స్టాండర్డ్ బ్యాగ్‌కు 80 నుండి 50 రూపాయలవరకు లాభము తీసుకోవడముతోపాటు, ఆ సగములో పచ్చే వంద రూపాయలకు వంద రూపాయల లాభములో 50 శాతము ప్రభుత్వ అధికారులకు యిచ్చి మిగిలిన 50 శాతము యీ కంట్రాక్టర్సు తీసుకోవడమువల్ల, వీరు అజ్ఞాధికారులు అవుతున్నారు. అందుకని నిజంగా నష్టము వస్తుందని మొత్తుకునేమాట దగా అన్నమాట. నష్టము వచ్చేప్పుడు అతను యింత తీవ్ర మైన కాంపిటేషన్‌లో కొనలేడు దానిలో కూగా వుంది. గుత్తేదారులు కోట్లకు కోట్లు ముంగుతుంచే ప్రభుత్వానికి ఏమి పట్టడం లేదు. ఈ సంవత్సరము సమ్మె సమయములో మా దగ్గరకు టూరిజం మినిస్టరుగారు వచ్చినప్పుడు నేను వెంటవుండి స్వయంగా అన్ని చెప్పడం జరిగింది. కేబినెట్‌లో చర్చించమని చెప్పాను, కేబినెట్ ఒప్పుకోలేనని తరువాత జవాబు వచ్చింది పోతే సైబల్ వెళ్ళేరు విషయాలు ఆలోచించడానికి భద్రాచలం ఏరియాకు కమిటీవారు వెళ్ళారు, వారు తీసుకున్న నిర్ణయము ఏమిటంచే, రోజు ఒక్కంటికి ఒక కూలి 20 రూపాయలు సంపాదిస్తున్నాడనే రాంగ్ నోషన్‌తో స్టార్టు అయినారు. అది పూర్తిగా అవాస్తవికం అని ఛాలెంజ్ చేస్తున్నాను. కావాలంచే కమిటీని వేయండి, విచారించండి, సగటున మనిషికి రూపాయ, రూపాయన్నర కంచే ఎక్కువ గిట్టదు. ఇది వాస్తవం. నా ప్రధానమైనటువంటి డిమాండు ఏమంచే, యీ నేషనలైజేషన్ అనేది కంప్లీటు నేషనలైజేషన్ జరుగవలసి వుంటుంది. సగము గుత్తదారులు తీసుకుంటుంచే పేరుకు ప్రభుత్వం అన్నమాట. పాక్తతాసి చేసేది గుత్తదారులు, ఆర్డరు కోయించడానికి కూళ్ళు యిచ్చేది వారే, ప్రభుత్వము మాత్రం పేరుకు వుంటుంది, కాగితము మీద రాయల్టీలు పుచ్చుకోడానికి, అధికారులు చెక్ చేయడముతప్ప, మిగతా బాధ్యత అంతా వారికే వుంది. నా డిమాండు ఏమంచే కూలీ రేటు కట్టకు 12 పైసలు కావాలి. అది అంగీకరించాలని మనవిచేస్తున్నాను. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి నష్టములేదు, కూలి రేట్సు నిర్ణయించే కమిటీలో తప్పనిసరిగా మా కూలీ సంఘాల పైపునుండి ప్రతినిధులు వుండాలని మనవిచేస్తున్నాను.

Mr. Deputy Speaker :—Now the House stands adjourned till 8-30 A. M. on 9-7-1974.

1-30 p. m, The House then adjourned to meet again at 8-30 A. M. on Tuesday, the 9th July, 1974.

STATEMENT ON AGRICULTURE DEMAND FOR 1974-75.

Budget in General.

Mr. Speaker Sir,

The Budget Estimate for 1974-75 under Revenue account of Agriculture provides for a gross demand of Rs. 41.14 crores. Out of this Rs. 12.07 crores are under Plan and Rs. 29.07 crores are under Non-Plan. This includes provision made for purchase of seed and pesticides for the year 1974-75.

Out of a total provision of 101.00 lakhs under Plan for 1973-74 the expenditure was to the tune of Rs. 94.175 lakhs which works out to a percentage of 93 25.

The headwise details of expenditure are as folllws :

Rs. in lakhs.

Sl. No.	Item.	Provision.	Expenditure.	Percentage.
1.	Agriculture Production .. Normal Plan.	62.00	52.270	84 31%
2.	Soil Conservation	25.00	29.802	119 21%
3.	Ayacut Development	14.00	12.103	86.45%
	Total of State Plan Schemes ..	101 00	94 175	93.25%

In addition to the above Rs. 8.0 lakhs were provided in the Rayalaseema Development Scheme during 1973-1974. The expenditure was Rs. 2.160 lakhs which works out to 27%. The important schemes that were taken up under this programme are supply of plant protection equipments and pesticides on subsidy in the districts of Anantapur, Kurnool and Chittoor.

The main approach of the Department for the year 1974-75 envisages concentration of efforts in intensive areas so as to raise the per hectare yields of major crops of the State apart from covering extensive areas under High Yielding and Hybrid Varieties of both food and non-food crops. These High Yielding Varieties which are mostly of short duration amplify the scope for increasing the area under multiple cropping specially under conditions of assured irrigation Programme-wise details are furnished below :

High Yielding Vairetues Programme :

The main strategy of Agricultural Programmes for the year 1974-75 is to increase the per acre productivity of irrigated and dry crops by

replacing the local varieties with the high yielding varieties over extensive areas and by improving the managerial practices followed by farmers through adoption of improved package of practices for different crops. Management minikit demonstrations have been taken up on a large scale to demonstrate, how management plays a vital role in increasing yields.

High Yielding Varieties are gaining popularity in the state. The following targets have been proposed during 1974-75 as against the coverage of 1972-73 and 1973-74.

Area in lakh Hectares.

Sl. o.	Crop.	Coverage with High Yielding Varieties during		Target for 1974-75.
		1972-73	1973-74	
1.	Paddy	9.88	18 11	20.00
2.	Jowar .. .	1.02	1.34	1.50
3.	Bajra .. .	0 67	1.71	1.75
4.	Maize	0 46	0 57	0.60
5.	Wheat ..	0 26	0.29	0.32
	Total ..	12.29	22.02	24.17

To make the programme successful it is essential to supply quality seed duly supported by suitable demonstrations to convince the farmers about the high yielding potential of these varieties. In order to popularise these varieties the Department has made available about 9,735 M.T. of Paddy seed during Khariff 1973 which is sufficient to cover about a fourth of the total targetted area. About 4,500 M.T. and 320 M.T. of Paddy and Wheat seeds respectively were also made available departmentally for Rabi 1973-74 to supplement the seed supplies through private sources, Panchayat Samithis and Seed Trade. For producing the quality seed for departmental distribution, the Department is maintaining 36 Seed Farms. Steps have been taken to improve the irrigation and other facilities for these farms during 1974-75 to improve their productivity.

A new strategy developed recently to tide over the build up of pests and diseases normally experienced in late Rabi plantings, was to take up early plantings in November-December instead of January-February which paid high dividends in the districts of East Godavari, West Godavari, Krishna and Guntur.

It is also proposed to have a State Seed Corporation to meet the seed requirements and help in organising seed production programmes in the State.

The two seed testing laboratories located at Rajendranagar and Tadepalligudem are meeting the needs of seed testing in the State The Laboratory at Tadepalligudem started in April 1972 needs furhter strengthening by way of latest equipment, etc. The seed processing unit established at Mahadevamangalam in Chittoor District has started functioning . The units at Jangameheshwarapuram in Guntur district and Malthumeda in Nizamabad will commence functioning during 1974-75.

Minikit Programme for 1974-75 :

On the lines of last year's programme the varietal Paddy Minikit Programme for 1974-75 will be taken up in all the districts of the State

The Government of India minikit programme envisages distribution of 350 minikits in 7 districts The varieties to be tried in this programme are IET 2914, IET 2923, IET 2254, IET 2295, IET 2113, IET 1789

The Department minikits programme is to distribute 2,400 minikits in all the districts. This includes Gallmidge resistant varieties which will be tried in Warangal, Mahaboobnagar, Karimnagar, Nizamabad, Hyderabad, East Godavari, West Godavari, Krishna and Guntur districts. The varieties to be tried are RPW 6-12 RPW 6-13, R 9-4, RPW 6-17, Kakatiya besides this the other varieties to be tried are RP 270-48-4, RP 193-1, RP 193-3, IET 1789, IET 2923, IET 2914, RP 5-40, RP 4-14, IET 2508, IET 849, IET 2812, RP 20-5.

Management ..inikits :

The department has taken up the management minikit demonstration of Rice crop in all the districts. The main object of this demonstration is to emphasise the importance of crop management and how the Nitrogenous fertilisers can be efficiently used under conditions of shortage of fertilisers. It was decided to organise the management minikit plots at the rate of one for each Agricultural Extension Officer during Kharif 1974.

Jowar Minikit Programme :

During Kharif 1974-75 it is programmed to distribute 3,800 jowar minikits with the following varieties in the districts of Kurnool, Anantapur, Mahaboobnagar, Adilabad, Prakasam, Cuddapah, Nalgonda, Medak, Nizamabad and Karimnagar.

604, 302, CS 3541, 329 and 370.

Besides the above the Government of India has also allotted 325 minikits on Jowar, 100 minikits under Bajra 50 maize and 200 Ragi and they will be taken up.

Multiple Cropping .

The development of high yielding varieties which are shorter in duration increases the scope for multiple cropping, as more crops can be grown in a year particularly in areas of assured irrigation.

Keeping this objective in view a pilot project on multiple cropping was started as a Centrally Sponsored Scheme during the year 1971-72 in three blocks of the State, i.e., Kurnool, Metpalli and Peravali in the districts of Kurnool, Karimnagar and West Godavari respectively.

The scheme is proposed to be continued during 1974-75 with an outlay of Rs. 4 26 lakhs under State Plan.

Fertilisers :

Fertilisers are an essential input for increasing Agricultural Productivity. The Department has taken concerted efforts during the past few years, as a result of which cultivators of Andhra Pradesh have become fertiliser conscious.

During the year 1973-74 the requirements of fertilisers in terms of N, were of the order of 2 18 lakh tonnes for Kharif 1973 and 1.68 lakh tonnes for Rabi respectively. During Rabi 1973 only 1.31 lakh tonnes of N was allotted. the actual supplies of N made during 1973-74 Rabi was only 75,000 tonnes. There was thus a short fall of 0 55 lakh tonnes.

However, during Kharif 1974 the original allotment of 1.24 lakh tonnes has been increased to 1.33 lakhs tonnes of N on representation from the State Government. This however falls short of the state requirements of 3 01 lakhs tonnes of N. Out of this a quantity of 0.73 lakh tonnes of N has been received so far and efforts are continuing to get the balance For the ensuing Rabi an increased allotment of 1.65 lakh tonnes of N has been made by the Government of India against out requirements of 1.80 lakh tonnes.

However, in view of the general scarcity of Fertilisers, it is not possible to meet the full requirements of fertilisers and hence steps are being taken to ensure proper and equitable distribution, on fertilisers cards to farmers. Committees have been set up at state, district, samith and village levels to allot fertilisers to individuals on identity cards.

As per the revised distribution procedure the entire quantity, i.e., 100% of fertilisers both from pool and non-pool are controlled by the Department.

Although Government of India have enhanced the prices from 1-6-1974, the State has taken steps under Defence of India Rules to price the stocks as on 31-5-1974 and arrange its sales 'only at old rates.

The manufacturers have also agreed for selling of fertiliser stocks on hand on 31-5-1974 at old rates.

The following schemes both under Plan and Non-Plan are under implementation at present.

1. Scheme for Fertilisers control order 1957 implementation.
2. Scheme for Fertiliser Control Order 57 surpirse squad for quality control of Fertilisers.
3 Scheme for movement of Fertilisers from ports (Madras, Visakhapatnam and Kakinada).
2 Integrated Scheme for development of local manurial resources.

In view of the scarcity of fertiliser, stress is now being laid on the development of urban and rural compost and green manuring to make good for the fertiliser shortage.

Plant Protection :

Plant Protection plays a vital role in stabilising and increasing agricultural production especially in the context of intensive farming adopted by increasingly large number of farmers in the State Timely supply of pesticides and timely detection and initiation of control measures are essential for successful pest control

To ensure timely supplies, 3,000 dealers have been licensed to stock and sell pesticides in all the 21 districts of the State. Private trade generally meets the bulk of demand from farmers, though the Department of Agriculture also makes available pesticides through sale depots spread all over the State. The number of such Departmental depots, is 232 and the number of seed Stores run by Panchayat Samithis is 580 A few Gram Panchayats and Co-operatives also supply pesticides directly to farmers. Generally the Department meets the needs of the backward and interior areas where private trade is not well established. It also meets the requirements during pest out-breaks.

The targets for coverage under Plant Protection for the first year of the V Plan is 104 lakh hectares, for which the requirement is about 10,000 tonnes in terms of technical grade. About a tenth of this quantity is programmed to be distributed through Departmental Depots and Seed Stores.

The insecticides Act 1968 (Central Act No. 46) of 1968 has been implemented in the State with effect from 15-12-1972. The Director of Agriculture has been declared as authority competent for issue of manufacturing and formulating licences for Insecticide Units and the Deputy Directors of Agriculture in the districts are declared as the

authority for issue of dealers licences. A Chief Inspector of Insecticides has been appointed to assist the Director of Agriculture at Headquarters to implement and enforce the Act. At District Level 30 Inspectors have been appointed on stipendiary basis who will be continued under Plan Scheme during 1974-75. Two Laboratories are also being established at Rajendranagar and Guntur for testing of insecticides for quality control to prevent distribution of sub-standard pesticides to farmers.

To economise the use of pesticides, it is necessary to closely watch the level of pest population at different periods of crop growth to take up timely prophylactic measures. For this purpose pilot projects for Rice and Cotton have been taken up recently, for pest Surveillance and control in Nagarjuna Sagar Project Right Canal areas in Guntur and Prakasam Districts.

Commercial Crops

Due importance has been given for the Development of important Commercial Crops of the State, *viz.*, Cotton, Oilseeds, Mestas, and Tobacco etc The salient features of each of the crops are detailed below ·

Fibre Crops :

(*A*) *Cotton* :

Cotton is an important commercial crop occupying an area of 10.00 lakh acres and yielding an average production of about 3.50 lakh bales in the State The notable achievement during the year has been the rapid development of M.C.U. 5 Cotton an extra long staple variety, in the Nagarjunasagar Project area of Prakasam and Guntur districts.

During 1973-74 an area of 2,25,000 acres was sown with this variety and it is anticipated that the production from this area will be in the range of 3 to $3\frac{1}{2}$ lakh bales. Potentialities exist for increasing the area to 5 lakh hectares in another 2 - 3 years. The cultivators in this area are trying out hybrid varieties of cotton like H-4 and Varalaxmi which on average, yield about 16 quintals of Kapas per acre. Government of India have launched a scheme at a total cost of Rs. 59.00 lakhs this year which will be continued during 1974-75 also.

In Tungabhadra Project low level canal area of Kurnool District, a Centrally Sponsored Scheme for the Development of extra long staple super fine cotton like Sea-Island and Giza-7 is in operation this year in an area of 1,050 acres.

Another notable feature this year has been the successful introduction of H-4 Cotton under rainfed conditions in Adilabad District. This is likely to catch up and spread to larger areas.

(B) . *esta* :

A Scheme for increasing the production of Mesta by use of improved seeds and soil and foliar applicatior of Fertilisers has been taken up during the year 1973-74.

1 lakh acres under intensive Mesta District Programme, 5,000 acres under Special Package Programme and about 22,000 acres by aerial spraying of Urea in New Package areas have been covered in Srikakula District. These schemes will be continued during 1974-75 also

Oil seeds :

Oilseeds play an important role in Agricultural economy of the State The major oilseeds grown in Andhra Pradesh are Groundnut, Castor and Sesamum while sunflower which is a newly introduced crop is also gaining popularity in Andhra Pradesh For the development of these crops a number of schemes both Plan and Centrally Sponsored are under implementation. These schemes contemplate covering larger areas with improved and high yielding varieties along with suitable package of practices. The schemes that are under implementation during 1974-75 are as follows :

Rs. in lakhs

1. Development of Castor Cultivation . . 3.00

It is programmed to cover 6,000 hectais with newly released improved varieties of Aruna, R-63 and 157-B in Castor growing districts of the State.

Rs. in lakhs

2. Development of Sunflower cultivation .. 1 25

Under this scheme it is proposed to cover an area of 2,500 hectares under improved varieties live S F-11 and Anigere-30 in important sunflower growing districts of Andhra Pradesh.

Rs. in lakhs

3. Scheme for Intensive Oilseeds Development and Extentsion of oilseeds to new irrigated areas 34.00

The main feature of the scheme is to have a diagnostic team to localise low production areas and to investigate the causes of low production and suggest remedial measures.

The total cost of the scheme proposed is Rs. 34.00 lakhs, where as Government of India provided Rs. 14 lakhs for Intensive Oilseed Development Programme and Rs. 16 lakhs for Extension to newly irrigated areas, i.e., Total Rs. 30 lakhs.

	Rs. in lakhs
4. Sunflower Development Scheme . .	7.00

Development of Sunflower as a non-traditional oilseed crop has been proposed as a Centrally Sponsored Scheme to bring 1.00 lakh hectares under the crop with an expected production of 67,500 tonnes during the year 1974-75. The total cost of the Scheme is Rs. 7 00 lakhs. Government of India have provided Rs. 7.00 lakhs towards this scheme.

Tobacco :

Andhra Pradesh is the most important Tobacco growing State in India, growing both Flue Cured Virginia type of tobacco and Natu tobacco. 95% of the total area cultivated under Flue Cured Virginia tobacco is in Andhra Pradesh Taking into consideration the export potential of Flue Cured Virginia tobacco and certain types of Natu tobacco. the following schemes are being implemented in the State.

1. *Tobacco Extension Scheme* :—

The object of the scheme is to increase the production of exportable types of Flue Cured Virginia tobacco by way of adopting improved agronomical practices.

2. *Centrally Sponsored Scheme for Development of Flue Cured Virginia Tobacco in Light Red Soils of Andhra Pradesh.*

Due to cultivation of irrigated crops in Nagarjuna Sagar Project areas it has been found necessary to locate suitable areas for cultivation of Flue Cured Virginia tobacco in other places to compensate it, to meet the demands of foreigr markets and also to meet the increasing requirements of internal consumption. During the year 1973-74 an area of 65,700 acres was covered under the scheme. The scheme will be continued during 1974-75 also.

Horticulture :

The State has a great potential for export of a number of fruit varieties which play a considerable role in processing industries, trade and commerce.

In order to accelerate the development of Horticulture in the State several schemes both Plan and Centrally Sponsored are being taken up in important fruit growing districts of the State.

Vegetable development programme has also been given due importance in twin cities of Hyderabad and Secunderabad and other important towns of Andhra Pradesh

Pulses Development ·

The area sown under Pulses in Andhra Pradesh constitutes about 10 6% of the total cropped area and the production is about 4% of the total foodgrains production in the State.

During 1973-74 a beginning has been made for development of Pulses by implementing a Centrally Sponsored Scheme at a cost of Rs. 7 36 lakhs. It is proposed to continue the scheme on an expanded scale during the year with a provision of Rs. 7.99 lakhs providing special staff to take up this programme.

Soil Survey and Soil Testing :

The object of the soil testing service is to analyse soil samples to assess the inherent production capacity of soil and to recommend fertiliser dosages suitable for the soil for different crops.

Soil testing is becoming increasingly popular and serves to rationalise application of fertilisers for maximum results.

During the year 1973-74 a total number of 1,60,421 soil samples, 2,479 water samples and 4,979 fertiliser samples were analysed and fertiliser recommendations furnished. Each district laboratory has prepared one block fertility map under Intensive Soil Testing.

The two mobile soil testing laboratories have conducted on the spot analysis of 18,603 soil samples and fertiliser recommendations furnished.

For the year 1974-75 it is targeted to analyse 1,58,000 soil samples. The mobile soil testing laboratories Rajendranagar and Bapatla will tour the blocks and villages for conducting on the spot analysis of about 20,000 soil samples and furnish fertiliser recommendations.

Dry Farming Projects :

Vast areas in the State depend on rainfall for crop production. The rainfall in these areas is not only scanty but also erratic. In order to cope up with the problem of dry farming two pilot projects have been taken up in the State as a Centrally Sponsored Scheme one at Ibrahimpatnam and the other in Anantapur.

These projects aim at the practical utilisation of the results of research conducted so far in evolving new techniques for dry land farming The projects envisage a composite area approach to cover large areas in both the centres over a period of four years to tackle all

the dry land problems in an integrated manner including development of land through improved practices, sinking of wells, introduction of new crops and implements, use of fertilisers, development of cattle fodder and farm forestry. The results of the previous years have already aroused awareness of the new techniques among the farmers particularly in the use of fertilisers in dry areas which was to them a strange thing till recently.

Farmers benefitted :

During the four years at Ibrahimpatnam the total number of farmers benefitted are 695 out of which 295 are small farmers (upto 10 acres of. holding)

At Anantapur during the three years of implementation the total number of farmers benefitted are 671 out of which 124 are small farmers.

During 1974-75 an amount of Rs. 7.67 lakhs has been provided for each project

Farmers Training and Education Programme :

The object of the scheme is to involve large number of farmers big and small, and to impart to them the knowledge and skills necessary for getting higher yields by adopting improved cultural and agronomical practices.

For this purpose there are 7 Farmers Training Centres now functioning in the State. During 1974-75 these centres will be continued as Centrally Sponsored Scheme and in addition to this three Farmers Training Centres will be established during the current year, two under Centrally Sponsored Scheme and one under State Plan provision.

Publicity and Propaganda :

The knowledge, skills and attitudes of the farmers have to be improved on a massive scale for transforming traditional Agriculture into a modern one A number of publicity media are pressed into service to achieve this object . Publicity through Radio has been a potent instrument and a special mention is to be made of the daily popular news bulletin " Padi-Panta " from All India Radio, Hyderabad and " Polampanulu " from All India Radio, Vijayawada which have a large number of listeners from the farming community. Similar response is also noticed for the programmes like " School on Air " matter for the young farmers, questions and answers and qiz programme lessons to extension workers etc.

A large number of extension pamphlets and publications are also brought up every year covering major crops of the State, Cultural

Practices, efficient utilisation of fertilisers as also timely and appropriate pest control measures.

Soil Conservation :

Soil Conservation Programmes are gaining popularity both in low rainfall areas and other tracts in the State as they have proved useful in increasing crop production in the areas of implementation.

During 1974-75 the provision for soil conservation programme is Rs. 35.00 lakhs, it is proposed to utilise the total provision for soil conservation works. In addition to this Drought Prone Area Programme funds to a tune of Rs. 25.00 lakhs are expected during 1974-75, which will also be utilised for soil conservation works in Rayalaseema area Mahaboobnagar and Nalgonda districts of Telangana Area.

The area targetted to be covered during 1974-75 is 38,000 hectares with the Plan Provision and also Drought Prone Area Programme funds.

The soil conservation works that are being executed at present are mostly contour or graded earthern bunding and stone terracing supported by suitable Agronomical Practices. Other mechanical measures such as gully control works, farm ponds, etc., are not being taken up due to paucity of funds.

Training Programme :

At present there are two Soil Conservation Training Centres one at Hyderabad and the other At Anantapur in the State to impart training to the Assistants and Sub-Assistants. The duration of training for soil conservation Assistants, is five months and so far 764 Assistants have been trained.

The duration of training for Sub-Assistants is 4 months and so far 899 Sub-Assistants have been trained.

The existing facilities for the training of Assistants and Sub-Assistants in the State are adequate. It is proposed to continue these two Training Centres during V Plan Period under Non-Plan and also strengthen them at a cost of Rs. 10.00 lakhs.

AYACUT DEVELOPMENT :

Ayacut Development comes under Command Area Development Programme. During Fifth Plan Period the working Group set up by the Planning Commission to consider A. P. Fifth Five Year Plan have recommended an outlay of Rs. 1,100.00 lakhs for Command Area Development Programme. Out of this outlay for Ayacut Development during the First Year of the Fifth Plan *i.e.*, 1974-75 a sum of Rs. 42.00 lakhs have been made available.

The water supply is reported to be inadequate in the minor irrigation sources of Srikakulam, in upland areas of West Godavari and Krishna and in some parts of Prakasam, Nellore, Kurnool and Chittoor Districts. More rains are needed for successful transplantation of Paddy and for sowings of dry crops. Dry crops sown in small patches are likely to wither away if the monsoon is delayed further.

1974-75 వ్యవసాయ డిమాండు -- సాధారణ బడ్జెటు

సభాపతి మహోదయా :

వ్యవసాయ రెవిన్యూ ఖాతా క్రింద 1974-75 బడ్జెటు అంచనాలలో చేర్చిన వెరశి మొత్తం రూ. 41.14 కోట్లు. ఇందులో రూ. 12.07 కోట్లు ప్రణాళిక క్రిందకు రూ 29.07 కోట్లు ప్రణాళికేతరం క్రిందకు వస్తాయి. 1974-75 లో విత్తనాలు, తెగుళ్ళ మందులు కొనుగోలు నిమిత్తం చేసిన కేటాయింపు కూడా ఈ మొత్తంలోనే చేరి ఉంటుంది.

1973-74 కు ప్రణాళిక క్రింద చేసిన మొత్తం కేటాయింపులో రూ. 101.00 లక్షలు, ఇందుకుగాను అయిన ఖర్చు రూ. 94,175 లక్షలు, ఆ విధంగా ఖర్చు శాతం 93.25.

ఖర్చుకు సంబంధించిన పద్దువారీ వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

వరుస సంఖ్య	అంశం	రూ. లక్షలలో.		
		కేటాయింపు	ఖర్చు	శాతం
1	2	3	4	5
1.	వ్యవసాయ ఉత్పత్తి మామూలు ప్రణాళిక ...	62.00	52.270	84.31%
2.	భూసార రక్షణ ...	25.00	29.802	119 21%
3.	ఆయకట్టు అభివృద్ధి ...	14.00	12.103	86.45%
	రాష్ట్రాల ప్రణాళిక పథకాల మొత్తం ...	101.00	94 175	93.25%

పై మొత్తాలకుతోడు, 1973-74 లో రాయలసీమ అభివృద్ధి పథకం క్రింద చేసిన కేటాయింపు రూ. 8.0 లక్షలు. ఇందుకుగాను అయిన ఖర్చు రూ. 2.160 లక్షలు. ఆ విధంగా ఖర్చు శాతం 27. ఈ కార్యక్రమం క్రింద చేపట్టిన కార్యక్రమాలలో ముఖ్యమైనవి—అనంతపురం, కర్నూలు, చిత్తూరు జిల్లాలలో సబ్సిడీపై సస్యరక్షణ పరికరాలను తెగుళ్ళ మందులను సరాఫరా చేయడం.

1974-75 సంవత్సరంలో ఈ శాఖ సాంద్ర కార్యక్రమం ప్రాంతాలలో తన కృషిని లగ్నం చేస్తుంది. దీనివల్ల ప్రధాన పంటల హెక్టారు దిగుబడి పెంచడానికి వీలుపడుతుంది. అంతేకాకుండా ఆహార, ఆహారేతర పంటలు రెండింటికి అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలను, సంకర రకాలను ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో వేయడం జరుగుతుంది. ఈ అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలు తక్కువ కాలంలోనే పంటకు

వస్తాయి. వీటివలన పలుపంటల పద్ధతులు క్రిందకు వచ్చే విస్తీర్ణాన్ని పెంచడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ముఖ్యంగా నమ్మకమైన పారుదలవున్న సందర్భాలలో ఇది సాధ్యమవుతుంది.

1974-75 సంవత్సరం వ్యవసాయ కార్యక్రమంలో మెట్ట పంటల్లోను, పారుదల పంటల్లోను కూడా ఎకరా ఉత్పత్తిని పెంచటం ప్రధాన లక్షణంగా ఉంటుంది. ఇందుకు స్థానిక వంగడాలకు బదులు అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలను సంకర రకాలను ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో వేయడం జరుగుతుంది. ఈ అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలు తక్కువ కాలంలోనే పంటకు వస్తాయి. వీటిపలన పలుపంటల పద్ధతులుక్రిందకు వచ్చే విస్తీర్ణాన్ని పెంచడానికి అవకాశం ఉంటుంది ముఖ్యంగా నమ్మకమైన పారుదలవున్న సందర్భాలలో ఇది సాధ్యమవుతుంది

అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాల కార్యక్రమం :

1974-75 సంవత్సరం వ్యవసాయ కార్యక్రమంలో మెట్ట పంటల్లోను, పారుదల పంటల్లోను కూడా ఎకరా ఉత్పత్తిని పెంచటం ప్రధాన లక్షణంగా ఉంటుంది. ఇందుకు స్థానిక వంగడాలకు బదులు అధికదిగుబడినిచ్చే వంగడాలను వాడుకచేస్తారు. పంటలుకూడా ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో పండిస్తారు. ఇంతే కాకుండా రైతులు అవలంబించే పంట నిర్వహణపద్ధతులను కూడా మెరుగుపరచడం జరుగుతుంది. వివిధ పంటలకు మేలైన ప్యాకేజి కార్యక్రమం పాటిస్తారు. దిగుబడిని ఇనుమడింపజేయడంలో సాగునిర్వహణ ఏవిధంగా ముఖ్యపాత్ర వహిస్తుందో తెలియజెప్పటం కోసం నిర్వహణ మినీకిట్ ప్రదర్శనలు పెద్దఎత్తున చేపట్టబడినాయి.

రాష్ట్రంలో అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలపల్ల నానాటికి ఆదరణ పెరుగుతున్నది 1972-73, 1973-74 సంవత్సరాలలో ఈ పంటలు వేసిన విస్తీర్ణాన్ని, 1974-75 సంవత్సరానికి నిర్ణయించిన లక్ష్యాలను ఈ క్రింద చూపడం జరిగింది :

(విస్తీర్ణం లక్షల హెక్టార్లలో)

వరుస సంఖ్య	పంట	అధిక దిగుబడినిచ్చే రకాలు వేసిన విస్తీర్ణం		1974-75 కు లక్ష్యం
		1972-73	1973-74	
1	2	3	4	5
1.	వరి	... 9.88	18.11	20.00
2.	జొన్న	... 1.02	1.34	1.50
3	సజ్జ	... 0.67	1.71	1.75
4.	మొక్కజొన్న	... 0.46	0.57	0.60
5.	గోధుమ	... 0.26	0.29	0.32
	మొత్తం	... 12.29	22.02	24.17

ఈ కార్యక్రమాన్ని జయప్రదం చేయడానికి మేలురకం విత్తనాలను అంద చేయటం చాలా అవసరం. దీనికితోడు అధికదిగుబడి వంగడాల ప్రయోజనాన్ని రైతులకు నచ్చజెప్పేందుకు తగిన ప్రదర్శనలుకూడా ఏర్పాటుచేయవలసిఉంటుంది. ఈ వంగడాలకు జనాదరణ కలుగజేసే నిమిత్తం 1973 ఖరీఫ్ కాలంలో 9735 మెట్రిక్ టన్నుల వరి విత్తనాలను ఈశాఖ సమకూర్చింది. ఈ విత్తనాలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న మొత్తం విస్తీర్ణంలో నాల్గవ వంతు కు సరిపోతాయి. ప్రయివేటు వనర్లు, పంచాయితీసమితులు, విత్తనాల వర్తకులద్వారా లభించేవాటికి అదనంగా 1973-74 రబీకాలంలో దాదాపు 4,500 మెట్రిక్ టన్నుల వరి, 820 మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమ విత్తనాలను శాఖ సమకూర్చింది శాఖ పరంగా పంపిణీచేసే నిమిత్తం మేలురకం విత్తనాలను ఉత్పత్తి చేసేందుకుగాను ఈశాఖ 36 విత్తనపు క్షేత్రాలను నిర్వహిస్తున్నది. ఈ క్షేత్రాల ఉత్పత్తి శక్తిని పెంపొందచేసే నిమిత్తం 1974-75 లో ఈ క్షేత్రాలను నీటిపారుదల తదితర సదుపాయాలు మెరుగు పరచేందుకు చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి.

రబీలో ఆలస్యంగా వాట్లు జరిగినప్పుడు చీడలు తెగుళ్లు ఎక్కువ అవుతుంటాయి. వాటి బెడద అరికట్టేందుకు రూపొందించిన పద్ధతి ప్రకారం జనవరి-ఫిబ్రవరిలో బదులు నవంబరు-డిశంబరులో ముందుగా నాట్లువేయాలి. ఈ పరిస్థితివల్ల తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు జిల్లాలలో మంచి ఫలితాలు చేకూరాయి.

రాష్ట్రంలో విత్తనాల అవసరాలు తీర్చేందుకూ, విత్తనాల ఉత్పత్తి కార్యక్రమ నిర్వాహణలో తోడ్పడేందుకుగాను రాష్ట్ర విత్తనాల సంస్థ ఏర్పాటు చేయాలని సంకల్పించబడింది.

రాజేంద్రనగర్, తాడెపల్లిగూడెంలలోవున్న విత్తనాల పరీక్షించే రెండు ప్రయోగశాలలు రాష్ట్రంలో విత్తనాల పరీక్షకు సంబంధించిన అవసరాలను తీరుస్తున్నాయి. తాడెపల్లిగూడెంలో ప్రయోగశాల 1972 లో ప్రారంభించబడింది. దీనికి అధునిక సరంజామా వగైరా సమకూర్చి పటిష్టవంతం చేయవలసి వున్నది. చిత్తూరుజిల్లా మహాదేవ మంగళంలో నెలకొల్పిన విత్తనాల ప్రాసెసింగు యూనిటు పనిచేయడం ప్రారంభించింది. గుంటూరు జిల్లా జంగమహేశ్వరపురంలోను, నిజామాబాదు జిల్లా మాల్తుమేడలోనుగల యూనిట్లు 1974-75 లో పనిచేయడం ప్రారంభిస్తాయి.

1974-75 లో మినికిట్ కార్యక్రమం :

క్రిందటి సంవత్సరం మాదిరి రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాలలోను 1974-75 లో కూడ వరి వంగడాలకు సంబంధించిన వెనుకటి కార్యక్రమం చేపట్టబడుతుంది.

భారత ప్రభుత్వ మినికిట్ కార్యక్రమం 7 జిల్లాలలో 3,500 మినికిట్లు పంపిణి చేయడానికి సంకల్పిస్తున్నది. ఈ కార్యక్రమంక్రింద ఐ. ఆర్ టి 2914, ఐ. ఆర్. టి. 2928, ఐ. ఆర్ టి. 2254. ఐ. ఆర్. టి. 2295, ఐ. ఆర్. టి. 2113 ఐ. ఆర్ టి. 1789 రకాలను వేస్తారు. ఈ శాఖకు సంబంధించిన మినికిట్

ఈ కార్యక్రమాన్ని జయప్రదం చేయడానికి మేలురకం విత్తనాలను అంద చేయటం చాలా అవసరం. దీనికితోడు అధికదిగుబడి వంగడాల ప్రయోజనాన్ని రైతులకు నచ్చజెప్పేందుకు తగిన ప్రదర్శనలుకూడా ఏర్పాటుచేయవలసిఉంటుంది. ఈ వంగడాలకు జనాదరణ కలుగజేసే నిమిత్తం 1975 ఖరీఫ్ కాలంలో 9785 మెట్రిక్ టన్నుల వరి విత్తనాలను ఈశాఖ సమకూర్చింది. ఈ విత్తనాలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న మొత్తం ఓస్థిర్ణంలో నాల్గవ వంతు కు సరిపోతాయి. ప్రయివేటు పనర్లు, పంచాయితీసమితులు, విత్తనాల వర్తకులద్వారా లభించేవాటికి అదనంగా 1973-74 రబీకాలంలో దాదాపు 4,500 మెట్రిక్ టన్నుల వరి, 320 మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమ విత్తనాలను శాఖ సమకూర్చింది శాఖ పరంగా పంపిణీచేసే నిమిత్తం మేలురకం విత్తనాలను ఉత్పత్తి చేసేందుకుగాను ఈశాఖ 36 విత్తనపు క్షేత్రాలను నిర్వహిస్తున్నది. ఈ క్షేత్రాల ఉత్పత్తి శక్తిని పెంపొందచేసే నిమిత్తం 1974-75 లో ఈ క్షేత్రాలను నీటిపారుదల తదితర సదుపాయాలు మెరుగు పరచేందుకు చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి.

రబీలో ఆలస్యంగా నాట్లు జరిగినప్పుడు చీడలు తెగుళ్లు ఎక్కువ అవు తుంటాయి. వాటి బెడద అరికట్టేందుకు రూపొందించిన పద్ధతి ప్రకారం జనవరి-ఫిబ్రవరిలో బదులు నవంబరు-డిశంబరులో ముందుగా నాట్లువేయాలి. ఈ పరిస్థితివల్ల తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు జిల్లాలలో మంచి ఫలితాలు చేకూరాయి.

రాష్ట్రంలో విత్తనాల అవసరాలు తీర్చేందుకూ, విత్తనాల ఉత్పత్తి కార్యక్రమ నిర్వాహణలో తోడ్పడేందుకుగాను రాష్ట్ర విత్తనాల సంస్థ ఏర్పాటు చేయాలని సంకల్పించబడింది.

రాజేంద్రనగర్, తాడెపల్లిగూడెంలలోవున్న విత్తనాల పరీక్షించే రెండు ప్రయోగశాలలు రాష్ట్రంలో విత్తనాల పరీక్షకు సంబంధించిన అవసరాలను తీరుస్తున్నాయి. తాడెపల్లిగూడెంలో ప్రయోగశాల 1972 లో ప్రారంభించ బడింది. దీనికి అధునిక సరంజామా వగైరా సమకూర్చి పటిష్టవంతం చేయవలసి వున్నది. చిత్తూరుజిల్లా మహాదేవ మంగళంలో నెలకొల్పిన విత్తనాల ప్రాసెసింగు యూనిటు పనిచేయడం ప్రారంభించింది. గుంటూరు జిల్లా జంగమహేశ్వరపురం లోను, నిజామాబాదు జిల్లా మాల్తుమేడలోనుగల యూనిట్లు 1974-75 లో పనిచేయడం ప్రారంభిస్తాయి.

1974-75 లో మినికిట్ కార్యక్రమం :

క్రిందటి సంవత్సరం మాదిరి రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాలలోను 1974-75 లో కూడ వరి వంగడాలకు సంబంధించిన వెనుకటి కార్యక్రమం చేపట్టబడుతుంది.

భారత ప్రభుత్వ మినికిట్ కార్యక్రమం 7 జిల్లాలలో 3,500 మినికిట్లు పంపిణి చేయడానికి సంకల్పిస్తున్నది. ఈ కార్యక్రమంక్రింద ఐ. ఆర్. టి 2914, ఐ. ఆర్. టి. 2928, ఐ. ఆర్ టి. 2254. ఐ ఆర్. టి. 2295, ఐ. ఆర్. టి. 2113 ఐ. ఆర్ టి 1789 రకాలను వేస్తారు. ఈ శాఖకు సంబంధించిన మినికిట్

కార్యక్రమంక్రింద అన్నిజిల్లాలలోను 2400 మినీకిట్లు పంపిణిచేస్తారు. కోడు తెగులు తట్టుకోగల వంగడాల కార్యక్రమంకూడ దీనిలో చేరివుంటుంది. ఈ వంగడాలను వరంగల్లు, మహబూబ్‌నగర్, కరీంనగర్, నిజామాబాద్, హైదరాబాద్, తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరుజిల్లాలలో పంపిణి చేస్తారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఉపయోగించే వంగడాలు-అర్. పి డబ్ల్యు 6-12, ఆర్. పి. డబ్ల్యు. 6-13, ఆర్ 19-41 ఆర్ పి. డబ్ల్యు. 6-17, కాకతీయ ఇవిగాక ఉపయోగించే ఇతర వంగడాలు అర్. 270-48-4, అర్. పి. 198-1, అర్. పి. 198-3, ఐ. ఇ టి. 1789, ఐ. ఇ. టి. 2928, ఐ. ఇ. టి. 2914, అర్. 5-40, అర్. పి. 4-14, ఐ. ఇ. టి 2508, ఐ. ఇ. టి 948, ఐ. ఇ. టి. 2812, ఆర్ పి. 20-5.

నిర్వహణ మినీకిట్లు :

అన్ని జిల్లాలలోను ఈశాఖ వరిపంటకు సంబంధించి నిర్వహణ మినీకిట్ ప్రదర్శన కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. పంటనిర్వహణ యొక్క ప్రాధాన్యతను తెలియజెప్పటం, ఎరువులు కొరతగానున్న పరిస్థితులలో నత్రజని ఎరువులను సమర్థవంతంగా వాడుకచేయటం ఎలాగో చూపడం ఈ ప్రదర్శనల ముఖ్యోద్దేశం. 1974 ఖరీఫ్ కాలంలో ప్రతి వ్యవసాయ విస్తరణ అధికారికి ఒక్కొక్క ప్లాటు చొప్పున నిర్వహణ మినీకిట్ ప్లాట్లు ఏర్పాటుచేయాలని నిర్ణయించబడింది.

జొన్న మినీకిట్ కార్యక్రమం :

1974-75 ఖరీఫ్ కాలంలో 3,800 జొన్న మినీకిట్లను పంపిణీ చేయాలనే కార్యక్రమం నిర్ణయించబడింది. కర్నూలు, అనంతపురం, మహబూబ్‌నగర్, ఆదిలాబాదు, ప్రకాశం, కడప, నల్గొండ, మెదక్, నిజామాబాదు, కరీంనగర్ జిల్లాలలో ఈ దిగువ తెల్పిన రకాలు పంపిణి చేస్తారు :

604, 302, సి. యస్. 3541, 329, 370 వీటికితోడు భారత ప్రభుత్వం 325 జొన్న మినీకిట్లను, 100 సజ్జ మినీకిట్లను, 50 మొక్కజొన్న మినీకిట్లను, 200 రాగి మినీకిట్లను కేటాయించింది. వీటి కార్యక్రమం చేపట్టబడగలదు.

పలుపంటల కార్యక్రమం :

అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలు స్వల్పకాలంలో పంటనిస్తాయి. వీటి అభివృద్ధివల్ల పలు పంటల కార్యక్రమ అవకాశాలుకూడా పెరుగుతాయి. ఎందువల్లనంటే సంవత్సరంలో ముఖ్యంగా నమ్మకమైన పారుదలగల ప్రాంతాలలో ఎక్కువ పంటలను పండించవచ్చు

ఈ లక్ష్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని కర్నూలుజిల్లా కర్నూలు, కరీంనగరు జిల్లా మెట్టపల్లి, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా పెరవలి-ఈ మూడు బ్లాకుల్లోను 1971-72 లో కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకంగా పలుపంటల ప్రయోగాత్మక పథకం ఒకటి ప్రారంభించబడింది.

రాష్ట్ర ప్రణాళిక క్రింద రూ. 4.26 లక్షల కేటాయింపుతో ఈ పథకం 1974-75 లో కొనసాగించడానికి సంకల్పించబడింది.

ఎరువులు :

వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని అధికంచేయడంలో ఎరువుల అవసరం ఎంతైనా ఉన్నది. గత కొన్నేళ్లుగా ఈ శాఖచేసిన సంఘటిత కృషివల్ల మన రాష్ట్రంలోని రైతులు ఎరువుల ఉపయోగం గ్రహించారు.

1973-74 లో నత్రజని ఎరువులు ఖరీఫ్ కాలంలో 2.18 లక్షల టన్నులు, రబీ కాలంలో 1.68 లక్షల టన్నులు అవసరమై ఉండగా, 1 81 లక్షల టన్నులు కేటాయించి 75 వేల టన్నులు మాత్రము సరఫరా చేయడం జరిగింది. ఆ విధంగా సరఫరాలో 0.55 లక్షల టన్నులు లోటు ఏర్పడింది.

1974 ఖరీఫ్ కాలంలో, అదిలో కేటాయించని 1 24 లక్షల టన్నులు రాష్ట్రప్రభుత్వం కోరినమీదట 1.88 లక్షల టన్నులకు పెంచడం జరిగింది. ఈ విధంగా జరిగినప్పటికి రాష్ట్రావాస్తవ అవసరమైన 3 01 లక్షల టన్నులకన్న తక్కువేనని చెప్పాలి. కాగా ఈ మొత్తంలో ఇంతవరకు 0 73 లక్షల టన్నులు మాత్రమే అందింది. కొదవ సరఫరాకోసం ప్రయత్నాలు కొనసాగుతున్నవి, వచ్చే రబీ కాలంలో మన రాష్ట్రంలో నత్రజని అవసరం 1 80 లక్షలు కాగా కేంద్ర ప్రభుత్వం 1 65 లక్షలు కేటాయించింది.

ఎరువుల కొరత అంతటా వున్నందున పూర్తి అవసరాలు తీర్చే అవకాశం లేదు. అందుచేత రైతులకు కార్డులమీద ఎరువులు సమంగాను, సక్రమంగాను పంపకం అయ్యేటట్లు చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. గుర్తింపు కార్డులమీద రైతులకు ఎరువులను కేటాయించడంకోసం రాష్ట్ర, జిల్లా, సమితి, గ్రామ స్థాయిలలో సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

సవరించబడిన పంపిణీ విధానం ప్రకారం రాష్ట్ర, రాష్ట్రేతర రకాలకు చెందిన మొత్తం ఎరువులు అన్ని శాఖ నియంత్రణలోనే ఉన్నాయి. 1-6-1974 నుండి కేంద్రప్రభుత్వం ఎరువుల ధరను పెంచినప్పటికి 31-5-1974 నాటికి ఉన్న నిలువలను పాత రేట్ల ప్రకారమే అమ్మడానికి భారత దహుణ నియమావళి క్రింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకొన్నది

31-5-1974 నాటికి ఉన్న నిలువలను పాత ధర ప్రకారం అమ్మటానికి ఉత్పత్తిదారులుకూడా ఇష్టపడ్డారు.

ప్రస్తుతం ప్రణాళిక, ప్రణాళికేతరం క్రింద ఈ క్రింది పథకాలు అమలు జరుగుతున్నాయి :

1. 1957 ఎరువుల కంట్రోలు ఉత్తర్వు అమలుపరచడానికి పథకం :

2. ఎరువుల నాణ్యం కంట్రోలుకోసం 57 వ నెంబర్ ఎరువుల కంట్రోలు ఉత్తర్వుక్రింద మెరుపు దాడి దళాన్ని ఏర్పాటుచేయడం :

8. మద్రాసు, విశాఖపట్నం, కాకినాడ రేవులనుండి ఎరువుల రవాణా పథకం ;

4. స్థానిక ఎరువు వనర్ల అభివృద్ధికోసం ఏకీకృత పథకం :

ఎరువు కొరత కారణంగా పట్టణ గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఈ లోటును భర్తీచేయడానికిగాను కంపోస్టు, పచ్చి ఆకు ఎరువులను అభివృద్ధిచేయడంపట్ల ప్రస్తుతం శ్రద్ధ చూపబడుతున్నది.

సస్య రక్షణ :

రాష్ట్రంలో నానాటికి ఎక్కువమంది రైతులు సాంద్ర వ్యవసాయాన్ని అనుసరిస్తున్న సందర్భంగా ఉత్పత్తిని స్థిరపరచడంలోను, ఎక్కువ చేయుటలోను సస్యరక్షణ ప్రధాన పాత్రవహిస్తున్నది చీడలను, తెగుళ్లను విజయవంతంగా నిరోధించడానికి సకాలంలో మందులను సరఫరా చేయడం, చీడలను, తెగుళ్లను కనుగొనడం మందులను వినియోగించడం చాలా అవసరం.

రాష్ట్రంలోని 21 జిల్లాలు అన్నిటిలోనూ మందులను సకాలంలో సరఫరా చేయడంకోసం వాటిని నిల్వచేయడానికి, అమ్మటానికి 8,000 మంది వ్యాపారులకు లైసెన్సు ఇవ్వడం జరిగింది. రైతులనుండి వచ్చే గిరాకీని చాలావరకు ప్రైవేటు వ్యాపారులే తీరుస్తున్నారు. అంతేగాకుండా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా వ్యవసాయ శాఖకు ఉన్న విక్రయ కేంద్రాలద్వారా మందులను అందుబాటులో ఉంచడం కూడా జరుగుతున్నది. వ్యవసాయ శాఖ 282 విక్రయ కేంద్రాలను, పంచాయితీ సమితులు 680 వితరణాల స్టోర్లను నిర్వహిస్తున్నాయి. అంతేకాక కొన్ని గ్రామపంచాయితీలు, సహకార సంఘాలు రైతులకు నేరుగా మందులను సరఫరా చేస్తున్నాయి. శాఖ సాధారణంగా ప్రైవేటు వ్యాపారం సుస్థిరంగా లేనటువంటి వెనుకబడిన మారుమూల ప్రాంతాలలోని అవసరాలను తీరుస్తున్నది. పెద్దపెట్టున చీడలు, తెగుళ్ళు ప్రబలిన సందర్భాలలోకూడా శాఖ మందులను అందజేస్తున్నది.

ఐదవ ప్రణాళిక తొలి సంవత్సరంలో 104 లక్షల హెక్టార్లలో సస్యరక్షణ జరపటానికి 10 వేల టన్నుల మందులు కావలసివున్నాయి ఇందులో 10 వ వంతు శాఖీయ డిపోలద్వారాను, వితరణాల స్టోర్ల ద్వారాను పంపకం చేయడానికి నిర్ణయించబడింది. 1968 క్రిమిసంహారక ఔషధాల చట్టం (1968 లో 46 వ కేంద్ర చట్టం) రాష్ట్రంలో 15-12-72 నుండి అమలుజరపబడింది క్రిమి సంహారక ఔషధాల యూనిట్లకు సంబంధించి తయారీ లైసెన్సును జారీచేసే అర్హమైన అధికారిగా వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరు, డీలరు లైసెన్సు జారీచేసే అధికారులుగా జిల్లాలలోని డిప్యూటి డైరెక్టర్లు నిర్దేశించబడ్డారు. ఈ చట్టాన్ని అమలుపరచడంకోసం ప్రధాన కార్యాలయంలో వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరుకు సహాయపడడానికై క్రిమి సంహారక ఔషధాల చీఫ్ ఇన్స్పెక్టరు ఒకరు నియమించబడ్డారు జిల్లా స్థాయిలో వేతనంపొందే పద్ధతిమీద 80 మంది ఇన్స్పెక్టర్లు నియమించబడ్డారు. 1974-75 ప్రణాళికా పథకం క్రింద వీరు

కొనసాగుతారు. రైతులకు నాశిరకంమందులు పంపకం జరగకుండా నిరోధించడం కోసం, మందుల నాణ్యాన్ని పరీక్షించడానికి రాజేంద్రనగరు, గుంటూరులలో రెండు పరీక్షా కేంద్రాలు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి.

మందుల వాడకాన్ని పొదుపు చేయడం కోసం సకాలంలో తెగుళ్ళ చీడల నిరోధక చర్యలను తీసికోవడంకోసం పైరు వివిధ దశలలో మందుల చీడలు ప్రబలడం గురించి బాగా గమనించవలసిన అవసరం కూడా ఉన్నది గుంటూరు, ప్రకాశంజిల్లాలోని నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు కుడికాలువ క్రింద పొలాలలో వరి, పత్తి పైర్లకు సంబంధించి చీడల నిరోధానికి ఇటీవల ప్రయోగాత్మక పథకాలు చేపట్టబడ్డాయి.

వాణిజ్య పంటలు :

రాష్ట్రంలో పత్తి, నూనె గింజలు, మెస్తా, పొగాకు మున్నగు ముఖ్య వాణిజ్య పంటల అభివృద్ధికి తగు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది. ఒక్కొక్క పైరుకు సంబంధించిన వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి :

నార పంటలు :

(ఎ) ప్రత్తి :- రాష్ట్రంలో ప్రధానమైన వాణిజ్య పంట అయిన పత్తి 10 లక్షల ఎకరాలలో దాదాపు 8 50 లక్షల బేళ్లు ఉత్పత్తి అవుతున్నది. ప్రకాశం, గుంటూరుజిల్లాలలోని నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు క్రింద పొలాలలో భారీ పొడవు పింజ రకమైన ఎం. సి. యు-5 ప్రత్తి విస్తారంగా పండడం విశేషంగా చెప్పుకోవలసి వున్నది.

1973–74 లో 2,25,000 ఎకరాలలో సాగుచేయబడిన ఈ పత్తి 8 నుండి 8 న్నర లక్షల బేళ్లు దిగుబడి కాగలదని ఆశించబడుతున్నది. మరి రెండు మూడేండ్లలో సాగు విస్తీర్ణం 5 లక్షల హెక్టార్లకు పెరిగే అవకాశం కూడా ఉన్నది. సరాసరిన ఎకరాకు 16 క్వింటాళ్ల దిగుబడి అయ్యే హెచ్. 4, వరలక్ష్మి వంటి సుంకర పత్తి రకాలను సాగు చేయడానికి ఈ ప్రాంతంలోని రైతులు ముందుకువస్తున్నారు. కేంద్రప్రభుత్వం ఈ ఏడాది రూ. 59 లక్షల ఖర్చుతో ప్రారంభించిన పథకం 74–75 లో కూడా కొనసాగుతుంది.

భారీ పొడవు పింజపత్తిని అభివృద్ధి చేయడానికి సంబంధించిన కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం క్రింద కర్నూలుజిల్లాలోని తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఎగువ కాలువ క్రింద ఈ ఏడాది 1,060 ఎకరాలలో సీ-ఐలెండు, గీజ-7 వంటి మిక్కిలి వాణ్యపు పత్తి సాగుచేయబడుతున్నది.

ఆదిలాబాదు జిల్లాలో వర్షాధారం మీద యీ ఏడాది హెచ్-4 ప్రత్తి బాగా పండటం విశేషమనే చెప్పాలి. ఈ రకం ప్రత్తి ఇంకా మరికొన్ని ప్రాంతాలకు విస్తరించే అవకాశం ఉన్నది.

(బి) మెస్తా:— మేలురకం విత్తనాలు, నేల, ఆకులపై ఎరువులు వేసే పద్ధతి ద్వారా మెస్తా దిగుబడిని జాస్తిచేసే పథకం 1973–74 లో చేపట్టబడింది.

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మెస్తా జిల్లాసాంద్ర కార్యక్రమం క్రింద ఒక లక్ష ఎకరాలు, ప్రత్యేక ప్యాకేజి కార్యక్రమం క్రింద 5,000 ఎకరాలు మెస్తా పంట క్రిందికి తీసుకునిరాబడ్డాయి. కొత్త ప్యాకేజి ప్రాంతాలందు 22,000 ఎకరాలలో యూరియాను విమానాల నుండి చల్లడం జరిగింది ఈ పథకాలు 74-75 లో కూడా కొనసాగుతాయి.

నూనె గింజలు :

రాష్ట్ర వ్యవసాయ ఆర్థిక రంగంలో నూనె గింజలు ప్రధానమైన పాత్ర వహిస్తున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పండే నూనెగింజలలో ముఖ్యమైనవి-వేరు శెనగ, ఆముదాలు, నువ్వులు. మన రాష్ట్రంలో క్రొత్తగా ప్రవేశపెట్టబడిన పొద్దుతిరుగుడుపువ్వులు కూడా వ్యాప్తిలోకి వస్తున్నాయి. ఈ పంటల అభివృద్ధి కోసం ప్రణాళికారంగంగానూ, కేంద్రప్రతిపాదితపరంగానూ పెక్కు పథకాలు అమలుజరుగుతున్నాయి. ప్యాకేజీ విధానాలను అనుసరించడంతోపాటు అధిక దిగుబడినిచ్చే మేలురకం విత్తనాలను ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో ఉపయోగించడానికి ఈ పథకాలు ఉద్దేశిస్తున్నాయి 1974-75 లో యీ క్రింది పథకాలు అమలు జరుగుతున్నాయి.

(1) ఆముదాల సాగు అభివృద్ధి ... రూ. 8.00 లక్షలు

రాష్ట్రంలోని ఆముదాలు పండించే జిల్లాలలో అరుణ, అర్-63, 157-వి వంటి మేలురకం కొత్త విత్తనాలను, 6,000 హెక్టార్లలో సాగుచేయడానికి నిర్ణయించబడింది.

(1) కుసుమ సాగు అభివృద్ధి ... రూ. 1.25 లక్షలు

రాష్ట్రంలోని కుసుమలు ప్రప్రథమంగా సాగుచేసే జిల్లాలలో ఎస్. ఎఫ్-11 అనిగేరే-30 వంటి మేలురకం విత్తనాలను 2,500 హెక్టార్లలో సాగుచేయడానికి సంకల్పించబడింది.

(3) నూనెగింజలు సాంద్ర అభివృద్ధి పథకం-కొత్తగా నీటి పారుదల అయ్యే ప్రాంతాలలో నూనెగింజల సాగు విస్తరణ. రూ. 34.00

తక్కువ దిగుబడి అయ్యే ప్రాంతాలను గుర్తించడానికి, అట్టి తక్కువ దిగుబడికిగల కారణాలను అన్వేషించడానికి, అందుకు తగిన నివారణ చర్యలను సూచించడానికిగాను హేతుపరిశీలనా బృందాన్ని ఏర్పాటుచేయడం ఈ పథకంలోని ప్రధానమైన అంశం. ప్రతిపాదించిన పథకం మొత్తం ఖర్చు రూ. 34.00 లక్షలు. కేంద్రప్రభుత్వం, చమురుగింజల సాంద్రఅభివృద్ధి కార్యక్రమం కోసం రూ. 14.00 లక్షలు, క్రొత్తగా నీరుపారుదల చేసిన ప్రాంతానికి కార్యక్రమం విస్తరింపజేసే నిమిత్తం రూ. 16.00 లక్షలు మొత్తం రూ. 30.00 లక్షల్లు కేటాయించింది.

(4) ప్రొద్దు తిరుగుడు వువ్వు అభివృద్ధి పథకం రూ. 7.00 లక్షలు.

సంప్రదాయేతర చమురు గింజల పంటగా ప్రొద్దుతిరుగుడు పువ్వు పంటను అభివృద్ధి పరచాలని సంకల్పించబడింది. ఇది కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం. 1974-75 లో 1,00 లక్ష హెక్టార్ల భూమిలో ఈ పంట పండించాలని 67,500 టన్నుల మేరకు ఉత్పత్తి సాధించాలని ఉద్దేశించబడుతున్నది. ఈ పథకానికి అయ్యే వ్యయం రూ. 7.00 లక్షలు. కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 7.00 లక్షల మొత్తాన్ని సమకూర్చింది.

పొగాకు :

భారత దేశంలో పొగాకు పండించే రాష్ట్రాల్లో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ అత్యంత ప్రముఖ స్థానం వహిస్తున్నది ఈ రాష్ట్రంలో ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు,నాటు పొగాకు పండించబడుతున్నాయి. ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియాపొగాకు పండించే మొత్తం విస్తీర్ణంలో 95 శాతం విస్తీర్ణం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వున్నది. ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు, కొన్నిరకాల నాటుపొగాకు ఎగుమతి అవకాశాలను దృష్టిలో వుంచుకుని ఈ క్రింది పథకాలను రాష్ట్రంలో అమలుపరచడం జరుగుతున్నది.

1. పొగాకు విస్తీర్ణ పథకం :-మేలు రకం క్షేత్రవిధానాలను అవలంబించడం ద్వారా ఎగుమతి చేయదగిన ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు రకాల ఉత్పత్తిని ఇతోధికంచేయడమే ఈ పథకం ఉద్దేశం.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తేలికపాటి ఎర్రనేలల్లో ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు అభివృద్ధిపరచే కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం :—నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు ప్రాంతాల్లో నీటి పారుదలద్వారా పంటలు పండిస్తున్నందువల్ల ఇతర చోట్లలో ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు సాగుచేయడానికి అనువైన ప్రదేశాలను నిర్ణయించవలసిన అవసరం ఏర్పడింది విదేశీ మార్కెట్లలో గిరాకీని తట్టుకోవడానికి దేశంలో పొగాకు వాడకం విషయంలో పెరుగుతున్న అవసరాలను తీర్చడానికిగాను ఈ ఫ్లూక్యూర్డు వర్జీనియా పొగాకు సాగును విస్తరింపజేయవలసి వచ్చింది.1973-74లో ఈ పథకం క్రింద 65,700 ఎకరాలలో ఈ పంట పండించబడింది. ఈ పథకం 1974-75లో కూడ కొనసాగుతుంది.

తోటలు :

మన రాష్ట్రంలో అనేక రకాల పళ్ల ఎగుమతికి ఇతోధికమైన అవకాశాలు వున్నాయి.ప్రాసెసింగు పరిశ్రమల్లోను,వర్తక వాణిజ్యాలలోను పళ్లు గణనీయమైన పాత్ర వహిస్తాయి. రాష్ట్రంలో తోటల అభివృద్ధిని శీఘ్రతరం చేయడం నిమిత్తం పళ్లు పండించే ముఖ్యమైన జిల్లాలలో ప్రణాళిక క్రిందను, కేంద్ర ప్రతిపాదిత కార్యక్రమాల క్రిందను పెక్కు పథకాలు చేపట్టబడుతున్నాయి.

హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు జంటనగరాల్లోనూ ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఇతర ముఖ్యపట్టణాల్లోనూ కూరగాయల అభివృద్ధికార్యక్రమానికి తగుప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది.

పప్పు ధాన్యాల అభివృద్ధి :

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సాగు క్రిందికి వచ్చే మొత్తం విస్తీర్ణం పప్పుధాన్యాలు పండించే విస్తీర్ణం 10 శాతం, రాష్ట్రంలో అయ్యే మొత్తం ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తిలో పప్పు ధాన్యాల ఉత్పత్తి 4 శాతం.

1973–74 లో రూ. 7.86 లక్షల వ్యయంతో ఒక కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాన్ని అమలుపరచడంద్వారా పప్పు ధాన్యాల అభివృద్ధివిషయంలో చర్యలు తీసుకొనడం జరిగింది. వర్తమాన సంవత్సరంలో ఈ కార్యక్రమంకోసం ప్రత్యేక సిబ్బందిని సమకూర్చడం ద్వారా రూ.7.99 లక్షల ఖర్చుతో విస్తృత ప్రాతిపదికపై పథకాన్ని కొనసాగించాలని సంకల్పించబడింది.

భూసార సర్వే, భూసార పరీక్ష :

మట్టి నమూనాలను విశ్లేషించి, నేల సహజ ఉత్పత్తి శక్తిని నిర్ధారణ చేయడం, ఆయా పంటల సాగు విషయంలో నేలకు అనువైన మోతాదుల్లో ఎరువుల వాడకాన్ని సిఫారసు చేయడం, భూసారం పరీక్షయొక్క ముఖ్యలక్ష్యం.

భూసార పరీక్షకు ఇతోధికమైన ప్రజాదరణ లభిస్తున్నది. గరిష్ఠ ఉత్పత్తి ఫలితాలను పొందడంలో ఎరువుల వాడకాన్ని హేతుబద్ధంచేయడానికి ఇది ఉపకరిస్తుంది.

1973–74 లో, 1,60,421 మట్టి నమూనాలు, 2,479 నీటి నమూనాలు, 4,979 ఎరువు నమూనాలను విశ్లేషించి ఎరువుల మోతాదు విషయంలో సిఫారసులు చేయడం జరిగింది. ప్రతి జిల్లా భూసార పరీక్ష ప్రయోగశాలలు సాంద్ర భూసార పరీక్ష పథకం క్రింద బ్లాకు భూసార మ్యాపులను తయారు చేశాయి.

రెండు సంచార భూసార పరీక్ష ప్రయోగశాలలు 18,603 మట్టి నమూనాల విశ్లేషణను అక్కడికక్కడే జరిపి ఎరువుల మోతాదులను సిఫారసు చేశాయి.

1974–75లో 1,58,000 ల మట్టి నమూనాల విశ్లేషణ జరపాలని నిర్ణయించడమైనది. 20,000 మట్టి నమూనాలను అక్కడికి అక్కడే విశ్లేషణ జరిపి ఎరువుల మోతాదులను సిఫారసుచేసే నిమిత్తం రాజేంద్రనగర్, బాపట్లల లోని సంచార భూసార ప్రయోగశాలలు బ్లాకులు, గ్రామాల్లో పర్యటనచేస్తాయి.

మెట్ట వ్యవసాయ పథకాలు :

రాష్ట్రంలో పెక్కు ప్రాంతాలు పంటల ఉత్పత్తి విషయంలో వర్షంపై ఆధారపడివున్నాయి. ఈ ప్రాంతాల్లో వర్షపాతం చాల స్వల్పంగా ఉంటుంది. కొన్ని సందర్భాలలో వర్షాలే వుండవు. మెట్ట వ్యవసాయ సమస్యలను తీర్చడం కోసం రాష్ట్రమందలి ఆబ్రహీంపట్నంలోను అనంతపురంలోను కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలుగా రెండు పైలట్ పథకాలు చేపట్టబడ్డాయి.

మెట్ట వ్యవసాయానికి సంబంధించి క్రొత్త పద్ధతులను రూపొందించడంలో ఇప్పటివరకు జరిపిన పరిశోధన ఫలితాలను ఆచరణాత్మకంగా వినియోగించుకోవడమే ఈ పథకాల ఉద్దేశం ఈ రెండు కేంద్రాలలోను నాలుగు సంవత్సరాల కాలంలో విస్తారమైన ప్రాంతాలలోను సాగులోనికి తేవడానికి ఉమ్మడి ప్రాంత విధానాన్ని అనుసరించాలని ఈ పథకాలు సంకల్పిస్తున్నాయి. ఇంతేకాక మేలు రకం పద్ధతుల ద్వారా భూమిని అభివృద్ధిపరచడం, బావులు త్రవ్వడం, క్రొత్తరకం పైరులు పరికరాలు ప్రవేశపెట్టడం, ఎరువులు వాడడం, పశుగ్రాసాభివృద్ధి, పొలాల్లో చెట్లు నాటి పోషించడంవంటి పనుల విషయమై ఏకీకృత సరళిలో మెట్ట భూమి వ్యవసాయ సమస్యను పరిష్కరించాలని ఈ పథకాలు ఉద్దేశిస్తున్నాయి. కొద్దికాలం క్రిందటివరకు మెట్ట ప్రాంతాలలో ఎరువుల వాడకం గురించి, క్రొత్త పద్ధతులను గురించి రైతులకు ఏమీ తెలిసేదికాదు. అయితే గత సంవత్సరాలలో ఈ పథకాలను అమలుపరచడంవల్ల రైతులు క్రొత్త పద్ధతులను గురించి, ముఖ్యంగా మెట్ట ప్రాంతాలలో ఎరువులు వాడకం గురించి తుణ్ణంగా తెలుసుకోగలిగారు.

పథకాల మూలంగా లాభం పొందిన రైతులు : — పథకాల మూలంగా నాలుగేళ్ళలో ఇబ్రహీంపట్నంలో లాభం పొందిన కర్షకుల సంఖ్య 695. అందులో 295 మంది సన్నకారు రైతులు (10 ఎకరాల కమతం వరకు).

అనంతపురంలో పథకం అమలుపరచిన మూడేండ్ల కాలంలో అందు మూలంగా లాభం పొందిన కర్షకుల సంఖ్య 671. అందులో 124 మంది సన్నకారు రైతులు.

1974-75 లో ఒక్కొక్క పథకం కోసం రూ. 7.67 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

రైతు శిక్షణ, విద్యా కార్యక్రమం :

పెద్ద రైతులు, సన్నకారు రైతులు పెక్కుమందిని ఈ పథకం కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనేటట్లు చేయడం, మేలురకం సాగు పద్ధతులను, క్రొత్త విధానాలను అవలంబించడంద్వారా అధిక దిగుబడులను పొందే నిమిత్తం అవసరమైన విజ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాన్ని గురించి వారికి తెలియచెప్పడమే ఈ పథకం లక్ష్యం.

ఇందు నిమిత్తం రాష్ట్రంలో ఇప్పుడు ఏడు రైతు శిక్షణ కేంద్రాలు పని చేస్తున్నాయి. 1974-75 లో ఈ కేంద్రాలు కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం క్రింద కొనసాగుతాయి. ఇంతేకాక మరో మూడు రైతు శిక్షణ కేంద్రాలు—కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం క్రింద రెండు, రాష్ట్ర ప్రణాళిక కేటాయింపు క్రింద ఒకటి ప్రస్తుత సంవత్సరంలో ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది.

ప్రమర ప్రచారాలు :

సాంప్రదాయక పద్ధతుల్లో సాగుతున్న వ్యవసాయ రంగంలో నవీన పద్ధతులు ప్రవేశపెట్టే నిమిత్తం బృహత్తర స్థాయిలో రైతుల విజ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాన్ని, వైఖరులను మెరుగుపరచవలసిన అవసరం ఎంతైనావున్నది. ఈ లక్ష్య సాధన

నిమిత్తం పెక్కు ప్రచార సాధనాలు వినియోగించబడుతున్నాయి. రేడియో ద్వారా జరుగుతున్న ప్రచారం శక్తివంతమైన సాధనంగా ఉపకరిస్తున్నది. ప్రతి రోజు ఆకాశవాణి హైదరాబాదు కేంద్రం నుంచి వెలువడుతున్న "పాడి-పంట". విజయవాడ కేంద్రం నుండి వెలువడుతున్న "పొలం పనులు" వార్తా ప్రసారాలను గురించి ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా చేర్కొనవలసివున్నది కర్షక లోకంలో పెక్కు మంది శ్రోతలు ఈ ప్రసారాల మూలంగా లాభం పొందుతున్నారు ఇదే విధంగా వ్యవసాయ పాఠశాల, యువ కర్షకులకు సూచనలు, ప్రశ్నోత్తరాలు, ప్రశ్నావళి కార్యక్రమం, విస్తరణ కార్యకర్తల పాఠాలు మొదలైనవి కూడ విశేష ఆదరణ పొందుతున్నట్లు కనుగొనబడింది.

రాష్ట్రంలోని ముఖ్యమైన పంటలను గురించి, సాగు పద్ధతులను గురించి, ఎరువుల సక్రమ వినియోగం గురించి, తెగుళ్లను నివారించడంలో సకాలంలో తీసుకోవలసిన సముచితమైన చర్యలను గురించి ప్రతి సంవత్సరం విస్తరణ కరపత్రాలు, ప్రచురణలు వెలువడుతున్నాయి

భూసార రక్షణ :

భూసార రక్షణ కార్యక్రమాలు అమలుపరచిన ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ ఉత్పత్తి ద్విగుణీకృతమై ఆ కార్యక్రమాలు ప్రయోజనకరులని రుజువైనందున రాష్ట్రమందలి తక్కువ వర్ష పాతంగల ప్రాంతంలోను, తదితర ప్రాంతాలలోను ఈ కార్యక్రమాల మీద రైతులు శ్రద్ధాసక్తులు చూపుతున్నారు.

1974-75 లో భూసార రక్షణ కార్యక్రమాలకు రూ. 25.00 లక్షలు కేటాయించబడ్డాయి. ఈ కేటాయింపు మొత్తాన్ని భూసార రక్షణ పనులకు వినియోగించాలని సంకల్పించబడింది. ఇంకేకాక, అనావృష్టికి గురి అయ్యే ప్రాంతాల కార్యక్రమానికి 1974-75 లో రూ 25.00 లక్షల మేరకు నిధులు లభించగలవని ఆశించబడుతున్నది. ఈ నిధులు కూడా రాయలసీమ ప్రాంతంలోను, తెలంగాణా ప్రాంతమందలి మహబూబ్‌నగర్, నల్లగొండ జిల్లాల్లోను భూసార రక్షణ పనులకు వినియోగించడం జరుగుతుంది

ప్రణాళిక కేటాయింపులతోను, అనావృష్టికి గురి అయ్యే ప్రాంతాల కార్యక్రమం నిధులతోను 1974-75 లో 33,000 ల హెక్టర్ల ప్రాంతంలో ఈ పనులు నిర్వహించాలని నిర్ణయించబడింది.

ప్రస్తుత నిర్వహిస్తున్న భూసార రక్షణ పనులలో అడ్డగట్లు పోయటం లేక అంతస్తులలో మట్టిగట్లు, రాతికట్టు దిమ్మమడుల ఏర్పాటు, అనువైన జేతర్ విధానాలు అమలుపరచే పనులు చేరివున్నాయి నిధుల కొరత వలన చిన్న వాగుల నియంత్రణ పనులు, పొలాల్లో కుంటలు వంటి చర్యలు చేపట్టబడలేదు.

శిక్షణ కార్యక్రమము :

అసిస్టెంట్లకు, సబ్-అసిస్టెంట్లకు శిక్షణ జరిపే నిమిత్తం మన రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం రెండు — హైదరాబాదులో ఒకటి, అనంతపురంలో మరొకటి — భూసార రక్షణ శిక్షణ కేంద్రాలు ఉన్నాయి. భూసార రక్షణ అసిస్టెంట్లకు ఆయిదు నెలల పాటు శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. ఇప్పటివరకు 734 మంది అసిస్టెంట్లకు శిక్షణ ఇవ్వబడింది.

సబ్ అసిస్టెంట్ల శిక్షణకాలం 4 మాసాలు. ఇంతవరకు 899 మంది సబ్ అసిస్టెంట్లు శిక్షణ పొందారు.

అసిస్టెంట్ల, సబ్ అసిస్టెంట్లకు శిక్షణ ఇవ్వడానికి రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం తగు సదుపాయాలు ఉన్నాయి. ప్రణాళికేరం క్రింద ఐదవ ప్రణాళికా కాలంలో ఈ రెండు శిక్షణా కేంద్రాలను కొనసాగించడానికి, రూ. 10 00 లక్షల ఖర్చుతో వాటిని పటిష్టవంతం చేయడానికికూడా సంకల్పించబడింది.

ఆయకట్టు అభివృద్ధి :

ఆయకట్టు అభివృద్ధి అనేది పారుదల ప్రాంత అభివృద్ధి కార్యక్రమం క్రిందికి వస్తుంది ఐదవ ప్రణాళికా కాలంలో ఆంధ్రప్రదేశ ఐదవ పంచవర్ష ప్రణాళికను పరిశీలించేందుకు ప్రణాళికా సంఘం ఏర్పాటుచేసిన నిర్వహణ బృందం ఐదవ ప్రణాళికా కాలంలో పారుదల ప్రాంతం అభివృద్ధి కార్యక్రమానికి రూ. 110C.00 లక్షల వినియోగాన్ని సిఫారసు చేసింది. దీనిలో ఆయకట్టు అభివృద్ధికోసం వ్యవసాయ శాఖకు రూ. 280.00 లక్షల ఖర్చు కేటాయింపు చేయబడింది ఐదవ ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరంలో అంటే 1974-75లో రూ. 42.00 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

ఈ రూ. 42.00 లక్షల కేటాయింపుకుగాను 1974-75 లో ఈ క్రింది పథకాలు సంకల్పించబడ్డాయి :

		రూ. లక్షలు
1.	పోచంపాడు ప్రాజెక్టులో విస్తరణ సిబ్బంది ...	6.23
2.	పోచంపాడు ప్రాజెక్టులో గ్రిడ్ సర్వేసిబ్బంది ..	18.70
3.	పోచంపాడు ప్రాజెక్టువద్ద ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి, ప్రదర్శన క్షేత్రం ఏర్పాటు ...	5.00
4.	ఆయకట్టు ప్రాంతంలో ప్రదర్శనలు ...	1.57
5.	ప్రస్తుతం ఉన్న ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి ప్రదర్శన క్షేత్రాన్ని మెరుగుపరచడం ...	3.00
6.	ఆయకట్టు అభివృద్ధి, జలనిర్వహణలో అధికారులకు సిబ్బందికి ఉద్యోగకాల శిక్షణ ...	0 50
7.	నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు కుడి, ఎడమ కాలువ తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు దిగువ కాలువ, ఎగువ కాలువ, కర్నూలు-కడప కాలువ ప్రాంతాల్లో ఐదు అభివృద్ధి బృందాలు	6 15
8.	వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరు కార్యాలయంలో పారుదల ప్రాంతం అభివృద్ధి విభాగం. ...	0.85
	మొత్తం ...	42.00

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రపంచ బ్యాంకుతో అంతర్జాతీయ అభివృద్ధి సంస్థ రుణసహాయ ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నది 25 లక్షల ఎకరాలు అభివృద్ధికిగాను పోచంపాడు ప్రాజెక్టుక్రింద అవసరమైన సిబ్బందిని ఇతర సదుపాయాలను సమకూర్చడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. దీనికి ప్రపంచ బ్యాంకు రుణం ఇస్తుంది. ప్రతి ప్రాజెక్టులోను అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆయకట్టుకు ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి, ప్రదర్శన క్షేత్రం ఒకదానిని ఏర్పాటుచేయాలనేది ప్రపంచ బ్యాంకు పెట్టిన షరతులలో ఒకటి. బ్యాంకు సిఫారసులకు అనుగుణంగా పోచంపాడు ప్రాజెక్టువద్ద ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి, ప్రదర్శనాక్షేత్రం ఒకటి ఏర్పాటుచేయబడింది. ఈ అవసరం నిమిత్తమై శాఖ 1973-74 లో జగిత్యాల తాలూకా చెల్‌గల గ్రామం సమీపంలో సుమారు 120 ఎకరాల భూమిని సేకరించింది

ఇంకా ఆయకట్టు ప్రాంతంలో అధికభాగం అభివృద్ధిచేయవలసి ఉన్న ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి సమస్యగానున్న ప్రాంతాలను సందర్శించి, పరిశీలనలు జరిపి, ప్రదర్శనలు ఏర్పాటుచేసి, సంబంధించిన శాఖలతో సమన్వయీకరణ జరిపి, కార్యానుసంధానంచేసే నిమిత్తం ఆయా విషయాలకు సంబంధించిన వ్యవసాయ శాఖాధికారుల, సిబ్బందితో కూడిన బృందాలను ఏర్పాటుచేసేందుకు సంకల్పించబడింది. ప్రతి ప్రాంతానికి అభివృద్ధి పథకాలు తయారుచేయబడతాయి. నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు కుడి, ఎడమ కాలువ, తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు దిగువ కాలువ, ఎగువ కాలువ, కర్నూలు-కడప కాలువ ప్రాంతాలక్రింద 5 బృందాలను వెంటనే ఏర్పాటు చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.

1974-75లో ఈ 5 బృందాలకు రూ. 5.15 లక్షలు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేయబడింది. కేంద్ర వ్యవసాయశాఖ మంత్రి పారుదల ప్రాంతాల అభివృద్ధిని శీఘ్రగతిని చేపట్టాలని గట్టిగా కోరిన దృష్ట్యాను, జాతీయ వ్యవసాయ, సంఘం నీటిపారుదల సంఘం చేసిన సిఫార్సు దృష్ట్యాను శాఖ బాధ్యతలు ఇనుమడించాయి. వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని ఇతోధికం చేయడానికిగాను ఈ రాష్ట్రంలో ఇంతవరకు ఏర్పాటైన నీటిపారుదల వనర్ల వినియోగానికి సంబంధించి గట్టి కృషి, అధికశ్రద్ధ అవసరం. ప్రస్తుత పిస్తరణ వ్యవస్థను ప్రభుత్వం పటిష్ఠవంతం చేయ వలసివున్నది. దానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు పరిశీలనలో వున్నాయి.

పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని క్రమబద్ధమొనర్చడం :

1968-69 అంచనాల సంఘం చేసిన సిఫారసు ననుసరించి క్షేత్ర స్థాయిలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను సమర్థవంతంగాను సన్నిహితంగాను పర్యవేక్షణ జరపడం కోసం పాలనా యంత్రాంగాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించడానికి ఉద్దేశించబడింది. దీని క్రింద రాష్ట్రాన్ని నాలుగు ప్రాంతాలుగా విభజించి, ఒక్కొక్క ప్రాంతాన్ని ఒక సీనియరు జాయింటు డైరెక్టరు హోదాలో ఉన్న సీనియరు అధికారి క్రింద వుంచాలని సంకల్పించబడింది. వీరు ఆయా వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను అమలువరచడంలో క్షేత్ర సిబ్బందికి, జిల్లా కలెక్టర్లకు తగువిధంగా సహాయపడగలరని ఆశించబడుతున్నది. 1974-75 పథకం క్రింద రూ. 1.70 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

POLICY NOTE ON BUDGET.

EDUCATION :

The Andhra Pradesh Agricultural University continues to offer courses at Under Graduate and Post-Graduate levels in the three faculties of Agriculture, Veterinary Science and Home Science. The intake of various courses is as follows :—

Agriculture	.. (1) B.Sc. (Ag.)	.. 400	
	(2) M.Sc. (Ag.)	.. 100	
Veterinary Science	.. (1) B.V. Sc.	.. 120	(including 60 seats for the condensed B.V. Sc. course).
	.. (2) M. Sc. (Vety.)	.. 50	
Home Science	.. (1) B.Sc. (Home Science.)	.. 80	
	(2) M.Sc. (Home Science).	.. 6	

Semester System :

With a view to get over certain practical difficulties in the trimester pattern of education, the University has swtiched over to the semester pattern from 1972-73 retaining the salient features of the internal Assessment System.

Condensed B. V. Sc. Course :

A condensed B. V.Sc. Course of three years duration has been instituted from the year 1973-74 for the benefit of the two years emergency diploma holders working as Veterinary Livestock Inspectors in the State Department of Animal Husbandry, local bodies and in the Agricultural University. The intake of 120 seats in B.V.Sc., has been reduced to 60 and the remaining 60 seats have been allocated to the students of the condensed B.V.Sc. course.

Institution of Ph. D. Courses :

Proposals for the introduction of Ph. D. courses in the faculties of Agriculture and Veterinary Science are under consideration of the Andhra Pradesh Agricultural University. The Indian Council of Agricultural Research has appointed accreditation committees to assess the facilities available for the introducation of Ph. D. courses in the subjects of Agricultural Botany (Plant Breeding) and Plant Pathology in the Faculty of Agriculture and in the subjects of Poultry Genetics, Poultry Nutrition and Veterinary Pathology in the Faculty of Veterinary Science.

Job Orientation of Courses :

The course curricula at the undergraduate level in all the three Faculties, *viz.*, Agriculture, Veterinary Science and Home Science have been revised introducing practical work experience as a part of the curricula with a view to make education more need-based and practical and to enable graduates to take up self employment and other remunerative avocations. The Earn-while-learn Projects are also being continued to develop practical skills and to enable the students to earn some money to meet a part of the expenses on education.

Student Advisory Bureau :

A Student Advisory Bureau is functioning with its headquarters at Rajendranagar and liaison units at Bapatla and Tirupati Campuses. The Bureau is serving as a clearing house for the information pertaining to scholarships, job opportunities, post graduate programmes at various universities and allied matters.

Extension Education Institute .

The Extension Education Institute at Rajendranagar continues to impart training to extension personnel from four Southern States of Andhra Pradesh, Tamil Nadu, Karnataka and Kerala and also from West Bengal. Waterhouse laboratories have been established at Hyderabad and Tirupathi where officials and farmers are being trained in efficient water use and Management Techniques. The Home Science College is collaborating in All India Projects in carrying out research on Sun-flower Oil, Soya Bean and Sorghum.

RESEARCH:

A. *Agriculture* :

Agricultural Research continues to be concentrated on the evolution of high yielding strains in various crops suitable for the different agro-climatic conditions prevalent in the State.

Gall midge is a serious pest of rice and becomes a menace especially under late planted conditions. "Kakatiya" which has been recently released is resistant to gall midge and is ideally suited for gall midge endemic areas of Andhra Pradesh. It withstands even severe infestation of the pest and yields about 3-4 tonnes per hectare even under such conditions. "Godavari" a high yielding variety of ragi has been released for general cultivation. It is a cosmopolitan variety and is recommended for entire Andhra Pradesh. It comes up well both during kharif and rabi seasons. Even outside Andhra Pradesh it has performed well with top yields in the co-ordinated trials. Its average yield is about 2,500-3,000 kg ha. (Kg. per hectare). A high yielding variety of sesamum

under the name "Gowri", has been released fulfilling the long felt need of the delta areas. Other varieties which have been released are, "Safed" a betelvine variety suitable for all the betelvine growing areas of Andhra Pradesh, two guava hybrids released as "Safeda Jam" and "Kohir Safeda" and a bouganvillea variety under the name of "Baby Margaret".

In addition to the above varieties which have been recently released, proposals have since been sent for the release of four varieties of cashew and a variety of sunnhemp.

In maize, six synthetics were developed and tested for their yield potential. Four sugarcane selections at Anakapalle namely 69A 502, 68A 37, 69A and 69A 591 were found resistant to red rot disease which is getting serious in the sugarcane areas of this tract. These selections are being further tested in regular trials for detailed study.

High yielding varieties hybrids of crops, both under dry land and irrigated conditions, outyield locals at any level of fertilzation, contrary to the general thinking that they perform better only under high levels of fertilization. Therefore, in the context of fertilizer shortage it has been shown that high yielding varieties hybrids have to be grown.

Research on dryland farming at Anantapur, especially in drought year, as in the year 1972, has opened up a new line of thinking that the traditional concept of Kharif and Rabi is fading. Two successful crops were raised by sowing green gram in the last week of May or early June followed by sunflower, setaria or hybrid bajra.

Sevel nutrient elements have been identified as factors for limiting production in serval parts of the State. These elements have been noted to limit the response of added fertilizers in general and nitrogen in particular, which is in short supply. For instance, in Andhra Pradesh. Phosphorus deficiency is rampant in the new project areas of Nagarjuna sagar Project, Pochampad, Tungabhadra Project, all black soil and sandy loam areas. Similarly zinc deficiency is wide-spread throughout the State in almost all the soils. Correction of such deficiencies enhances the yields of all the crops to a great extent. This holds good even in the case of Potassium in Anantapur, Nellore and Chittoor districts.

Absorption spectrophotometer gifted by the Australian Government has been pressed into use for the rapid sestimation of a large number of soil and plant samples for micronutrients.

In the present context of pesticides shortage, especially of imported ones, various useful tools that are helpful in checking the pest incidence are being developed. The most important of these is the method of integrated pest control.

In the Agricultural Engineering Research, the field evaluation of power tiller with bullock power as control and evalution of pregerminated paddy row seeder, Indian Agricultural Research Institute reaper all crops thresher are in progress. An animal drawn groundnut harvester and rod weeder were designed and developed and are under field evaluation.

B. Animal Husbandry :

The major research activity in Animal Sciences at Andhra Pradesh Agricultural University continues to be in Animal Breeding and Nutrition with due emphasis on health cover.

Experiments on cross breeding of Zebu cattle with Jersey exotic breed has been continued at Visakhapatnam, to study the percentage of exotic blood level that will give optimum results and to improve potentialities in progeny.,

Similar experiments have been conducted at Palamaner and Rajendranagar using Kerry, Jersey and Holstein semen. The results indicate early maturity, increased production, shorter dry periods as compared to Zebu.

An All India Co-ordinated Research Project on Cattle with the object to produce minimum 2000 Kgs. per lactation with a herd average of 3,200 Kgs. per lactation has been functioning at Lam and Chintaladevi. 750 Ongole cows were obtained as foundation stock for cross breeding with Holstein, Fressian, Brownswiss and Jersey Frozen semen. So far, 100 crossbred cows were born. The study on growth and performance is under progress.

An All India Co-ordinated Research Project on Poultry for eggs with an object for evolving a strain capable of giving 230 eggs per year has been implemented at Rajendranagar. Several indigenous and exotic strains of White Leghorn have been screened. A new strain of hybrid chick is expected by the end of 1975. Experiments on restricted breeding of birds and on the optimum ratio of energy to protein in the ration of pultry have been taken up and are in progress.

An All India Co-ordinated Research Project on sheep for mutton with an object for evolving a strain of sheep capable of yielding 30 Kgs. of milk at the age of 6 months has been functioning at Palamaner. 1,400 local ewes and 35 exotic rams have been procured and the cross breeding work is in progress.

An All India Co-ordinated Research Project on pigs with an object to assess heritability of various economic characters of pigs maintained under optimum conditions by adopting a suitable breeding programme has been functioning at College of Veterinary Science, Tirupathi

As per the performance of the breeding stock, 128 Male piglets and 101 female piglets were born. 108 male piglets and 81 female piglets were weaned.

An All India Co-ordinated Research Project on dairy economics scheme to study the economics of specialised dairy farming as compared to other systems of farming has been functioning at Rajendranagar. As per the results achieved a crossbred cow can be maintained on home grown fodder alone upto 7.5 Kg. milk production without taking sort to concentrate feeding.

An All India Co-ordinated Research Project on Dressed Poultry and Piggery products to study the transit and holding lossses in pigs and poultry, carcass yiled influence of scalling temperature on pigs, 'processing and storage losses, tenderisation, meat and microbiological studies on pork and chicken is functioning at Bacon Factory, Gannavaram. The results are in progress.

Extension :

Effective extension education programme of the Andhra Pradesh Agricultural University are being implemented in the entire State on a phased basis. In addition, pre-service training, in-srervice training, training of farmers, national demonstration and other education programmes have been put on ground to carry the results of research to the farmers so that these results are implemented by them for achieving increasing yields.

A few highlights are mentioned below.

Agricultural Information and Communication Centre .

An Agricultural Information Communication Centre has been undertaking a number of activities to reach the farmers by giving them the latest information on improved agricultural technology and other aspects of a farm and home. The centre which is also equippped with a printing press, a recording studio and various audoi-visual aides has been serving as a clearing house with regard to the problemes and queries of the farmers through illustrated literature including Newsletters, pressreleases and other channels of communication like the radio and exhibition etc. They also broadcast a daily farm news bulletin for the benefit of the farmers which incorporates the day to day activities of the seasonwise practices that are to be undertaken by the farmers for their benefit.

A journal of Research incorporating the latest finding is also published by the Agricultural Information and Communication Centre in addition to the Vyavasaya Panchanga, an annual publication which serves as an almanac for the farmers.

Institutional Training for Inservice Personnel and Farmers :

In order to tone up the technical competence of the inservice extension presonnel, the Andhra Pradesh Agricultural Unversity is conducting every year short duration training courses for the extenstion officers in Agricultural and Animal Husbandry Departments and instructional staff of Gramsevak Training centres.

Short duration training programmee to educate sheep farmer in the latest technique of sheep rearing is a regular activity of the Extension Department of Agricultural College, Rajendranagar.

A food and Agricultural Organisation Scheme for training inservice personnel in scienctific plant protection in collaboration with Government of India and the Andhra Pradesh Agricultural University has been inaugurated recently.

National Demonstration Programme :

The Andhra Pradesh Agricultural University has been collaborating with Indian Council of Agricultural Research in the conduct of National Demonstration in the State. These demonstrations are linked with the farmers training programme. They serve as laboratories to the farmers to see and learn the new farm techniques. Multiple cropping is the key note in these demonstrations. Besides, the other production techniques like use of high yielding varieties, balanced use of fertilizers, effective plant protection measures, application of proper water and soil management techniques, improved cultural and other agronomic practices as well as reclamation of alkaline and saline soils are also included in these demonstrations.

The national demonstration programme was implemented in seven districts in the State during the Fourth Plan period. These demonstrations have prived that intensive corporations can yield as high as 15-20 metric tonnes of grain per hectare per year. They have created a great impact on the farmers and have generated a hunger for improved seeds, fertilizers and pesticides. Though there is every need to extend the National Demonstration programme to all the districts for bringing about speedy technical change in farming, it has been informed by Indian Council of Agricultural Research that this programme will continue in the State in the fifth Plan period in only three districts *viz.*, Hyderabad, Chittoor and Guntur.

District Extension Education Programmes :

The findings and discoveries of scientists would be of little value if they are confined to the Laboratories and research stations. Any University that seeks to serve agriculture should ensure that the findings of its research reach the farming community. To achieve

this objective the Andhra Pradesh Agricultural University Act, 1963 provides for the establishment of District Extension Education services in the State in a phased programme. These service were first introduced in the district of Hyderabad during the year 1967. They now cover the entire district of Hyderabad, for blocks in Chittoor district and one block in Guntur district. Efforts are under way to extend these services to the entire district of Chittoor and Guntur during 1974-75.

Extension Programmes around Major Research Stations:

The Andhra Pradesh Agricultural University has established during 1970 extension services at the three major research stations, namely Nandyal, Warangal and Anakapalle. One Extension Specialist is stationed at each of these Centres. He functions as a Liasion between Research Specialists and the local farmers so that the farmers in the vicinity of these research stations will have an intimate and direct relationship with the research work that is being carried out at those station. This service carries the results of research to the farmer's door and brings back the farmer's problems to the Research Stations for solution so as to make the research work on the station problem oriented to the tract. These services are doing useful work in testing, adopting and demonstrating on the farmer's fields the new varieties and farming techniques developed at the research stations. These efforts have made a good impact on the farmers. As a result an increasing number of farmers are visiting the research stations, seeking advice and guidance on their agricultural problems.

Above all Andhra Pradesh Agricultural University has been striving to help the farmers establish a better farm and a better home by evolving better methods in agriculture and allied sciences which are not only economical and acceptable but are also profitable to the farmerss.

Building Programme :

Under the 2nd phase Building programme taken up with 100% financial assistance of Indian Council of Agricultural Research within the ceiling of Rs. 2.00 crores, the following works have been sanctioned and taken up :

		(Rs. in lakhs)
1.	College and Lab. Buildings.	41.84
2.	Instructional Farm Structure	12.00
3.	Library Building	17.0

		Rs. in Lacks
4.	Livestock Farms	8.100
5.	Students, Hostels	40.18
6.	Staff quarters	16.0
7.	Teachers, Hostel	1.00
	Total ..	136.02

Besides, the costs of Buildings for All India Co-ordinated Research Project on Poultry for Eggs at Rajendranagar amounting to Rs.14.75 lakhs and All India Research Project on Cattle Lam amounting to Rs. 12.00 lakhs and other Research Schemes at Palamaner and Tirupati amounting to Rs. 1.00 lakh have also been taken up. The laying of R.C.C. conduit pipe from Himayatsagar Foredgebay to Dairy Farm amounting to Rs. 11.50 lakhs have already been taken up.

Out of the above work, almost all the minor works have been completed and major works like the Hostels and Library both at Rajendranagar and Tirupati are under execution and in good progress. In view of the ban of Indian Council of Agricultural Research during the current financial year, the works for the balance amount of Rs. 2.00 crores have not been taken up so far.

Under State Plan, the Administrative Building amounting to Rs. 15.00 lakhs for Andhra Pradesh Agricultural University at Rajendranagar is going to be taken up during the current year.

బడ్జెటు పై వివరణ

విద్య :

ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం అండర్ గ్రాడ్యుయేటు స్థాయిలోను పోస్టుగ్రాడుయేటు స్థాయిలోను వ్యవసాయం, పశువైద్యం, గృహ విజ్ఞానం ఈ మూడింటియందు విద్యాబోధన సాగిస్తున్నది. ఈ కోర్సులలో చేర్చుకునే విద్యార్థుల సంఖ్యా వివరాలు దిగువ విధంగా వున్నాయి :

వ్యవసాయం	....	(1) బి. ఎస్‌సి. (వ్యవసాయం) ...	400
		(2) ఎం. ఎస్ సి. (వ్యవసాయం) ...	100
పశువైద్యం	....	(1) బి. వి. ఎస్ సి.	120
		(సంక్షిప్త బి వి. ఎస్. సి. కోర్సుకు వున్న 60 సీట్లతో చేరి)	
		(2) ఎం. ఎస్. సి. (పశువైద్యం) ...	50
గృహ విజ్ఞానం	....	(1) హెచ్. ఎస్. సి. (గృహ విజ్ఞానం) ...	80
		(2) ఎం. ఎస్. సి. (గృహ విజ్ఞానం) ...	6

సెమెస్టరీ పద్ధతి :

ఫ్రైమెస్టరీ విద్యా విధానంలోవుండే ఆచరణాత్మకమైన కొన్ని యిబ్బందులను అధిగమించే వుద్దేశంతో ఈ విశ్వవిద్యాలయం 1972–73 లగాయతు సెమెస్టరీ పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టింది. అయితే ఆంతరికంగా విద్యాప్రగతిని నిర్ధారణచేసే పద్ధతికి సంబంధించిన ముఖ్యాంశాలు అలాగే వుంచబడ్డాయి.

సంక్షిప్త బి. వి. ఎస్ సి. కోర్సు :

మూడు సంవత్సరాలు చదువవలసిన సంక్షిప్త బి. వి. ఎస్. సి. కోర్సు 1973–74 నుంచి ప్రవేశపెట్టబడింది. రెండు సంవత్సరాల అత్యవసర డిప్లొమా పొంది వెటర్నరీ లైవ్‌స్టాక్ ఇన్‌స్పెక్టర్లుగా రాష్ట్ర పశుసంవర్ధనశాఖలో, స్థానిక సంస్థలలో, వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో పనిచేస్తున్న వారికి ఈ సంక్షిప్తకోర్సు ఉద్దేశించబడింది. బి. వి. ఎస్. సి. లో వున్న 120 సీట్లు 60 కి తగ్గించి మిగిలిన 60 సీట్లు సంక్షిప్త బి. వి. ఎస్. సి. కోర్సు చదివే విద్యార్థులకు కేటాయించారు.

పి. హెచ్. డి. కోర్సు ఏర్పాటు :

వ్యవసాయంలోను, పశువైద్యంలోను పి. హెచ్. డి. కోర్సులను ఏర్పాటు చేసే ప్రతిపాదనలు ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం పరిశీలనలో వున్నాయి. వ్యవసాయ పరిశోధన విషయాల భారతీయ మండలి వారు

ప్రాధికారక సంఘాలను నియమించారు. వ్యవసాయ శాస్త్రానికి సంబంధించి అగ్రికల్చరల్ బాటనీ (ప్లాంట్ బ్రీడింగ్), ప్లాంట్ పాథాలజీలోనూ, పశువైద్య శాస్త్రానికి సంబంధించి పౌల్ట్రీ జెనిటిక్స్, పౌల్ట్రీ న్యూట్రిషన్, వెటర్నరీ పాథాలజీలోను పి.డి.హెచ్. ప్రవేశపెట్టేందుకుగల అవకాశాలను గురించి ఈ సంఘాలు నిర్ధారణ చేస్తాయి.

కోర్సులలో వృత్తి దోహదం :

వ్యవసాయం, పశువైద్యం, గృహ విజ్ఞానం-ఈ మూడు అధ్యయనాంశాల లోను అండర్ గ్రాడ్యుయేటు స్థాయి కోర్సుల పాఠ్య ప్రణాళిక సవరించబడింది.

పాఠ్య ప్రణాళికలో ఆచరణ పూర్వకమైన పని అనుభవానికి అవకాశం కల్పించబడింది దీనివల్ల విద్య మరింత ఆవశ్యకతానుగుణంగాను, ఆచరణపరంగాను వుండి విద్యార్థులు స్వయంగా ఉపాధికల్పించుకొనడానికీ, తదితరంగా లాభదాయకమైన వృత్తులు స్వీకరించడానికి దోహదకారిగా వుంటుంది. చదువుతో పాటు సంపాదనకు తోడ్పడే పథకాలుకూడ కొనసాగుతున్నాయి. ఇవి విద్యార్థులలో ఆచరణ పూర్వకమైన నైపుణ్యాన్ని పెంపొందిస్తాయి. అంతేకాకుండా విద్యకు అయ్యే ఖర్చులో కొంత భరించడానికి వీలుగా వారు చదువు సాగిస్తూ వున్నప్పుడే కొంత సొమ్ము సంపాదించుకోవడంలో తోడ్పడతాయి.

విద్యార్థి సలహా సంస్థ :

విద్యార్థి సలహా సంఘం ఒకటి పనిచేస్తున్నది. దీని ప్రధాన కార్యస్థానం రాజేంద్రనగర్‌లో వుంటుంది. బాపట్ల, తిరుపతులందలి విశ్వవిద్యాలయ అవరణలలో అనుసంధాన యూనిట్లున్నాయి. స్కాలర్‌షిప్‌లు, ఉద్యోగ అవకాశాలు, వివిధ విశ్వవిద్యాలయాలలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కార్యక్రమాలు, సంబంధించిన తదితర విషయాలనుగురించి ఈ సంస్థ సమాచారం సమకూరుస్తుంది.

విస్తరణ విద్యాసంస్థ :

రాజేంద్రనగర్‌లో వున్న విస్తరణ విద్యాసంస్థ ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు కర్ణాటక, కేరళ-ఈ నాలుగు దక్షిణ రాష్ట్రాలకు, పశ్చిమబెంగాలుకు చెందిన విస్తరణోద్యోగులకు శిక్షణ ఇస్తూనే వున్నది. హైదరాబాదు, తిరుపతులలో జలగృహ ప్రయోగశాలలు నెలకొల్పబడ్డాయి. ఉద్యోగులకు, రైతులకు వీటిలో నీటిని సమర్థవంతంగా వాడుకచేసుకునే పద్ధతులను గురించి, నిర్వహణ పద్ధతులను గురించి శిక్షణ ఇస్తారు. ప్రొద్దుతిరుగుడు పువ్వుల నూనె, సోయా చిక్కుడు, సోర్గం-వీటి విషయంలో జరిపే పరిశోధనలకు సంబంధించి అఖిలభారత స్థాయి పథకాలతో గృహ విజ్ఞానశాస్త్ర కళాశాల సహకరిస్తుంది.

పరిశోధన :

(ఎ) వ్యవసాయం :—రాష్ట్రమందలి వివిధ వ్యవసాయ - వాతావరణ పరిస్థితులకు అనువైన వివిధ పంటల అధిక దిగుబడి వంగడాలను రూపొందించేందుకు వ్యవసాయ పరిశోధనా కృషి లగ్నం చేయబడుతూనే వున్నది.

వరిపంటకు కోడు తెగులు తీవ్రమైన హాని కలిగిస్తుంది. ముఖ్యంగా ఆలస్యంగా నాట్లు జరిగినప్పుడు దీనివల్ల మరింత నష్టం వాటిల్లుతుంది. ఇటీవలనే విడుదల చేసిన 'కాకతీయ' వంగడం కోడు తెగులుకు గురికాకుండా తట్టుకోగలదు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కోడు తెగులుకు గురిఅయ్యే ప్రాంతాలలో వేయడానికి ఈ 'కాకతీయ' రకం వరి మిక్కిలి అనుకూలమైనట్టిది. తెగులు తీవ్రంగా సంభవించినప్పటికీ ఈ వంగడం దెబ్బ తినకుండా వుండగలదు. అట్టి పరిస్థితులలోసహితం హెక్టారుకు 3, 4 టన్నుల పంట లభిస్తుంది. 'గోదావరి' అనే అధిక దిగుబడినిచ్చే రాగుల వంగడం సాధారణ సాగు నిమిత్తం విడుదల చేయబడింది. ఇది అన్నిచోట్ల వేయతగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా వేయవచ్చునని సూచించబడింది. ఖరీఫ్, రబీ రెండు ఋతువులలోకూడ ఈ వంగడం బాగా పెరుగుతుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వెలుపలకూడ యిది మంచి ఫలితాలనే యిచ్చింది. దీని సగటు దిగుబడి హెక్టారుకు దాదాపు 1,500-3000 కిలోగ్రాములు, 'గౌరి' అనే అధిక దిగుబడినిచ్చే నువ్వుల వంగడం విడుదల అయింది. చిరకాలంగా డెల్టా ప్రాంతాలలో ఏర్పడివున్న అవసరాన్ని ఈ వంగడం తీర్చ గలిగింది రాష్ట్రంలో తమలపాకు తోటలు వేసే అన్ని ప్రాంతాలకు అనుకూలంగా వుండే 'సఫేడ్' అనే తమలపాకుల రకం విడుదల అయింది. 'సఫేదా జాం' 'కొహిర్ సఫేదా' అనే రెండు సంకరజాతి జామ రకాలు, 'బేబి మార్గరెట్' అనే బోగిన్‌విల్లా రకంకూడ విడుదల అయ్యాయి.

ఇటీవల విడుదల అయిన ఈ వై రకాలకు అదనంగా నాలుగు జీడి, జనుము రకాలనుకూడ విడుదల చేయటానికి ఇటీవలనే ప్రతిపాదనలు పంపబడ్డాయి.

మొక్కజొన్నకు సంబంధించి ఆరు మిశ్రమ రకాలు రూపొందించబడ్డాయి. వాటి అధికదిగుబడి శక్తికూడ పరీక్షించబడింది. అనకాపల్లి ప్రాంతంలో ఎర్రకుళ్ళు తెలుగు తీవ్రంగా వున్నది. 69-ఎ502, 68-ఎ87, 69-ఎ87, 69-ఎ691 అనే నాలుగు చెరకురకాలు ఈ ప్రాంతంలో ఎర్రకుళ్ళు తెగులుకు గురికాకుండా నిలబడ గలవని కనుగొనడం జరిగింది. ఈ రకాలనుగురించి మరింత సవివరమైన పంట పరిశీలనలు జరుగుతున్నాయి.

అధిక దిగుబడి రకాలు సంకర పంటలు మెట్టభూములలోను, నీటిపారుదల జరిగే భూములలోనుకూడ ఎరువులు ఏ మోతాదులలో వేసినప్పటికీ స్థానిక రకాల కంటే ఎక్కువ దిగుబడినిస్తాయి. అయితే వాటికి ఎరువులు ఎక్కువగా వేస్తేనే అధిక దిగుబడినిస్తాయన్న సాధారణ అభిప్రాయం ఒకటి వున్నది. ఇది నిజం కాదు. ఎరువులు కొరతగా వున్న సందర్భాలలోకూడ ఈ అధిక దిగుబడినిచ్చే రకాలు/సంకర రకాలు పండించాలని తెలియజేయబడింది.

ముఖ్యంగా 1972 వంటి అనావృష్టి కాలంలో అనంతపురంలో మెట్టసాగు వైన పరిశోధన జరిగింది. దీనివల్ల ఖరీఫ్, రబీ విషయంలోవున్న సాంప్రదాయకాభిప్రాయం మారుతున్నది. ఇక్కడ మే, చివరివారం లేదా జూన్, ప్రారంభంలో షెషర్ల పంటను ఆ తర్వాత బ్రౌద్దుతిరుగుడు పువ్వులు, కొర్ర, లేక సంకర సజ్జ వేసి మంచి దిగుబడి పొందటం జరిగింది.

రాష్ట్రంలోని వివిధ భాగాలలో పరిమిత ఉత్పత్తికి పోషకపదార్థ సంబంధమైన లోపాలు కారణమని కనుగొనబడింది. పీటిమూలంగా ఎరువులు, ప్రత్యేకించి కొరతగా వున్న నత్రజని ఎరువులు, ఎక్కువ వేసినప్పటికి తగిన దిగుబడి రావడం లేదు. ఉదాహరణకు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, పోచంపాడు ప్రాజెక్టు, తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు క్రింది ప్రాంతాలలోనూ, అన్ని నల్ల రేగడి నేలల లోనూ, గరప నేలలలోనూ భాస్వరం తక్కువగా వున్నది. అదేవిధంగా రాష్ట్ర మందలి అన్నిరకాల నేలలలోనూ జింకు లోపం విస్తారంగా వున్నది. ఈలోపాలను భర్తీ చేసినట్లయితే అన్ని పంటలూ ఎక్కువ దిగుబడినిస్తాయి. అనంతపురం, నెల్లూరు జిల్లాలలోగల పొటాషియం లోపం విషయంలోకూడ ఇదే వర్తిస్తుంది.

ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వం కానుకగా యిచ్చిన ఎజ్జార్ప్షన్ స్పెక్టోగ్రాఫ్ మీటరు వాడుకలోనికి తేబడింది. పోషక పదార్థాలకు సంబంధించి చెక్కు నేలల, మొక్కల నమూనాలను అంచనా వేయటానికి ఇది ఉపకరిస్తుంది.

ఇప్పుడు తెగుళ్ళ మందులు, ముఖ్యంగా దిగుమతి అయ్యే రకాలు, కొరతగా వున్నాయి. అందుచేత తెగుళ్లు రాకుండా అరికట్టడంలో తోడ్పడే వివిధ సాధనాలు రూపొందించబడుతున్నాయి. ఇందులో ప్రధానంగా పేర్కొనతగింది ఏకీకృత తెగుళ్ళ నివారణ పద్ధతి.

ఎడ్లతో పనిచేసే మరనాగలి, వరి విత్తనాలు చల్లే యంత్రం, వ్యవసాయ పరిశోధనా విషయాల భారతీయ మండలివారి పంటకోత యంత్రం, పంటు నూర్పుడు యంత్రాలు పొలాల్లో పనిచేసే తీరునుగురించి వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు పరిశోధన క్రింద పరిశీలనలు జరుగుతున్నాయి. పశువులు లాగే వేరుశనగ పంటతీత యంత్రం, కలువుతీత యంత్రం రూపొందించబడ్డాయి. అవి పొలాల్లో పనిచేసే తీరునుగురించి పరిశీలించబడుతున్నది.

(బి) పశు సంవర్ధన :—ఆంధ్రప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో పశు విజ్ఞానశాస్త్ర పరిశోధనకు పశువుల పెంపకం, బలవర్ధకాహారం ప్రథానాంశాలుగా వున్నాయి. ఆరోగ్య రక్షణకు తగు ప్రాధాన్యం యివ్వబడుతున్నది.

విశాఖపట్నంలో జెర్సీ సంకరజాతితో జేబు పశువులను చాటించడంపై ప్రయోగాలు కొనసాగింపబడ్డాయి. విదేశీర క్తం, ఎంత శాతంలో వుంచే గరిష్ఠతలో ఫలితాలు లభిస్తాయో తెలుసుకొని పాల శక్తిని అభివృద్ధి చేయడమే ఈ ప్రయోగాల లక్ష్యం.

పలమనేరు, రాజేంద్రనగరులలో అదేవిధమైన ప్రయోగాలు జరుపబడ్డాయి. వాటిలో జెర్సీ, జెర్సీ, హోల్ స్టెన్ వీర్యం ఉపయోగించబడింది. దీనివల్ల జేబు పశువులకంటె త్వరగా పరిణతి చెందుతున్నట్లు, అధికోత్పత్తినిస్తున్నట్లు, ఓట్టిపోయి వుండే కాలం తక్కువ వున్నట్లు ఫలితాలు సూచించాయి.

పశువులపై అఖిలభారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు ఒకటి లోయ, చిర్యాల దీవిలలో పనిచేస్తున్నది. ఆవులు సగటున ఈతఒక్కింటికి 8200కిలోగ్రాముల పాలిచ్చేటట్లు, ఈత ఒక్కింటికి కనిసం 2000 కిలోగ్రాముల పాలు యిచ్చేటట్లు చూడటమే దీని ఆశయం. హోల్ స్టీల్, ఫ్రెషియన్, బ్రౌన్ స్విస్, జెర్సీజాతి వీర్యంతో

సంకరజాతి అభివృద్ధి నిమిత్తం 750 ఒంగోలు ఆవులు సేకరించబడ్డాయి. ఇప్పటి వరకు 100 సంకరజాతి ఆవుదూడలు పుట్టాయి. వాటి పెరుగుదల గురించి శక్తిని గురించి పరిశీలన జరుగుతున్నది.

గ్రుడ్లకోసం కోళ్ళ పరిశ్రమకు సంబంధించిన అఖిలభారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు ఒకటి రాజేంద్రనగరులో అమలుపరచబడింది. పటా 280 గ్రుడ్లు పెట్టగల జాతిని రూపొందించడమే దీని ఆశయము. స్వదేశీ, విదేశీ జాతులకు చెందిన వైట్‌లెగ్ హారన్ కోళ్లు పరీక్షించబడ్డాయి 1975 ఆఖరుకు క్రొత్తరకం సంకరజాతి కోడి రూపొందించబడగలదని భావించబడుతున్నది. కోళ్లకు పరిమిత ఆహారం పెట్టడం, ఆహారం అత్యంత శక్తివంతమైనదిగా ఉండేటట్లు చూడడంగురించి ప్రయోగాలు చేపట్టబడి నిర్వహించబడుతున్నాయి.

మాంసంకోసం గొఱ్ఱెలను గురించి అఖిలభారత సమన్వయీకృత పరిశోధనా ప్రాజెక్టు ఒకటి పలమనేరులో పనిచేస్తున్నది ఆరునెలల వయస్సులో 30 కిలోల పాలు ఇవ్వగల జాతి గొఱ్ఱెలను రూపొందించడమే దీని ఆశయం 1400 స్థానిక ఆడ గొఱ్ఱెలను, 8, విదేశీ పొట్టేళ్ళను సేకరించడం జరిగింది. దాటింపు పని జరుగుతున్నది.

పందులను గురించి అఖిలభారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు ఒకటి తిరుపతిలోని పశువైద్యశాస్త్ర కళాశాలలో పనిచేస్తున్నది. అనువైన పెంపకపు కార్యక్రమాన్ని అవలంభించడంద్వారా అత్యుత్తమ పరిస్థితులలో నిర్వహించబడిన పందులయొక్క వివిధ ఉత్తమ లక్షణాలను సంక్రమింపచేయడం ఎంతమేరకు సాధ్యమో నిర్ధారణ చేయడమే దీని ఆశయము. పెంపకానికి ఉపయోగించిన పందులమూలంగా 128 మగ పంది పిల్లలు, 101 ఆడ పంది పిల్లలు పుట్టాయి 108 మగ పంది పిల్లలను, 81 ఆడపంది పిల్లలను పాలు మానిపించడం జరిగింది.

పాడి పరిశ్రమ ఆర్థిక విషయాలను గురించి అఖిలభారత సమన్వయీకృత ప్రాజెక్టు ఒకటి రాజేంద్రనగరులో పనిచేస్తున్నది. ఇతర పాడి క్షేత్రాలలో పోల్చి చూచినపుడు ప్రత్యేక పద్ధతులలో నిర్వహించిన పాడి క్షేత్రం యొక్క ఆర్థిక అంశాలను పరిశీలించడమే దీనియొక్క ఆశయం. సంకరజాతి ఆవును వేరుగా దాణా లేకుండానే ఇంట్లో పండించిన గ్రాసంతో రోజుకు 7.5 కిలో గ్రాముల పాలిచ్చేటట్లుగా పెంచవచ్చునని ఫలితాలు సూచించాయి.

శుభ్రపరచిన కోళ్లు, పంది ఉత్పత్తులను గురించి అఖిలభారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు ఒకటి అన్నవరంలోని పంది మాంసం ఫ్యాక్టరీలో పని చేస్తున్నది. పంది మాంసం, కోడిమాంసం రవాణాలోను నిల్వఉంచడంలోను, పర్పడే తరుగుదల, కళేబరాల లభ్యత పందులపై అతి ఉష్ణ ప్రభావం, ప్రొసెసింగు స్టోరేజి తరుగుదలలు, మొత్తగా చేసిన మాంసం గురించిన పరిశీలనలు కోడి, పంది మాంసంపై సూక్ష్మక్రిమి పరిశోధనలు, జరపటమే దీని ఆశయము. ఫలితాలు సిద్ధమవుతున్నాయి.

విస్తరణ :

ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయం వారి విస్తరణ విద్యా కార్య క్రమాలు రాష్ట్రమంతటా దళలవారీ ప్రాతిపదికపై అమలు జరుపబడుతున్నాయి. దీనికి తోడు ఉద్యోగ పూర్వ శిక్షణ, ఉద్యోగంలో శిక్షణ, వ్యవసాయదారుల శిక్షణ జాతీయ ప్రదర్శన తదితర విద్యాకార్యక్రమాలు కూడా ప్రారంభించబడ్డాయి. పరిశోధన ఫలితాలను కర్షకులకు అందచేయడం ద్వారా అధిక దిగుబడి సాధించ డానికి వారు ఆ ఫలితాలను అమలులో పెట్టేటట్లు చూడటమే ఇందలి ఉద్దేశం.

ముఖ్యమైన విశేషాలు కొన్ని ఈ దిగువ పేర్కొనబడ్డాయి :

వ్యవసాయ సమాచార వార్త కేంద్రం :

వ్యవసాయ సమాచార, వార్తా కేంద్రం కర్షకులకోసం పెక్కు కార్యక్రమా లను చేపట్టుతున్నది. మేలురకపు వ్యవసాయ విధానాలను గురించి, క్షేత్ర, గృహపరమైన ఇతర విషయాలను గురించి ఆధునిక సమాచారాన్ని అందచేస్తున్నది ఈ కేంద్రానికి ఒక ముద్రణాలయం, రికార్డింగు స్టుడియో, వివిధ దృశ్యశ్రవణ పరికరాలు ఉన్నాయి. కర్షకుల సమస్యలకు, ప్రశ్నలకు సమాధానాలు అంద చేస్తున్నది. ఇందుకుగాను వార్తలేఖలు, పత్రికా ప్రకటనలు, రేడియో ప్రదర్శన, వంటి ఇతర సాధనాలద్వారా సచిత్ర సాహిత్యాన్ని సమకూరుస్తున్నది వ్యవసాయ దార్ల ప్రయోజనార్థం ఈ కేంద్రం రోజూ ఒక క్షేత్రవార్తా కార్యక్రమాన్నిగూడ ప్రచారం చేస్తున్నది దీనిలో వ్యవసాయదారులు బుతువులవారీగా అవలంబించ వలసిన దైనందిన కార్యకలాపాలు ఉంటాయి.

ఈ కేంద్రం పరిశోధనకు సంబంధించిన ఆధునిక విశేషాలతో ఒక జర్నలును కూడా ప్రచురిస్తున్నది. అంతేకాక వ్యవసాయదార్ల ప్రయోజనార్థం ఏటా ఒక వ్యవసాయ పంచాంగంకూడా ప్రచురిస్తున్నది.

ఉద్యోగంలో ఉన్న సిబ్బందికి, కర్షకులకు సంస్థాగత శిక్షణ :

ఉద్యోగంలో ఉన్న విస్తరణ సిబ్బందియొక్క సాంకేతిక సామర్థ్యాన్ని పెంపొందింపచేసేందుకుగాను ఆంధ్ర ప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయం ప్రతి ఏటా స్వల్పకాలిక శిక్షణ కోర్సును నిర్వహిస్తున్నది. వ్యవసాయ పశుసంవర్ధన శాఖలోని విస్తరణాధికారుల కొరకు, గ్రామ సేవక శిక్షణ కేంద్రాలలోని బోధన సిబ్బంది కొరకు ఈ కోర్సు ఉద్దేశించబడింది.

గొఱ్ఱెల పెంపకానికి సంబంధించిన ఆధునిక విధానాలలో పెంపకందార్లకు స్వల్పకాలిక శిక్షణ గరపే కార్యక్రమం రాజేంద్రనగరు వ్యవసాయ కళాశాల లోని విస్తరణ శాఖచే క్రమబద్ధంగా నిర్వహించబడుతున్నది.

ఉద్యోగంలో ఉన్న సిబ్బందికి శాస్త్రీయ సస్యరక్షణ విధానాలలో శిక్షణ యిచ్చే నిమిత్తం భారత ప్రభుత్వంవారి సహకారంతోను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వ్యవ సాయ విశ్వ విద్యాలయ సహకారంతోను ఆవోర, వ్యవసాయ సంస్థ పథక మొకటి ఇటీవలే ప్రారంభించబడింది.

జాతీయ ప్రదర్శన కార్యక్రమం :

రాష్ట్రంలో జాతీయ ప్రదర్శనల నిర్వహణలో ఆంధ్రప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలికి సహకారం అంద చేస్తున్నది ఈ ప్రదర్శనలను కర్షకుల శిక్షణ కార్యక్రమంతో ముడిపెట్టడం జరిగింది. వ్యవసాయదారులు నూతన క్షేత్ర విధానాలను చూసి నేర్చుకోవడానికి వీలుగా అవి ప్రయోగశాలలుగా ఉపకరిస్తున్నాయి. పలు పంటలు వేసే విధానం ఈ ప్రదర్శనలలో ప్రధానాంశంగా ఉంటుంది అంతేకాక అధికదిగుబడి రకాల వాడకం, సమతుల్యమైన ఎరువుల వినియోగం, సమర్థవంతమైన సస్యరక్షణ చర్యలు, సక్రమమైన భూ, జల నిర్వహణ విధానాల అమలు, మేలురకపు సాగు విధానాలు, చవిటి నేలలను సేద్యార్హం చేయడంవంటి ఇతర ఉత్పత్తి విధానాలు కూడ ఈ ప్రదర్శనలో చేరి ఉంటాయి

జాతీయ ప్రదర్శన కార్యక్రమం నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో రాష్ట్రంలోని ఏడు జిల్లాలలో అమలుపరచబడింది. పంటల మార్పిడి విధానంవల్ల పట్టా హెక్టారు ఒక్కంటికి 15-20 మె. టన్నుల చొప్పున ధాన్యం పండించవచ్చునని ఈ ప్రదర్శనలు నిరూపించాయి. కర్షకులపై వాటి ప్రభావం ఎంతైనా ఉన్నది. మేలురకం విత్తనాలకు, ఎరువులకు, క్రిమి సంహారిణులకు గిరాకీ పెరిగింది క్షేత్ర విధానాలలో సత్వర పరిణామం సాధించాలంటే అన్ని జిల్లాలకు ఈ జాతీయ ప్రదర్శన కార్యక్రమాన్ని విస్తరింపచేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నది కానీ అయిదవ ప్రణాళికాకాలంలో ఈ కార్యక్రమం రాష్ట్రంలోని మూడు జిల్లాలలో అంటే హైదరాబాదు, చిత్తూరు, గుంటూరు జిల్లాలలో మాత్రమే కొనసాగుతుందని భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలి తెలియపరచింది.

జిల్లా విస్తరణ విద్యా కార్యక్రమాలు :

శాస్త్రవేత్తలు కనిపెట్టే నూతన విశేషాలు ప్రయోగశాలలకు, పరిశోధన కేంద్రాలకు మాత్రమే పరిమితమై ఉండేటట్లయితే వాటివల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. వ్యవసాయరంగానికి తోడ్పడదలచిన ఏ విశ్వవిద్యాలయమైనాసరే తన పరిశోధనా ఫలితాలు కర్షకలోకానికి చేరేటట్లు చూడవలసి ఉంటుంది. ఈ లక్ష్యసాధనకోసం రాష్ట్రంలో ఒక దశలవారీ కార్యక్రమం ప్రకారం జిల్లా విస్తరణ, విద్యా సేవల ఏర్పాటుకు 1968 ఆంధ్రప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయ చట్టంలో అవకాశం కల్పించబడింది. మొదటిసారిగా ఈ సేవలు 1967 లో హైదరాబాదు జిల్లాలో ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి. ఇపుడవి హైదరాబాదుజిల్లా మొత్తానికి, చిత్తూరు జిల్లాలో నాలుగు బ్లాకులకూ, గుంటూరు జిల్లాలో ఒక బ్లాకుకూ విస్తరించి ఉన్నాయి 1974-75 లో ఈ సేవలను చిత్తూరు, గుంటూరు జిల్లాలకు పూర్తిగా విస్తరింప చేయడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ముఖ్యమైన పరిశోధనా కేంద్రాలలో విస్తరణ కార్యక్రమాలు :

ఆంధ్రప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం 1970 లో నంద్యాల, వరంగల్లు, అనకాపల్లిలలోని ప్రధాన పరిశోధన కేంద్రాలవద్ద విస్తరణ సేవలను ప్రారంభించి చేసింది. ఈ ప్రదేశాలలోని ప్రతి ఒక్క కేంద్రంలోను ఒక విస్తరణ నిపుణుడు

నియమించబడ్డారు. ఆయన పరిశోధన నిపుణులకు, స్థానిక రైతులకు మధ్య వారధిగా వ్యవహరిస్తారు. దీనివల్ల ఈ కేంద్రాలలో జరుగుతున్న పరిశోధన కృషితో పరిసరాలలోని రైతులు సన్నిహిత ప్రత్యక్ష సంబంధం కల్గి ఉంటారు. పరిశోధన ఫలితాలను కర్షకులకు చేరవేయడం, కర్షకుల సమస్యలను పరిష్కార నిమిత్తం పరిశోధన కేంద్రాలకు అందచేయడం తద్వారా పరిశోధన కృషి క్షేత్ర సమస్యా పరిష్కారానికి తోడ్పడేటట్లు చూడడం ఈ కార్యక్రమంయొక్క ఆశయం. పరిశోధన కేంద్రాలలో రూపొందిన క్రొత్త రకాలను క్షేత్ర విధానాలను పరీక్షించి రైతుల పొలాలపై ప్రదర్శించి చూపడంద్వారా ఈ నిపుణులు అత్యంత ఉపయోగకరమైన సేవలు అందచేస్తున్నారు. కర్షకులపై దాని ప్రభావం ఎంతగనో ఉన్నది. ఫలితంగా అనేకమంది రైతులు ఈ పరిశోధన కేంద్రాలను సందర్శించి తమ వ్యవసాయ సమస్యలపై సలహా, సహాయాలు స్వీకరిస్తున్నారు.

అంతేకాక ఆంధ్రప్రదేశ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం మరింత ఉత్తమమైన క్షేత్రాన్ని, గృహాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవటంలో కర్షకులకు తోడ్పడేందుకు కృషి చేస్తున్నది. ఇందుకుగాను వ్యవసాయదారులకు ఆమోదయోగ్యము లాభదాయకమూ అయిన ఉత్తమ వ్యవసాయ విధానాలను, తదితర శాస్త్రీయ పద్ధతులను రూపొందిస్తున్నది.

భవన నిర్మాణ కార్యక్రమం :

భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలివారి 100% ఆర్థిక సహాయంతో చేపట్టిన భవన నిర్మాణ కార్యక్రమం రెండవదశ క్రింద రూ. 2 కోట్ల గరిష్ట పరిమితికి లోబడి ఈ క్రింది పనులు మంజూరు చేయబడి చేపట్టబడ్డాయి :

			రూ. లక్షలలో
1.	శాఖాలు, ప్రయోగశాల భవనాలు	...	41.84
2.	బోధనాత్మక క్షేత్ర వ్యవస్థ	...	12.00
3.	గ్రంథాలయ భవనాలు	...	17.00
4.	పశుగణ క్షేత్రాలు	...	8 00
5.	విద్యార్థుల హాస్టల్లు	...	40.18
6.	సిబ్బంది గృహాలు	...	16.00
7.	ఉపాధ్యాయుల హాస్టలు	...	1.00
	మొత్తం	...	136.02

అంతేకాక, రాజేంద్రనగర్‌లోని కోళ్ళ పరిశ్రమకు సంబంధించిన అఖిల భారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు భవనాలకు రూ. 14 75 లక్షలు ఖర్చు కాగల పథకమూ, లాములోని అఖిలభారత పరిశోధన ప్రాజెక్ట నిమిత్తం రూ 12 లక్షలు ఖర్చు అయ్యే పథకం, ఒక లక్ష రూపాయల ఖర్చుతో వలమనేరు, తిరుపతిలోని ఇతర పరిశోధన పథకాలుకూడా చేపట్టబడ్డాయి. రూ. 11.50 లక్షల

ఖర్చుతో హిమాయత్‌సాగరు ముందలి అఘాతంనుండి పాడిజేఁ్రతానికి ఆర్.సి.సి. కండ్యూట్ పైపు వేసే పనికూడ చేపట్టబడింది.

పై కార్యక్రమంలో చిన్నతరహా పనులు దాదాపు అన్నీ పూర్తి అయ్యాయి. రాజేంద్రనగరు, తిరుపతి ఈ రెండు కోట్ల హాస్టళ్ళు గ్రంథాలయం వంటి పెద్దతరహా పనులు చురుకుగా సాగుతున్నాయి. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో వ్యవసాయ పరిశోధనా వ్యవహారాల భారతీయ మండలి విధించిన నిషేధం దృష్ట్యా రెండు కోట్ల రూపాయలలో మిగిలిన మొత్తానికి ఇంతవరకు పనులు చేపట్టలేదు.

ప్రణాళికేతరం క్రింద రాజేంద్రనగరులలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి రూ. 15 లక్షుల ఖర్చుతో పరిపాలక భవనాల నిర్మాణం ఈ సంవత్సరం చేపట్టబడనున్నది.

NOTE ON BUDGET DEMAND FOR GRANTS 1974-75.

DEMAND XXXVIII—FISHERIES.

Mr. Speaker, Sir,

An amount of Rs. 1,36,89,000 is proposed for expenditure on the various activities of the Fisheries Department during the year 1974-75 Rs. 86 89 lakhs on non-plan and Rs 50 00 lakhs on plan . The total outlay on the States' Fifth Plan on Fisheries development has been fixed at Rs. 395.00 lakhs. Since this is the first year of the Plan, only an amount of Rs. 44.00 lakhs has been provided as the tempo of investment will increase in the Second and subsequent years of the fifth Plan.

The Plan expenditure amounting to Rs 50.00 lakhs includes a sum of Rs. 6 00 lakhs for the implementation of two Centrally sponsored schemes, namely, landing and berthing facilities and scheme for survey of inland fisheries resources in Karimnagar District. It also includes an amount of Rs. 8.00 lakhs on capital outlay and an amount of Rs. 1.50 lakhs towards loans for Fisheries.

The non-plan expenditure of Rs. 86.89 lakhs includes the expenditure of Rs. 16,07,700 which is the share of the Government of Karnataka for the development of fisheries at Tungabhadra Dam which is a Joint venture of the Governments of A. P. and Karnataka . The details of expenditure and the revenue receipts of are furnished hereunder :

Head of Account (1)	*Demand No.* (2)	*Amount* (3)
I. Non-Plan		Rs.
312. Fisheries ..	.. XXXVIII	86,89,000
II. Plan :		
312. Fisheries ..	.. XXXVIII	38,00,000
512 Capital outlay ..	. XXXVIII	10,50,000
712. Loans for Fisheries	.. XXXVIII	1,50,000
Total Plan ..	..	50,00,000
Grand Total Non-Plan & Plan ..		1,36,89,000
III. Revenue Receipts :		
112. Fisheries ..	..	51,86,000

Non-Plan expenditure ·

The non-plan expenditure of Rs. 86 89 lakhs broadly relates to the expenditure on the maintenance of the research units, the training units, the Boat Building Yard etc Mostly, this expenditure will be incurred on the cost of staff employed in the various activities of the Fisheries Department The details of Non-plan expenditure are furnished hereunder .

Direction and Administration :

		Rs.
1.	Headquarters Office and District Offices .	17,23,000
2.	Research	1,63,600
3	Education and Training	3,10,500
4.	Development of Inland Fisheries	32,31,100
5.	Fishing Harbour and Handing facilities ..	61,800
6.	Processing preservation and Marketing	5,32,300
7.	Mechanisation Programme	3,58,700
8.	Welfare Schemes and Tungabhadra Fisheries Project	23,08,000
	Total Non-Plan	86,89,000

Plan expenditure :

The bulk of the outlay on the State Plan for the year 1974-75 namely Rs. 25,02,400will be utilised on the scheme relating to the mechanisation and improvement of fishing crafts. Of this, an amount of Rs. 15,95,500 is proposed to be utilised for the construction of 16 new boats and for completing the work on 17 boats taken up during the previous year An amount of Rs. 2.34 lakhs has been provided for the scheme relating to the survey of Narsapur harbour. Under this scheme, it is proposed to open a survey unit at Narsapur similar to that of Nizampatnam with a view to ascertaining the economic feasibility for the establishment of a fishing harbour at Narasapur. A sum of Rs. 5.50 lakhs has also been provided towards the subsidy on boats to be introduced by the Andhra Fishermen Central Co-operative Society under the A. P. Scheme. The balance amount of Rs. 1,22,900 is earmarked for meeting the cost of salaries and wages to workers.

During the current year towards the development of inland fisheries we propose to establish one new fish seed farm under a reservior at a cost of Rs. 3 lakhs with a view to producting stock size fish seed to facilitate stocking of reservoirs. An amount of Rs. 2.75 lakhs has also been provided for the fish seed programme including maintenance charges. The annual plan in the current year also carries a provision of Rs. 2.75 lakhs to provide assistance to the marine fishermen fishing with non-mechanised contrivances and inland fishermen, Rs. 1.50 lakhs towards the share capital contribution to Andhra Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Rs. 0 03 lakh towards the managerial assistance to the AndhraFishermen Central Co-operative Society-Ltd., Rs. 0.35 lakh towards the subsidy to the Andhra Fishermen Central Co-operative Society Ltd., and a token provision of Rs. 0 15 lakh for schemes to be assisted by the National Co-operative Development Corporation. On Research Schemes, we propose to utilise during the current year, an amount of Rs. 2,85,500 Rs. 0.490 lakh for completing the survey and preparing a project report for the develop ment of fisheries in Pulicatel ake, Rs. 0 60 lakh for the scheme relating to the evolution of methods suitable for culture of Fresh water parwns at the fish farm in Kovvali, West Godavari District and Rs. 1.68 lakhs towards the State share of expenditure of two All India Co-ordinated Research Project dealing with "Air Breathing fishes" and "Brackish Water Fish farming". In addition to the schemes mentioned above, it is proposed to incur an expenditure of Rs. 75,600 on the survey relating to the feasiblility for constructing a fishing harbour at Nizampatnam and training 5 Departmental Inspectors of fisheries in Regional Training Centre at Hyderabad and training of 10 candidates in fishing second hands and engine driver's course at the Central Institute of Fisheries Operatives Madras/Cochin. The plan budget also provides an amount of Rs. 1.50 lakhs towards the grant of subsidy at 25% to the Panchayats and private individuals who are engaged in the deepening and improvements to the existing tanks and construction of new tanks. This is to serve as an incentive to encourage the Panchayats and private individuals to develop tanks exclusively meant for fish culture.

Hon'ble Members are aware that the Government have constituted the Andhra Pradesh Fisheries Corporation with an authorised share capital of Rs. 3.00 crores made of of Rs. 3.00 lakh shares of value of Rs. 100 each. The main objectives of the Corporation are :

(*i*) To take over all, or any, of the ice plants, Cold Storages, freezing plants and fish transport vehicles of the Fisheries Department and construct wherever necessary new ice plants, cold storages, freezing plants and other processing plants,

and undertake the sale of ice, leasing of refrigerated space and freezing and processing facilities required by the industry ;

(*ii*) To take over the Boat Building Yard of the Department of Fisheries and if necessary, establish service stations and take steps to increase productivity ofthe Boat Building Yard and thereby the boar manufacturing capacity of the Yard and establish more boat building yards, procure and supply marine engines whenever required by the industry:

(*ii*) To carry out survey of fisheries potential and to engage in commercial fishing in territorial waters and beyond either independently, or with colloboration with other agencies, in India and abroad ;

(*iv*) To engage in processing of fish and trade in fresh and processed fish and fishery products within the country and export to foreign countries ,

(*v*) To promote the establishment, or to establish and engage in manufacture and sale of auxiliary material required for the fishing industry, such as cans, cartons, fishing gear etc.,

(*vi*) To take up procurement and processing of prawns and establishment of processing plants protect fishermen from the unscrupulous middle men for the supply of ice or for the processing of sale of their catches ;

(*vii*) To provide nutritive protein food to the general public and to improve the living conditions of fishermen, by increasing the employment potential and ancillary operations ,

(*viii*) To develop fisheries in reservoirs in the State; and

(*ix*) To raise, market and trade in fish seed material. The Corporation to begin with will concentrate on Marine Fisheries.

The Corporation has been registered on 7-5-1974 under the Companies Act. It has been decided to transfer to the Corporation the Boat Building Yard and the Canning Plant at Kakinada, the Ice Plants and Ice-*cum*-cold storages etc., at Visakhapatnam, Nellore and Padala.

An amount of Rs 2.50 lakhs has also been provided in the budget towards the investment in the Andhra Pradesh Fisheries Corporation during the current year.

Centrally Sponsored Schemes :

One of the pre-requisites for the development of fisheries is the provision of infrastructure through establishment of 'landing' and berthing facilities. It is proposed to have harbour facilities at places like Vadacheepurupalli, Tallarevu, Sorlagondi and Danaipeta. We also need

some improvements to the existing fishing harbour at Kakinada. A token provision of Rs. 5 00 lakhs has been provided in the Plan Budget for these schemes.

So far no method has been evolved for estimating the production of fish in inland waters. The National Sample Survey organisation of the Government of India have selected three States, viz, West Bengal, Tamil Nadu and Andhra Pradesh to implement a pilot scheme in these States. Karimnagar District has been selected in Andhra Pradesh. The scheme is in operation from the close of 1972. The work on first phase has been completed and data collected, are being compiled by the N S.S Organisation The work on the second phase has just commenced and is likely to be completed in 1974-75 for which an amount of Rs. 1.00 lakh has been provided under the Centrally Sponsored Schemes.

I am glad to inform the House that the Andhra Fishermen Central Co-operative Society, Kakinada has implemented a scheme for the development of marine fisheries in East Godavari District by obtaining refinance from the Agricultural Refinance Corporation on the 12th June, 1974. This scheme envisages operation of 45 mechanised boats of 10 metre each at the rate of 15 boats every year The total outlay on the scheme is estimated at Rs. 48 50 lakhs of which Rs. 32 750 lakhs would be obtained as refinance from the Agricultural Refinance Corporation.

Recently, the F.A. O/Swedish International Development Agency Team visited our State among other States to work out "Project Ideas" for fishery development in Bay of Benagl. There is reason to hope that Pelagic fisheries survey which is very necessary for diversification of fishing effort will be one of the project ideas and that the team have been duly impressed with their visit to our State.

There is evidence of continuing interest in the private sector in exploitation of our marine fishery resources It is expected that such interest will take concrete shape in the near future

As will be well-known, our coastline, actually the entire eastern coast line is exposed to a severe natural handicap in the form of heavy and adverse littoral drift and formation of extensive sand bars and that the formation of land maintenance of fishing harbours will as a result be a really costly proposition To overcome this and to help in increasing the pace of mechanisation, the idea of boat transfer jettis *i e.*, construction from the beach into the sea upto anything like two hundred yards is being developed to provide for beaching of mechanised craft in times of rough weather and an attempt is being made to get such jettis at one or two places (finally to be decided upon) as a Centrally financed scheme.

Hon'ble Members are aware that while our fishery resources and potential for development are great, exploitation of these resources so far has not been very satisfactory. On the one side we have not been able to exploit out fisheries wealth to the optimum and on the other the fishermen's living conditions remain anything but satisfactory. In the past we have not been able to do anything substantial and significant towards ameliorating the living conditions of the fishermen. Their professional risks are great and the occupational hazards are too many . There is no other profession in the State which carries with it such a high risk with such low returns.

Their living conditions are some time much worse than the living conditions of scheduled castes whose welfare, the Government have taken on itself as a primary responsibility. A larger outlay in the coming years for the development of this sector is necessary to achieve the desired results. Unfortunately plan funds constraint keeps limiting our action An attempt is however being made to offset this constraint by procuring institutional finance for fishery development. Response from financing institiutions is constantly being watched and is not discouraging. An attempt is being made by the Directorate to secure bank finance on a large scale at concessional rate of interest to fishermen. On a tentative basis some banks capable of more advanced thinking have made a beginning. I am therefore instructing my Department that with such sources institutional financial assistance for fishery development and considering the establishment of the fisheries corporation, the limitations of plan budgeting should be sought to be neutralised. I am advising the Directorate to get the banks interested in Inland fishery Developmental finance too, though in this direction effort will have to continue to be promotional for quite some time to come. That even here there is a possibility of making agriculture as profitable perhaps as agriculture has been indicated by the I.C.A.R., Co-ordination Project for composite fish culture which have in some States like West Bengal secured as impressive results as six tonnes of fish production per hectare of water spread.

I am sure the Hon'ble Members will support the demand keeping in view the need for the development of fisheries,not only in the economic improvement of the weaker sections of the community depending on fishing, but also the great potentialities for increasing the national wealth. It is high time that fisheries development do claims our attention as agricultural developments in the first, and I am sure that the green revolution which we have accomplished successfully should encourage us to make the "*Blue Revolution*" *also a success.*

THANKING YOU.

మత్స్య పరిశ్రమ గ్రాంట్లకు సంబంధించిన డిమాండుపై వివరణ 1974–75

డిమాండు XXXVII —మత్స్య పరిశ్రమ

సభాపతి మహోదయా :

1974–75లో మత్స్య పరిశ్రమశాఖకు సంబంధించిన వివిధ కార్యకలాపాల మీద రూ. 1,86,89,000 ఖర్చు చేయడానికి సంకల్పించబడింది. దీనిలో ప్రణాళికేతర కార్యక్రమాలమీద రూ. 86.89 లక్షలు ప్రణాళికా కార్యక్రమాలమీద రూ. 50.00 లక్షలు. మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధికి సంబంధించి రాష్ట్ర పంచవర్ష ప్రణాళికా మొత్తం రూ. 855.00 లక్షలు నిర్ణయించబడింది. ఇది ప్రణాళికలో మొదటి సంవత్సరం అవడంమూలంగా రూ. 44.00 లక్షలు సమకూర్చబడింది. ప్రణాళికా రెండవ సంవత్సరంలోను తదుపరిసంవత్సరాల్లోను పెట్టుబడి క్రమంగా పెరుగుతుంది.

ప్రణాళికా వ్యయం రూ 50.00 లక్షలలో కేంద్రం తలపెట్టిన రెండు పథకాలకు ఉద్దేశించిన రూ. 6 00 లక్షల మొత్తం చేరివున్నది ఆ రెండు పథకాలు—చేపలు దించడానికి, ఉంచడానికి సౌకర్యాలు సమకూర్చే పథకం· కరీంనగర్ జిల్లాలో జలాశయాలలో మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధికై వనరుల సర్వేకు సంబంధించిన పథకం. దీనిలో పెట్టుబడి వినియోగంపై రూ, 8.00 లక్షలు, మత్స్యపరిశ్రమకు ఋణాలక్రింద రూ. 1.50 లక్షలు చేరివున్నాయి. మొత్తం ప్రణాళికేతర ఖర్చు రూ. 86.89 లక్షలు, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక రాష్ట్రాలు ఉమ్మడిగా నిర్వహిస్తున్న తుంగభద్ర రిజర్వాయరులోని మత్స్య పరిశ్రమ పథకం మీద కర్నాటక ప్రభుత్వం వాటా రూ. 16,07,700లు దీనిలో చేరి వుంటుంది. ఖర్చు, రెవిన్యూ రాబడుల వివరాలు ఈ క్రింద తెలుపబడ్డాయి :

పద్దు శీర్షిక	డిమాండు నెంబరు	మొత్తం (రూ.లు)
I. ప్రణాళికేతరం :		
812. మత్స్య పరిశ్రమ ...	XXXVIII	86,89,000
II. ప్రణాళిక :		
312. మత్స్య పరిశ్రమ	డిటో	38,00,000
512. పెట్టుబడి వినియోగం ...	డిటో	10,50,000
712. మత్స్య పరిశ్రమకు ఋణాలు ...	డిటో	1,50,000
మొత్తం ప్రణాళిక		50,00,000
ప్రణాళికేతరం, ప్రణాళిక వెరసి మొత్తం		1,36,89,000
III. రెవిన్యూ రాబడులు :		
112. మత్స్య పరిశ్రమ ...		51,86,000

ప్రణాళికేతర ఖర్చు :

ప్రణాళికేతర ఖర్చు రూ. 86.89 లక్షలు. ఇది పరిశోధన యూనిట్లు, శిక్షణ యూనిట్లు, పడవల నిర్మాణకేంద్రం మొదలైనవాటి నిర్వహణపైన అయ్యే ఖర్చుకు సంబంధించినట్టిది. మత్స్య పరిశ్రమశాఖలో వివిధ కార్యకలాపాల నిమిత్తం వినియోగింపబడిన సిబ్బందికయ్యే వ్యయానికి ఈ మొత్తం వినియోగించ బడుతుంది. ప్రణాళికేతర ఖర్చు వివరాలు ఈ క్రింద తెలుపబడ్డాయి :

విదేశ నిర్వహణలు :

		రూ.
1.	ప్రధాన కార్యాలయం, జిల్లా కార్యాలయాలు ...	17,28,000
2.	పరిశోధన	1,68,600
3.	విద్య, శిక్షణ	3,10,500
4.	దేశాంతర్గత జలాలలో మత్స్య పరిశ్రమ అభివృద్ధి ...	32,81,100
5.	చేపలు పట్టే రేవులు, చేపలు దింపే సౌకర్యాలు ...	61,800
6.	ప్రాసెసింగు, నిలవచేయడం, మార్కెటింగు	5,82,300
7.	యాంత్రీకరణ కార్యక్రమాలు	3,58,700
8.	సంక్షేమ పథకాలు, తుంగభద్ర మత్స్య పరిశ్రమ ప్రాజెక్టు	23,08,000
	ప్రణాళికేతర మొత్తం ...	86,89,000

ప్రణాళిక ఖర్చు :

1974-75లో రాష్ట్ర ప్రణాళిక వినియోగం మొత్తం రూ. 25,02,400లు. ఇందులో ఎక్కువ భాగం చేపలుపట్టే నావల యాంత్రీకరణకు, వాటిని మెరుగు పరచడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. ఇందులో రూ. 15,95,500లు 16 క్రొత్త పడవల నిర్మాణానికి, గత సంవత్సరం చేపట్టిన 17 పడవల నిర్మాణం పూర్తి చేయడానికి వుపయోగించాలని సంకల్పించబడింది. నరసాపూరు చేపలరేవు సర్వేకు సంబంధించిన పథకానికి రూ. 2.34 లక్షలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఈ పథకంక్రింద, నరసపూరువద్ద చేపలరేవు నిర్మాణం ఆర్థికంగా సాధ్యమయ్యే విషయాన్ని నిర్ధారించే నిమిత్తం నిజాంపట్నంవద్ద ఏర్పాటుచేసిన సర్వే యూనిటు మోస్తరుగానే సర్వే యూనిటు ఒకదాన్ని నరసాపురంలో ప్రారంభించాలని ఉద్దేశించబడింది. ఎ. ఆర్. సి. పథకం క్రింద ఆంధ్ర బెస్తల కేంద్ర సహకార

సంఘం ప్రవేశపెట్టే పడవలపైన సబ్సిడీ క్రింద రూ 5 50 లక్షల మొత్తం సమకూర్చబడింది. మిగిలిన రూ. 1,22,900 లు పని వారు జీతభత్యాలకై కేటాయించబడింది.

ప్రస్తుత సంవత్సరంలో దేశాంతర్గత జలాలలో మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధికై రిజర్వాయర్లలో నిల్వచేసేందుకు వీలుగా నిలువచేయదగు చేపపిల్లలను ఉత్పత్తిచేసే ఉద్దేశంతో రూ. 3 లక్షల వ్యయంతో ఒక రిజర్వాయరు క్రింద కొత్తగా చేపపిల్లల క్షేత్రాన్ని స్థాపించాలని ప్రతిపాదించాము. నిర్వహణ ఖర్చులతోసహా చేపపిల్లల కార్యక్రమానికి రూ. 2.75 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ప్రస్తుత సంవత్సరం వార్షిక ప్రణాళికలో యంత్రాలు అమర్చినటువంటి సాధనాలతో సముద్ర జలాల్లో చేపలుపట్టే బెస్తలకు, దేశాంతర్గత జలాల్లో చేపలుపట్టే బెస్తలకు సహాయం చేయడంకోసం రు. 2.75 లక్షలు. ఆంధ్ర బెస్తల కేంద్ర సహకారసంఘం వారికి వాటా మూలధనం విశాఖంక్రింద రూ. 1.50 లక్షలు, నిర్వహణ సహాయం క్రింద రూ. 0.03 లక్షలు, సబ్సిడీ క్రింద రూ. 0.03 లక్షలు, జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ సహాయం చేసే పథకాలకు రూ. 0.15 లక్షలు సమకూర్చబడినాయి.

పరిశోధన పథకాల పైన, ప్రస్తుత సంవత్సరంలో రూ. 2,85,500 ల మొత్తాన్ని వినియోగించాలని సంకల్పించాము. ఈ మొత్తంక్రింద తెలిపిన పనుల కోసం కేటాయించబడింది. పులికట్ సరస్సులో మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధికై సర్వే పూర్తి చేయడానికి, ప్రాజెక్టు నివేదికను తయారుచేయడానికి రూ. 0.490 లక్షలు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కొవ్వలి లోని చేపల కేంద్రంలో మంచినీటి రొయ్యల పెంపకానికి తగిన పద్ధతులను రూపొందించడానికి సంబంధించిన పథకానికి రూ. 0.60 లక్షలు, గాలి పీల్చుకొనే రకం చేపల గురించిన, ఉప్పునీటిలో చేపల పెంపకం గురించిన రెండు అఖిల భారత సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టుల ఖర్చులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాటాకుగాను రూ. 1.68 లక్షలు. పైన పేర్కొన్న పథకాలకు తోడు, ఈ క్రింది కార్యక్రమాలకు రూ. 75,600 లు ఖర్చు చేయాలని ప్రతిపాదించడం జరిగింది. అవేవంటే నిజాంపట్నంలో చేపలుపట్టేరేవును నిర్మించడానికి గల అవకాశాలను గురించి సర్వే చేయడం, హైదరాబాదులోని ప్రాంతీయ శిక్షణ కేంద్రంలో 5 గురు మత్స్యపరిశ్రమశాఖ ఇన్స్పెక్టర్లకు శిక్షణ ఇవ్వడం; మద్రాసు/కొచ్చిన్‌లోని మత్స్య పరిశ్రమ ఆపరేటివుల కేంద్ర సంస్థలో పదిమంది ఫిషింగు సెకండు హాండ్లకు ఇంజను డ్రైవర్ల కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వడం, ప్రణాళిక బడ్జెటులో, ప్రస్తుతం వున్న చెరువులను లోతు చేయడం, మెరుగు పరచడం, క్రొత్త చెరువులను నిర్మించడం వంటి పనుల నిర్వహిస్తున్న పంచాయితీలకు, ప్రైవేటు వ్యక్తులకు 25 శాతం చొప్పున సబ్సిడీ ఇవ్వడంకోసం రూ. 1.50 లక్షలు గూడ సమకూర్చబడింది చేపలు పెంచడానికి మాత్రమే ఉద్దేశించిన చెరువులను అభివృద్ధి పరచడానికై పంచాయితీలను, ప్రైవేటు వ్యక్తులను ప్రోత్సహించేందుకు గాను ఇందుమూలంగా వీలు చేకూరగలదు.

ప్రభుత్వం ఆంధ్ర ప్రదేశ మత్స్య పరిశ్రమల సంస్థను ఏర్పాటుచేసిన విషయం గౌరవనీయ సభ్యులకు విదితమే. దీని అధికృత వాటా మూలధనం రూ. 3.00 కోట్లు

ఒక్కొక్క వాటా క్రింద రూ. 100 లు చొప్పున వసూలు చేసిన వాటా ధనం రూ. 8.00 లక్షలు. ఈ సంస్థ ప్రధాన లక్ష్యాలు ఈ క్రింద తెలియజేయ బడ్డాయి :

(i) ఐసు ప్లాంటు, శీతల గిడ్డంగి. ఫ్రీజింగు ప్లాంట్లు, మత్స్య పరిశ్రమ శాఖ రవాణా వాహనాలు అన్నింటినీ లేక కొన్నింటిని స్వాధీనం పరచుకోవడం, అవసరమైన చోట్ల క్రొత్త ఐసుప్లాంట్లు, ఫ్రీజింగు ప్లాంట్లు, యితర ప్రాసెసింగు ప్లాంట్లను నిర్మించడం, ఐసు విక్రయం పని చేపట్టడం, పరిశ్రమకు అవసరమైన రిఫ్రిజిరేటరు, ఫ్రీజింగు, ప్రాసెసింగు యంత్రాలను అద్దెకు ఇవ్వడం ;

(ii) మత్స్య పరిశ్రమ శాఖ పడవ నిర్మాణ కేంద్రాన్ని స్వాధీనం చేసుకోవడం, అవసరమైతే సర్వీసు కేంద్రాలను ఏర్పాటుచేయడం, పడవల నిర్మాణ కేంద్రం ఉత్పాదక శక్తిని పెంపొందించి తద్వారా పడవ నిర్మాణ శక్తిని పెంచడం కోసం అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడం, మరి కొన్ని పడవ నిర్మాణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం, పరిశ్రమకు అవసరమైనప్పుడు మెరైను ఇంజన్లను సేకరించి సరఫరా చేయడం ;

(iii) మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధికి గల అవకాశాలను సర్వే చేయడం, స్వయంగా గాని భారతదేశం లోను, విదేశాల్లోనుగల ఇతర సంస్థల సహకారంతో గాని ప్రాదేశిక జలాల్లోను ఆ జలాల అవతలను వాణిజ్య సరళిలో చేపలు పట్టే పనులను నిర్వహించడం ;

(iv) చేపల ప్రాసెసింగు పనిని చేపట్టడం, దేశంలో తాజా చేపలు ప్రాసెసింగు అయిన చేపలు, చేపల ఉత్పత్తుల వ్యాపారాన్ని చేపట్టి వాటిని విదేశాలకు ఎగుమతి చేయడం ;

(v) చేపల పరిశ్రమకు అవసరమైన క్యానులు, కార్టనులు, ఫిషింగు గేర్లు వంటి సహాయ పరికరాల తయారీ పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేసే వారిని ప్రోత్సహించడం లేదా ఆ పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేయడం, తయారైన పరికరాలను విక్రయించడం ;

(vi) ఐసును సరఫరా చేయడం లోనూ, పట్టిన చేపలను ప్రాసెస్ చేయడం లోనూ మధ్యవర్తుల నుండి బెస్తలను కాపాడడం కోసం—రొయ్యల సేకరణ, ప్రాసెసింగు ప్లాంట్ల స్థాపన ;

(vii) ప్రజలకు మాంసకృత్తులతో కూడిన పుష్టికర ఆహారాన్ని సమకూర్చడం, ఉపాధి సౌకర్యాలను, అనుబంధ పనులను ఎక్కువ చేయడం ద్వారా బెస్తల జీవన పరిస్థితులను మెరుగుపర్చటం ;

(viii) రాష్ట్రంలోని రిజర్వాయర్లలో చేపల పెంపకాన్ని ఎక్కువ చేయటం ;

(ix) చేప పిల్లల ఉత్పత్తి మార్కెటు మరియు వ్యాపారం చేయటం :

ఈ సంస్థ తొలుత సముద్ర జలాల పరిశ్రమ మీద కేంద్రీకరిస్తుంది. 7-5-1974 తేదీన ఈ సంస్థ కంపెనీల చట్టంక్రింద రిజిస్టరు అయింది.

కాకినాడలోని పడవ నిర్మాణ కేంద్రం, క్యానింగ్ ప్లాంటు, విశాఖపట్టణం, నెల్లూరు, పడాలలోని ఐసు ప్లాంటు, ఐసు—శీతల గిడ్డంగులు మొదలైనవాటిని ఈ సంస్థకు బదిలీ చేయడానికి నిర్ణయించబడింది.

ఈ సంస్థ పెట్టుబడి క్రింద ఈ ఏడాది బడ్జెటులో రూ. 2, 50 లక్షలు కేటాయించబడింది.

కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలు :

చేపల పరిశ్రమ అభివృద్ధికి ముందుగా—చేపలను గట్టుకు దింపడానికి, ఉంచడానికి తగు సదుపాయాలను సమకూర్చవలసిన అవసరం ఉన్నది. వాడచీపురుపల్లి, తాళ్లరేవు, సొర్లగొండి: దానయ్యపేటలలో రేవు సౌకర్యాలు కల్పించడానికి సంకల్పించబడింది. కాకినాడలో ఇప్పుడున్న చేపల రేవుకు కొన్ని అభివృద్ధిచేయవలసివున్నవి ఈ పథకాలకోసం ప్రణాళికా బడ్జెటులో లాంఛనంగా ఐదు లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడింది.

దేశాంతర్గత జలాలలో చేపల ఉత్పత్తిని అంచనా వేయడానికి ఇంతవరకు ఒక విధానమంటూ రూపొందలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చెందిన జాతీయ నమూనాల సర్వే సంస్థ, ఒక పైలట్ పథకాన్ని అమలువరిచేందుకు పశ్చిమ బెంగాలు, తమిళనాడు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్—ఈ మూడు రాష్ట్రాలను ఎంపిక చేసింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ఇందుకోసం ఎంపిక చేసిన కరీంనగరు జిల్లాలో 1972 చివరినుంచి ఈ పథకం అమలు చేయబడింది. మొదటి దశకు సంబంధించిన పని పూర్తి అయింది. దానికి సంబంధించి సేకరించిన వివరాలను జాతీయ నమూనాల సర్వే సంస్థ సంకలనం చేస్తుంది. ఇపుడే ప్రారంభించిన రెండవ దశ పని 1974-75 లో పూర్తికావచ్చు. కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలక్రింద దీనికోసం ఒక లక్ష కేటాయించబడింది.

కాకినాడలోని ఆంధ్ర బెస్తల కేంద్ర సహకార సంఘం 1974 జూను 12 వ తేదీన వ్యవసాయ రీఫైనాన్స్ కార్పొరేషను నుండి సేకరించిన పైకంతో తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో సముద్ర జలాలందు మత్స్య పరిశ్రామాభివృద్ధికి సంబంధించిన పథకాన్ని అమలు జరిపిందని సభవారికి తెలియజేయడానికి నేనెంతో సంతోషిస్తున్నాను. యంత్రాలు అమర్చిన పది మీటర్ల పడవలను సంవత్సరానికి 15 చొప్పున మొత్తం 45 పడవలను ఉపయోగంలోనికి తేవడానికి ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ పథకానికి అంచనా వేసిన మొత్తం వినియోగం రూ. 48 60 లక్షలు. ఇందులో వ్యవసాయ రీఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ నుంచి రూ. 32.75 లక్షలు తీసుకోబడుతుంది.

బంగాళాఖాతంలో మత్స్య పరిశ్రామాభివృద్ధి నిమిత్తం పథకాలను రూపొందించడం కోసం ప్రపంచ ఆహార సంస్థ, స్వీడనుకు సంబంధించిన అంతర్జాతీయ అభివృద్ధి సంస్థ బృందం ఇటీవల ఇతర రాష్ట్రాలతోపాటు మన రాష్ట్రాన్ని కూడా సందర్శించింది. మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధికి జరిగే కృషిని వైవిధ్యపరచడానికి

సముద్రజలాలలో మత్స్య పరిశ్రమ గురించి సర్వే జరపడం మిక్కిలి అవసరం. ఈ బృందం రూపొందించే పథకాలలో ఇట్టి సర్వే కార్యక్రమంకూడా ఒకటై ఉండగలదని ఆశించవచ్చు. ఈ బృందంవారు మన రాష్ట్రి సందర్శనపట్ల సంతృప్తి చెందారని కూడా భావించవచ్చును.

మన సముద్ర జలాలలో మత్స్య సంపదను వినియోగించు కోవడంపట్ల ప్రయివేటు రంగంలో కూడ ఇతోధిక ఆసక్తి కనిపిస్తున్నది, సమీప భవిష్యత్తులో ఈ ఆసక్తి కార్యరూపం ధరించగలదని భావించబడుతున్నది. మన కోస్తాలోను తూర్పు తీరమంతటిలోను తీరుతెన్నులందు తీవ్రమైన మార్పులు కలగడం, ఇసుక దిబ్బలు ఏర్పడటం ఇవన్నీ ప్రకృతి వైపరీత్యాలవల్ల జరుగుతున్నవనే విషయం అందరకు తెలిసినదే. అందుచేత చేపల రేవులను ఏర్పాటు చేయడం నిర్వహించడం ఎక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్న విషయమనికూడా అందరికి తెలిసినదే. ఈ ఆటంకాలు అన్నింటిని అధిగమించడానికి యాంత్రీకరణను ఎక్కువ చేయడానికిగాను తీరంనుంచి సముద్రంలోనికి దాదాపు 200 గజాల వరకు రవాణా జట్టీలను నిర్మించే ప్రతిపాదన రూపొందించబడుతున్నది. దీనివల్ల వాతావరణం ప్రతికూలంగా ఉన్నవిషయాలలో యాంత్రిక పడవలను ఒడ్డుకు చేర్చుకోడానికి తగు అవకాశం సమకూరుతుంది. కేంద్ర ఆర్థిక సహాయంపొందే పథకంగా ఒకటి రెండు చోట్ల (ఈ స్థలాలను) అంతిమంగా నిర్ణయించవలసిపున్నది ఈ జెట్టీలను ఏర్పాటు చేయడానికి కృషి జరుగుతున్నది.

మనకు చేపల వనర్లు ఎక్కువగా వున్నాయి. అంతేకాక మత్స్య పరిశ్రమాభి వృద్ధికి కూడా ఎక్కువ అవకాశం ఉన్నది. అయితే ఈ వనర్లను ఇంతవరకు తృప్తికరంగా వినియోగించుకోవడం జరగలేదు. మన చేపల సంపదను పూర్తై నంత ఎక్కువగా వినియోగించుకోలేక పోవడమే కాకుండా, జెస్తల జీవన పరిస్థితులు కూడా ఎక్కువ సంతృప్తికరంగా లేవు. జెస్తల జీవన పరిస్థితులను మెరుగుపరచడంకోసం గతంలో గణనీయంగా కృషిజరపలేకపోయాము. జెస్తలు తమ వృత్తిలో ఎన్నో అపాయాలను ఎదుర్కొనవలసివుంటుంది. రాష్ట్రం మొత్తంమీద ఎక్కువ ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కొంటూ తక్కువ రాబడిని పొందే వృత్తి ఇదే.

ప్రభుత్వం షెడ్యూల్డుకులాల సంక్షేమాన్ని తన తొలిబాధ్యతగా స్వీకరించింది. అటువంటి కులాల పరిస్థితికన్న కొన్ని సందర్భాలలో జెస్తల జీవన పరిస్థితులు మరింత దైన్యంగా ఉన్నాయి. ఆశించిన ఫలితాలను సాధించడం కోసం వీరికోసం ముమ్మందు ఎక్కువ కేటాయించవలసిఉన్నది

దురదృష్టవశాత్తు ప్రణాళికా నిధులు అనుకొన్న కార్యక్రమానికి తగినట్లుగా లేవు, మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధి ఆర్థిక సహాయసంస్థలనుండి సహాయం పొందటం ద్వారా ఈ ఇబ్బందిని అధిగమించడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ఈ సంస్థలనుండి వస్తున్న తోడ్పాటు ఎప్పటికప్పుడు గమనించబడుతూనే ఉన్నది. ఈ తోడ్పాటు నిరుత్సాహకరంగా లేదు. జెస్తలకు తక్కువ వడ్డీతో ఎక్కువ వైకాన్ని బ్యాంకులనుండి పొందటానికి డైరెక్టరేటు ప్రయత్నిస్తున్నది.

విశాలదృక్పథంతో కొన్ని బ్యాంకులు ముందుకు వచ్చాయి. మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధికి సంస్థాగతంగ ఆర్థిక సహాయం రాగల అవకాశందృష్ట్యా, మత్స్య పరిశ్రమసంస్థ స్థాపన దృష్ట్యాను, ప్రణాళికాబడ్జెటుపై నిర్బంధాలను తొలగించవలసి వుంటుందని ఈ శాఖకు ఆదేశాలు ఇస్తున్నాను. దేశాంతర్గత మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధికి ఆర్థిక సహాయం చేసే విషయంలో బ్యాంకులు ఆసక్తి చూపేటట్లు కృషిచేయవలసిందిగా కూడా శాఖకు సలహాయిస్తున్నాను. చాలాకాలంవరకు ఈ పరిశ్రమాభివృద్ధిపట్ల కృషి లగ్నంచేయవలసివుంటుంది. భారతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా మండలి యొక్క సమన్వయ పథకంలో తెలిపిన విధంగా పొలాలలో చేపల పెంపకంవల్ల వ్యవసాయం మరింత లాభదాయకంగా ఉండగలదు పశ్చిమ బెంగాలువంటి కొన్ని రాష్ట్రాలలో హెక్టారు మేరఉన్న నీటిలో ఆరుటన్నుల చేపలను పెంచడం విశేష ఫలితమనే చెప్పాలి. చేపలవృత్తిపై ఆధారపడివున్న బలహీనవర్గాల ఆర్థిక పరిస్థితిని మెరుగుపరచటానికే కాకుండా జాతీయ సంపదను యితోధికం చేయడానికికూడా ఈ పరిశ్రమను అభివృద్ధి చేయవలసిన అగత్యం వున్నందువల్ల ఈ డిమాండ్‌ను గౌరవ సభ్యులు సమర్థించగలరని ఆశిస్తున్నాను. వ్యవసాయ అభివృద్ధి మొదట మనం చూపిన ఆసక్తిని ఈనాడు చేపల పెంపకంవట్లకూడా చూపవలసిన అవసరం ఉన్నది. మనం జయప్రదంగా సాధించిన హరిత విప్లవం "నీలి విప్లవాన్ని" విజయ వంతమొన రించడంలో మనకు ప్రోద్బలకారి కాగలదని విశ్వసిస్తున్నాను.

ధన్యవాదాలు.

POLICY NOTE ON THE ANIMAL HUSBANDRY DEMAND FOR THE YEAR 1974-75.

Demand XXXVI-AH Rs. 5,12,91,000.

Budget Estimates for the year 1974-75 *provides for an amount of Rs.* 5,12,91,000 *for Non-Plan and Plan for the Department of Animal Husbandry.*

Andhra Pradesh is one of the fore-most States in the Country so far as its Agricultural and Animal Husbandry activities are concerned. The farmers in general are enlightened and progressive in taking to cattle development activities which continue to play a prominent role in social economic and cultural life of the people. The State occupies 2nd and 7th places in respect of buffalo and cattle populations while it has highest population of poultry and stands 2nd in sheep population in the Country according to 1966 Livestock census. The estimated capital value of various Livestock and Poultry in the State is about Rs. 700 crores and the value of Dairy and other Livestock and Poultry products is estimated at Rs. 335.59 crores. (1966 Census).

Though the Fourth Plan could not give us enough scope to effect necessary development due to financial stringency, the over-all picture continues to be satisfactory when taking into consideration the consolidated programmes that are implemented. A sum of Rs. 115.338 lakhs was spent by 31st March, 1974 as detailed below under different Plan provisions during the period.

FOURTH PLAN

		Provision	*Expenditure*
		(*Rupees in lakhs*)	
I.	Normal Fourth Plan	142.41	132.628
II.	Ayacut Development	24.652	24.335
III.	Tribal Welfare	9.455	8.375
	Total .	176.517	165 338
IV.	Special Rayalaseema Development ..	40.43	34.208
V.	Special Telangana Development ..	33.522	27 218
	Total ..	73.952	61.426

Following are some of the important Schemes implemented during the Fourth Plan period .

Cattle Development :

1. Centralised Semen Collection Centres (Pentapadu and Reddipalli)	2
2. Key Village Centres	6

Sheep Development :

Sheep and Wool Extension Centres	10
Distribution of Rams	770

Poultry Development ·

Intensive Poultry Development Centres ..	4 with 16 sub-centre·
Duck Extension Centre	1

Veterinary Institutions :

Animal Health Centre	1
Clinical Laboraries	5
Veterinary Hospitals	5
Minor Veterinary Dispensaries	30
Rural Veterinary Dispensaries	15
Own your own Veterinary Dispensaries . .	53
Ambulatory Clinics	2
Mobile Squads	2
Anti-Liver Fluke Scheme (Nalgonda and Pochampad) ..	2
Starting of Condensed B.V Sc. Course .. .	..

Schemes under Ayacut Development

Centralised Semen Collection Centre, Srikakulam	1
Key Village Centres	7

Tribal Development ·

Veterinary Institutions ·

Minor Veterinary Dispensaries	10
Rural Veterinary Dispensaries	18

Girijan Development Agency in Srikakulam District

Distribution of milch animals ..	269
Distribution of Sheep and Poultry	8 Units of 50 birds
Stationing of breeding bulls	8

Special Telangana Development:

Intensive Cattle Development Project, Warangal .	1 (4 R.C.D. Blocks).
Feed Mixing Plant, Karimnagar	1

Special Rayalaseema Development :

1. Strengthening of different Livestock and Sheep Farms (Siddirampuram, Mahanandi and Penukonda) .	..
2. Strengthening of Centralised Semen Collection Centres, (Reddipalli, Nandyal and Tirupathi)	
3. Strengthening of Poultry Marketing Centres ..	..
4. Strengthening of Artificial Insemination Centres in Veterinary Institutions	.
5. Supply of Fodder slips	..
6. Supply of mineral mixture, stud-rams, poultry units, cockrels, cross-bred rams .. .	..
7. Scheme for deworming of sheep in Anantapur, Cuddapah and Kurnool	..
8. Supply of medicines, Anti-liver Fulke drugs, refrigerators, microscopes, artificial insemination equipment and Trevises	..
9. Purchase of propaganda material, Training of farmers, establishment of Key Village Block at Yemmiganur during 1973-74	..
10. Broiler Unit at Regional Poultry Farm, Chittoor ..	..

Centrally Sponsored Schemes :

Large Scale Sheep Breeding Farm, Mamidipalli near Hyderabad	1
Progeny Testing Centre in Buffaloes, Banavasi (Kurnool District)	1
Rinderpest Checkposts and Vigilance Units	7

Small Farmers and Marginal Farmers and Agricultural Labourers Development Schemes :

Distribution of milch cattle, sheep and poultry ..	..
Feed mixing Plant in Srikakulam District (Small Farmers Development Agency)	..

Self-Employment Schemes (Half-a-Million Jobs) :

Voluntary Veterinary Service	57
Starting of private dairy farms	45
Training of Veterinary Compounders	238
Poultry Units	125

A tentative outlay of Rs. 662 lakhs (including 100 lakhs of rupees to be given as subsidy to Small and Marginal Farmers for rearing cross-bred stock) was proposed to be spent during the Vth Plan. The Plan envisages production oriented programmes in cattle, sheep, piggery and poultry to fight protein hunger and improve the nutrition standards of the diet besides improving the economic standards of small farmers and marginal farmers and agricultural labourers besides other weaker sections. A list of schemes that are likely to be takenup is given in Annexure 'A'.

The Schemes of the Animal Husbandry Department in pursuance of the well laid national policies to improve production, particularly in dry areas, create self-employment opportunities and to improve the economy of the weaker sections of the Society, while removing the regional imbalances to the extent possible. An attempt is being made to bridge the protein gap in the irrigational project areas such as Pochampad and Nagarjunasagar, with the introduction of the schemes connected with development programmes of Dairy, Poultry and Sheep. A similar approach is contemplated to improve cattle, sheep and poultry besides piggery in the Tribal area with an encouraging response towards the consumption of poultry and poultry products in the State as well as in certain cosmopolitan cities of the country. It is contemplated to expand the Piggery Development Programme so that the Bacon Factory is fully utilised for the purpose for which it is erected. Industrial aspect of Animal Husbandry sector is being expanded with the erection of more Animal Bye-products Centres in the State with a view to convert the present wasteful disposal of carcasses in the villages to useful products of meat and bone-meal, tallow and dog biscuits. With an alround improvement in Cattle, Sheep and Poultry envisaged in the next five years, enough care is being taken to modernise production of adequate quantity of vaccine to meet the growing requirement of vaccines to ensure protection against serious specific diseases. A modern slaughter-house in the Twin Cities is an important event envisaged with Central

Assistance, towards the production of hygienic meat to be made available to the public of the Twin Cities, besides providing facilities for the manufacture of hormones for human use that are at present imported.

CATTLE DEVELOPMENT

Before the progress achieved in different cattle development activities during the immediate two years (*i.e.*,) 1972-73 and 1973-74 is assessed, it may be noted that till recently nature was most unfavourable and a sever drought prevailed throughout the State in different intensities bringing about fodder scarcity in general and non-availability of drinking water in certain parts of the State. There was failure of crops which severely affected the economic situation of the farmers The cost of cattle feed ingredients have been risen considerably and many a farmer had to dispose off his livestock including valuable milch animals and cross-breed stock being unable to feed them to their requirements However, the basic technicalities involved were not lost sight of and the three Intensive Cattle Development Blocks, *viz.*, Vijayawada, Hyderabad and Warangal continued to function satisfactorily though there was certain set-back in breeding activities which was mainly due to natural calamities and disturbed conditions in the State.

At Intensive Cattle Development Project, Vijayawada a novel experiment was takenup under 'Sexual Health Control Programme at village level. On an appointed day, all the breedable female population are gathered and examined for their reproductive efficiency by specialists and advice given for all problematic animals and followed up subsequently. This is done in a systematic manner in selected villages. This enabled the farmers to evince greater interest in cattle development programme and educate themselves with correct information about the sexual health condition of their animals and spot treatment. This kind of approach is making artificial Insemination programme quite popular. This experiment will be introduced in other Intensive Cattle Development Projects also. The Vijayawada Project covers 1.36 lakhs of breedable female population (both cows and buffaloes put together) through 161 field units. Due to disturbances in 1972-73 there was slight fall in Artificial Inseminations done and consequently calf crop dropped during 1973-74. Consequently the milk production was affected and it reached a level of 54% (1972-73) as against 74.2 during 1971-72 over the base level. Holstein Fresian breed of exotic bulls is gradullay being favoured in the region in view of its high ability to increase milk production. Deworming of calves, sale of balanced feed and fodder extension activities continue to be favoured. Special fodder development programme was taken up introducing new varieties like N.B! 21, Napier, Cowpea 4,216 Impi Jowar along with leguminous crops like

lucern, and berseem that covered 593 acres. This Project played a singificant part in supplying paddy straw to upland taluks in Krishna District during the drought period, besides the affected areas of Nalgonda District.

Intensive Cattle Development Project, Hyderabad covers 1 48 lakhs breedable female population through 148 field sub-units. The area covered by the block was the worst affected drought area particularly Bhongir Regional Cattle Development Unit which is known for its quality cross bred cattle. Unable to withstand the stress and strain of the drought and economic problems, many farmers disposed off their milch cattle with a steep fall in milk production The Project staff played a notable part in the alleviating the miseries of cattle owners by the supply of cheap cattle feed and subsidising transport of fodder from the forest areas in Mahaboobnagar and Khammam Districts. Special efforts were made to raise large areas under legumes to off-set the deleterious effects of drought by bringing under cultivation about 362 acres of drought resistent variety of Lucerne, siisa 9, and Berseem and 1,177 acres under fodder Cowpea and 195 acres under Guar. This was encouraged by supplying seed on full subsidy. Analysis of blood of animals, soil and water of the area revealed certain deficiencies which were made good through feeding of bone-meal fortified with minerals.

Jersey was the breed of choice under cross-bredding activities and the cross bred cows of this breed are becoming increasingly popular Holstein Fresian breed is also being introduced with the initiative of local enlightened farmers. The age of maturity in cross-bred female progeny is reduced to 1 to $1\frac{1}{2}$ years as against to 3 to $3\frac{1}{2}$ years age of maturity in the improved local cows.

Intensive Cattle Development Project, Warangal was established with Special Telangana funds in March, 1972 with 105 sub-units covering a breedable female population of 1,05,292. The project covers milk shed areas in Warangal, Karimnagar and Medak districts serving as a link, between Vijayawada and Hyderabad Dairies. Within the two years of its existence, inspite of the drought situation, the block made an impact making the local farmers to participate actively in the implementation of technical programme. Jersey is the breed of choice for cross breeding activities and the first cross-bred progeny is being realised in the current year. Castration of scrub bulls vaccination work and routine treatment of cases are adding to the progress of the block.

Fodder development programme has been well laid with 2,566 Kgs. of fodder seed and 45,90,055 fodder slips supplied to the farmers. 1,733 fodder plots of 20 cents size are organised. 1,215 metric tonnes of

balanced feed was sold to the farmers. 174 chaff cutters were introduced. Erection of Gobar Gas plants are encouraged and about 8 plants are in the Intensive Cattle Development Project area. This project had certain inherent draw-backs from the beginning particularly since the necessary technical staff could not be provided, which is made good in recent times. In future, better progress is expected, in view of the considerable awakening amongst the farmers. Key Village Extension Centre, Tirumalgiri and Key Village Centre, Srirampur with slight modifications are merged with Intensive Cattle Development Project, Warangal (See annexure for progress particulars).

STATE LIVESTOCK FARMS

The State Livestock Farms which are 10 in number are functioning for the production of pedigreed stock of breeding bulls of different breeds while keeping economy in view. During 1973-74 the Livestock Farms have distributed 224 breeding bulls produced 8,65,803 K.Gs. of milk and 12,779 M. Tonnes of fodder grasses.

In the Progeny Testing Centre for Murrah breed, located at Banvasi Farm as a Centrally Sponsored Project, the technical programme is being implemented. Its activities are being extended to the farmers in the adjacent area of the farm to make a comparative study and that the impact of the farm activities are also seen in the villages around. A key Village Centre at Yemmiganur was established during 1973-74 from Special Rayalaseema Development funds whose activities are linked with that of Progeny Testing Scheme. About 200 acres are reclaimed freshly for fodder production, for the Progeny Testing Unit. The building programme is under progress.

14 Jersey bulls and 15 heifers were imported by Indian Dairy Corporation and they are stationed at Government Dairy Farm, Visakhapatnam for usage under Operation Flood '

Centralised Semen collection Centres :

All the 13 Centralised Semen Collection Centres (6 Andhra 3 Rayalaseema 4 Telangana) have functioned normally and catered to the needs of 1481 field Artificial Insemination units. Bulls which have spent 5 years stationing at a particular Centralised Semen Collection Centre have been inter changed to prevent inbreedding. All the Centralised Semen Collection Centres were strengthened with bulls of different breeds to the extent possible. A mini-Centralised Semen Collection Centre was established at Kovur in Nellore district with the philanthropic donation offered by Sri Yellasiri Narayana Reddy, a local farmer to relieve pressure on Centralised Semen Collection Centre, Ongole and to supply quality semen to the field stations in Nellore district. With

this each of the coastal districts will be having a Semen Bank. This institute will be upgraded in Fifth Plan. The Semen Banks at Gannavaram (Krishna district) and Hyderabad have gone under the control of Andhra Pradesh Dairy Development Corporation.

10 Jersey bull calves were received in November, 1973 under Colombo Plan and they are now stationed at Centralised Semen Collection Centre, Tadepalligudem (West Godavari Dist.) They will be distributed to the needy State Livestock Farms and Centralised Semen Collection Centres. 4 Brown Swiss bulls, two Brown Swiss cows and 5 heifers were purchased from Indo-Swiss Project, Kerala and are stationed at Centralised Semen Collection Centre, Rajanadisram and Cattle cum-Dairy Farm, Kakinada respectively. The

PERFORMANCE OF SEMEN BANKS.

		1972-73	1973-74
(*a*)	No. of Semen Banks .. .. @ (Semen Collection Centre) ..	13+1@	*13+1 (SCS)
(*b*)	No. of breeding bulls maintained .	337	342
(*c*)	Quantity of diluted Semen processed (in ml.)	14,13,293	17,38,986
(*d*)	Quantity of processed semen supplied (in ml.)	10,99,637	1,46,83,129
(*e*)	No. of Artificial Insemination Centres supplied with semen	1,436	1,481

* Two semen banks *viz.*, Gannavaram and Hyderabad are under the control of A. P. Dairy Development Corporation with effect from 2-4-1974.

KEY VILLAGE SCHEME :

There are now 17 Key Village Centres in coastal Andhra region besides 12 Key Village Centres in each of Rayalaseema and Telangana Regions making a total of 41. With the opening of one more centre at Yemmiganur in the current year with the Special Rayalaseema Development funds, the total becomes 42. The Key Village Centres with their technical activities and limited inputs are serving fore-runners for the establishment of Intensive Cattle Development Projects in the State 18 Key Village Centres are transferred to A.P. Dairy Development Corporation. Now there are 24 Key Village Centres under the control of the department.

Operation Flood

The project could not make much headway as expected since the Indian Dairy Corporation insisted on the formation of a single agency for the implementation of the scheme Now that the Dairy Corporation has formed, the Project is expected to be implemented at a very early date The area of operation will be within West Godavari, Krishna, Guntur and Prakasam districts This project will be implemented by A. P Dairy Development Corporation Private Limited

Frozen Semen Bank

Usage of Frozen Semen for corss breeding activities is very much in the fore front in recent times During 1972-73 Rotarians of Queensland, Australia, through Rotary Club, Tirupathi have donated 1,000 doses of Jersey breed of semen which was utilised in Chittoor and Kurnool districts Andhra Pradesh being a progressive State in the matter of Cattle Development activities, is contemplating to have a full fledged Frozen Semen Bank during the Fifth Plan period A Frozen Semen Bank may come up in Andhra Pradesh with Danish International Assistance.

Indo-Swiss Project

It may be of interest to know that the State Government through the good offices of Government of India, is trying to establish Indo-Swiss Project at Visakhapatnam for cross breeding the local cattle with Brown-Swiss breed This breed is known for its milk and hardiness for work purposes The Project is being linked with Intensive Cattle Development Programme at the field level covering areas under Small Farmers/ marginal farmers and agricultural labourers and partly of Girijan Development Agency in both Visakhapatnam and Srikakulam districts The clearance is yet to come.

Balanced Feed Production

The World Food Programme Project 348 under which the 3 Feed Mixing Plants (Budhavaram, Gudlavalleru and Bhongir) were receiving aid grains free of cost was continued for further period upto August, 1974. The feed produced at these Feed Mixing Plants is in great dem and as they are not only cheap compared to the local market rates but the quality is assured having been manufactured by Technical Experts on scientific principles and the farmers are convinced that there has been encouraging increase in milk production by feeding the cattle with the feed manufactured at these plants. These feed mixing plants have proved to be a boon to the farmers especially during recent drought situation, when they have made all out efforts in prepraing cheap feed for supplying to the farmers.

In view of the difficult situation in getting World Food Programme grains,the State has not been receiving the World Food Programme aid grains since September, 1973 However, efforts are being made to continue the feed supply to the farmers by purchasing locally available substitute grains with only a slight increase in the sale price (*i e.*) 5 paise per Kilogram (*i.e.*) 70 per Quintal as against Re. 65/- per quintal till December, 1973.

The Feed Mixing Plant established with the special Telangana Development Funds at Karimnagar is expected to start functioning during 1974-75. The Plant could not be commissioned during 1974-75 for want of electrical installation. This will cater to the needs of farmers in Telangana and in particular to farmers in Intensive Cattle Development Project, Warangal.

Another Feed Mixing Plant at Srikakulam which is under small Farmers Development Agency has also been established and the work of this Plant is nearing completion. The plant is expected to go into production during 1974-75 to cater to the needs of the Small and Marginal Farmers in the districts of Srikakulam and Visakhapatnam districts and also to the farmers in the area covered by the proposed Intensive Cattle Development Project in Srikakulam, Visakhapatnam districts.

The following figures will speak of the out turn during 1972-73 and 1973-74.

Intensive Cattle Development Projects: Vijayawada and Hyderabad.

(Feed Mixing Plants: Budhavaram, Gudlavalleru and Bhongir).

W. F. P. 129 and 348 :

		1972-73	1973-74
1.	W. F. P. Aid grains received (in mts.) ..	1,330.080	2,667.036
2.	W.F.P. grains utilised (in mts.) ..	3,064.763	2,554.263
3.	Cost of the aid grains received (in Rs.) .	4,65,500	9,33,462
4.	Amount generated as counterpart funds based on the utilisation of the grains : .. .. .. (in Rs.)	10,43,939	8,93,992
5.	Amount set apart as Revolving Fund . .. .. (in Rs.)	6,95,959	5,95,994
6.	Amount to be utilised towards Extension Activities (in Rs.) ..	3,04,786	2,97,998

7. Amount spent under Extension Activities (in Rs.)	32,031	2,02,340
8. Quantity of feed sold :		
(*a*) Project Feed (With W.F.P. aid grains) (in mts.)	1,077.596	10,381.752
(*b*) Non-Project Feed (With local grains) (in mts) . .	740.795	2,398.535
9. Cattle breeders benefited .	17,000	21,320

The counterpart funds (generated by fixing a certain price to W.F.P. aid grains and setting aside the amount from out of the sale of balanced feed) are being utilised to strengthen the Feed Mixing Plants and extension activities like Feed and Fodder Development construction of feed godowns at central places for quick supply of feeds to the farmers in the region, purchase of drugs utilised in the treatment of infertility cases etc. The Feed Mixing Plants, Budhavaram, Gudlavalleru and Bhongir have gone under A. P. Dairy Development Corporation soon after its formation.

FODDER DEVELOPMENT PROGRAMMES :

Improvement in green fodder production is one of major aspects of dairy husbandry. With continued fodder extension activities under Intensive Cattle Development Programme, Key Village Centres and regular departmental staff and with the incentives given to the farmers for the past several years, it is now well set for a take off stage during the Fifth plan for increased fodder production. Farmers have realised the economics of dairy husbandry inrelation to fodder production and it is gratifying to observe that fodder crops are bringing favourable returns in terms of milk productiun comparable to commercial crops. Farmers are adopting package of practices like soil analysis, application of fertilisers, and pest control in raising high yielding, nutritious and palatable fodder crops.

work Particulars under Fodder Development Schemeachivement during the year 1972-73 and 1973-74.

Sl. No.	*Item*	1972-73	1973-74
1.	Pasture demonstration plots organised	307 Nos 476 77 (Acres)	122 Nos 393 24 (Acres)
2.	Cultivation of improved fodder crops (Area in acres)	1,70,043 51	1,16,361 89
3.	No of silopits constructed	47	145
4.	No of chaff cutters distributed	598	965
5.	Quantity of fertilisers distributed	21 241 Tons	45 612 Tons
6.	Quantity of superior seed supplied	92,380 Kgs.	1,07,235 Kgs.
7.	No. of exotic grass slips supplied	27,474,885	51,630,170

CATTLE INSURANCE

Farmers are requesting for the introduction of cattle insurance as they cannot afford to loose valuable cross-bred cows. Two Insurance companies have come in a liberal way and insured about 1,647 cows and buffaloes under Milk Co-operatives in Krishna, Nalgonda Districts and in Twin Cities Some of these animals belong to weaker sections.

SHEEP DEVELOPMENT :

Rayalaseema and Telangana areas are well suited for Sheep Development programmes in view of their agro-climate conditions and predominance of coarse wooly type of sheep. In coastal area mutton type of sheep are predominant and the population in spase. The Department is running two exclusive Sheep Farms at Mahaboobnagar and Penukonda (Anantapur District) not to mention of other Sheep Units in different State Livestock Farms, (Chintapalli, Mahanandi, Banavasi and Mamnoor) Stud rams are being distributed from the two Sheep Farms and other units In order to encourage shepherds and interested farmer to rear sheep on scientific lines the department is running at present 8 Sheep Demonstration Units, 4 Supervisory Units and 27 Sheep and Wool Extension Centres In order to improve the existing breeds of mutton and wool, it is decided to cross-breed the local stock with cross-breed Corriedale rams produced at the Large Scale Sheep Breeding Farm at Mamidipally near Hyderabad Since, Sheep Development is gaining a very important place, a sum of Rs. 64,700 has been spent

form Special Rayalaseema Budget during 1973-74 for the purchase Nellore and Bellary rams for distribution in Rayalaseema at 25% subsidy on cost and for strengthening Sheep and Wool Extension Centres in Mahaboobnagar District, a further sum of Rs 15,000 has been spent during 1973-74

Large Scale Sheep Breeding Farm, Mamidipalli (Near Hyderabad)

This farm was established during 1970-71 by Government of India as a centrally sponsored scheme on a financial pattern of 75% grant and 25%loan The total amount sanctioned so far is Rs. 33 652 lakhs and a sum of Rs 28 517 lakhs have been spent by 31-3-1974 The object of the farm is to produce 600 pedigreed cross-bred rams corriedable based, per year for implementing programme designed to increase wool and mutton production. The progeny having 50% and 75% of corriedale inheritance will be distributed to the flock owners in Andhra Pradesh and in other States in South India to upgrade the sheep in the field for better quality wool and more meat production

Under Drought prone Areas programme, sponsored by the Government of India, sheep development with World Bank aid is proposed in Anantapur district While similar Intensive Sheep Development Programme is proposed under this Central Scheme of Drought Prone Area Programme in the other 3-4 districts of Rayalaseema, besides Mahabubnagar district.

During the Fifth Plan period, it is proposed to streamline slaughter houses to the extent possible to improve marketing of sheep for slaughter purpose.

A Large Scale Modern Slaughter House is proposed to be established as a Centrally Sponsored Scheme at Hyderabad during the first year of the Fifth Plan period.

POULTRY DEVELOPMENT

Poultry keeping in the State has attained the status of a major industry in view of its quick returns and has solved unemployment problem to certain extent. This is one industry which is taken up by all classes of society irrespective of economic status Of late, poultry keeping, through Deep Litter system is gaining importance to meet the chemical manure shortage as deep litter is highly balanced in respect of Nitrogen (3%), Phosphorus (2%) and Potash (2%) The industry is almost commercialised as there is little fear of loosing the birds on large scale due to diseases. Further institutional finance is forth-coming in an abundant way. With the commercialisation of the Poultry Indus-

try the Developmental responsibilities have considerably increased to teach the people on the technical know-how, to supply birds and chicken and premixed feed, undertake disease control and above all providing marketing facilities for the disposal of eggs

The Department is running 6 Regional Poultry Farms, 8 District Poultry Farms, and 7 Intensive Poultry Development Blocks (Marketing Centres) White-leg Horn, R.I.R. and Austrolarp breeds are being maintained with which pure and cross bred chickens are produced for supply to the blocks, Applied Nutrition Programme Units and to private individuals eggs for hatching are also being supplied. These units are serving as demonstration and training centres In all the Regiona Poultry Farms Co-ordination of programme of family selection is bein implemented.

Intensive Poultry and egg Production-cum-Marketing Centres ·

Under Intensive Poultry Development projects at present we have 7 Poultry Marketing Centres with 16 sub-centres located at strategic centres where private poultry industry is thriving well These centres are intended for supply of fresh and graded table eggs, dressed chicken feed additives and premixed poultry feed on " No loss-No Profit " basis besides rendering necessary technical assistance to the poultry Farms as a package programme. Although the W.F.P Project 353 by which we receive W.F.P grains free of cost has been extended upto 30-9-1974 we have not been receiving grains from 31-3-1973 and only recently 264 mts. has been allotted by Government of India and they are expected. Inspite of non-availability of World Food Programme grains the Poultry Marketing Centres have not stopped supply of feeds to the breeders. The centres are also supplying non-project feed which is prepared from the feed ingredients purchased from market.

Applied Nutrition Programme.—Encouraged with the successful implementation under Expanded Nutrition programme, the Applied Nutrition Programme with UNICEF Aid had has been taken up in 20 selected blocks covering 12 districts of the State in first phase during the year 1966-67.

This programme aims at production, demonstration, training and extension aspects of poultry husbandry in the rural parts to popularise improved breeds and increased consumption for better nutritional status. The Project has a targetted Programme to establish 70 Poultry Units at Block level and 150 Village Units at Mahila Mandal and Youth Clubs and 40 with private breeders.

Poultry Health Measures.—Poultry epidemics prevail all round the year and inflict heavy losses on poultry, crippling the industry. In order to reduce these losses, preventive vaccinations against Ranikhet

and Fowlpox have been intensified by the field staff of the Department Arrangements have also been made in all the Veterinary Institutions in the rural and urban areas to undertake vaccination of poultry on fixed days in a week These measures have controlled the mortality in poultry considerably.

The work turned out by the State Poultry Marketing Centres is as detailed below :

W F.P.	1972-73	1973-74
1. W.F.P aid grains received (in mts)	464.596	256 152
2. W.F.P grains utilised (in Rs.) ..	600.658	86.795
3. Cost of the aid grains received ..	1,15,200.600	89,652.00
4. Amount generated as C P. funds based on the utilisation of the grains (from inception till the end of the year) in Rs. ..	9,95,395.45	10,15,380 45
5. Amount set apart as revolving Fund (from inception till the end of the year). (in Rs.) .	3,48,388.40	3,55,383 15
6. Amount to be utilised towards extension activities (from inception till the end of the year). in Rs. ..	6,47,007 05	6,59,997.30
7. Amount spent under Extension Activities (from inception till the end of the year). in Rs. ..	2,96,481 19	4,81,075.99
8. Quantity of feed sold (in mts.)		
(*a*) Project feed	735.237	146.160
(*b*) Non-Project feed ..	1,731 602	1,364.108
9. No. of Poultry Farms benefitted ..	218	140

work truned out by Regional Poultry Demonstration & Research Farm and District Poultry Production Forms is as detailed below:

	1972-73	1973-74
1. Eggs produced .. .	12.15,360	10,17,942
2. Eggs sold both for table and breeding.	7,28,948	6,06,593
3. Chicks produced	2.85,814	2,31,446
4. Birds sold	3,10,414	2,96,321

Statement showing the work turned out by Poultry Marketing Centres for the Year 1972-73 *and* 1973-74

Sl No	Details	1972-73	1973-74
1	No of Poultry Marketing Centres .	7	7
2	No. of P M Sub-Centres	16	16
3.	No of Private poultry farms selected .	356	437
4.	No. of chicks supplied .	29,985	2,090
5	No of eggs collected . .	34,60,250	67,56,806
6.	No. of eggs marketed . ..	84,80,163	66,16,024
7.	No. of farms visited .	1,430	1,318
8	No. of birds debeaked . .	1,43,653	2,63,569
9.	No of birds processed .	32,140	22,605
10	Quantity of feed supplied (m.ts.) .	24,180 150	1,510 268
11	Price factor (liveweight per Kg) in Rs	3 30 to 4 30	3 50 to 4 50

During Fifth Plan poultry development is planned on an intensive scale with an aim to increase the per capital consumption of eggs per year from 11 5 eggs (8 eggs all India Level) to 20 eggs More Poultry Production Blocks under Applied Nutrition Programme and Intensive Egg and Poultry Production-*cum*-Marketing Centres in and around urban areas will be established The layer capacity of all State Poultry Farms will be increased by Co-ordinated efforts. A State Marketing Federation will be formed to improve marketing sapects of the industry. It is contemplated to have a poultry unit with minimum staff in every Panchayat Samithi to serve as a demonstration *cum*-training unit. This is expected to enhance the employment potential to Veterinary Graduates

Duck Industry—There is one Duck Rearing Centre at Kaikalur in Krishna District 2 crore duck eggs are being exported annually to Calcutta, Bombay and Delhi. This industry will receive necessary attention in Fifth Plan.

Besides there is a proposal to establish a Central Duck Breeding Farm during the Fifth Five-Year Plar as Centrally Sponsored Scheme in order to upgrade the local duck breeds in Andhra Pradesh.

Commercial Credit for Livestock Improvement.—In recent times though the nationalised Banks are hesitating to extend credit facilities to farmers for starting dairy and poultry farms, 82 applications have been processed through as detailed below

	Loan Applications		Amount Involved
	Received	Recommended.	Rs
Opening of Dairy Farms, 1972-73 and 1973-74.	31	24	4,21,039
Opening of Poultry Farms, 1972-73 and 1973-74.	58	58	43,77,468

PIGGERY DEVELOPMENT

It is gratifying to inform, Andhra Pradesh is one of the leading States in the country in propagating Swine Husbandry and Pork Promotion for improving the economic standards of the farmers The Moden Piggery Farm at Gannavaram is the only station in this country which is supplying the much needed improved strain of exotic pigs to almost all the States in the country

The Pig Breeding Farms at Muktyala (Krishna District) and Pedavegi (West Godavari District) have been strengthened to 100 sows each and it is proposed to increase the strength of the farm to 150 for meeting adequately the requirements of Bacon Factory with sufficient production of piglets. One more Pig Breeding Station is in the process of being established at Gopannapalem, West Godavari district, Andhra Pradesh, for increasing the breeding operations, as there has been good demand for pork and pork products not only in this State, but also outside the States like Bombay, Karnataka, Madras, Calcutta and in addition there is also heavy demand for foundation stock from other states.

It is a happy feature that the Bacon Factory which has been slaughtering 10 to 12 pigs a day is now slaughtering over 20 pigs a day on an average during current year 1973-74 it has made a net profit of about Rs. 2.50 lakhs if over head charges are not taken into consideration Canning operations have also been commenced and in due course the Bacon Factory will be in a position to market the canned products to outside the State. In order to make use of the full capacity of the machinery and the staff, the Bacon Factory has also started processing of poultry and sheep to improve the economy.

The following is the work done by the Bacon Factory :

Sl No	Items.	1972-73	1973-74
1.	Pigs slaughtered (Nos.) .. .	1,555	3,582
2.	Pork produced (Kgs.) . ..	85,504	1,55,102
3.	Sheep slaughtered (Nos.)	182	282
4.	Mutton produced (Kgs.)	1,802	2,619
5.	Poultry dressed (Nos.)	8,299	19,782
6.	Dressed chicken produced (Kgs.) .	9,252	20,345

ANIMAL HEALTH MEASURES

In order to ensure the Livestock Development Projects, especially involving large scale cross breeding programme and with a view to increase production of milk, egg, and meat, the role of inteisve animal health measures cannot be over emphasised. The V.B.R I., Animal Health Centres, Vijayawada and Clinical Laboratories in the districts have been further strengthened.

The Veterinary Biological Research Institute was in a position to meet the demand of various vaccines in the State, as well as to cater to the extra demand of other states such as Karnataka, Bihar, Rajasthan and Maharashtra, fetching extra revenue to the State to the extent of Rs. 3.40 lakhs during 1972-73 and Rs. 2 89 lakhs during 1973-74.

The Virus Typing Centre on Foot and Mouth disease which was established during 1971-72 as an All India Co-ordinated Project sponsored by I C A R , continues its activities spread over the State of Andhra Pradesh and Karnataka. The type of virus causing the Foot and Mouth disease in Cattle as prevalent in different parts of the State, is indicated to enable the manufacture of a specific vaccine against each particular type of virus at a fairly cheap rate suitable to different parts of the State possible. The farmers are looking forward for such a good day. During the Fifth Plan period the Government of India and the State Government intend sharing most of the cost of supply of the Foot and Mouth vaccine for protecting cross-breed female stock.

Next in importance, is the production of Enterotoxaemia vaccine to protect sheep against the common specific disease of sheep. The Institute has been able to produce much more vaccine against this disease, than in any other Institution in the country.

The incidence of Rabies is gaining high proportions and the demand for the supply of Anti-Rabic vaccine is increasing. This vaccine is

being purchased at huge cost from various institutions outside the State. In order to avoid delay and economise expenditure it is proposed to start manufacture of Anti-Rabic vaccine at the Veterinary Biological Research Institute, Hyderabad so that the costly livestock may be saved. A sum of Rs. 50,000 is provided in the Annual Plan for 1974-75 for establishment of a unit for the manufacture of Anti-Rabic vaccine under Fifth Five-Year Plan

With the strengthening of Rinderpest Eradication Programme during the previous years by providing mobile squads and opening of more checkposts the disease is well nigh under control.

Except in the district of Khammam and Adilabad all other districts are having clinical laboratories of their own and these districts will also be provided during 1974-75 This will strengthen the Animal Health Organisation in the whole State to help prompt and proper diagnosis of the animal diseases, prevalent in each district. The Anti-Liver fluk Schemes that are functioning in the Irrigation Project areas of Nalgonda (Left Canal area) and Karimnagar district (Pochampad Ayacut area) for combating the Liver fluke infestation have proved to be very useful of the local farmers in controlling the evil effects of these diseases particularly in cattle. This scheme has to be extended during Fifth Plan to ayacut and water logged areas of the State. Control of Surra in cattle in districts of Guntur, Khammam and Nalgonda is being attended to promptly and is being brought under control.

About 2,200 Animal Husbandry Department institutions of different categories are at present rendering Veterinary aid in the State. They also attend to out-breaks of diseases in livestock and conduct. preventive vaccinations. During 1973-74, twenty one " Own Your Own Veterinary Dispensaries "in the State which were running under public participation have been taken over by the Department.

Progress Achieved :

		(in lakhs)	
		1972-73	1973-74
1.	Number of cases treated	106.00	120.67
2.	Number of castrations done	4.93	5.49
3.	Number of vaccinations done	291.26	321.20
4.	Number of Artificial Inseminations done ..	2.17	3 30
5.	Number of calves born . ..	0.84	0.58

TRAINING PROGRAMMES

The School of Animal Reproduction, Mandapeta continues to impart practical training in the techniques of Artificial Insemination to Veterinary Assistant Surgeons while the Regional Artificial Insemination Training Centres at Hyderabad, Nandyal and Kankipadu continue to

train the Veterinary Livestock Inspectors and other technical personnel in A.I., techniques. Other annual training programmes under deputation of personnel continues as usual. 238 candidates are being trained as Veterinary Compounders under Half-a-Million Jobs Programme utilise them at Village-level Units under Cattle Development Programmes.

Details of Training Programmes conducted during 1972-73—1973-74.

1.	Number of V A S., trained in P.G Course in Animal Gynaecology and Obstetrics at School of Animal Reproduction, Mandapeta for 3 months		
	L S.Os	15	1
	V.A Ss .. .	..	6
2.	Number of candidates trained in 6 weeks course in Artificial Insemination methods at S.A.R., Mandapeta		
	V.A.Ss	60	82
3.	Number of candidates trained in 4 weeks course in Artificial Insemination methods at Regional Artificial Insemination Training Centre, Kankipadu, Nandyal and Hyderabad.		
	V.L Is.	21	29
	V.Cs.	169	202
	S.Ms. . , ...	6	1
	Total ..	196	232
4.	Number of Veterinary Assistant Surgeons deputed for National Diploma Courses at I.V.R.I., Izatnagar at their own cost :		
	(*a*) Preventive Veterinary Medicine ..	2	4
	(*b*) Poultry Husbandry	2	2
	(*c*) Biological Products	1	3
5.	Number of Veterinary Assistant Surgeons sent for M.V.Sc., and Ph.D. Course at their own cost :		
	M.V Sc.	4	7
	Ph D.	..	1
6.	Number of Veterinary Livestock Inspectors deputed for condensed B.V.Sc. Course of 3 years duration in the two Veterinary Colleges.	..	60

(4 discontinued)

7.	Number of Veterinary Compounders deputed for training in Stockmen's course of 8 morths duration at Stockman Training Centre, Hyderabad	Nil.	60
8.	Number of V.A.Ss. deputed foi training ir diagnosis, control of Leptospirosis at Indiar Veterinary Research Institute, Izatnagar ..	Nil.	2
9.	Number of candidates underwent V Cs training of 6 months duration		29
10.	Number of candidates undergoing V Cs. training under Half-a-Million Jobs Programme . .		238
11.	Number of V.A Ss. trained in Meat Inspection and Laboratory technique at V.B.R.I., Hyderabad .		
	V.A.Ss.		6
	D.I.Os.		1
12.	Number of Officers deputed for training abroad .		
	Officers	1	2
	V.A.S. (Veterinary Officer)		1

56. Veterinary Livestock Inspectors are now undergoing B.V.Sc. Course at both Tirupathi and Rajendranagar Veterinary Colleges

MARKETING AND PUBLICITY

It was a long felt desire to combine the marketing and publicity wings for high-lighting the activities of the department and bring in marketing of livestock and livestock products under an organised sector. This would be possible only if the agency concerned is situated at a central place of the State with representatives in different parts of the State to improve marketing intelligence and to publicise departmental activities and have a better liaison between the farmers and the department. With a view to achieve the object, both the wing are combined and the former post of Assistant Director, Publicity and Exhibition was re-designated as Assistant Director (Marketing and Publicity).

DROUGHT RELIEF MEASURES

During the unprecederted drought that prevailed during 1972-73 and the early periods of 1973-74, Telegaanana area was worst hit and there was acute scarcity of fodder and drinking water. A sum of

Rs.28 93 lakhs was sanctioned to the Animal Husbandry Department to be spent among the different regions of the State as detailed below :

	Rs in lakhs.	
	Allotment.	Expenditure
Telangana . . .	26 66	25 978
Rayalaseema	0 48	0 48
Coastal Andhra ..	0 80	0 80
Total	28 94	27 258

The amounts were utilised for the payment of subsidy on transport charges for transport of forest hay to the needy areas When forest hay was exhausted paddy straw from surplus areas was transported to Telangana area and transport charges were subsidised Altogether, 19,282 m.t of forest grass was supplied to 20,418 needy farmers and including those in weaker sections About 3,500 m t. of paddy straw was also transported from syrplus areas at subsidised rates of transportation About 1,400 metric tonnes of cheap feed was supplied to milk producers under I.C D Block, Hyderabad from March, 1973 to July, 1973 The transport charges of the feed was also subsidised at Rs 2 per quintal.

Apart from the above a sum of Rs 4 978 lakhs was spent for producing extra vaccines at V B R I to comb at cattle epidemics and to strengther the Veterinary institutions with medicines

HALF-A-MILLION JOBS PROGRAMME

The Planning Commission has approved a scheme of Half-a-Million Jobs Programme during 1973-74. Under this, training and stipendiary programmes to educated un-employed personnel are included. The Self-Employment Programmes should be such as can generate more and more employment potential and have a multiplying effect on the same. Institutional finance provided by scheduled banks is to be utilised to the fullest extent possible The approach should be to secure maximum employment and investment, with minimum Goverrment support. For proper implementation of these schemes, a Special Employment Cell has also been created in the Directorate of Animal Husbandry.

A sum of Rs. 6.560 lakhs is allotted under this programme to Animal Husbandry Department during 1973-74. The Scheme is to run for a period of 9 morths and the different schemes as indicated below have

commenced from October, 1973. A sum of Rs. 6 243 lakhs was actually spent The different schemes under this are listed below .—

I. Training Scheme :

(*a*) *Voluntary Veterinary Service*—The object of this scheme is to utilise the voluntary services of the unemployed Veterinary Graduates in extending facilities of Veterinary aid and Artificial Insemination to cattle of small farmers/marginal farmers and agricultural labourers of Visakhapatnam and Srikakulam districts In this scheme (57) sub-units have been sanctioned and (57) Veterinary Graduates have joined in the Voluntary Veterinary Service. These graduates are given training for 3 months and stipend of Rs. 300 is being paid per month and they will be absorbed during the Fifth Plan period, in the proposed Intensive Cattle Development Block, Srikakulam and Visakhapatnam districts covering the Small Farmers/Marginal Farmers and Agricultural Labourers areas The Project will come into operation during 1974-75.

(*b*) *Veterinary Compounders' Training.*—The object of this scheme is to impart training to (240) matriculates for a period of six months in (8) major district headquarters Hospitals at the rate of 30 in each centre (8) Posts of Veterinary Assistant Surgeons who will work as Lecturers and will impart training to the trainees selected, have been created These Compounders will be employed during the 5th Plan in various Cattle Development Projects to man the village level units.

II. Self-Employment Schemes :

1. *Opening of Private Dairy Farms* :--The object of this scheme is to encourage (45) Graduates for starting of private dairy farms to eke out their livelihood. The graduates will be advanced Rs. 1,500 each as a soft loan and Rs. 13,500-as institutional loan. The selected graduates will be given intensive training for a period of (3) months in the nearest Government Livestock Farm. 45 Graduates are therefore recommended to the Nationalised Banks for the sanction of loan. 10 Graduates are now undergoing training in different state livestock farms to take dairy farming as a profession.

2. A scheme for starting of Private Poultry Farms by the unemployed graduates has been sanctioned which will be implemented soon. If is expected to employ 125 graduates.

III. Employment Cell in the Directorate :—To implement the Half-a-Million Jobs Erogramme, the Government have sanctioned the establishment of Employment Cell in the Directorate of Animal Husbandry so as to implement the scheme and efficiently.

All the above schemes provided jobs to 306 persons as indicated below :—

Veterinary Graduates	66
Graduates	1
Matriculates	238
Uneducated	1
Total ..	306

During 1974-75 two new schemes, *viz.*, Fattening of Pigs and Establishment of Pork Sale Booths are being suggested in addition to what was already implemented.

ANIMAL BY-PRODUCTS PLANT, KESARAPALLI (GANNAVARAM).

Conversion of organic waste into wealth has been made possible through processing dead animals at Animal Products Plant, Kesarapally, which has proved to be a remunerative scheme of the Department. Receipts to an extent of Rs.300-is being of realised from large size carcass, for which a cash compensation to an extent of Rs. 100 is being paid to the farmers. Sterilised bone-meal and Dog Biscuits are also manufactured.

The establishment of Animal By-Products Centres in different districts of the State is likely to assume importance during the Fifth Plan period.

The following is the work turned out at the Animal By—Products Plant, Kesarapalli :

	1972-73		1973-74	
	Quantity MTs.	Value. Rs.	Quantity. MTs.	Value. Rs.
1. Cured Hides (Nos.)	350	7,187.00	Nos. 370	9,638.00
2. Sterilised meatmeal	93.471	84,123.90	28.370	27,111.00
3. Sterilized bone-meal	58.212	77,140.80	139.723	1,66,739.00
4. Refined Tallow ..	2.735	9,237.75	4 676	18,096.00
5. Dog Biscuits ..	0.614	2,985.79	0.789	3,978.00
6. Sterilised Fish-meal	..	..	60.256	50,159.00

SPECIAL RAYALASEEMA DEVELOPMENT PROGRAMMES

During the year 1972-73 out of a total sanction of Rs. 8.350 lakhs (normal 7.500 lakhs plus spill over 0 857 lakhs) a sum of Rs. 5.417 lakhs (Normal 5 123 lakhs plus 0.294 lakhs plus spill over—5 417 lakhs) was spent in the implementation of different schemes.

Adequate attention has been paid to strengthen the various institutions of the Department functioning in the Rayalaseema region as detailed hereunder :

(1) Strengthening of Centralised Semen Collection Centre, Reddipalli, Nandyal and Tirupathi.

(2) Strengthening of Sheep Farm, Penukonda.

(3) Strengthening of Cattle-*cum*-Dairy Farm, Siddirampuram.

(4) Strengthening of Poultry Marketing Centre, Kurnool.

(5) Strengthening of Government Livestock Farm, Mahanandi.

(6) Construction and renovation of sheds at Veterinary Hospitals Allagadda in Kurnool district and Cuddapah.

(7) Strengthening of Artificial Insemination Centres in Veterinary Institutions.

(8) Supply of fodder slips and pasture development.

(9) Supply of mineral mixture, stud rams, poultry units, cockerels, cross-bred rams.

(10) Establishment of poutlry and its products booths at Cuddapah.

(11) Scheme for deworming of sheep in Anantapur, Cuddapah and Kurnool.

(12) Supply of medicines, Anti-liver fluke drugs, equipment, refrigerators, microscopes, Artificial Insemination equipment and trevises.

(13) Scheme for establishment of Livestock Markets in Cuddapah and Kurnool districts.

(14) Scheme for purchase of propaganda material for education to farmers and training of farmers.

During the financial year (*i.e*) 1973-74 a sum of Rs. 12.55 lakhs was allotted in the beginning which is inclusive of Rs. 1.884 lakhs to be spent on the spill over items of 1972-73 Out of the allotment of Rs. 12.55 lakhs a sum of Rs. 6.625 lakhs has been sanctioned and a sum of Rs. 5 790 lakhs has been booked during the year 1973-74. The following important schemes were implemented during 1973-74.

1. Supply of medicines, equipment, deworming and deticking agents and mineral mixture.

2. Distribution of rams.
3 Strengthening of Veterinary Hospital, Clinical Laboratories, Livestock Farms, Sheep Farms, Centralised Semen Collection Centres, Poultry Marketing Centres, etc.
4 Broiler Unit of Regional Poultry Farms, Chittoor
5 Strengthening of Regional Poultry Farms, Cuddapah.
6 Strengthening of Key Village Blocks, Kurnool, Mydukur, Hindupur and Chittoor.
7. Strengthening of Livestock Farm, Banavasi, Mahanandi, Siddirampuram.
8. Establishment of Key Village Block at Yemmiganur.
9. Construction or renovation of building at Kurnool, Allagadda, Cuddapah, Koilkuntla, Pakala, etc.

Achievements under Special Rayalaseema Development Programme

Adequate attention has been paid to strengthen the various institutions of the Department functioning in Rayalaseema region as detailed below :

1. Veterinary Institutions now functioning have been equipped with tre ises, refrigerators, microscopes and medicines to ensure better type of Veterinary aid to the sick animals.

2. Clinical Laboratories at Kurnool, Chittoor and Anantapur have been equipped with equipment and medicines for better working. Accommodation facilities have also been provided.

3. With a view to improve the livestock of the rural areas, distribution of rams, poultry units, cockerels, sows and boars and breeding bulls to nomadic cattle breeders have been undertaken.

4. Strengthening of Livestock Farms, Poultry Farms, Centralised Semen Collection Centres and Poultry Marketing sub-centres has also been taken up by providing additional facilities.

5. A Veterinary Hospital has been established at Giddalur and Markapur to render Veterinary aid to the ailing animals of the area. Necessary provision has also been made for the completion of the building intended for Veterinary Hospital, Markapur.

6. One Key Village Block with 10 sub-centres have been established at Koilkuntla and Yemmiganur in Kurnool district.

TELANGANA DEVELOPMENT PROGRAMMES.

With the amount of Rs. 26.517 lakhs provided during 1972-73 and 1973-74 the Intensive Cattle Development Block, Warangal is not only

continued but strengthened to function as a full-fledged project for effective implementation of the technical programme The Feed Mixing Plant at Karimnagar will soon be starting functioning. A sum of Rs.12.038 lakhs has been spent as against the provision of Rs. 12 117 lakhs during 1973-74. Other developmental programmes were continued with reasonable progress to their credit.

AYACUT DEVELOPMENT SCHEMES

No new special activity was undertaken during 1972-73 and 1973-74 but all the previous sanctioned schemes were continued as indicated below :

1. Centralised Semen Collection Centre, Srikakulam and Strengthening of Centralised Semen Collection Centre, Nandyal.

2. Key Village Block, Salur, Amadalavalasa, Jaggaiahpeta, Nandyala, Rudrur, Metpalli, Miryalguda, Kodad and Nakrikallu.

3. Strengthening of Cattle Breeding Farm, Kampasagar.

4. Minor Veterinary Dispensary, Kondaprole in Nalgonda district.

A sum of Rs. 5.841 lakhs has been spent as against the provision of Rs 5.00 lakhs during.

TRIBAL DEVELOPMENT SCHEMES

Except continuation of institutions sanctioned during the previous years, no new schemes were taker up for want of adequate finances.

A sum of Rs. 1 57 lakhs has been allotted under Coastal Andhra Tribal Plan towards the continuance of 5 minor Veterinary Dispensaries and 12 Rural Veterinary Dispensaries and Drivers Pay and Allowances including Maintenance charges of tractor at Government Livestock Farm, Chintapalli during the year 1973-74. A sum of Rs. 1.743 lakhs has been spent by 31-3-1974.

Similarly a sum of Rs. 1 277 lakhs has been allotted towards the continuance cost of 5 Minor Veterinary Dispensaries and 6 Rural Veterinary Dispensaries in Telangana Region during the year 1973-74. A sum of Rs. 1.045 lakhs was spent during 1973-74.

These Institutions are catering to the needs of the livestock maintained by tribals.

A sum of Rs. 26.50 lakhs has been set apart for the Animal Husbandry Schemes under Sub-Plan for Tribal Development.

During the year 1974-75 a sum of Rs. 2.00 lakhs is provided for the following schemes .

	(Rs. in lakhs)
1. Establishment of 25 Veterinary First Aid Centres ..	1.50
2. Training of 60 Veterinary Compounders . ..	0.321
3. Training of Tribal Candidates in Animal Husbandry practices.	0.179
Total ..	2 00

GIRIJAN DEVELOPMENT AGENCY IN SRIKAKULAM DISTRICT

Girijan Development Agency has taken up Animal Husbandry Programme in Srikakulam district and 269 milch animals have been distributed to the tribal beneficiaries. The response from the tribal people is encouraging and two Co-operative Societies have been organised one at Bhadragiri and the other at Sithampeta for marketing facilities.

8 Units of 50 birds have been distributed under the Poultry Programme and the Co-operative Societies mentioned above are taking care of marketing aspect. It is also proposed to distribute 100 units of sheep consisting of one ram and 10 ewes. Distribution of 75 units of goats is also proposed. 8 centres have been opened where 8 breeding bulls are stationed for natural service. In brief this programme is becoming popular in the tribal areas of Srikakulam district.

SMALL FARMERS AND MARGINAL FARMERS DEVELOPMENT SCHEMES

The National Commission on Agriculture has laid particular emphasis on Livestock Development Programme towards supplementing the economy of small and marginal farmers besides agricultural labourers. The economic uplift of the livestock and poultry breeders can only bring the desired change to a greater extent in the society with necessary inputs and incentive provided so as to enable them to make a living. Under Small Farmers Development Agencies, the districts of Cuddapah, Srikakulam and Nalgonda are selected.

In Cuddapah district, 1,048 beneficiaries under dairy development for supply of milch animals have been identified and 215 loanees have been granted loan by the scheduled banks amounting to Rs. 1,54,454. Similarly, 4,953 beneficiaries have been identified under sheep rearing and 268 lonees have been sanctioned loan.

In Srikakulam district, 12 Panchayat Samithis have been selected for implementation of the departmental schemes for supply of milch buffaloes, plough bullocks, poultry and sheep under Small Farmers Development Agency. For Dairying 632 beneficiaries have been sanctioned loan at Rs. 1,500 per animal and 128 small farmers have been sanctioned loan at Rs. 1,000 per unit under Sheep Rearing Programme.

In Nalgonda district, the programme of Small Farmers Development Agency is confined to the taluks of Ramannapet, Nalgonda and Suryapet of Nalgonda district. Under Dairy Programme 345 farmers have been identified and 19 farmers have been granted loan. Under Sheep Development Programme 157 farmers have been identified and 16 farmers have been granted loan.

Under the Marginal Farmers and Agricultural Labourers Scheme the districts of Visakhapatnam and Nalgonda are selected.

In Nalgonda district, 228 farmers have been granted loan as against 2,091 identified farmers and details of the loan amount advanced is furnished hereunder :—

	Animals given.	Amount advanced.
(*a*) Co-operative Central Bank, Bhongir .	35	48,045
(*b*) Canara Bank, Bhongir . .	71	82,122
(*c*) Central Bank of India, Yadagirigutta ..	75	86,336
(*d*) Panchayat Samithi, Alur .	12	4,300
(*e*) Canara Bank, Chityal	11	24,000
(*f*) Zilla Parishad General Funds	36	14,400
	240	2,59,203

Similarly 3 Poultry Units and 23 Sheep Units have been distributed.

In Visakhapatnam district, 956 farmers have been granted loan for dairy animals at the rate of Rs. 1,100 per animal. 107 farmers have been granted loan for poultry costing Rs. 930 per unit of 50 birds.

During the first year of the Fifth Plan, it is proposed to establish a Major Intensive Cattle Project (*i.e.*) with 100 sub-units in the districts of Visakhapatnam and Srikakulam covering the areas under Marginal Farmers, Small Farmers, Agricultural Labourers and Girijan Development Agency. Similar Project will come in other regions of the State before the completion of the Fifth Plan.

DROUGHT PRONE AREA PROGRAMME

The scope of Intensive Development of Agriculture in the arid and semi-arid drought-prone districts is limited due to low and erratic rainfall and in such areas development of animal husbandry has a fairly good potential. Animal Husbandry Programmes will provide fairly good supplemental income to the small and marginal farmers of the district and it will result in a shift even into a more economic use of land through pastures and fodder crops.

Government of India, while indicating the assitance, requested for matching grant from the State Out of a total outlay it is likely that Animal Husbandry Sector may get an allotment of Rs. 100.00 lakhs for each district of Anantapur, Cuddapah, Chittoor, Kurnool and Mahabubnagar. In Nalgonda district one taluk Deverkonda and in Prakasam district Giddalur Markapur taluks will be covered by these programmes.

Master Plan for Anantapur, Cuddapah, Chittoor, Kurnool have been prepared which contemplates improvement of cattle, sheep and poultry development Besides provision has also been made for adequate facilities for Animal health cover. It may not be out of place that these schemes are mainly intended for the benefit of weaker sections only. They are likely to be implemented from 1974-75.

ANNEXURE A.

Head of Development

ANIMAL HUSBANDRY DEPARTMENT.

(*Rs. in lakhs*).

Serial No.	Name of the Scheme.	Fifth Plan outlay	Provision for 1974-75
(1)	(2)	(3)	(4)
I. STATE-WIDE SCHEMES—NEW SCHEMES :			
1.	Opening of one Frozen Semen Unit and Sub-Depots	7.00	1.00
2.	Importation of Chemicals for C.M.E. ..	0.25	0 12
3.	Purchase of exotic cattle including feeding charges	3.50	0 50.
4.	Import of exotic sheep	1.00	..
5.	Egg Marketing Federation	5.00	0.60
6.	Self Employment Scheme	1.00	0.25

(*Rs. in lakhs*)

(1)	(2)	(3)	(4)
7.	Strengthening of Veterinary Biological Research Institute, Hyderabad, including Disease Investigation . .	20 00	2.00
8.	New Schemes sponsored by the Indian Council of Agricultural Research ..	2 00	0 48
9	Advanced Training of Officers, Training of Veterinary Livestock Inspectors, Stockmen, Veterinary Compounders and Officers .. .	2 00	0 75
10.	Foot and Mouth Disease Control (Subsidy for selected areas will be given)	10.00	1 00
11.	Eradication of Ranikhet Disease . ..	3 50	..
12.	Eradication of Swine Fever .. .	0 20	
13.	Tuberculosis, Leptospirosis and brucella control.	2 00	0 50
14.	Disease Surveillance	1.00	..
15.	Marketing Intelligence including strengthening of marketing and publicity section .	1 00	0 20
16.	Administrative and Strengthening of Directorate providing additional technical and ministerial staff besides sub-division with A.E and Ancillary staff and reorganisation of Statistical Wing in the Directorate and provision of fodder cell.	12 90	1 50
II	DISTRICT-WISE SCHEMES—NEW SCHEMES		
1.	Large Scale Intensive Cattle Development Blocks, Viza and Konaseema (with 4 R.C.D. Units) and Indo-Swiss Project at Visakhapatnam).	70 00	4.00
2	Medium sized I.C.D. Blocks with 2 Regional Cattle Development Units . ..	166 00	4 00
3.	Opening of Artificial Insemination Centres in Veterinary Hospitals	1 50	1.20
4.	Opening of 2 Key Village Blocks including strengthening of existing key village blocks .	7 55	.
5.	Opening of Centralised Semen Collection Centres (2) Nellore and Nalgonda	5 00	..

(*Rs. in lakhs*)

(1)	(2)	(3)	(4)
6.	Strengthening of existing Centralised Semen Collection Centres	2.00	1.00
7.	Replacement of bulls in 14 Semen Banks (*i.e*) Centralised Semen Collection Centres at Rs. 10,000 for each per year	6.50	0.50
8.	Strengthening of Livestock farms by increasing Dairy Herd, rear bulls calves besides bringing more land under Fodder and Crops ..	9 00	2.00
9.	Assistance to small and marginal farmers and agricultural labourers for rearing of cross-bred animals	100 00	1.00
10.	Establishment of Feed Mixing Plant at Nandyal.	10 .00	1.00
11.	Strengthening of Feed Mixing Plant, Karimnagar.	10.00	1.50
12.	Fodder Seed Farms	3 00	0.50
13.	Fodder and Pasture Grassland Development .	10 00	1 00
14.	Training of Farmers on improved methods of fodder development	0.50	..
15.	Establishment of Intensive Sheep Development Project one in Rayalaseema with 40 sheep and wool extension centres, 10 units under each Veterinary Assistant Surgeon and grading up of local sheep by distribution of rams ..	30.00	1.00
16.	Strengthening of existing sheep breeding farms, laying greater stress on fodder and pasture development	3 00	1.00
17.	Training in sheep farmers .	0 50	
18.	Sheep shearing/wool grading and Marketing centres ..	5 00	
19.	Stock Yards ..	3.00	
20.	Sheep and wool Extension Centres Strengthening of	3.00	1.20
21.	Establishment of Intensive Poultry Development Projects and Intensive Duck Development Projects ,(7) Nizamabad, Nalgonda, Srikakulam, Cuddapah,Nellore, Krishna, and West Godavari.	25 00	0.(

(*Rs. in lakhs*)

(1)	(2)	(3)	(4)
22.	Estabilshment of Broiler Dressing Plants—2 ..	2.00	1.00
23.	Farmers Training (Poultry)	0 50	
24.	Strengthening of Regional Poultry Farms ..	4.00	0.50
25.	Mobile Poultry Diagnostic Laboratories ..	4.50	
26.	Grading up rural Poultry Drake Exchange Programme	1.00	0.20
27.	Strengthening of existing Duck Farm at Kaikalur in Krishna District, ...	1.00	1.00
28.	Strengthening of existing Pig Farms by increasing foundation stock of 800 and building and quarters	0.75	1.05
29.	Strengthening of Bacon Factory	1 25	0.25
30.	Intensive Piggery Development Project ..	2.50	..
31.	Training of Pig Breeders	0 10	..
32.	Establishment of Modern Slaughter House at Hyderabad	20.00	5.00
33.	Piggery Development	2.50	..
34.	Providing whole-time services of one Veterinary Assistant Surgeon and Veterinary Compounder for 21 slaughter houses at the rate of 0.15 lakhs each (50% of the cost will be borne by the Department and remaining by the municipalities concerned)	3.00	.
35.	Animal By-products Centres—10	10.00	1.00
36.	Establishment of one more Veterinary Hospital at Secunderabad	6.00	..
37.	Upgrading of 6 Veterinary Hospitals to Poly Clinics	6.00	..
38.	New Veterinary Dispensaries strengthening of Veterinary Hospital with more medicines ..	18.50	1.00
39.	One Animal Ambulance for carrying disabled and badly sick animal to the Hospitals in Twin Cities	1.00	..

(*Rs. in lakhs.*)

(1)	(2)	(3)	(4)
40.	Ambulator Clinics—2 ir Telangana and 3 in Coastal Andhra	4.00	..
41.	Anti-Liver fluke scheme in West Godavari ..	10 00	1 10
42.	Establishment of Clinical Laboratories (2) in Khammam and Adilabad district . .	2 00	1.00
43.	Strengthening of Clinical Laboratories ..	3.00	..
44.	Establishment of Assistant Rinderpest Officer at Vizag	1.50	0 40
45.	Drenching and Vaccination Programmes ..	3.00	0 60
46.	Bifurcation of districts which are unwieldly and additional field staff	5.00	0 50
47.	Creation of posts of 2 additional Regional Assistant Directors, Feed and Fodder Development Officer	6.00	..
	Total ..	662.00	45.00

1974-75 సంవత్సరానికి పశు సంవర్ధక శాఖ పద్దును గురించి వివరణ

1974-75 సంవత్సరానికి పశు సంవర్ధక శాఖకు ప్రణాళిక. ప్రణాళికేతర పద్దుల క్రింద రూ. 5,12,91,000 రూపాయలు కేటాయింపబడినవి.

వికాస వంతులు, పురోగాములైన ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతాంగముయొక్క సహాయ సహకారాలతో మన రాష్ట్రము పశుగణాభివృద్ధి రంగంలో దేశంలోనే ఒక విశిష్ట స్థానాన్ని సంపాదించుకొన్నది. మన పశుగణము, మన ప్రజల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవస్థలో ప్రధాన పాత్ర వహిస్తున్నది. ఇది దృష్టిలో నుంచుకొని, పశు సంవర్ధకశాఖ కార్యక్రమాలన్నియు, జంతు సంబంధమైన, మాంస కృత్తులు విడివిగాగల పాలు, మాంసము, గ్రుడ్లవంటి అనుబంధ పదార్థాల అధికోత్పత్తికి అనువుగాను, ముఖ్యంగా సన్నకారు రైతులు, రైతు కూలీలు, తదితర బలహీన వర్గాల ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపరిచే విధంగా నడపబడుచున్నాయి. అంతే కాకుండా, దేశం ఈనాడు ఎదుర్కొంటున్న గడ్డు సమస్యలలో ఒకటైన నిరుద్యోగ సమస్యను ఎదుర్కొటానికి, స్వయం ఉపాధికల్పనావకాశాలను కల్పిస్తూ, శాయశక్తులా కృషి చేస్తున్నది. దేశం మొత్తం మీద పశుగణముల సంఖ్యను బట్టి 1966 లెక్కలలో మన రాష్ట్రము దొడ్లజాతి పశువులలో ఏడవ స్థానము, నల్లజాతి పశువులలో రెండవ స్థానము ఆక్రమించుకొన్నది రాజస్థాన్ రాష్ట్రము తర్వాత, గొర్రెల సంఖ్యలో మనదే ద్వితీయ స్థానము. కోళ్ళలో, దేశము మొత్తము మీద మనదే అగ్ర స్థానము. మన రాష్ట్రపు పశు సంఖ్యల విలువ రూ. 700 కోట్లు కాగా, పాడి, పశూత్పత్తుల, కోళ్ళ పరిశ్రమ విలువ రూ. 995 కోట్లు వున్నట్లు 1966 లెక్కల ప్రకారము అంచనా వేయబడినది.

ఆర్థిక పరిస్థితులవల్ల నాల్గవ ప్రణాళికలో సరిపోయినంత అభివృద్ధికి అవకాశాలు పొందలేకపోయినా, మొత్తము మీద ఈ ప్రణాళికా కాలంలో అమలు పరచిన కార్యక్రమాలనుబట్టి సంతృప్తికరమైన అభివృద్ధి సాధించడం జరిగింది. 165.338 లక్షల రూపాయలు, 1974 మార్చి నెల అంతంవరకు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. ఖర్చుల వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నవి :

నాల్గవ ప్రణాళిక

		కేటాయింపబడిన నిధులు (రూ. లక్షలలో)	ఖర్చు చేసిన మొత్తం. (రూ. లక్షలలో)
I	సాధారణ నాల్గవ ప్రణాళిక ...	142.41	132 628
II	ఆయకట్టు అభివృద్ధి ...	2౨.652	24.335
III	గిరిజన సంఘ సేవ. ...	9.455	8.375
		176 517	165.338
ప్రత్యేక నిధులు :			
IV	ప్రత్యేక రాయలసీమ అభివృద్ధి పథకముల క్రింద ...	40.43	34.208
V	ప్రత్యేక తెలంగాణా అభివృద్ధి పథకముల క్రింద. ...	33.522	27.218
		73.952	61.426

నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో అమలుపరచినటువంటి పథకాలలో కొన్ని ముఖ్య పథకాలు ఈ దిగువ వివరించబడినవి :

పశు అభివృద్ధి పథకాలు

1.	వీర్య సేకరణ కేంద్రములు (వెంటపాడు, రెడ్డిపల్లి)	...	2
2.	కీలక గ్రామ కేంద్రాలు	...	6

గొర్రెల అభివృద్ధి పథకాలు

1.	గొర్రెలు, మరియు ఉన్ని విస్తృత కేంద్రాలు	...	10
2.	విత్తనపు పొట్టేళ్ళ పంపిణీ	...	770 పొట్టేళ్ళు

కోళ్ళ అభివృద్ధి పథకాలు

1.	పాంద్ర కోళ్ళ అభివృద్ధి కేంద్రాలు	...	4 (16 ఉప కేంద్రాలలో)
2.	బాతుల విస్తృత కేంద్రము	...	1

పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ పథకాలు

1. పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రము (Animal Health Centre) ...
2. పశువ్యాధి నిర్ధారక కేంద్రాలు ...
3. పశువైద్య ఆస్పత్రులు ...
4. మధ్య తరహా పశువైద్య శాలలు ...
5. గ్రామీణ పశువైద్య శాలలు ..
6. "ఓన్ యవర్ ఓన్" పశువైద్యశాలలు ...
7. సంచారక పశువైద్య ఆస్పత్రులు ...
8. సంచారక పశువైద్య సిబ్బంది దళాలు ...
9. జలగ వ్యాధి నివారణ పథకాలు (నల్గొండ, బోచంపాడు) ...
10. కండెన్స్‌డ్ బి. వి. యస్. సి. కోర్సు ప్రారంభము

ఆయకట్టు ప్రాంతాభివృద్ధి పథకాలు

1. వీర్య సేకరణ కేంద్రము స్థాపన (శ్రీకాకుళం) ...
2. కీలక గ్రామ కేంద్రాలు ...

గిరిజన అభివృద్ధి పథకాలు

1. మధ్య తరహా పశువైద్యశాలల ఏర్పాటు ...
2. గ్రామీణ పశువైద్యశాలల ఏర్పాటు ...

గిరిజనాభివృద్ధి మండలి శ్రీకాకుళం, జిల్లా క్రింద అమలుపరచిన పథకాలు

1. పాడి పశువుల పంపిణీ ...
2. మేలురకపు గొఱ్ఱెలు, మరియు కోళ్ళ పంపిణీ ...

50 కోళ్ళు గల 8 యూనిట్లు 100 గొఱ్ఱెలు

3. ఆబోతుల సరఫరా ...

ప్రత్యేక తెలంగాణా ప్రాంతాభివృద్ధి పథకాలు

1. సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు స్థాపన, (వరంగల్లులో) ...
(4 ప్రాంతీయ పశుగణాభివృద్ధి కేంద్రాల
2. కరీంనగర్ జిల్లాలో మిశ్రమ దాణా కర్మాగారము స్థాపన ...

ప్రత్యేక రాయలసీమ ప్రాంతాభివృద్ధి పథకాలు

(1) వివిధ పశు, మరియు గొఱ్ఱెల అభివృద్ధిక్షేత్రాలను పటిష్టము చేయుట (సిద్ధిరాంపురం, మహానంది, పెనుగొండ)

(2) వీర్య నేకరణ కేంద్రాలను పటిష్టం చేయుట. (రెడ్డిపల్లి, నంద్యాల మరియు తిరుపతి)

(3) కోళ్ళ మార్కెటింగు కేంద్రాలను పటిష్టంచేయడం.

(4) పశువుల ఆస్పత్రులలోవున్న కృత్రిమ గర్భధారణ కేంద్రాలను పటిష్టము చేయడం.

(5) మేలుజాతి పశుగ్రాసపు గడ్డి ముక్కల పంపిణీ,

(6) పాడిపశువులకు ఖనిజ లవణ మిశ్రమము, విత్తనపు పొట్టేళ్ళు, కోళ్ళ యూనిట్లు, మేలుజాతి పుంజులు, సంకర జాతి గొఱ్ఱె పొటేళ్ళు సరఫరా చేయడం.

(7) గొఱ్ఱెలలో అంతర్గత పరాన్న జీవుల నిర్మూలన పథకము (అనంత పూర్, కడప, కర్నూలులలో అమలు జరపడమైనది)

(8) మందులు—జలగవ్యాధి నివారణ ఔషధాలు, రెఫిజరేటర్లు,సూక్ష్మ దర్శినులు, కృత్రిమ గర్భధారణ పరికరాలు, మొదలగు వాటిని సరఫరా చేయడం జరిగింది.

(9) రైతులకు పశు సంవర్ధనలో శాస్త్రీయ పద్ధతులను తెలుపుటకు ప్రచారక సామగ్రి కొనుగోలు, రైతులకు శిక్షణకు, మరియు యమ్మిగనూర్‌లో 1973-74 సం. లో కీలక గ్రామ పథకము స్థాపన.

(10) చిత్తూరు ప్రాంతీయ కోళ్ళ ఫారములో బ్రాయిలర్ యూనిట్ స్థాపన.

కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో అమలుపరచిన పథకాలు:

1. పెద్దతరహా గొఱ్ఱెల అభివృద్ధి క్షేత్రము మామిడిపల్లి ... 1 (హైదరాబాదు జిల్లా)
2. గేదెలలో ఉత్తమ సంతతి పరీక్షా కేంద్రము, బనవాసి ... 1 (Progeny Testing)
3. పెద్దరోగ నివారణ కేంద్రాలు—వికిలెన్స్ యూనిట్లు ... 7

సన్నకారు, మధ్యతరహా రైతులు, వ్యవసాయ కూలీల అభివృద్ధి పథకాలు

1. పాడి పశువులు, గొఱ్ఱెలు కోళ్ళ యునిట్ల సరఫరా.
2. శ్రీ కాకుళం జిల్లాలో మిశ్రమ దాణా కార్మాగారం స్థాపన.

స్వయం ఉపాధి కల్పనా పథకాలు :

1.	స్వచ్ఛంద పశువైద్య సేవా కార్యక్రమము.	....	57
2.	డైరీఫారాల స్థాపనకు అప్పులివ్వడం.	....	45
3.	వెటర్నరీ కాంపౌండరు శిక్షణా కార్యక్రమము	....	288
4.	కోళ్ళ సంస్థలు	....	125

ఇక పోతే అయిదవ ప్రణాళికలో పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు రూ. 662 లక్షలు ప్రతిపాదించడం జరిగింది. ఈ రూపాయలలో 100 లక్షల రూపాయలు సన్నకారురైతులకు, సంకరజాతి పశువుల పెంపకానికై కావలసిన సహాయాన్ని అందజేయడానికి కేటాయించబడినవి. ఈ ప్రణాళికలో అధికోత్పత్తికి అనువుగా, పశు, గొఱ్ఱెల, కోళ్ళ మరియు సీమ పందుల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు రూపొందించబడినవి. ఈ కార్యక్రమాలన్నీ ప్రస్తుతము వున్నటువంటి మాంస కృత్తుల కొరతను తీర్చి, మన ఆహారములో పోషక ఆహార విలువలను పెంపొందిస్తూ, సంఘంలోని బలహీన వర్గాలు, సన్నకారు రైతుకూలీల ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగు పరిచే విధంగా ప్రతిపాదించడమైనది.

ఈ ప్రణాళికలో పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, పాలు, గ్రుడ్లు, మాంసము యొక్క ఉత్పత్తులను అధికం చేయడమే గాక, గ్రామాలలో ఉపాధి కల్పనావకాశాలు కలుగజేస్తూ, ప్రాంతీయ అసమానతలను తొలగిస్తు శాయ శక్తుల కృషిచేయబడింది. తరువాత నాగార్జునసాగర్, పోచంపాడు వంటి ఆయకట్టు ప్రాంతాలలో పాడి, గొఱ్ఱెల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. అంతేకాకుండా గిరిజనులయొక్క ఆర్థిక పరిస్థితులు మెరుగు పరచడానికి గిరిజనాభివృద్ధి కార్యక్రమాలనుకూడా ప్రతిపాదించడం జరిగింది. అయిదవ ప్రణాళికలో చనిపోయిన పశు కళేబరాలను వృధా పోనీయకుండా వాటిని సద్వినియోగపరిచి మాంసపుపొడి, ఎముకలపొడి, కుక్క బిస్కట్లవంటి ఉపయోగకరమైన పదార్థాలను తయారుచేయడానికి ఇంకో 10 మృత పశు వినియోగ కేంద్రాల ఏర్పాటుకు ప్రతిపాదనలు జరిగినవి. పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ కార్యక్రమాలు కూడా అత్యంత ప్రధానమైనవి. ఇందు కొరకుగాను, పశువుల అంటువ్యాధి నిరోధనకు కావలసిన టీకాల మందు తయారీని అత్యాధునికంచేసి పెరుగుచున్న అవసరాలకు అనుగుణ్యంగా ఉత్పత్తిని పెంపొందించడానికై అవకాశాలు ఈ ప్రణాళికలో కల్పించబడ్డాయి. జంట నగరాలలోని ప్రజలకు, పరిశుభ్రమైన మాంసము సరఫరాకై కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో దాదాపు రెండు కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో ఆధునిక కబేళ గృహాన్ని ఈ ప్రణాళికా కాలంలో ఏర్పాటుకు ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి.

పశు అభివృద్ధి పథకాలు :

గత రెండు సంవత్సరాల కాలంలో పశు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, తీవ్ర ప్రతికూల పరిస్థితులను ఎదుర్కొనవలసివచ్చింది. రాష్ట్రమంతటా ఉధృత అనావృష్టి

పరిస్థితులవల్ల తీవ్రమైనటువంటి పశుగ్రాసపు కొరత ఏర్పడింది. కొన్ని చోట్ల పశువులకు త్రాగడానికి కూడ నీళ్లు లభించలేదు. పశువుల దాణా ధరలు నిపరీతంగా పెరిగిపోయి, పశువుల పెంపకము చాలా కష్టమైన సమస్యగా మారిన రోజులు. ఇలాంటి పరిస్థితులలో రైతులు తమ పశువులను పోషించుకో లేక తక్కువ ధరకు అమ్ముకోవలసివచ్చింది ఈ పరిస్థితులలో రాష్ట్రంలో వున్నటువంటి హైద్రాబాదు, విజయవాడ, వరంగల్లు, సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు శాయశక్తులా కృషిచేసి రైతులకు ధైర్యాన్ని చేకూర్చినవి. ఈ పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు ఇలాంటి గడ్డు పరిస్థితులలో కూడా సంతృప్తికరంగానే పనిచేసినాయి. అయితే ప్రకృతివైపరీత్యంవల్ల, పశూత్పత్తి కార్యక్రమాలలో కొన్ని లోటుపాట్లు కలుగకపోలేదు.

సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు, విజయవాడలో, పశువులలో సక్రమమైన ఉత్పత్తి విధానము కొరకు పశువులలో నూతన ప్రయోగాత్మక కార్యక్రమాలు "లైంగిక ఆరోగ్య సంరక్షణ" (Sexual Health Control) ను అమలు జరుపు తున్నారు. దీని ప్రకారము ఒక నిర్ణీత దినములో ఉత్పత్తికి యోగ్యమైన అన్ని ఆడ పశువులను ఒక దగ్గరచేర్చి నిపుణులైన పశువుల డాక్టర్ల చేత పరీక్షచేయించి ఆ పశువుల యొక్క గర్భధారణశక్తి తెలుసుకొనుచున్నది. తాత్కాలిక గొడ్డుమోతు తనముగల పశువుల విషయంలో రైతులకు తగురీతిగా సలహాలు కూడా ఇవ్వబడుచున్నవి. ఈ కార్యక్రమాలను ఒక పద్ధతిలో కొన్ని ఎన్నుకొన్న గ్రామాలలోనే అమలు జరుపుతున్నారు. స్థానిక ఖామందుల పశువుల ఉత్పత్తి శక్తి నిర్ణయించుటేకాక పశువు జనేంద్రియములలో ఏదైనా లోపం వున్నట్లయితే అక్కడికక్కడే చికిత్స కూడా చేయడం జరుగుతున్నది. రైతులు ఈ కార్యక్రమములో ఉత్సాహాన్ని చూపించడమేగాక, కృత్రిమగర్భధారణ పద్ధతులకు మరింత నమ్మకముతో దోహదము కలుగచేయుచున్నారు. ఈ కార్యక్రమము రాష్ట్రములోవున్న మిగతా రెండు సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి బ్లాకులలో కూడా ప్రవేశపెట్టబడుతుంది విజయవాడ ప్రాజెక్టు 161 ఉప కేంద్రాలలో 1 86 లక్షల ఉత్పత్తికి యోగ్యమైన గేదెలు, ఆవుల అభివృద్ధికి కృషి చేయుచున్నది. 1972–73 సంవత్సరంలో ఆందోళన పరిస్థితులవల్ల కృత్రిమ గర్భధారణలు తక్కువగా జరిగినాయి. దానివల్ల 1973–74 సంవత్సరంలో సంకరజాతి దూడల ఉత్పత్తిలో కూడా కొంచెం తగ్గింది. ఇందు మూలాన 1971–72 సంవత్సరంలో వున్నటువంటి పాల ఉత్పత్తి 74.2% నుండి 1972–73 సంవత్సరంలో 54% నకు తగ్గినది. దూడల పెంపకంలో రైతులకు సలహాలు, దూడలలో పరాన్న జీవుల నిరోధన, సమగ్రమైన దాణా అమ్మకము, ఉత్తమపశుగ్రాసపుపైరుల విషయములో రైతులకు సాంకేతిక సలహాలు ఇవ్వడం మొదలగు కార్యక్రమాలు ప్రజల మన్ననల నందుకొంటున్నవి. ఈ సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు ప్రాంతములో ప్రత్యేక పశుగ్రాసాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రవేశపెట్టబడినవి. N. B. 21, అలంద 4216, ఇంపిజవార్ వంటి అధిక దిగుబడి నిచ్చే మేలుజాతి పశుగ్రాసపు పైరులు, కాయజాతి పశుగ్రాసపు పైరులు, లూసర్ను, బర్సీములతో ప్రవేశపెట్ట బడినవి. ఈ ప్రాజెక్టు, అనావృష్టి సమయములో కృష్ణా, నల్గొండజిల్లాలలోని

మెట్టప్రాంతము రైతులకు వరిగడ్డి సరఫరాచేస్తూ అవసర పరిస్థితులలో ఎంతగానో ఆదుకొన్నది.

హైదరాబాదు సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు. 148 యూనిట్లతో, 1.47 లక్షల ఉత్పత్తి యోగ్యమైన గేదెలు, మరియు ఆవుల అభివృద్ధికి కృషి చేయుచున్నది. గత అనావృష్టి పరిస్థితులు యీ ప్రాంతాన్నిచాలా దెబ్బ తీసినాయి. అనావృష్టి పరిస్థితులకు తట్టుకోలేక పశుగణాభివృద్ధి కొంత వరకు కుంటుబడ్డది. పాల ఉత్పత్తికూడా తగ్గిపోయింది. ఈ ప్రాజెక్టు సిబ్బంది గత అనావృష్టి పరిస్థితులలో రైతులలో ఎంతగానో తోడ్పడ్డది. మహబూబ్‌నగర్, ఖమ్మం అడవి ప్రాంతాలలోనుండి కంచె గడ్డి తెచ్చి, రైతులకు చౌకధరలో సరఫరా చేయటం జరిగింది. అనావృష్టికి తట్టుకొని పెరిగే పశుగ్రాసపు పైరులను ప్రవేశపెట్టడంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవడం జరిగింది. 382 ఎకరాలలో అనావృష్టికి తట్టుకోగల లూసర్ను, సిర్సా 9, బర్సీమువంటి పైరులు పండించ బడినవి 1,177 ఎకరాలలో అలసంద పైరు, 185 ఎకరాలలో గవార్ పండించ బడ్డవి. రైతులకు మేలుజాతి పశుగ్రాసపు పైరుల విత్తనాలు సబ్సిడీమీద సరఫరాచేసి, ప్రోత్సహించబడింది పశువుల రక్తాన్ని పరీక్షచేసి, లోపాలను ఖనిజ లవణాలతో కలిపిన ఎముకల పొడిని పశువులకు మేపి, ఆ లోపాలను సరిదిద్దడం జరిగినది. ఈ ప్రాంతములో జెర్సిజాతి ఆవులకు ప్రాముఖ్యత ఉన్నది. హోల్‌స్టీన్ ఫ్రీజియన్ జాతినికూడా ఉత్సాహం ఉన్నటువంటి ప్రాంతాలలో ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతున్నది. సంకరజాతి పశూత్పత్తి కార్యక్రమాలవల్ల, సంకరజాతి ఆవులు 1 నుండి 1 1/2 సంవత్సరములలోనే ఎదకు వస్తున్నాయి. దేశవాళీ ఆవులు ఎదకు రావడానికి 3 నుండి 3 1/2 సంవత్సరాలు కావాలి.

1972 సంవత్సరములో ప్రత్యేక తెలంగాణా ప్రాంత అభివృద్ధి నిధులక్రింద వరంగల్లు సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు స్థాపించబడింది. ఈ ప్రాజెక్టు 105 కేంద్రాలతో 1 లక్ష 5 వేల ఉత్పత్తికి యోగ్యమైన ఆవులు మరియు గేదెల అభివృద్ధికి కృషిచేయుచున్నది ఈ ప్రాజెక్టు మెదక్, వరంగల్లు, కరీంనగర్ పాడి ప్రాంతాల అభివృద్ధికి కృషిచేస్తూ హైదరాబాదు, విజయవాడ పాలప్రాజెక్టులు కలిపే కేంద్రంగా పనిచేస్తున్నది. ఈ రెండు సంవత్సరాలకాలంలో విపరీత పరిస్థితులు నెలకొన్న, యీ ప్రాజెక్టు పశుగణాభివృద్ధిలో రైతులకు సాంకేతిక సహాయాన్ని అందజేస్తూ ప్రజల మన్ననలను అందుకోగలిగింది. సంకరజాతి పశూత్పత్తి కార్యక్రమాలకై ఈ ప్రాంతములో జెర్సిజాతిని ఉపయోగించడం జరుగుతోంది. ఈ ప్రాజెక్టులో పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలక్రింద 2566 Kg గడ్డి విత్తనాలు, 45,20,055 మేలుజాతి గడ్డిమొక్కల సరఫరా జరిగింది. 1783 పశుగ్రాసపు ప్రదర్శనక్షేత్రాల ఏర్పాటుకూడా జరిగింది. 1,215 మెట్రిక్‌టన్నుల సమగ్ర దాణా అమ్మకం జరిగింది. 174 చొప్ప నరికే యంత్రాలు ప్రవేశపెట్ట బడినవి. గోబర్ గ్యాస్ ప్లాంట్లు నిర్మాణముకూడా ప్రోత్సహింపబడినది. ఈ ప్రాజెక్టు ప్రాంతములో 8 గోబర్ గ్యాస్ ప్లాంట్ల నిర్మాణములు జరిగినవి. మొన్నటివరకుకూడా యీ ప్రాజెక్టులో సాంకేతిక సిబ్బంది కొరతవల్ల అనుకున్న మేరకు అభివృద్ధిని సాధించలేకపోయింది. ఇప్పుడు ఆ కొరత తీర్చబడింది. భవిష్యత్‌లో మంచి అభివృద్ధిని పొందగలదని ఆశిస్తున్నాము. ఈ ప్రాజెక్టులలో

తిరుమలగిరి, శ్రీరాంపురం కీలక గ్రామకేంద్రాలనుకూడా విలీనం చేయడంజరిగింది.

పశుక్షేత్రములు :

రాష్ట్రములోని 10 ప్రభుత్వ పశు క్షేత్రములు, మంచి సంతతి గల మేలు జాతి ఆబోతులు, దున్నల ఉత్పత్తికై కృషి చేయుచున్నవి. ప్రభుత్వ పశు క్షేత్రముల ద్వారా 1973-74 సంవత్సరములో 223 విత్తనపు ఆబోతుల పంపిణీ జరిగింది. పశు క్షేత్రాలు 8,65,808 కీలోగ్రాముల పాలు, 12,779 టన్నుల పశుగ్రాసాన్ని ఉత్పత్తి చేసినాయి.

ఆధునిక శాస్త్రీయ విజ్ఞాన పద్ధతులకు అనువుగా దూడలలోని సాంప్రదాయపు చార పరీక్షించి నిర్ణయించే పద్ధతిని (Frogency Testing) రాష్ట్రంలో ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. ముర్రా జాతి సాంప్రదాయపు పాలచార పరీక్షించి నిర్ణయించే పథకాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో 1971-72 సంవత్సరంలో బనవాసి పశు క్షేత్రములో ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. ఈ పథకము కార్యక్రమాలు చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలకు కూడా విస్తృతముచేసి రైతులకు తగురీతిగా సలహాలుకూడా ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. క్రొత్తగా రాయలసీమ అభివృద్ధి పథకము క్రింద ఏర్పాటు చేసిన కీలక గ్రామ కేంద్రాన్ని కూడా సాంప్రదాయ పాలచార పరీక్ష కార్యక్రమాలతో కలుపుతారు. ఈ పథకం క్రింద 200 ఎకరాల భూమిని, పశుగ్రాసపు పైరులు పండించడానికి సేకరణ కూడా జరిగింది. భారత పాడిపరిశ్రమాభివృద్ధి కార్పొరేషను వారు, 14 జెర్సీ ఆబోతులను, 15 జెర్సీ ఆవుపెయ్యలను, దిగుమతి చేసుకొని, విశాఖపట్నం పశుక్షేత్రములో వుంచడం జరిగింది. వీటిని ఆపరేషన్ ఫ్లడ్ కార్యక్రమము క్రింద వినియోగిస్తారు.

వీర్యసేకరణ కేంద్రాలు :

మేలుజాతి విత్తనపు ఆబోతుల వీర్యం సరఫరాకై రాష్ట్రములో 14 వీర్య సేకరణ కేంద్రాలు (7 సర్కారు ప్రాంతములోను, 3 రాయలసీమలోను, 4 తెలంగాణా ప్రాంతములోను) పనిచేయుచున్నవి. ఈ వీర్యసేకరణ కేంద్రాలు రాష్ట్రములో 1400 కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలకు వీర్యాన్ని సరఫరా చేస్తున్నాయి. గత 5 సంవత్సరములుగా ఒకే వీర్యసేకరణ కేంద్రములో వున్నటువంటి ఆబోతులను శాస్త్రీయ పద్ధతులను అనుసరించి అంశే "Inbreeding" జరగకుండా ఇంకొక కేంద్రానికి మార్చడం జరిగింది. అన్ని వీర్యసేకరణ కేంద్రాలను ఆయా ప్రాంతాలకు అనుగుణ్యంగా పటిష్టముచేసి వివిధ మేలుజాతి ఆబోతులను వుంచడం జరిగింది. నెల్లూరు జిల్లాలోని కొవ్వూరులో ఒక చిన్నతరహా వీర్య సేకరణ కేంద్రము ఏర్పాటుచేయబడింది. ఈ కేంద్రాన్ని అక్కడి ప్రాంతపు రైతు అయినటువంటి యెల్లసిరి నారాయణరెడ్డి విరాళ సహాయంతో ఏర్పాటు చేయ బడింది. దీనివల్ల ఒంగోలు కేంద్రానికి ఒత్తిడి తగ్గింది. ఈ చిన్న తరహా కేంద్రాలతో కోస్తా ప్రాంతానికి ప్రతి ఒక్క జిల్లాకు ఒక్కొక్క వీర్య కేంద్రము చొప్పున సౌకర్యము కల్పించబడ్డది. కొవ్వూరు సెమన్ బ్యాంకు 5 వ పరిణామిక కాలములో పటిష్టము చేయబడుతుంది. హైదరాబాదు, గన్నవరం సెమన్ బ్యాంకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి సంస్థ క్రిందకు తీసుకొనబడతాయి.

1973 నవంబరులో కొలంబో ప్లాను క్రింద 10 జెర్సి కోడెదూడలు, రాష్ట్రానికి లభించినాయి. వీటిని తాడేపల్లిగూడెంలోని వీర్యసేకరణ కేంద్రములో వుంచడం జరిగినది, వీటిని అవసరమున్న రాష్ట్రములోని వీర్యసేకరణ కేంద్రాలకు పశు క్షేత్రాలకు సరఫరా చేయబడతాయి. తరువాత, ఇండో స్విస్ ప్రాజెక్టు కేరళ నుండి, 4 బ్రౌన్ స్విస్ జాతి ఆబోతులు, 2 బ్రౌన్ స్విస్ ఆవులు, 6 పెయ్యలు కొనుగోలు చెయ్యడం జరిగింది. వీటిని రాజానగరం వీర్యసేకరణ కేంద్రములోను, కాకినాడ పశు క్షేత్రములోను వుంచడం జరిగింది.

వీర్య సేకరణ కేంద్రాలలో గత రెండు సంవత్సరములలో జరిగిన పని వివరాలు

1973-74

1.	వీర్యసేకరణ కేందాల మొత్తము	...	14
2.	ఈ కేందాలలో వినియోగించిన ఆబోతులసంఖ్య	...	842
3.	శుద్ధి చేయబడిన వీర్యము (Processed Semen) (మిల్లీ లీటర్లలో)	...	17,33,986
4.	సరఫరా చేయబడిన వీర్యము	...	14,63,826
5.	వీర్యము సరఫరా జరిగిన కృత్రిమ గర్భధారణ కేంద్రాల సంఖ్య	...	1486

కీలక గ్రామ పథకము

ప్రస్తుతము రాష్ట్రములో 17 కీలక గ్రామ కేంద్రాలు కోస్తా జిల్లాలలోను, 12 రాయలసీమ ప్రాంతంలోను, 12 తెలంగాణా ప్రాంతములోను పని చేయుచున్నవి. ఈ మధ్య రాయలసీమ అభివృద్ధి పథకముల క్రింద స్థాపించిన యమ్మిగనూరులోని కీలక గ్రామ పథకముతో కలుపుకుంటే మొత్తము రాష్ట్రములో 42 కీలక గ్రామ కేంద్రాలు పనిచేయుచున్నవి. ఈ కేందాలు ముఖ్యంగా ఆయా ప్రాంతాలలో సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి బ్లాకుల నిర్మాణానికి పునాదులుగా పనిచేయుచున్నాయి ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి సంస్థకు 18 కీలక గ్రామ కేంద్రములు బదలీ చేయబడ్డాయి. ఇంకను 24 కీలక గ్రామ కేంద్రాలు పశుసంవర్ధక శాఖ ఆధీనములో పనిచేస్తాయి

పాల వెల్లువ పథకము
(Operation flood)

ఈ కార్యక్రమము ఇంతవరకు అనుకున్న మేరకు ముందుకు సాగలేక పోయింది. రాష్ట్రములో ఇప్పుడు పాడిపరిశ్రమ అభివృద్ధి కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు జరిగినందువల్ల ఈ కార్యక్రమము త్వరితగతిని అమలు జరగవచ్చని ఆశిస్తున్నాము. ఈ పథకము పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు మరియు ఒంగోలు జిల్లాలలో అమలు జరుపబడుతుంది. దీనికి ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడి అభివృద్ధి సంస్థ వారే ఆధ్వర్యము వహిస్తారు

శీతల వీర్య సరఫరా కేంద్రము
(Frozen Semen Bank)

ఈ మధ్య సంకరజాతి పశూత్పత్తి కార్యక్రమాలలో శీతల వీర్యముయొక్క ఉపయోగము చాలా ప్రాముఖ్యతలోనికి వచ్చినది. 1973-74 సంవత్సరములో ఆస్ట్రేలియాలోని క్వీన్స్‌లాండ్ రోటరీ క్లబ్ వారు, తిరుపతి రోటరీ క్లబ్ ద్వారా 1000 డోసుల అత్యుత్తమ మేలుజాతి జెర్సి శీతల వీర్యాన్ని సరఫరా చేశారు. శీతల వీర్యాన్ని చిత్తూరు, కర్నూలు జిల్లాలలో ఉపయోగించడం జరిగింది. మన రాష్ట్రములో కూడా ఒక శీతల వీర్య సరఫరా కేంద్రాన్ని అన్ని హంగులతో అధునాతన పరికరాలతో అయిదవ ప్రణాళికా కాలంలో ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదనలు జరిగినవి. ఇందుకుగాను, ముందుగా 1974-75 సంవత్సరములో మూడు శీతల వీర్య సరఫరా ఉపకేంద్రాలు స్థాపించాలని ప్రతిపాదించడమైనది.

ఇండో-స్విస్ ప్రాజెక్టు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వము, కేంద్ర ప్రభుత్వమువారి పరపతిని ఉపయోగించి విశాఖపట్నంలో ఇండో-స్విస్ ప్రాజెక్టును ఏర్పాటు చేయడానికై ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి, ఈ ప్రాజెక్టులవల్ల అక్కడి ప్రాంతము పశువులను బ్రౌన్‌స్విస్ జాతి పశువులతో అభివృద్ధి పరచడానికి అవకాశం కలుగుతుంది బ్రౌన్‌స్విస్ జాతి పశువులు అధిక పాల ఉత్పత్తికి, వ్యవసాయపు పనులకు అనువైనవి ఈ ప్రాజెక్టు క్రింద విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని పన్నకారు రైతులు రైతుకూలీల అభివృద్ధి ప్రాంతాలు, గిరిజన అభివృద్ధి ప్రాంతాలనుకూడా కలుపుతారు. ఈ ప్రాజెక్టు అమలుపరచుటకు అనుమతికై ఎదురుచూస్తున్నాము.

పశువులకు సమగ్రమైన దాణా ఉత్పత్తి

ప్రపంచ ఆహారసంస్థ కార్యక్రమాలు 8 క్రింద రాష్ట్రంలో వున్నటువంటి 8 మిశ్రమ దాణా కర్మాగారములకు ఉచితముగా గింజలు సరఫరా చేయడం 1974 ఆగష్టు వరకు పొడిగించబడినది. ఈ కర్మాగారాలలో పశువులకు కావలసిన పోషక పదార్థాలు తగు పాళ్ళలో కలిపి శాస్త్రీయ పద్ధతులలో దాణా తయారు చేసి మార్కెటు ధరకన్నా తక్కువ ధరలో అమ్మడం వలన ఈ కార్మాగారాలలో తయారయ్యే దాణాకు గిరాకి ఎక్కువ అయింది. ఈ కర్మాగారాలలో తయారయిన మేత తమ పశువులకు మేపగా పాల ఉత్పత్తి ఎక్కువగా అయినట్లు రైతుల అనుభవంద్వారా ముఖ్యము పరచబడినది. ఈ కర్మాగారాలు గత తీవ్ర అనావృష్టి పరిస్థితులలో రైతులకు వరప్రసాదంగా పనిచేసినవి. ఈ సమయంలో రైతులకు చౌకగా దాణా సరాఫరాకై తమ శాయశక్తులా కృషి చేసినాయి. ప్రపంచ ఆహార సంస్థద్వారా గత సెప్టెంబరు 1973 నుండి గింజల ఉచిత సరఫరా జరగడం లేదు, ఇలాంటి కష్టసమయములోకూడా ఆయా ప్రాంతాలలో లభించే గింజలను కొనుగోలుచేసి రైతులకు ఎలాటి ఇబ్బంది కలగకుండా దాణాను కొద్దిగా ఎక్కువ ధరకు, అంటే కిలో 65 పైసలకు బదులుగా, 70 పైసల చొప్పున సరఫరా చేయడం జరిగింది. (డిశెంబరు వరకు).

సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు, వరంగల్లు ప్రాంతము రైతులకై తెలంగాణా అభివృద్ధి పథకంక్రింద కరీంనగర్‌లో ఒక మిశ్రమదాణా కర్మాగారమును ఏర్పాటు చేయటం జరిగినది. ఈ కర్మాగారము 1974–75లో పనిచేయ ప్రారంభించును. ఇంకొక మిశ్రమ దాణా కర్మాగారము శ్రీకాకుళం జిల్లా ఆముదాలవలసలో సన్నకారు మధ్యతరహా రైతుల అభివృద్ధి పథకముక్రింద ఏర్పాటుచేయడం జరుగుతోంది దీని నిర్మాణము పూర్తి కావస్తున్నది. ఈ కర్మాగారము 1974–75 సంవత్సరములో ఉత్పత్తిలోనికి రావచ్చునని ఆశిస్తున్నాము. ఈ కర్మాగారము, ఈ ప్రాంతములోని సన్నకారు రైతులు, మధ్యతరహా రైతులకేగాక, శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో ప్రతిపాదించిన సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల ప్రాంతపు రైతులకు, దాణా సరఫరా చేయడంలో తోడ్పడగలదు.

ఈ కర్మాగారాలలో (1972–73 మరియు 1973–74 సంవత్సరములలో) జరిగిన పని వివరాలు

ప్రాజెక్టు 129 మరియు 348

(బుద్ధవరం, గుడ్లవల్లేరు, భువనగిరి మిశ్రమదాణా కర్మాగారము)

		WFP 348	
		1972–73	1973–74
1.	ప్రపంచ ఆహార సంస్థనుండి దిగుమతి చేసుకున్న గింజలు మెట్రిక్ టన్నులలో	1,880.080	2,667.086
2.	ప్రపంచ ఆహార సంస్థనుండి దిగుమతి చేసుకుని వినియోగించుకున్న గింజలు మెట్రికు టన్నులలో	3,064.768	2,554.268
3.	దిగుమతి చేసుకున్న గింజల ఖరీదు· రూ.	4,65,500	9,88,462
4.	మిశ్రమ దాణా అమ్మకముతో ఉత్పన్నమైన సాముదాయకనిధి రూ.	10,48,080	8,98,992
5.	వినియోగముకొరకు కేటాయించ బడిన సొమ్ము రూ.	6,95,959	5,95994
6.	విస్తరణ కార్యక్రమము క్రింద ఉపయోగించవలసిన సొమ్ము రూ.	3,04,786	2,97,998
7.	సాముదాయక నిధినుండి ఖర్చు కాబడిన సొమ్ము రూ.	82,081	2,02,840
8.	అమ్మిన మిశ్రమ దాణా :		
	(ఎ) ప్రాజెక్టు దాణా మెట్రిక్ టన్నులలో	1,077.596	10,881.752
	(బి) నాన్ ప్రాజెక్టు దాణా	740.795	2,898.535
9.	లబ్ధిపొందిన పశు శామందులు	17,000	21,820

ఉత్పన్నమైన సాముదాయక నిధులతో మిశ్రమ దాణా ఫ్యాక్టరీలు మరింత ద్విగుణీకృతముగా పనిచేసి రైతాంగానికి ఉపయోగపడే విధంగా పటిష్టము చేయ బడినవి. మిశ్రమదాణా రైతాంగాణానికి ఎల్లప్పుడు అందుబాటులో నుండుటకు వీలుగావుండే స్థలములలో గిడ్డంగులు ఏర్పాటు చేయబడినవి. పశుగ్రాసాభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు వినియోగించబడుతున్నవి. తరువాత ఈ నిల్వ నిధులనుండి తాత్కాలికముగా పశువులలోనుండే గొడ్డుమోతు తనము వ్యాధులను నివారించే మందులను కొని పశువుల ఆస్పత్రులలో వుంచబడుతున్నాయి. కృష్ణా జిల్లాలోని బుద్ధవరం, గుడ్లవల్లేరు దాణా కర్మాగారములు, నల్గొండ జిల్లాలోని భువనగిరి దాణా కర్మాగారము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పాడి అభివృద్ధి సంస్థ అధీనములోనికి మార్చ బడ్డాయి.

పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధిలో పశుగ్రాసాభివృద్ధి అత్యంత ప్రధానమైన విషయము. అధిక దిగుబడినిచ్చే పశుగ్రాసపు పైరులను విరివిగా పండించేందుకు, సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి, కీలకగ్రామ పథకములక్రింద రైతులకు ప్రోత్సాహం యివ్వడం జరుగుతుంది. అయిదవ ప్రణాళికలో పశుగణాభివృద్ధికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. రైతులు పాడి పరిశ్రమలో పశుగ్రాసపు విలువనుబాగా గుర్తించారు. పశుగ్రాసపు పైరులనుండి రైతులకు పాల రూపేణా ప్రోత్సాహ కరమైన ఆదాయం లభిస్తున్నది. రైతులు ధాన్యపు పైరులకువలె భూసారపు పరీక్ష, ఎరువులు, సస్యరక్షణవంటి చర్యలను తీసుకొని, శ్రద్ధగా పశుగ్రాసపు పైరులను పండించి అధిక దిగుబడిని సాధిస్తున్నారు.

పశుగ్రాసపు అభివృద్ధి పథకములక్రింద 1972-73, 1973-74 సంవత్సరములలో సాధించిన వివరములు

నెం. (1)	వివరములు (2)	1972-73 (3)	1973-74 (4)
1.	పశుగ్రాసపు పైరుల ప్రదర్శన, ప్రయోగ క్షేత్రాల సంఖ్య	807	122
2.	ప్రయోగ క్షేత్రాల విస్తీర్ణము (యకరములలో)	476.77	393.24
3.	క్రొత్తగా పశుగ్రాసపు పైరుల క్రింద సాగుచేయబడిన విస్తీర్ణము (యకరములలో)	1,70,048.51	1,16,361.89
4.	మాగుడుమేత గోతుల సంఖ్య	47	145
5.	మాగుడుమేతగా తయారుచేయుటకు ఉపయోగించిన పశుగ్రాసము	2125.423 టన్నులు	2107.417 టన్నులు

(1)	(2)	(3)	(4)
6.	సరఫరా చేసిన చొప్ప సరుకు పనిముట్ల సంఖ్య	598	965
7.	సరఫరా చేయబడిన ఎరువులు	21.241 (టన్నులు)	45,612 (టన్నులు)
8.	సరఫరా చేయబడిన మేలుజాతి విత్తనములు	92,380 (కేజీలు)	1,07,285 (కేజీలు)
9.	సరఫరా చేయబడిన పశుగ్రాసపు విత్తనపు కాండముల సంఖ్య	2,74,74,885	5,16,30,110

పశువుల భీమా పథకము

ప్రభుత్వ పరముగా పశువుల భీమా ప్రవేశ పెట్టవలసినదిగా చాలాకాలము నుండి పశు కామందులచే కోరబడుతున్నది ఈ విషయములో కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయములకై నిరీక్షింపబడుతున్నది. కొన్ని భీమా సంస్థలు ప్రైవేటు రంగములో పశువుల భీమాను కృష్ణా, నల్లగొండ, శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాలలో ముఖ్యంగా సన్నకారు రైతులకు చెందిన పాడి పశువులను భీమా చేయడం జరిగింది.

గొర్రెల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

గొర్రెల అభివృద్ధికి ఇటీవల మంచి ప్రాముఖ్యత వచ్చింది వాతావరణ పరిస్థితులనుబట్టి తెలంగాణా, రాయలసీమ ప్రాంతాలు గొర్రెల పెంపకానికి అనుకూలమైన ప్రాంతాలు. తెలంగాణా, రాయలసీమ ప్రాంతాలలో ముతక ఉన్నికి ప్రసిద్ధి చెందిన గొర్రెలు ఉండగా, కోస్తా ప్రాంతములో మాంసమువకు అనువయిన మందలున్నాయి. పెనుకొండ, మహబూబ్‌నగర్ చింతలదేవిలలో వున్న గొర్రెల క్షేత్రాలలో గొర్రెలు ఆధునిక పద్ధతులలో పోషింపబడి విత్తనపు గొర్రె పొట్టేళ్ళ పంపిణి చేయుచున్నవి. గొర్రెల అభివృద్ధికి గొర్రెల పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించుటకై పశు సంవర్ధక శాఖవారు 5 గొర్రెల ప్రదర్శనా క్షేత్రాలను, 2 గొర్రెల పర్యవేక్షక సంస్థలు మరియు 22 గొర్రెలు మరియు వున్ని సాంకేతిక విస్తరణ కేంద్రాలు నడుపబడుచున్నవి. రాష్ట్రంలో గొర్రెల పెంపకానికి అనువుగా వున్న పరిస్థితులను పురస్కరించుకొని, వాటిని మరింత అభివృద్ధికి తీసుకురావలయునను ఉద్దేశ్యముతో మామిడిపల్లి పెద్దతరహా గొర్రెల క్షేత్రములో పెంచబడుతున్న కారిడేర్ సంకర పొట్టేళ్ళతో స్థానిక గొర్రెలను సంకరపరచుటకు నిశ్చయించడమైనది.

మామిడిపల్లిలోని పెద్దతరహా గొర్రెల క్షేత్రము కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో 1970-71 సంవత్సరములో స్థాపించడం జరిగింది. ఇంతవరకు ఈ క్షేత్రానికి 88.651 లక్షల రూపాయల మంజూరు లభించింది. అందులో

28.517 లక్షలు ఖర్చు కాబడినవి. ఈ ఫారాన్ని, మంచి సంతతి గల, సంకర జాతి పొలెళ్ళను సంవత్సరానికి దాదాపు 600 లను ఉత్పత్తి చేయాలన్న ఉద్దేశ్యంతో స్థాపించబడింది ఈ పొలేళ్ళను రాష్ట్రంలోని గొర్రెల మందలకు సరఫరా చేసి వాటిలోని, ఉన్ని మరియు మాంసము ఉత్పత్తిని అధికం చేయడానికి ఉపయోగిస్తారు. ఈ గొర్రెపొలేళ్లు రాష్ట్రావసరాలకే కాకుండా ఇతర దక్షిణ రాష్ట్రాలకు కూడా సరఫరా చేయబడతాయి గొర్రెల పెంపకము ప్రాముఖ్యత దృష్ట్యా సాధారణ ప్రణాళికలో 1973-74 సంవత్సరంలో నెల్లూరు బళ్ళారి గొర్రెలను కొన్ని రాయలసీమ ప్రాంతములో పంపిణి చేయడానికి మరియు మహబూబ్‌నగర్ లోని ఉన్ని విస్తరణ కేంద్రాలను పటిష్టం చేయడానికి రూ. 64,700 కేటాయించబడినవి.

అనావృష్టి ప్రాంతాల అభివృద్ధి క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో గొర్రెల అభివృద్ధికై అనంతపూర్ జిల్లాకు ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయాన్ని ప్రతిపాదించడమైనది. ఇదే విధంగా రాయలసీమలోని 3 జిల్లాలలో, తర్వాత మహబూబునగర్ జిల్లాలో సాంద్ర గొర్రెల అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల ఏర్పాటుకు ప్రతిపాదనలు జరిగినవి.

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో పట్టణ ప్రాంతపు ప్రజలకు శుభ్రమైన మాంసము సరఫరాకు తర్వాత గొర్రెల పెంపకదారులకు మంచి మార్కెట్, అవకాశాలు కల్పించడానికి అనేక కబేళా గృహ పథకాలు రూపొందించడం జరిగింది తరువాత అయిదవ ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరంలో కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో హైదరాబాదులో పెద్ద ఆధునిక కబేళా గృహము ఏర్పాటుకు ప్రతిపాదనలు జరిగినవి.

కోళ్ళ పరిశ్రమాభివృద్ధి

రాష్ట్రములో కోళ్ళ పెంపకము త్వరితగతిని ఒక భారీ పరిశ్రమగా అభివృద్ధి చెందింది. కోళ్ళ పరిశ్రమ ప్రతివారికి అందుబాటులో నుండి లాభసాటి వేరంగా ప్రజల మన్ననలను అందుకొన్నది. ఈ పరిశ్రమ కొంతవరకు నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించింది. రాష్ట్రములోని ఈనాటి రసాయనికపు పెరుపుల కొరతవల్ల డీపులిట్టరు పద్ధతిన కోళ్ళ పెంపకమునకు చాలా ప్రాముఖ్యత వచ్చినది. ఎందుకనగా ఈ డీపు లిట్టరు కోళ్ళపెంట చాలా పుష్టికరమైన ఎరువుగా ఉపయోగపడుతుంది ఇందులో 3% నత్రజని, 2% భాస్వరము, 2% పొటాష్ వున్నది, కోళ్ళలో గల అంటువ్యాధుల భయము తగ్గిపోయి యీనాడు కోళ్ళ పెంపకము ఒక వ్యాపార పరిశ్రమగా తయారైనది. ఈ పరిశ్రమ అభివృద్ధికై వాణిజ్య బ్యాంకులు, పెద్ద మొత్తాలలో అప్పులు కూడా ఇవ్వడం జరుగుతున్నది కోళ్ళ పెంపకము వ్యాపార పరిశ్రమగా మారటంవల్ల కోళ్ళలో రైతులకు సాంకేతిక సలహాలు. మేలుజాతి కోడి పిల్లల సరఫరా, కోళ్ళ దాణా సరఫరా, మార్కెటింగ్ సౌకర్యాలు, కోళ్ళలో రోగ నిరోధక చర్యలవంటివాటిలో పశుసంవర్ధక శాఖ ఖాధ్యతలు చాలా ఎక్కువ అయినాయి.

ప్రస్తుతము రాష్ట్రములో 6 ప్రాంతీయ కోళ్ళ ఫారాలు, 8 జిల్లా ఫారాలు. 1 కోళ్ళ పరిశోధనా కేంద్రము పనిచేయుచున్నవి. ఈ కోళ్ళ ఫారాలలో అధిక దిగుబడిని ఇచ్చే కోళ్ళ జాతులు, వైట్ లెగ్‌హార్న్, రోడ్ ఐలెండ్ రెడ్, అస్టోలార్ప్ వంటి వాటిని అభివృద్ధిపరచి, కోళ్ళ పెంపకపు దారులకు పొదిగించే గ్రుడ్లను, కోడిపిల్లలను సరఫరా చేస్తున్నాయి. ఈ కోళ్ళ ఫారాలు, కోళ్ళ పెంపకంలో ప్రత్యక్షంగా శిక్షణ కూడా యివ్వటం జరుగుతుంది.

కోళ్ళ మార్కెటింగ్ కేంద్రాలు

కోళ్ళ ఫారాలు స్థాపించినవారిని ప్రోత్సహించడానికి క్రయ, విక్రయ వసతులు కల్పించడానికి నగర ప్రాంతాలలో 16 ఉప కేంద్రాలతో 7 కోళ్ళ మార్కెటింగ్ కేంద్రాలు పనిచేయుచున్నవి. ఈ కేంద్రాలు, కోళ్ళ పెంపకం దార్లకు సాంకేతిక సలహాలిస్తూ, కోళ్ళలో అంటువ్యాధులు రాకుండా టీకాలు వేస్తూ గ్రుడ్లు సేకరిస్తూ, క్రయ, విక్రయ వసతులు కల్పించబడ్డాయి. ఈ కేంద్రాలలో పుష్టికరమైన కోళ్ళ మేతను తయారుచేసి సరఫరా చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ కేంద్రాలలో తాజా కోడిగ్రుడ్లు, వండడానికి సిద్ధంగా శుద్ధిచేసిన కోడి మాంసము అమ్మకముకూడా జరుగుచున్నది. కోళ్ళ దాణా తయారికై ప్రపంచ ఆహారసంస్థ కార్యక్రమము 958 ప్రకారము దాణా గింజలను ఈ కేంద్రాలకు ఉచిత సరఫరా సెప్టెంబరు 1974 సం. ము వరకు పొడిగించినా, మార్చి 1978 సం. ము డి దాణా గింజల సరఫరా, ఉచితముగా జరుగుటలేదు. దాణా గింజల కొరతవున్నా, గింజలు మార్కెటింగ్‌నుండి కొనుగోలుచేసి దాణా సరఫరాలో ఏమాత్రం ఆటంకం కలగకుండా చేయడం జరిగింది.

కోళ్ళలో అంటువ్యాధి నిరోధక చర్యలు

కోళ్ళలో అంటువ్యాధులు సంవత్సరము పొడువునా సంభవించి, నష్ట పరుస్తూ వుంటాయి. ఈ అంటువ్యాధుల నిరోధనకై కోళ్ళలో కొక్కెరతెగులు, మశూచి రాకుండా, వ్యాధి నిరోధన టీకాల కార్యక్రమము పెద్దఎత్తున నిర్వహించ బడుతుంది. గ్రామాలలోను, పట్టణప్రాంతములోని ప్రభుత్వ పశువైద్యశాలలలో ఈ కోళ్ళ వ్యాధి నిరోధక టీకాలు ప్రతి వారము ఒక నిర్ణీత దినములలో ఇవ్వడానికి ఏర్పాట్లు జరిగినవి. కోళ్ళలో ఈ వ్యాధి నిరోధక చర్యలు, వాటి మరణాలను చాలావరకు తగ్గించినవి.

బలవర్ధక పోషకాహార పథకము

బలహీనముగా వున్న పిల్లలకు, గర్భిణిస్త్రీలకు, పోషక ఆహారం సరసమైన ధరలలో లభ్యంకావడానికి, వారికి గ్రుడ్లు సరఫరా చేయడానికి, గ్రామాల్లో కోళ్ళ పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించి రైతులకు తెలియచెప్పడానికి ఈ పథకం రూపొందించ బడినది. ఈపథకంక్రింద 200 గ్రామాల్లో 600 రైతులకు శిక్షణ ఇవ్వడం జరిగింది. 500 కోళ్ళయూనిట్లు స్థాపించబడ్డాయి.

ప్రపంచ ఆహార పథకము (W. F. P) 353 క్రింద ప్రభుత్వ కోళ్ళ వ్యాపార కేంద్రములలో చేయబడిన పనుల వివరములు

		1972-73	1973-74
1.	ప్రపంచ ఆహార పథకము క్రింద స్వీకరించబడిన ఆహార ధాన్యము (మె టన్నులు)	4,64.596	253.152
2.	ప్రపంచ ఆహార పథకము క్రింద ఖర్చుపెట్టిన ఆహార ధాన్యము (మె. టన్నులు)..	600.358	86 795
3.	స్వీకరించబడిన ఆహార ధాన్యము విలువ (రూ)	1,15,200.60	99,652 00
4.	పథకము మొదలునుండి ఇప్పటివరకు ఉద్భవించిన సాముదాయక నిధులు (ఆహార ధాన్యము వాడకముద్వారా)	రూ. 9,95,395 45	10,15,380.45
5.	పైనిధులనుండి పరిభ్రమణ (రివాల్వింగ్) నిధులకు కేటాయించినది.	రూ.3,48,388.40	3,55,388.15
6.	విస్తరణ కార్యక్రమముల వినియోగము నకు కేటాయింపు	రూ. 6,47,007.05	6,59,997 30
7.	విస్తరణ కార్యక్రమములకు ఇప్పటివరకు ఖర్చుపెట్టబడినది.	రూ. 2,96.481 19	4.81,075.99
8.	కోళ్ళ ఆహారము అమ్మకము.		
	(ఎ) పథకమునకు సంబంధించిన కోళ్ళ ఆహారమునకు మెట్రిక్ టన్నులు	735.237	146.160
	(బి) తదితర కోళ్ళఆహారము మెట్రిక్ టన్నులు	1,781.802	1.364.108
9.	ఉపయోగము పొందిన కోళ్ళఫారముల సంఖ్య	218	140

ప్రాంతీయ కోళ్ళ ప్రదర్శన మరియు పరిశోధనా ఫారములు, మరియు జిల్లా కోళ్ళ ఉత్పత్తి ఫారములలో సాధించిన వివరాలు.

		1972-73	1973-74
1.	గ్రుడ్ల ఉత్పత్తి ...	12,15,360	10,17,942
2.	గ్రుడ్ల విక్రయము ...	7,28,848	6,06,593
3.	కోడిపిల్లల ఉత్పత్తి ..	2,85,714	2,31,446
4.	కోళ్ళ అమ్మకము .	3.10,414	2,60,321

కోళ్ళ వ్యాపార కేంద్రములో జరిగిన పనుల వివరాలు

వ. సంఖ్య	వివరణ	1972-73	1973-74
1.	కోళ్ళ వాణిజ్య కేంద్రముల సంఖ్య	7	7
2.	కోళ్ళ వాణిజ్య ఉపకేంద్రముల సంఖ్య	16	16
3.	ఎన్నిక చేయబడిన ప్రభుత్వేతర కోళ్ళ కేంద్రములు	356	437
4.	కోడి పిల్లల పంపిణీ	29,485	2,090
5	సేకరించిన గ్రుడ్లు	34,60,250	67,56,806
6.	విక్రయించిన గ్రుడ్లు	84.80,163	66,16,024
7.	పర్యవేక్షణ క్రిందనున్న కోళ్ళ ఫారములు	1,480	1,848
8.	ముక్కులు కత్తిరించిన కోళ్ళ సంఖ్య	1,43,653	2,63,569
9.	వండటానికి సిద్ధంగా శుద్ధిచేసినకోళ్ళసంఖ్య	32,140	22,605
10.	సరఫరా చేసిన కోళ్ళ దాణా (మెట్రిక్ టన్నులు)	2,48'.150	15,10,268
11.	సజీవ కోడి అమ్మకపు ధర కిలో ఒక్కంటికి	రూ. 3.30 నుంచి 4.30 వరకు	3-50 నుంచి 4-50 వరకు

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో, తలసరి గ్రుడ్లు వాడకము సంవత్సరానికి 11 నుండి 20 కి పెంచాలన్న ఆశయముతో పెద్ద ఎత్తున కోళ్ళ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రతిపాదించడమైనది. ఇంకా ఎక్కువ సాంద్ర కోళ్ళ అభివృద్ధిబ్లాకుల ఏర్పాటు జరుగుతుంది. తరువాత, కోళ్ళ పెంపకంలో సక్రమమైన మార్కెటు వసతికై గ్రుడ్ల మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ ఏర్పాటుకూడా అయిదవ ప్రణాళికలో జరుగుతుంది. రాష్ట్రములోని ప్రతీ పంచాయితీ బ్లాకులో ఒక కోళ్ళ కేంద్రాన్ని రైతాంగానికి ప్రదర్శనాక్షేత్రంగాగాని, సాంకేతికంగా శిక్షణా కేంద్రముగాగాని పనిచేసేలాగున ఏర్పాటుచేయడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ పథకము వలన పశు వైద్య పట్టభద్రులలో కొంతమందికి జీవనోపాధికల్పించబడుతుంది.

బాతుల పరిశ్రమ

రాష్ట్రంనుండి సంవత్సరానికి సరాసరి 2 కోట్ల బాతు గ్రుడ్ల ఎగుమతి జరుగుతుంది. ఇది దృష్టిలో వుంచుకొని, 5 వ ప్రణాళికలో బాతుల పెంపకానికి శ్రద్ధవహించబడుతుంది. స్థానిక బాతులను అభివృద్ధిపరచగలందులకు కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో అమలుపరచే పథకముల క్రింద ఒక కేంద్ర బాతు ఉత్పత్తి క్షేత్రము రాష్ట్రంలో అయిదవ ప్రణాళికా కాలంలో ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రతిపాదనలు వున్నవి.

సీమ పందుల అభివృద్ధి

సీమపందుల పెంపకంలో బాగుగా పురోగమించిన రాష్ట్రాలలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముందంజవేసింది. గన్నవరంలోని సీమ పందుల ఉత్పత్తి క్షేత్రము దేశములోనే అగ్రస్థానము వహించింది. ఈ కేంద్రము నుండి మేలుజాతి పందులు దేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలకుకూడా సరఫరాచేయబడుతున్నాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా పెదవేగిలోను, కృష్ణాజిల్లా ముక్త్యాల, గన్నవరంలోను కలిసి 3 ప్రధాన సీమ పంది కేంద్రములు పనిచేస్తున్నాయి. ఇంకొక సీమపంది కేంద్రము త్వరలో గోపన్నపాలెం (పశ్చిమగోదావరిజిల్లా) లో పనిచేయుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. గన్నవరం బేకన్ ఫ్యాక్టరీ అవసరాలకై యింకా యీ సీమపంది అభివృద్ధి కేంద్రాలను 100 పందుల శక్తితో పటిష్టము చేయుట జరిగినది. ఇంకా వీటిని 150 పందులకు పెంచాలని ప్రతిపాదించడమైనది. సీమపంది మాంసము మరియు మాంసోత్పత్తులకు రాష్ట్రంలోనేగాక, బొంబాయి, కర్నాటక, మద్రాసు, కలకత్తా ప్రాంతాలలోకూడా మంచి గిరాకీ వుంది. రోజుకు 10-12 పందులను వినియోగపరుచుకునే బేకన్ ఫ్యాక్టరీ ఇప్పుడు సరాసరి రోజుకు 20 పందులను వధించి, సీమపంది మాంసోత్పత్తి చేయడం జరుగుతున్నది. గత సంవత్సరంలో 1973-74 లో ఈ బేకన్ ఫ్యాక్టరీ 2 50 లక్షల రూపాయల (సిబ్బంది ఖర్చులు లెక్కలోకి తీసుకొనకుండా వుంచె) లాభాన్ని సంపాదించుకొన్నది. సీమపంది మాంసాన్ని శుద్ధిచేసి చాలారోజులవరకుకూడా నిల్వవుండే రీతిలో డబ్బాలలోవుంచి అమ్మడం కార్యక్రమము మొదలుపెట్టబడింది కొద్దిరోజులలో సీమపంది మాంసము డబ్బాలు ఇతర రాష్ట్రాలలోకూడా అమ్మబడతాయి. ఈ ఫ్యాక్టరీ ఆర్థిక స్థోమత పెంచుటకుగాను యీ ఫ్యాక్టరీలో కోడి మాంసము, గొర్రెమాంసం కూడా శుద్ధిచేయటం జరుగుతోంది.

గన్నవరం సీమపంది మాంసోత్పత్తి కేంద్రములో జరిగిన ఉత్పత్తి వివరములు

నెం.	వివరణ	1972-73	1973-74
1.	వధించబడిన పందుల సంఖ్య	1,555	3,582
2.	ఉత్పత్తి అయిన మాంసము (కిలోలు)	85,504	1,55,102
3.	వధించబడిన గొర్రెల సంఖ్య	182	282
4.	ఉత్పత్తిఅయిన గొర్రెలమాంసము(కిలోలు)	1,802	2,619
5.	వధించబడిన కోళ్ళ సంఖ్య	8,299	19,782
6.	ఉత్పత్తిఅయిన కోడి మాంసము (కిలోలు)	9,252	20,845

మృత పశు వినియోగ కేంద్రము, కేసరపల్లి (కృష్ణాజిల్లా).

చనిపోయిన పశు కళేబరాలను వృధా పోనీయకుండా సద్వినియోగపరచుటకుగాను, మృత పశు వినియోగ కేంద్రము పనిచేయుచున్నది. ఈ కేంద్రము

ప్రభుత్వానికి, రైతాంగానికి లాభసాటి కేంద్రము ఒక పెద్ద సైజు పశు కళేబరమునుండి దాదాపు 300 రూపాయల విలువగల ఉత్పత్తులను తయారు చేయడం జరుగుతుంది. పశువు యజమానికి 100 రూపాయలదాకా పరిహారము ఇవ్వబడుతుంది.

అయిదవ ప్రణాళికలో ఇలాంటి కేంద్రాలు వివిధ జిల్లాలలో ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రతిపాదనలు జరిగినవి. ఈ కేంద్రములో జరిగిన కార్యకలాపాల వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నవి :

వివరము	1972-73		1973-74	
	మొత్తము	విలువ రూపాయలలో	మొత్తము	విలువ రూపాయలలో
1. శుద్ధి చేయబడిన చర్మములు	350	7,187-00	370	9,688-00
2. శుద్ధి చేయబడిన మాంసము పొడి టన్నులలో	93 471	84,123-90	28.370	27.111-00
3. శుద్ధి చేయబడిన ఎముకల పొడి టన్నులలో	85.712	77,140-80	139.723	1,66,789-00
4. శుద్ధి చేయబడిన క్రొవ్వు టన్నులలో	2.735	9,237-75	4.676	18,096-00
5. కుక్క బిస్కట్లు టన్నులలో	0,614.6	2,985-75	0.789	3,978-00
6. శుద్ధి చేయబడిన చేప పొడి	...	...	60.256	50,159-00

పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ చర్యలు.

పశు గణాభివృద్ధి, తద్వారా పాలు, గుడ్లు, మాంసము అధికోత్పత్తి కార్యక్రమాలు అనుకున్న మేరకు సఫలీకృతం కావాలంటే అందుకు అనువుగా పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ చర్యలు తీసుకొనకపోతే అది జయప్రదం కాజాలవు. ఇందు కొరకు అనేక పశు సంరక్షణ చర్యలు తీసుకొనబడినవి. అంటువ్యాధి నిరోధక టీకాల మందు తయారుచేసే హైదరాబాదులోని వెటర్నరీ బయోలాజికల్ రీసెర్చి సంస్థ, విజయవాడలోని పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రము రోగనిర్ధారక కేంద్రములను మరింత పటిష్టము చేయుటకు చర్యలు గైకొనబడినవి.

వెటర్నరీ బయోలాజికల్ రీసెర్చి సంస్థ స్వయంసమృద్ధి సాధించుటయే గాకుండా ఇతర రాష్ట్రాలకు కూడా వ్యాధి నిరోధక టీకాల మందు సరఫరా చేసే స్థితిలో వుంది 1972-73 సంవత్సరములో రూ. 3.40 లక్షలు, 1973-74 లో రూ. 2.89 లక్షలు విలువగల టీకాల మందు, కర్నాటక, బీహార్, రాజస్థాన్, మహారాష్ట్రలకు, రాష్ట్రావసరాలు తీరుస్తూ అందజేయడం జరుగుతుంది. పిచ్చి కుక్క కాటుకు టీకాల మందు మనము ఇంతవరకు కేంద్ర సంస్థలనుండి కొనుక్కుంటున్నాము ప్రస్తుతము ఈ మందు ఈ సంస్థలోనే తయారు అవుతున్నది.

మరొక్క గమనించదగ్గ, గమనించవలసిన ముఖ్యవిషయమేమిటంటే అఖిల భారత స్థాయిన పాశ్చాత్తీయ పరిశోధనలకు ఏర్పరచిన "గాలి కుంటువ్యాధి నిరోధన" పరిశోధన కేంద్రము వెటర్నరీ బయోలాజికల్ రీసెర్చి సంస్థ, హైదరాబాదులో పని చేయుచున్నది. ఈ సంస్థ కేంద్రము ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక రాష్ట్రములలో వచ్చే గాలి కుంటువ్యాధికి కారణమైన వివిధ రకాల "వైరస్" క్రిములను తెలుసుకుంటుంది. దీనినిబట్టి గాలి కుంటువ్యాధి నిరోధమునకు ఆయా ప్రాంతములకు పనికివచ్చు వ్యాధి నిరోధక టీకాల మందును తయారు చేయుటకు వీలవుతుంది. అనతికాలములోనే ఈ సంస్థలో జరిపిన పరిశోధనములను పురస్కరించుకొని రాష్ట్ర రైతాంగానికి సకాలంలో అందు బాటులో వుండేలాగున వాక్సిన్ తయారు చేయబడుతుంది.

గొఱ్ఱెలలో చిటుకువ్యాధి నిరోధనకు టీకాలమందు కూడా తయారు కాబడుతుంది. దేశములో వున్న రాష్ట్రములన్నిటికన్నా మిన్నగా ఈ మందు మన రాష్ట్రములో తయారు చేయబడుతోంది పిచ్చి కుక్క కాటు వ్యాధి అధికం అవుటవల్ల ఆ వ్యాధి నిరోధక మందు ఎక్కువగా పరఫరా కోరబడుచున్నది. ఎక్కువ ఖర్చుకులోనై యితర రాష్ట్రములనుండి ఆ మందు కొనకుండా మన రాష్ట్రములోనే తయారు చేసుకొనుటకుగాను 1974-75 లో రూ. 50,000 లు కేటాయించబడినది.

ముసర వ్యాధి నిర్మూలన పథకం క్రింద, యింకా కొన్ని సంచారక పశు వైద్య సిబ్బంది ఏర్పాట్లను, ముసర వ్యాధి నిర్మూలన కేంద్రాల ఏర్పాటుతో ఈ పథకం యింకా పటిష్టం చేయబడుతుంది. ముసర వ్యాధిని చాలా సమర్థవంతంగా నివారించగలుగుతుంది.

ఖమ్మం, ఆదిలాబాదు జిల్లాలలో తప్ప రాష్ట్రంలో అన్ని జిల్లా కేంద్రాలలో పశు వ్యాధుల నిర్ధారణ కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయబడినవి. 1974-75 సం.లో ఈ జిల్లాలలోకూడా వ్యాధి నిర్ధారక కేంద్రాల ఏర్పాటు జరుగుతుంది. ఈ కేంద్రాలు ఆయా ప్రాంతాలలో పశువులలో యున్న వ్యాధులను నిర్ధారణ చేసి తగురీతిగా వాటి చికిత్స మరియు నిరోధన కార్యక్రమాలకు ఎంతగానో తోడ్పడు తున్నాయి.

నల్గొండ, నాగార్జునసాగర్ ఎడమ కాలువ ఆయకట్టు ప్రాంతములోను పోచంపాడు ప్రాజెక్టు ప్రాంతములలో అమలుపరుస్తున్నటువంటి జలగ వ్యాధి నివారణ పథకాలు, వ్యాధిని అరికట్టుటలో రైతులకు ఎంతగానో తోడ్పడుతుంది.

అయిదవ ప్రణాళికలో జలగ వ్యాధి నివారణ పథకాన్ని మిగతా రాష్ట్రములోని ఆయకట్టు ప్రాంతాలకు విస్తృతపరుస్తారు.

గత రెండు సంవత్సరములలో నల్గొండ, గుంటూరు, ఖమ్మం జిల్లాలలో సంభవించిన పశువులలో 'సర్రా' వ్యాధిని సమర్థవంతంగా నిరోధించడం జరిగినది. రాష్ట్రములో పశువైద్య అవసరాల కొరకు మొత్తము 2,200 వివిధ రకాల పశు వైద్యశాలలు పని చేయుచున్నవి. ఈ పశు వైద్యశాలలు పశువులకు చికిత్స చేయడమే కాకుండా, పశువులలో అంటువ్యాధులు ప్రబలకుండా వ్యాధి నిరోధక టీకాలు వేస్తున్నారు. ఈ ప్రస్తుత సంవత్సరములో ప్రజల సహకారములతో నడుస్తున్నటువంటి ఇరవై యొక్క (21) "ఓన్ యువర్ ఓన్ పశువైద్యశాలలు" ప్రభుత్వ యాజమాన్యములోనికి తీసుకోబడినవి. ఈ పశువైద్యశాలలలో సాధించిన ప్రగతి ఈ క్రింది విధంగాఉన్నవి :

నెం.	వివరము	1972-73 (లక్షలలో)	1973-74 (లక్షలలో)
1.	వైద్యము చేసిన పశువుల సంఖ్య	106	120.67
2.	విత్తులు కొట్టిన కోడెల, దున్నల సంఖ్య	4 98	5.49
3.	టీకాలు వేసిన పశువుల సంఖ్య	291.26	321.20
4.	కృత్రిమ గర్భధారణ చేసిన పశువులు	2.17	3.30
5.	పుట్టిన దూడల సంఖ్య,	0.84	0.58

పశు సంవర్థకశాఖ శిక్షణా కార్యక్రమాలు.

"స్కూల్ ఆఫ్ యానిమల్ రిప్రొడక్షన్", మండపేటలో రాష్ట్ర స్థాయిలో పశువైద్య పట్టభద్రులకు కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి, పశువులలో గొడ్డుమోతు తనము పరీక్ష మొదలగు వివిధ కార్యక్రమాలలో శిక్షణ గరపబడుచున్నది. వెటర్నరీ లైవ్‌స్టాక్ ఇన్‌స్పెక్టర్లకు ప్రాంతీయ వర్ధతిపై సైదరాబాదు, కంకిపాడు, నంద్యాలలలో శిక్షణ ఇవ్వబడుచున్నది. మిగతా కార్యక్రమాలు చురుకుగా సాగుచున్నవి. తరువాత "హాఫ్ మిలియన్ జాబ్స్" కార్యక్రమము క్రింద 288 అభ్యర్థులకు వెటర్నరీ కాంపౌండరు శిక్షణ ఇవ్వడం జరిగింది.

1973-74 సంవత్సరములో అమలు పరచిన శిక్షణా కార్యక్రమాల వివరాలు :

			1972-73	73-74
1.	మండపేట, స్కూల్ ఆఫ్ యానిమల్ హస్బండరీలో 3 మాసముల పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ కోర్సులో శిక్షణ పొందినవారు.	లైవ్‌స్టాక్ ఆఫీసర్లు మరియు వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జన్లు.	15	7
2.	మండపేటలోని కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి పద్ధతులు, మొదలగు వానిలో 6 వారాల శిక్షణ పొందిన పశువైద్యులు	వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జనులు.	60	82
3.	హైదరాబాద్, కంకిపాడు, నంద్యాల ప్రాంతీయ కేంద్రములలో కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి పద్ధతులపై ఒక నెల శిక్షణ పొందినవారు.	(a) వెటర్నరీ లైవ్‌స్టాక్ ఇన్‌స్పెక్టర్లు.	29	21
		(b) వెటర్నరీ కాంపౌండర్లు.	202	169
		(c) స్టాక్‌మన్ కాంపౌండర్లు.	1	6
			232	196
4.	ఇజత్‌నగర్‌లోని భారతీయ పరిశోధనా సంస్థలోవివిధరకముల కోర్సులో తమ స్వంత ఖర్చుపై చదువుటకు పంపబడిన పశువైద్యులు.	(a) Preventive vety. Medicine.	4	2
		(b) Poultry Husbandary.	2	2
		(c) Biological Products.	3	1
5.	స్వంత ఖర్చుపై M.V.Sc మరియు Phd. చదువులకు భారతదేశములోని ఇతర కాలేజీలకు వెళ్ళిన పశువైద్యులు.		8	4
6.	కుదించబడిన B.V.Sc. డిగ్రీ కోర్సుకు A.P.A.U. కు పంపబడిన వెటర్నరీ లైవ్‌స్టాక్ ఇన్‌స్పెక్టర్లు, (తిరుపతి మరియు హైదరాబాద్ వెటర్నరీ కాలేజీలకు)		60	Nil. (4 గురు మానివేసినారు)
7.	హైదరాబాదులోని స్టాక్‌మన్ శిక్షణా కేంద్రమునకు పంపబడిన వెటర్నరీ కాంపౌండర్లు.		60	Nil. (4 discontinued)

			1972–73	73–74
8.	పశువులలో "లెప్టోస్పైరోసిస్" అనే వ్యాధి నిర్ధారణ విషయంలో శిక్షణకై పంపబడిన పశువైద్యులు.		2	Nil.
9	6 మాసముల వెటర్నరీ కాంపౌండర్ కోర్సుతో శిక్షణ పొందిన అభ్యర్థులు.		29	Nil.
10.	"వాఫ్ మిలియన్ జాబ్స్" కార్యక్రమము క్రింద కాంపౌండర్సు కోర్సులో శిక్షణ పొందిన అభ్యర్థులు.		283	Nil.
11.	మాంసము నాణ్యత పరీక్ష, ప్రయోగశాల పద్ధతులలో వెటర్నరీ బయలాజికల్ రీసెర్చి సంస్థ, హైదరాబాదులో శిక్షణ పొందిన పశు వైద్యులు.	(1) వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జనులు (2) రోగ పరిశోధక అధికారి	6 1	Nil. Nil
12.	విదేశాలలో శిక్షణ పొందిన ఆఫీసర్లు	వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జనులు ఆఫీసరు	2 1	Nil. Nil.
13.	గన్నవరములోని బేకన్ ఫ్యాక్టరీలో నెలపాటు సీమపందుల పోషణ మరియు పోర్క్ టెక్నాలజీలో శిక్షణ పొందిన వారు.		30	Nil.

మార్కెటింగ్ మరియు ప్రచారక విభాగము.

చాలా కాలము నుండి పశు సంవర్ధక శాఖలో మార్కెటింగ్ విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని అనుకోవడం జరిగింది అయితే 1972 సంవత్సరములో తదను గుణ్యంగా, మార్కెటింగ్ మరియు ప్రచార విభాగం ఏర్పాటు జరిగింది. ఈ విభాగము పశుగణము, వాటి ఉత్పత్తుల మార్కెటు వనరులను పరికిలిస్తూ, రైతులకు, పశు సంవర్ధకశాఖ కార్యక్రమాలు తెలియ చెప్పడం, ప్రదర్శన శాలలు పశు ప్రదర్శనలు శాస్త్రీయ పద్ధతులలో పశుపోషణ, కోళ్ళ పెంపకము మొదలగు విషయాలలో సాహిత్యాన్ని పంచిపెట్టడం, రేడియోద్వారా పశుపోషణ విషయాలు రైతులకు చెప్పడం వంటి కార్యక్రమాలు సాగిస్తున్నది.

అనావృష్టి సహాయ కార్యక్రమాలు :

1972-73 సంవత్సరములో సంభవించిన ఖరీఫ్ పరిస్థితులవల్ల తెలంగాణా ప్రాంతము చాలా దెబ్బతిన్నది పశువులకు మేత, నీటికొరత, చాలా తీవ్రంగా వుండెను. అనావృష్టి సహాయ కార్యక్రమాల క్రింద 28.94 లక్షల రూపాయలు పశు సంవర్ధకశాఖకు మంజూరు అయినది. వీటిని ఈ క్రింది విధంగా ఖర్చు చేయడం జరిగింది :

		కేటాయించిన మొత్తము (రూ॥ లక్షలలో)	ఖర్చు చేసిన మొత్తము (రూ॥ లక్షలలో)
1.	తెలంగాణా ప్రాంతమునకు	27.66	25 978
2.	రాయలసీమకు	0.48	0 48
3.	కోస్తా ప్రాంతానికి	0.80	0.80
		28.94	27.258

ఈ మొత్తాలు, అవసరమున్న ప్రాంతాలకు కంచెగడ్డి సరఫరాకై, రవాణా ఖర్చులకై ఉపయోగించబడినవి. కంచెగడ్డి అయిపోయిన తర్వాత వరిగడ్డి ఎక్కువగా గల ప్రాంతాలనుండి వరిగడ్డిని తెచ్చి తెలంగాణాకు సరఫరా చేయటం జరిగినది. రవాణాకై అయ్యే ఖర్చులు సబ్సిడీగా ఇవ్వటం జరిగినది. మొత్తం మీద 20,418 రైతులకు 19,282 మెట్రిక్ టన్నుల కంచెగడ్డి సరఫరా చేయటం జరిగింది. షుమారు 3,500 మెట్రిక్ టన్నుల వరిగడ్డి రవాణా ఖర్చుల సబ్సిడీ మీద సరఫరా చేయటం జరిగింది. 1,400 మెట్రిక్ టన్నుల రాణా తక్కువ ధరలో హైదరాబాదు సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు క్రింద మార్చి 1973 నుండి, జులై 1973 వరకు సరఫరా చేయటం జరిగింది. ఇందుకై రవాణా ఖర్చులను కూడా క్వింటాలుకు రూ. 2 చొప్పున సబ్సిడీ ఇవ్వబడింది. దీనికి తోడుగా 4.978 లక్షల రూపాయల టీకాల మందు తయారీకి అదనంగా ఖర్చు చేయబడ్డవి.

పశుగణాభివృద్ధికి బ్యాంకుల ఋణ సౌకర్యాలు :

జాతీయము చేయబడిన బ్యాంకులు, డైరీ ఫారాలు కోళ్ళ ఫారాలు ఏర్పాటు చేయుటకు ఋణ సౌకర్యాలు కల్పించి ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. అయితే ఈ మధ్య ఋణ సౌకర్యాలు కొంతవరకు తగ్గించినా, కోళ్ళ ఫారాలు, డైరీ ఫారాలు స్థాపనకై 82 దరఖాస్తులను బ్యాంకులకు సిఫార్సు చేసి పంపడమైనది. ఈ దరఖాస్తుల విలువ దాదాపు 50 లక్షల రూపాయలు వున్నది.

అప్పు దరఖాస్తులు -

		అందినవి.	సిఫారస్ చేయబడినవి.	వాటి మొత్తము. (రూపాయలలో.)
1.	పాడి కేంద్రములు. 1972-73, 1973-74 సంవత్సరములలో స్థాపించుటకు	31	24	4,21,089
2.	కోళ్ళ ఫారములు 1972-73, 1973-74 సంవత్సరములలో స్థాపించుటకు ...	59	58	43,77,468

ఉపాధి కల్పనా పథకాలు-"హాఫ్-ఎ-మిలియన్ జాబ్స్" (అయిదు లక్షల ఉద్యోగ పథకము) కార్యక్రమము

కేంద్ర ప్రభుత్వము "అయిదు లక్షల ఉద్యోగముల పథకము" క్రింద పశు సంవర్ధక శాఖకు 1973-74 సంవత్సరములో 6.560 లక్షల రూపాయలు కేటాయించ బడినవి. ఈ పథకము పశు సంవర్ధక శాఖలో అక్టోబరు 1973వ సంవత్సరము నుండి మొదలై ఒక సంవత్సరము వరకు అమలులో వుంటుంది. ఈ పథకము క్రింద పశు సంవర్ధక శాఖలో కొన్ని స్వయం ఉపాధికల్పనా కార్యక్రమాలు రూపొందించబడినవి. వాటి వివరాలు ఈ క్రింది విధముగా వున్నవి :

(ఎ) స్వచ్ఛందమైన పశువైద్య సేవా కార్యక్రమము (Voluntary Vety. Service)

ఈ కార్యక్రమము పశువైద్య పట్టభద్రులకు ఉపాధి కల్పించుకోడానికి, వర్తించబడింది. దీని ప్రకారము సన్నకారు, మధ్యతరహా రైతుల అభివృద్ధి పథకాలు అమలుపరచిన ప్రాంతమైనటువంటి శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో ఆ ప్రాంతములోని రైతులకు దైనందిన పశు సంవర్ధక విషయాలలో సహాయపడుతూ పశు అభివృద్ధికి తోడ్పడాలి. ఈ పథకము క్రింద 57 మంది పశువైద్య పట్టభద్రులను భర్తీచేయడం జరిగింది. వీరికి మూడు నెలలపాటు శిక్షణ ఇచ్చి నెలకు 300 రూపాయల గౌరవభృతి (Stipend) కూడా చెల్లించడం జరిగింది. వీరు ఈ ప్రాంతములోని రైతులకు పశు ఆరోగ్య సంరక్షణ, కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి మొదలగు విషయాలలో స్వచ్ఛంద సేవ చేయుచున్నారు ఈ స్వచ్ఛంద సేవా పథకంలో పనిచేసిన పట్టభద్రులను పశు సంవర్ధక శాఖలో విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం, జిల్లాలలో ఏర్పాటుచేయబోవు సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టులలో విలీనం చేసుకోవడం జరుగుతున్నది.

(బి) స్వయం ఉపాధికల్పనా కార్యక్రమాలు :

(1) స్వయం ఉపాధికల్పనా కార్యక్రమాలలో మొట్టమొదటిది నిరుద్యోగ పశువైద్య పట్టభద్రులకు మరియు ఇతర పట్టభద్రులకు తమ స్వంత పాడికేంద్రములు

స్థాపించుకొని ఉపాధి కల్పించుకోడానికి అప్పులివ్వడం. ఈ పథకము క్రింద 45 డైరీ ఫారాలు స్థాపించడానికి మంజూరు ఇవ్వబడింది ఒక్కొక్క పట్టభద్రునకు 15,000 రూపాయలు అప్పు లభిస్తుంది. ఈ 15 వేల రూపాయల అప్పులో 1500 రూపాయలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తక్కువ వడ్డీరేటుతో అంటే 2½% శాతం వడ్డీ చొప్పున యిస్తుంది. మిగతా 13,500 రూపాయలు జాతీయము చేయబడిన బ్యాంకుల ద్వారా 11% వడ్డీరేటుకు అప్పుగా లభిస్తుంది ఈ పథకము క్రింద ఎన్నికైన పట్టభద్రునికి మూడు నెలలపాటు ప్రభుత్వ డైరీఫారాలలో శిక్షణ ఇస్తారు శిక్షణా కాలంలో గౌరవభృతి కూడా చెల్లించడం జరుగుతుంది ఇప్పటి వరకు ఈ పథకము క్రింద 44 మంది నిరుద్యోగ పట్టభద్రులను ఎన్నిక చేయడం జరిగింది వారి పేర్లను, అప్పు మంజూరుకై బ్యాంకులకు సిఫార్సు చేయడం జరిగింది. 10 మంది పట్టభద్రులు శిక్షణ కూడా పొందుతున్నారు.

(2) అదేవిధముగా స్వంత కోళ్ళ ఫారాలు స్థాపించుకొని స్వయం ఉపాధి కల్పించుకోడానికి 125 మంది నిరుద్యోగ పట్టభద్రులకు అవకాశములు కల్పించ బడినవి. ఈ కార్యక్రమము కూడా ఇప్పుడు అమలులో వున్నది.

(సి) మెట్రిక్ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులై నవారికి వెటర్నరీ కాంపౌండర్ శిక్షణ.

ఈ కార్యక్రమము ప్రకారముగా రాష్ట్రములో 240 మెట్రిక్ లేట్సుకు 6 నెలలపాటు వెటర్నరీ కాంపౌండరు శిక్షణ ఇవ్వడం జరిగింది ఈ శిక్షణ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రములో 8 జిల్లా ముఖ్య కేంద్రాలలో నిర్వహించబడ్డాయి, ఈ శిక్షణాకాలములో అభ్యర్థులకు నెలకు 60రూపాయల స్టైయిఫండ్ కూడా చెల్లించడం జరిగింది వీరికి అయిదవ ప్రణాళికలో అమలు జరగబోవు వివిధ పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాల క్రింద ఉపాధి కల్పిస్తారు.

ఉపాధికల్పనా పథకాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి ఒక ప్రత్యేక విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఈ ఉపాధి కల్పనా పథకం క్రింద ఈ శాఖలో 66 పశువైద్య పట్టభద్రులకు, ఒక ఇతర పట్టభద్రునికి, 238 మెట్రిక్ లేట్సుకు ఉద్యోగ అవకాశములు లభించినవి.

రాయలసీమ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

1972-73 సం.లో రాయలసీమ అభివృద్ధి ప్రత్యేక నిధులనుండి 8.850లక్షల రూపాయలు (సాధారణ నిధులు—గత సంవత్సరములో ఖర్చుకాగా మిగిలిన 0.85 లతో) మంజూరు ఇవ్వబడింది అయితే రూ. 5.40 లక్షల ఖర్చుతో ఈ క్రింది పథకాలను అమలు చేయడం జరిగింది.

1. రెడ్డిపల్లి, నంద్యాల, తిరుపతిలోని వీర్యసేకరణ కేంద్రాలను పటిష్టం చేయుట.
2. పెనుగొండలోని గొర్రెల క్షేత్రాన్ని పటిష్టము చేయుట.
3. సిద్ధిరాంపురంలోని పశుక్షేత్రాలను పటిష్టము చేయుట.

4 కర్నూలులోని కోళ్ల మార్కెటింగ్ కేంద్రాన్ని పటిష్టము చేయుట

5 మహానంది లోని పశు క్షేత్రాన్ని పటిష్టం చేయడం.

6 కర్నూలు లోని ఆర్లగడ్డ పశువైద్యశాల, కడప పశువైద్యశాల లోని షెడ్ల రిపేరు, మరియు నిర్మాణమునకు

7. పశు వైద్యశాలలోని కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలను పటిష్టం చేయుట.

8. పశుగణాభివృద్ధికి మరియు పచ్చికబీళ్ల అభివృద్ధికి.

9 ఖనిజ లవణాల మిశ్రమము, మేలుజాతి విత్తనపు పొట్టేళ్లు, కోళ్ల యూనిట్లు, మేలుజాతి కోడిపుంజులు, సంకరజాతి పొట్టేళ్ల పంపిణీకి

10 గొర్రెలలో పరాన్న జీవుల రోగ నివారణ పథకమునకు

11 మందులు, జలగవ్యాధి నివారణ మందులు, పరికరాలు, రెఫ్రిజిరేటర్లు, సూక్ష్మదర్శినులు, కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి పరికరాలు మొదలగు వాటి సరఫరాకు.

12. కర్నూలు కడపలలో పశువుల సంత పథకానికి.

13. రైతులకు పశుసంవర్థకశాఖ, వివరాలను తెలుపుటకు, ప్రచారక సామగ్రి కొనుటకు.

1973-74 సంవత్సరానికి అభివృద్ధి నిధుల క్రింద 12 55 లక్షల రూపాయలు (గత సంవత్సరము రూ. 0 844 లక్షలు కలిపి) కేటాయించబడినవి. కాని రు· 12.55 లక్షలలో రూ. 6 625 లక్షలే మంజూరు కాబడినవి. అందులో రూ. 5 790 లక్షలే 73-74 లో ఖర్చు చేయబడినవి. ఈ క్రింది కార్యక్రమములకు సొమ్ము వినియోగించబడినది .

1. మందులు, పరికరములు, ఖనిజ లవణాల మిశ్రమము మొదలగు వాటి సరఫరా.

2 గొర్రెపొట్టేళ్ళ సరఫరాకు.

3. పశు వైద్యశాలలు, వ్యాధి నిర్ధారకకేంద్రాలు, పశుక్షేత్రాలు, గొర్రెల క్షేత్రాలు, సెమన్ బ్యాంకులు, మరియు కోళ్ళ మార్కెటింగ్ కేంద్రాలను పటిష్టము చేయుట.

4. కడప కోళ్ళ ఫారములు పటిష్టము చేయుట.

5. చిత్తూరు కోళ్ళ ఫారములో మాంసపు జాతి కోళ్ళ యూనిటు ఏర్పాటుకు.

6. కర్నూలు, మైదుకూరు, హిందూపూర్, చిత్తూరు కీలక గ్రామ కేంద్రములు పటిష్టము చేయుటకు.

7. బనవాసి, సిద్దిరాంపురం, మహానంది పశుక్షేత్రములను ఏటిష్ట పరుచుటకు

8. యమ్మిగనూరులో కీలక గ్రామ పథక స్థాపన

9. కర్నూలు, ఆళ్ళగడ్డ, కడపలలో భవనములు నిర్మించుటకు, బాగుచేయుటకు.

రాయలసీమ అభివృద్ధి కార్యక్రమము క్రింద సాధించిన ప్రగతి వివరములు

ఈ క్రింద చూపిన విధముగా రాయలసీమ ప్రాంతములో పశుగణాభివృద్ధి క్రింద అమలు పరుస్తున్న వివిధ కార్యక్రమాలకు తగిన శ్రద్ధ చూపించడం జరిగింది.

1 పశుచికిత్సా సౌకర్యాల కొరకు పశువైద్యశాలలో పరికరాలు, మైక్రోస్కోపులు, సరియైన మందులు సమకూర్చడం జరిగింది.

2. సమర్థవంతమైన రోగ నిర్ధారణ కొరకు, రోగ నిర్ధారణ కేంద్రములు పటిష్టము చేయఁడినది

3 గ్రామాలలోని పశుగణాభివృద్ధి కొరకు, మేలుజాతి పొట్టేళ్లు, ఆబోతులు, కోడిపుంజులు సరఫరా జరిగినది.

4 అదనపు సౌకర్యాలు కలుగజేస్తూ పశుక్షేత్రాలు, కోళ్ళఫారములు గొర్రెల క్షేత్రములు, సెమన్ బ్యాంకులు, మార్కెటింగ్ కేంద్రాలు పటిష్టము చేయబడినవి.

5. గిద్దలూరు, మార్కాపురంలో పశువుల ఆస్పత్రుల స్థాపన జరిగింది.

6. 10 ఉపకేంద్రాలతో కోయిలకుంట, యమ్మిగనూరులలో కీలక గ్రామ కేంద్రాల స్థాపన జరిగింది.

తెలంగాణా ప్రాంత అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు :

1972-73, 1973-74 సంవత్సరములలో తెలంగాణా అభివృద్ధి నిధుల నుండి 23.694 లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడినవి. తెలంగాణా అభివృద్ధి క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన వరంగల్లులోని సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాజెక్టు సమర్థవంతంగా నడుచుటకు ఇంకా పటిష్టము చేయబడినది. ఈ పథకము క్రింద స్థాపించిన కరీంనగర్‌లోని మిశ్రమ దాణా కర్మాగారము త్వరలోనే పని ప్రారంభించగలదు.

ఆయకట్టు ప్రాంతాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు :

ఈ పద్దుక్రింద క్రొత్త పథకములు అమలుపరచక పోయినప్పటికిని, లోగడ మంజూరు కాబడిన పథకములు కొనసాగించబడి ప్రగతిని సాధించినవి. వీటిలో ముఖ్యమైనవి :

1. శ్రీకాకుళం, నంద్యాల, సెమన్ ట్యాంకులు పటిష్టము చేయబడినవి.
2. సాలూరు, ఆముదాలవలస, జగ్గయ్యపేట, నంద్యాల, రుద్రూరు, మెట్‌పల్లి, మిర్యాలగూడా, కోదాడు, నర్సీకల్, కీలక గ్రామ కేంద్రములు మామూలుగా నడుపబడినవి.
3. నల్గొండ జిల్లాలోని కంపాసాగర్, పశుక్షేత్రము పటిష్టము చేయబడినది.
4. నల్గొండ జిల్లాలోని కొండపాక పశువుల ఆస్పత్రి మామూలుగా నడుపబడినది.

కేటాయించబడిన సొమ్ము రూ 5 0 లక్షలు అయినప్పటికిని, రూ. 5.841 లక్షలు ఖర్చు చేయబడినది.

గిరిజనాభివృద్ధి కార్యక్రమములు :

ఈ కార్యక్రమాలక్రింద కొత్త పథకాలను చేపట్టడం జరగలేదు అయితే ఇంతకు పూర్వము అమలుపరచిన కార్యక్రమాలను కొనసాగించుటకు రూ. 1.57 లక్షలు, కోస్తా ప్రాంతము గిరిజనాభివృద్ధికి మంజూరు చేయబడినది. రూ. 1.748 లక్షల ఖర్చుతో 5 మధ్యతరహా పశువైద్యశాలలు, 12 గ్రామీణ పశువైద్యశాలలు, చింతపల్లి ఫారములోని ట్రాక్టరు నడుపబడినవి అదేవిధముగా రూ. 1.045 లక్షల ఖర్చుతో (రూ 1.277 కేటాయించబడినది) 5 మధ్యతరహా పశువైద్యశాలలు, 6 గ్రామీణ పశువైద్యశాలలు తెలంగాణా ప్రాంతములో నడుపబడినవి. ఈ వైద్యశాలలన్నియు గిరిజనుల పశువుల ఉపయోగార్థమే ఏర్పర్చబడినవి.

5 వ పంచవర్ష ప్రణాళికలో రూ. 26.50 లక్షలు గిరిజనాభివృద్ధి పశు సంవర్ధక పథకములకుగాను కేటాయించబడినది. అందులో 1974-75 సంవత్సరములో రూ. 2.00 లక్షలు ఈ క్రింద ఉదహరించిన పథకములకుగాను ఉపయోగించబడును :

		రూ. లక్షలలో.
1.	25 పశువైద్య ప్రథమ చికిత్సా కేంద్రములు స్థాపించుటకు.	1.50
2	60 మంది వెటరినరీ కాంపౌండర్లకు శిక్షణ గరపుటకు.	0 321
3.	గిరిజనులను పశుసంవర్ధక పద్ధతులలో శిక్షణ గరపుటకు	0.179
		2.000

శ్రీకాకుళం జిల్లా గిరిజనాభివృద్ధి సమాఖ్య :

సమాఖ్య కార్యక్రమాలక్రింద 269 పాడి పశువులను గిరిజనులకు పంపిణీ చేయటం జరిగింది. భద్రగిరి, సీతంపేటలలో సహకార సంఘాల ఏర్పాటుకూడా జరిగింది. సహకార సంఘాలు మార్కెటు సౌకర్యాలు కలుగజేస్తాయి. తరువాత 50 కోళ్ళతో, 8 కోళ్ళ యూనిట్లు కూడా పంపిణీ చేయడం జరిగింది అదే విధంగా ఒక పౌల్ట్రీలు. 10 గొర్రెలు గల 100 గొర్రెల యూనిట్ల సరఫరాకు, 75 మేకల యూనిట్ల సరఫరాకు ప్రతిపాదనలు జరిగినవి. అక్కడి పశువుల అభివృద్ధికి 8 మేలుజాతి ఆబోతులతో 8 చాటుడు కేంద్రాల ఏర్పాటుకూడా జరిగింది. కార్యక్రమాలు అక్క డి ప్రాంతము గిరిజనుల మన్ననలను అందుకొన్నది.

సన్నకారు, చిన్నతరహా రైతాంగము, మరియు వ్యవసాయ కూలీల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు :

గ్రామాలలోని బలహీన వర్గాలు, వెనుకబడిన జాతులు, సన్నకారు, చిన్న తరహా రైతాంగము, రైతు కూలీలు, ఆర్థిక పరిస్థితి, వారి ఆర్థిక పురోభివృద్ధి, పశు, కోళ్ళ పథకములమీద ఆధారపడివున్న విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని జాతీయ వ్యవసాయ కమీషన్ వారు పశుగణాభివృద్ధి పథకములద్వారా, వారి ఆర్థిక పరిస్థతి మెరుగుపరచే కార్యక్రమములకు తగినంత ప్రాముఖ్యత ఇచ్చారు. ఈ కార్యక్రమాల ద్వారా వారి ఆర్థిక పరిస్థితి త్వరితగతిని అభివృద్ధి చేయవచ్చు ఈ అభివృద్ధి పథకములక్రింద శ్రీకాకుళం, కడప, నల్గొండ జిల్లాలను ఎన్నుకొనడమైనది.

కడప జిల్లాలో పాడి పశువుల సరఫరాకై 1,048 రైతులను ఎన్నుకొనడం జరిగింది. వీరిలో అప్పుడే 215 మందికి అప్పులు రూపాయలు 15,44,641 మేరకు జాతీయం చేయబడిన బ్యాంకుల ద్వారా మంజూరు అయినవి. ఇదే విధముగా గొర్రెల పెంపకములో 4,958 రైతులను ఎన్నుకోవడం జరిగింది. 268 మందికి అప్పులు కూడా ఇవ్వటం జరిగింది.

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో సన్నకారు, చిన్నతరహా అభివృద్ధి మండలి క్రింద పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలకై పాడిపశువుల సరఫరా, పని ఎద్దల సరఫరాను, కోళ్ళ, గొర్రెల యూనిట్ల సరఫరాకై 12 సంచాయితీ సమితులు ఎన్నిక చేసికొన బడినవి. ఈ జిల్లాలో పాడి పశువులకై 632 రైతులకు ఒక్కొక్కరికి 1,500 రూపాయల చొప్పున అప్పు మంజూరు అయినది. గొర్రెల యూనిట్లకు ఒక్కొక్కరికి 1000 రూపాయల చొప్పున 128 సన్నకారు రైతులకు అప్పు మంజూరు అయినది.

నల్గొండ జిల్లాలో కార్యక్రమాలను, రామన్నపేట, నల్గొండ, సూర్యాపేట తాలూకాలకే పరిమితము చేయబడినవి. పాడి పశువుల సరఫరాకు 345 రైతులను ఎన్నిక చేసుకోవడం జరిగింది 19 రైతులకు అప్పు మంజూరు అయినది. గొర్రెల అభివృద్ధికి 157 రైతులను ఎన్నికచేసుకొని 16 రైతులకు అప్పులు మంజూరు చేయబడ్డవి.

మధ్యతరహా రైతులు, వ్యవసాయ కూలీల అభివృద్ధి పథకాలు

ఈ పథకాల క్రింద, నల్గొండ, విశాఖపట్నం జిల్లాలు ఎన్నుకోబడినవి. నల్గొండ జిల్లాలో 2,091 రైతులను ఎన్నిక చేసుకొని 228 రైతులకు ఈ క్రింద చూపిన విధముగా అప్పులు ఇవ్వబడినవి :

		ఇవ్వబడిన పశువులు.	అప్పు మొత్తము (రూపాయలలో.)
1.	సహకార కేంద్ర బ్యాంకు, భువనగిరి. ...	85	48,045 00
2.	కెనరా బ్యాంకు, భువనగిరి, ...	71	82,122.00
3.	సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, యాదగిరిగుట్ట.	75	86,336.00
4.	పంచాయతీ సమితి, ఆలేరు. ...	12	4,300.00
5.	కెనరా బ్యాంకు, చిట్యాల్ ..	11	24,000.00
6.	జిల్లా పరిషత్ సాధారణ నిధులనుండి. ...	36	14,400.00
		240	2,59,203.00

అదే విధముగా ఈ జిల్లాలో 3 కోళ్ళ యూనిట్లను, 28 గొర్రెల యూనిట్లను పంపిణీ చేయటం జరిగింది.

ఈ కార్యక్రమాల క్రింద విశాఖపట్నం జిల్లాలో 956 రైతులకు ఒక పాడి పశువును ఒక్కొక్కరికి 1,100 రూపాయల చొప్పున మంజూరు చేయబడినవి. అదే విధముగా ఒక్కొక్క కోళ్ళ యూనిట్ (50 కోళ్ళతో) రూ. 980 చొప్పున 107 మంది రైతులకు మంజూరు చేయబడినవి.

అయిదవ ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరములో సన్నకారు, చిన్నతరహా, మధ్యతరహా, రైతు కూలీలు మరియు గిరిజన అభివృద్ధి మండలాలను కలుపుతూ 100 ఉపకేంద్రాలతో ఒక పెద్దతరహా సాంద్ర పశుసంవర్ధక అభివృద్ధి ప్రాజెక్టు ఏర్పాటుకు ప్రతిపాదనలు జరిగినవి. ఇలాంటి కార్యక్రమాలు రాష్ట్రంలో మిగతా ప్రాంతాలలో 5 వ ప్రణాళిక అంతమువరకు అమలుజరుగుతాయి.

ఎల్లప్పుడూ అనావృష్టిగా నుండే ప్రాంతముల అభివృద్ధి పథకములు :

వర్ష పాతము తక్కువగా గాని, లేక నిర్ణీత కాలములో నిర్దిష్టముగా వర్షం కురువక పోవుటగాని, అనగా అనావృష్టి ప్రాంతములో సాంద్ర వ్యవసాయ పద్ధతులకు అనువు గాదు. లాభసాటి కాదు. కాని అటువంటి ప్రాంతములలో పశుగణాభివృద్ధి పథకములు ఆమలుపరచుటకు అనువగును. సన్న కారు, మధ్య తరహా రైతులకు అటువంటి పశుగణాభివృద్ధి పథకముల మూలమున సంవత్సర రాబడి కొంతవరకు అధికము చేసుకొనవచ్చును. ఉన్నంతలో వ్యవసాయ భూమిని పచ్చికబీళ్ళగాని, పశుగ్రాసపు పైరులు పండేవి గాను, చేసుకొన వచ్చును. ఈ పథకములను అమలుపరచుటకు గాను, కేంద్ర ప్రభుత్వము చేయగల ఆర్థిక సహాయ మును తెలుపుతూ దానితో సరిపోల్చగల రాష్ట్ర ప్రాంటులను కోరియున్నది. అనంతపురము, కడప, చిత్తూరు, మహబూబ్‌నగర్ లలో, ప్రతి జిల్లాకు ఒక కోటి రూపాయల చొప్పున ఇవ్వగల అవకాశములు గలవు. నల్గొండ జిల్లాలోని దేవర కొండ తాలుకా, ప్రకాశం జిల్లాలోని మార్కాపురం, గిద్దలూరాలు కూడా ఈ పథకములలో చేర్చబడినవి.

పశు, గొర్రెలు, కోళ్ళు అభివృద్ధి పరచుటకు నిర్దేశింపబడిన పథకములు పైన చెప్పబడిన జిల్లాలకు తయారుచేయబడినవి. పశు ఆరోగ్య చర్యలకు అవకాశములు కల్పించబడినవి. ఈ పథకములన్నియు దళిత వర్గముల వారి అభివృద్ధికొరకేనని వేరుగా చెప్పనక్కరలేదు. 1974-75 సంవత్సరము నుండి ఈ పథకము అమలు పరచబడును.

[అనుబంధము—A

అనుబంధము—A

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో పశుసంవర్ధకశాఖ వివరాలు

వరుస సంఖ్య	పథకము పేరు	కేటాయింపబడిన మొత్తము (రూ.లక్షలలో.)	1974-75 సం. రానికి కేటాయించిన మొత్తము (రూ.లక్షలలో.)
(1)	(2)	(3)	(4)
	1. రాష్ట్రీస్థాయి పథకాలు (క్రొత్తవి.)		
1.	శీతల వీర్య సేకరణ కేంద్రము మరియు ఉపకేంద్రాల ఏర్పాటు (Frozen Semen Sub-Bank and Depots)	7.00	1.00
2.	వీర్యం పలుచగా చేయడానికి కావలసిన రసాయనిక పదార్థాల దిగుమతికి	0,25	0.12
3.	విదేశీ పశువుల కొనుగోలు మరియు వాటి మేక ఖర్చులు	3 50	0.50
4.	విదేశీ జాతి గొర్రెల దిగుమతి	1.00	—
5.	కోడిగ్రుడ్ల మార్కెటింగు ఫెడరేషన్ ఏర్పాట్లు	5.00	0.60
6.	స్వయం ఉపాధి కల్పనా పథకాలు	1.00	0.25
7.	హైదరాబాదులోని వెటర్నరీ బయోలాజికల్ రీసర్చి సంస్థను పటిష్టం చేయడానికి	20.00	2.00
8.	భారతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనాసంస్థ వారిచే ఆదేశింప బడిన క్రొత్త పథకాలకు	2.00	0.48
9.	పశు సంవర్ధక విషయాలలో సిబ్బంది శిక్షణా కార్యక్రమములకు	2.00	0.75
10.	గాలికుంటు వ్యాధి నివారణకు	10.00	1.00
11.	కోళ్ళ కొక్కర తెగులు నివారణకు	3.50	—
12.	పంది జ్వరము వ్యాధి నివారణకు	0.20	—
13.	పశువులలో ఱుయ, లెప్టోస్పైరోసిస్. బ్రుసెల్లోసిస్ (ఈనుకపోవడం) వ్యాధుల నివారణ	2 00	0.50
14.	రోగ పరిశీలన	1,00	—

(1)	(2)	(3)	(4)
15.	మార్కెటింగ్ ఇంటలిజెన్స్ మరియు మార్కెటింగ్ మరియు ప్రచారక విభాగాన్ని పటిష్టం చేయడం	1.00	0.20
16.	పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని పటిష్టము చేయుటకు	12.90	1.50
	జిల్లావారీ పథకాలు (క్రొత్తవి)		
1.	పెద్ద తరహా సాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి బ్లాకుల ఏర్పాట్లు (విశాఖపట్నం, కోనసీమలలో 4 ఉప కేంద్రాలలో) మరియు వైజాగ్‌లో ఇండో స్విస్ ప్రాజెక్టు ఏర్పాటుకు	70.00	4.00
2.	రెండు ఉప కేంద్రాలలో మధ్యతరహా సాంద్ర పశు గణాభివృద్ధి బ్లాకుల ఏర్పాటు	166.00	4,00
3.	పశు వైద్యశాలలలో కృత్రిమ గర్భధారణ కేంద్రాల ఏర్పాటు	1.50	1.20
4.	ఉన్న కీలకగ్రామ కేంద్రాల పటిష్టము తరువాత 2 క్రొత్త కీలక గ్రామకేంద్రాల ఏర్పాటు	7.55	—
5.	క్రొత్తగా నల్గొండ, నెల్లూరు జిల్లాలలో వీర్యసేకరణ కేంద్రాల స్థాపనకు	5.00	—
6.	ఉన్నటువంటి వీర్య సేకరణ కేంద్రాల పటిష్ఠత	2.00	1.00
7.	వీర్య సేకరణ కేంద్రాలకు ఆబోతులను కొనుటకు ప్రతి కేంద్రానికి సం.నికి రూ. 10,000 చొ న	6.50	0.50
8.	ప్రభుత్వ పశుకేంద్రాలను పటిష్టం చేయడం	9.00	2.00
9.	సంకరజాతి పశువుల పెంపకంలో సన్నకారురైతులు, మధ్య తరహా రైతులు మరియు వ్యవసాయ కూలీలకు సహాయం	100.00	1.00
10.	నంద్యాలలో మిశ్రమ దాణా కర్మాగార స్థాపన	10.00	1.00
11.	శ్రీకాకుళం మరియు కరీంనగర్‌లలోని మిశ్రమ దాణా కర్మాగారాలను పటిష్టం చేయడం	10.00	1.50
12.	పశు గ్రాసము మేలురకము విత్తనాల క్షేత్రముఏర్పాటు	3.00	0.50
13.	పశు గ్రాసము పచ్చిక బీళ్ళ అభివృద్ధి	10.00	1.00
14.	పశుగ్రాసము పండించడంలో రైతులకు శిక్షణ	0.50	—
15.	రాయలసీమలో 40 గొఱ్ఱెలు మరియు ఉన్ని విస్తృత కేంద్రాలలో సాంద్ర గొఱ్ఱెల అభివృద్ధి బ్లాకు ఏర్పాటు మరియు మేలుజాతి పొట్టేళ్ళ పంపిణీ	80.00	1.00

(1)	(2)	(3)	(4)
16.	ప్రస్తుతము ఉన్న గొఱ్ఱెల అభివృద్ధి ఱేఖాంశాల పరిష్కత	3.00	1.00
17.	గొఱ్ఱెల పెంపకములో రైతులకు శిక్షణ ..	0 50	—
18.	ఉన్ని కత్తిరించి, నాణ్యతను పరీక్షించి విభజించి విక్రయించే కేంద్రాల ఏర్పాటు ..	5.00	—
19.	స్టాక్ యార్డ్సు ..	3.00	—
20.	గొఱ్ఱెలు మరియు ఉన్ని విస్తృత కేంద్రాల పరిష్కత ..	3.00	1.20
21.	సాంద్ర కోళ్ల అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు (7) మరియు సాంద్ర బాతులు అభివృద్ధి ప్రాజెక్టు స్థాపన (నిజామాబాదు, నల్గొండ, శ్రీకాకుళం, కడప, నెల్లూరు, కృష్ణా మరియు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో) ...	25.00	0.60
22.	బ్రాయిలర్ డ్రెస్సింగ్ ప్లాంటుల స్థాపన-2 ..	2.00	1 00
23.	కోళ్ళ పెంపకములో రైతులకు శిక్షణ ..	0 50	—
24.	ప్రాంతీయ కోళ్ళ ఫారాల పరిష్కత ..	4.00	0.50
25.	కోళ్ళ సంచారక వ్యాధి నిర్ధారణ ప్రయోగశాల ఏర్పాటు ..	4.50	—
26.	మార్పిడి పద్ధతిలో గ్రామాలలో కోళ్ళ అభివృద్ధి ..	1.00	0.20
27.	కృష్ణాజిల్లాలలోని కైకలూరు బాతుల అభివృద్ధి ఱేఖాంశము పరిష్కత ..	1.00	1.00
28.	సీమ పందుల అభివృద్ధి ఱేఖాంశాల పరిష్కత ..	0.75	1.05
29.	బేకన్ ఫ్యాక్టరీని పరిష్కరం చేయడం ..	1.25	0.25
30.	సాంద్ర సీమ పంది అభివృద్ధి ప్రాజెక్టు ఏర్పాటు ..	2.50	—
31.	సీమపందుల పెంపకములో రైతులకు శిక్షణ ..	0.10	—
32.	హైదరాబాదులో ఆధునిక కబేళ గృహము స్థాపన ..	20.00	5.00
33.	21 జిల్లా కేంద్రాలలో కబేళ గృహాలకు (ఒక వెటర్నరీ అసిస్టెంటు సర్జను, కాంపౌండరు నియామకము) ఒక్కొక్కదానికి 0.15 లక్షల రూపాయలు (ఇందులో సగము ఖర్చు పశుసంవర్ధక శాఖ మిగతా సగము మున్సిపాలిటీ భరించాలి). ..	3.00	—
34.	మృత పశు వినియోగ కేంద్రాల స్థాపన (10) ..	1.00	1.00

(1)	(2)	(3)	(4)
35.	సికింద్రాబాదులో పశువుల ఆసుపత్రి స్థాపన ...	6.00	—
36.	6 పశువుల ఆసుపత్రులను "పాలీక్లినిక్‌లుగా" అభివృద్ధి పరచడం ...	6 00	—
37	క్రొత్త పశువైద్యశాలల ఏర్పాటు, పశువుల ఆసుపత్రుల పరిష్కృత ..	18 50	1.00
38.	జంటనగరాలలో రోగగ్రస్తమైన పశువులకు అంబులెన్స్ ఏర్పాటు ...	1.00	—
39.	సంచారక పశువైద్యశాలల ఏర్పాటు (2 తెలంగాణాలలో 3 కోస్తా ప్రాంతంలో) ..	4.00	—
40.	పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో జలగ వ్యాధి నివారణ పథకము ...	10.00	1.10
41.	ఆదిలాబాదు, ఖమ్మం జిల్లాలో వ్యాధి నిర్ధారణ కేంద్రాల స్థాపన ...	2.00	1.00
42.	వ్యాధి నిర్ధారణ కేంద్రాల పరిష్కృత	3 00	—
43.	విశాఖపట్టణంలో సహాయ, ముసర వ్యాధి నివారణ అధికారి ...	1.50	0.40
44.	వ్యాధి నివారణ మందులు ప్రవేశపెట్టడం. టీకాల కార్యక్రమం	3 00	0.60
45.	పరిపాలనకు అనువుగా జిల్లాల కేటాయింపు అందుకు కావలసిన సిబ్బంది నియామకము ..	5.00	0.50
46.	క్రొత్తగా రెండు, ప్రాంతీయ సహాయ పశు పోషకాధికారుల ఏర్పాటు ...	6.00	—
	మొత్తము ...	662.00	45.00

NOTE ON BUDGET DEMAND FOR GRANTS—1974-75.

DEMAND NO. XXXVII—DAIRY DEVELOPMENT.

I rise to move the demand for Rs 4,83,08,000.00 in respect of Schemes under Dairy Development for 1974-75.

Agriculture is the mainstay for the livelihood of millions of farmers in Andhra Pradesh. With more and more acreage being brought under assured irrigation under the multi-purpose projects like pochampad and Nagarjunasagar and mechanised cultivation being employed extensively in these areas, there is vast need for utilising this potential and also for combining ancillary activities like dairy farming for improving the economy of the farmers further. With the ushering in of socialistic pattern of society in the country and the Government's decision to eradicate poverty, unemployment and backwardness of the people, the emphasis on improvement of the rural income has shifted from Agriculture to Dairying. The coverage of the Small and Marginal Farmers and the landless labour through Dairy Programme is bound to increase because agriculture alone cannot sustain this category of farmers and labourers.

Integrated Milk Project :

As the State has very great potential and promise for Dairy Development activities, adequate importance has been assigned for exploiting this potential by the State Government and towards creating necessary infra-structural marketing facilities, for successfully implementing the Dairy Schemes in the State. Consequently a very thoughtful scheme, *viz.*, the gigantic Integrated Milk Project has been undertaken under the public sector as a Plan scheme involving an outly of Rs. 4. 35 crores. This Project envisages the tapping of vast surplus milkpotential available in the Krishna, Guntur and West Godavari Districts and connecting the same to the demand for quality milk in the cities of Hyderabad and Secunderabad. In recent years, *i.e.*, during Fourth Plan period the area around Hyderabad has been improved considerably on Milk Productionsideby opening more number of milk cooling/chilling centres, availing part of assistance from Telangana Regional Committee. Milk production has been accepted by farmers as one of the main occupation for improvement of their economy. Large amount of loans have been arranged to enable the farmers to go in for Dairy Cattle. Cattle feed is being arranged in the milk shed areas.

Dairies, Chilling/Cooling Centres :

In order that the above objectives are translated into action, Government had earmarked the requisite funds during the Fourth Five Year

Plan for constructing modern daireis not only in Hyderabad and Viajayawada but also in important towns like Visakhapatnam,Nellore, Chittoor, Kurnool, Ananthapur, Warangal, Rajahmundry, Nizamabad, Karimnagar and Chilling Centres at other important places like Mydukur, Shadnagar, Bhongir, Kadthal, Zaheerabad, Suryapet, Gajwel, Pamarru, Hanuman junction, Gudlavalleru, Veerankilock, Bhimavaram, Tiruvur, Narasaraopet, Angalakuduru, Kolluru, Returu and Chillakallu. Besides, works were taken up for the establishment of new chilling centres at Ongole and Gurazala during fourth plan period to help the backward areas. In addition, various cooling centres in the rural areas have been established at Medak, Pargi, Alair, Chityal, Kalwakurthy, Mahabubnagar, Gadwal, Kothagudem, Mulugu and Nirmal in Telangana Region, Bhimadole in Andhra rarea, besides independent centres at Srikakulam and Ramabhadrapuram.

Phenomenal Progress:

Realising the immense economic value of Dairy Schemes in improving the rural economy, the farmers have taken up their subsidiary occupation in a big way. This fact is amply illustrated by glancing at the volume of milk handled by the Dairy Schemes during 1972-73. However milk handling has been considerably reduced during 1973-74 when compared to the previous years' handling as indicated below at Milk Powder Factory, Vijayawada and at Central Dairy, Hyderabad due to the unprecedented drought prevailed in the State and also due to migration of cattle. In view of the unremunerative price for the milk, the farmers have also sold away their milch cattle

Scheme.	*Milk handling in lits /day.*	
	1973-74	1972-73
Milk Powder Factory, Vijayawada (Procurement)	83,200	1,45,000
Central Dairy, Hyderabad (Procurement) ..	23,400	60,768

Realising the gravity of the situation, several measures with fore-sight have been initiated. With these steps the milk handing is bound to improve during the coming years. Several programmes aimed to benefit Small and Marginal Farmers and landless labourers have been formulated to be tackled during the Fifth Plan. This includes the rationalisation of

purchase price of milk due to increase in cost of feed and fodder and to enable the farmers to maintain their cattle without any difficulty.

Andhra Pradesh Dairy Dvevelopment Corporation·

In order to infuse more working efficiency and increase the turn-over and coverage of dairies and chilling/cooling centres, the Government have decided to form an autonomous Dairy Development Corporation for Andhra Pradesh as recommended by the Indian Dairy Corporation. Hitherto, Milk production enhancement programmes and milk processing and marketing were being implemented through separate agencies. This however did not secure the best results. An integrated approach was lacking. Hence, in realisation of this, Government have also decided that the Andhra Pradesh Dairy Development Corporation should handle milk production enhancement programmes along with the manage ment of dairies at Hyderabad and Vijayawada along with the satellite feeding chilling and cooling centres and other dairies at Karimnagar, Nizamabad, Warangal and Rajahmundry. This unified approach is very essential to tackle all the problems of the farmers to maximise production and achieve the full rated capacity of each of these plants wtithin the shortest time possible. In addition, the Coproration is also entrusted with the Indian Dairy Corporation Programme of operation Flood in Andhra Pradesh , *viz.*, construction of a Feeder Balancing Dairy a Sangamajagarlamudi and implementation of the action items 8 and 9 (technical imputs) all valued at Rs. 2.46 coreres.

Though the Corporation has ben formally registered in February-1974, the effective take over of the units was only from 2-4-1974. While the G.O. constituting the full Board was issued towards the end of May, the new Managing Director has assumed charge on 8-5-1974 and the first meeting of Board of Directors was held on 31-5-1974. Some important subjects affecting the pollicy of the Corporation andalso the purchase and sale price of milk and milk products was reviewed during the meeting with a view to stepping up of the handling of milk and towards maintaining the supply line.

The Corporation has an ambitious programme during the Fifth Plan. In addition, the Corporation will endeavor to raise funds from its own resources to finance important Developmental activities which will yield quick results so far as milk production, processing and marketing are concerned. This will include bringing out an over-all change in the strategy and will combine both technical inputs and allied programmes as well as Dairy activities under one agency.

Programmes 1974-75 :

In order to tap all the milk potential available in each and every corner of the State and to extend assured milk supply to consumers,

Master Plans have been drawn up for implementation during Fifth Plan period with the largest outlay of Rs 8.00 Crores for Dairying, which is a record allotment.

The salient programmes during the current year as are follows·

1 Completion of Products Section and Powder Plant at Central Dairy, Hyderabad, which was taken up during Fourth Plan period

2. Completion of spill-over works on various schemes taken up during previous years.

3. To stress the I D.C. and N.D D.B. for immediate starting up of works on Feeder Balancing Dairy, Sangamjagarlamudi in Guntur District under Operation Flood Programme

4. Strengthening of Nellore Dairy with a butter churn and providing water supply arrangements

5. Establishment of New Dairy at Khammam

6 Establishment of new chilling/cooling centres in Kurnool District to feed the existing Kurnool Dairy.

7. Establishment of Multi-purpose Milk Products Factory in Rayalaseema as a Joint Venture.

8 Conversion of the existing cooling centres at Srikakulam and Ramabhadrapuram into chilling centres with the assistance of N.C D.C.

9. Completion of works on the chilling centres at Nalgonda and Mallepalli with the assistance of N.C D C.

The Scheme-wise details are as follows :

Milk Powder Factory, Vijayawada :

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74		Rs.	14 845 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75	..	Rs	15.15 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74..	Lean	..	53,285 litres.
	Flush	.	1,09,366 litres.
(*d*) Target for 1974-75	..	..	1,75,000 litres.

The Chilling Centres at (*i*) Pamarru *ii*) Hanuman Junction (*iii*) Gudlavalleru (*iv*) Veerankilock (*v*) Chillakallu (*vi*)Tiruvuru (*vii*) Angalakuduru (*viii*) Returu (*ix*) Narasaraopet (*x*) Bhimavaram (*xi*) Kolluru

and the Cooling Centre at Bhimadole are supplying milk to Milk Powder Factory Vijayawada In addition surpulus milk from Rajahmundry after meeting the demand at the near by towns of Rajahmundry is being received at Milk Powder Factory, Vijayawada for conversion into products Milk is being sold at (*i*) Vijayawada (*ii*) Guntur (*iii*) Tenali (*iv*) Bapatla (*v*) Chirala (*vi*) Mangalagiri (*vii*) Tadepalli (*viii*) Gudivada (*ix*) Machilipatnam and (*x*) Eluru.

A Chilling Centre at Ongole is under construction and most of the Civil Works have been completed The installation of machinery is being taken up and the centre will be commissioned soon The selection of site is in progress for establishing a Chilling Centre at Gurazala.

Visakhapatnam Dairy :

(*a*) Provisional expenditure during 1973-74	Rs	1 064 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75 ..	..Rs	Nil.
(*c*) Achievements during 1973-74	..Lean	3,350 litres.
	Flush ..	6,510 litres
(*d*) Target for 1974-75 .	.. ..	12,500 litres

During 1973-74 a butter churn has been added to this dairy tc facilitate the manufacture of butter

In view of the growing demand for liquid milk in Visakhapatnam town which is fast developing with several industries, a modern dairy with a capacity of 50,000 litres is being established in Visakhapatnam with the assistance of N C.D.C An amount of Rs. 10 39 lakhs was paid to the Co-operative Milk Union as State Government's share for this scheme which is estimated to cost Rs 63 00 lakhs. The National Co-operative Development Corporation, the Small Farmers Develcpment Agency and Marginal Farmers and Agricultural Labourers of Srikakulam and Visakhapatnam are associated with the development of this Project. As a prelude, milk has started coming from Ramabhadrapuram Cooling Centre to Visakhapatnam Dairy

Rajahmundry Dairy :

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74	Rs.	1.874 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75 ..	..Rs.	9 80 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74	Lean ..	6,884 litres.
	Flush ..	19,185 litres.
(*d*) Target for 1974-75	.. ..	25,000 litres.

Rajahmundry Dairy has been provided with new Road Tanker to facilitate the Transportation of surplus milk from Rajahmundry to Visakhapatnam and Vijayawada as the local market is quite limited and as it is imperative to tap the milk production fully during the flush season

To facilitate conversion of surplus milk fat into products like cream, butter and ghee and to strengthen this dairy, a bi-products section has been constructed at this dairy

In view of the increased milk procurement in this area, the Rajahmundry Dairy is being strengthened to handle 25,000 litres per day during 1974-75 For this purpose an amount of Rs. 9 80 lakhs is tentatively provided for purpchase of dairy equipment to this dairy during 1974-75

Nellore Dairy

(*a*) Provisional Expediture during 1973-74	Rs.	3 027 lakhs
(*b*) Provision for 1974-75 .	Rs	1 500 lakhs
(*c*) Achievements during 1973-74..Lean ..		2,514 litres.
Flush		4,815 litres.
(*d*) Target for 1974-75 .. .		10.000 litres.

As the Nellore Dairy has already been strengthened with additional storage tank, refrigeration equipment to handle more milk, a road tanker has been purchased during 1973-74 to facilitate taransport of surplus milk to other schemes

During 1974-75 facilities for assured water-supply are proposed to be created and a butter churn will be purchased. For this a sum of Rs. 1 50 lakhs is tentatively provided during 1974-75 Additional milk routes are planned to be taken up. Last year surplus milk from this dairy has been despatched to Vijayawada Milk Powder Factory and Chittoor Dairies and during the current year also, it is expected that the extra milk would have to be sent to the above dairies and therefore it is essential to strengthen this dairy.

Chittoor Dairy :

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74	Rs.	0.84 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75 ..	..Rs.	1.25 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74..Lean ..		2,506 litres.
Flush ..		3,940 litres.
(*d*) Target for 1974-75		6,000 litres.

During 1973-74, the peak handling touched was about 5,000 litres per day. Milk is being supplied to Tirupmala Tirupathi Devasthanam besides local sales and supplies to M/s Nutrine Factory. Some milk was brought from Nellore Dairy to augment the local procurement. New milk routes are planned during the current year to increase the handling of milk.

Mydukuru Dairy :

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74		Rs.	1 496 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75	.	Rs.	6 80 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74.	Lean ..		922 litres
	Flush .		1,945 litres.
(*d*) Target for 1974-75	.		6,000 litres

The Mydukur centre is being developed into a full-fledged dairy with facilities for pasterurisation. A cold store has been added to this dairy during 1973-74 The peak procurement and sales of this centre touched 2,700 litres per day Milk is being supplied from this centre to Kurnool Dairy for Sales at Kurnool as new routes under Kurnool area are still under organisation. This is in adition to milk sales at Proddutur and Cuddapah.

During 1974-75 the spill-over works of this dairy will be completed and the dairy commissioned.

Anantapur Dairy :

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74		Rs.	11.695 lakhs
(*b*) Provision during 1974-75	.	Rs.	5 20 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74	Lean .		536 litres
	Flush ..		1,133 litres.
(*d*) Target for 174-75	..	..	2,500 litres.

The milk cooling centre at Anantapur is being developed into a Dairy to handle 12,500 litres per day. The works are under advanced stage of completion. To augment local milk production, milk enhancement programmes are to be sought to be taken up in a msassive way through the assistance of Drought Prone Areas Programmes.

The peak procurement and sales of this cooling centre touched a maximum of 1,400 litres per day.

During the year the spill-over works will be completed.

Kurnool Dairy.

(*a*) Provisional expenditure during 1973-74 . Rs. 2.149 lakhs

(*b*) Provision for 1974-75 . . Rs. 3.65 lakhs.

(*c*) Achievements during 1973-74. .Lean .. Nil. litres.

Flush .. 601 litres.

(*d*) Target for 1974-75 .. 5,000 litres

The Kurnool Dairy-has been commissioned on 24-12-1973 To start with a milk collection route has been organised to procure milk To meet the demand of the liquid sales in Kurnool town milk is being obtained form Mydukur centre Every day about 500 to 600 litres milk is being obtained

During 1974-75 more number of routes will be organised and the procurement will be stepped up.

Establishment of One Cooling Centre and One Chilling Centre in Kurnool District

To feed the existing Kurnool Dairy to its full capacity and to tap all the marketable surplus in the district, it is proposed to establish one chilling centre and one cooling centre in Kurnool district. It is proposed to avail the assistance under Drought Prone Area Programme and the following programmes have been included in the project report for Kurnool district.

	Rs.
1. Establishment of Adoni Dairy.	35.75 lakhs.
2. Establishment of Koilkuntla chilling centre	19.60 „
3. Establishment of Nandyal Cooling centre	4.65 „
Total ..	60.00 „

But they will be phased out in two or three years. To start with works will be taken up at the last mentioned two centres.

Central Dairy, Hyderabad:

(a) Provisional expenditure 1973-74 . Rs. 29.213 lakhs.

(b) Provision during 1974-75 (including chilling cooling centres provision of Rs. 2.70..lakhs 27.34 lakhs.

(c) Achievements during 1973-74 Lean 68,225 literes

Flush . 73,089 litres

(d) Target for 1974-75 .. . 1,00,000 litres.

During 1973-74 dairy equipment was purchased for strengthening of the liquid milk section as well as the Milk Powder Plant. The civil works for milk powder plant and bi-products section have been taken up and they are under advanced stage of completion During 1974-75 the Milk powder plant and the strengthening of bi-products section will be completed by about December 1975 and trial runs will be taken up immediately thereafter. The chilling centres at (*i*) Shadnagar, (*ii*) Kadhal (*iii*) Bhongir, (*iv*) Suryapet, (*v*) Zaheerabad, (*vi*) Gajwel and the cooling centres at (*i*) Alair, (*ii*) Chityal, (*iii*) Medak, (*iv*) Pargi, (*v*) Mahaboobnagar, (*vi*) Kalvakurthy are supplying milk for this dairy. The Milk Cooling Centre at Gajwel has been converted into a Chilling Centre and the centre is functioning A milk cooling centre is being established at Gadwal. In addition to the above the Plants at Karimnagar, Nizamabad and Warangal are also supplying milk to Centrel Dairy, Hyderabad during flush season.

To meet the spill-over works on Milk Powder Plant and to make balance payments and also spill-over civil works on chilling centres, a sum of Rs. 27.34 lakhs is tentatively provided during 1974-75.

Warangal Dairy:

		Rs.
(*a*) Provisional expenditure during 1973-74 ..		0 65 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75 ..		1 40 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74 .. Lean ..		1,890 litres.
Flush ..		8,038 litres.
(*d*) Target for 1974-75		10,000 litres.

The Cooling Centre, Warangal has been up-graded into a Dairy and it was commissioned 2 years back. The peak handling at this dairy is 8,038 litres during last flush. To facilitate this dairy to handle more milk it is proposed to add one additional boiler and also to carry out

cartain additional civil works such as black topping of roads, construction of underground reservior and security wall. A sum of Rs. 1 40 lakhs is tentatively proposed during 1974-75

Nizamabad Dairy:

		Rs
(*a*) Provisional expenditure during 1973-74	..	0.43 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75	.	0.40 lakhs.
(*c*) Achievements during 1973-74 ..lean	..	3,173 litres.
Flush	.	5,683 litres.
(*d*) Target for 1974-75	. .	8,000 litres.

The Nizamabad Cooling Centre has been converted into full-fledged dairy without bottling facilities to handle 12,500 litres per day After meeting the local sales. the surplus milk is being bought to Central Dairy, Hyderabad for liquid milk sales and in future to convert them into bi-products.

During last flush season it has handled 5,683 litres of milk per day

To provide essential staff quarters for technical personnel, a sum of Rs. 0 40 lakh is proposed during 1974-75

Karimnagar Dairy

		Rs.
(*a*) Provisional expenditure during 1973-74	.	1,960 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75	.. ..	0.10 lakhs
(*c*) Achievements during 1973-74 ..Lean	.	375 litres.
Flush	..	1,322 lites
(*d*) Target for 1974-75	.. ..	3,000 litres

The Karimnagar Cooling Centre is being converted into a dairy for which the works are in progress. This dairy will handle 18,000 litres per day. To complete minor spill--over civil works a sum of Rs. 0.10 lakh is proposed during 1974-75.

Nirmal Cooling Centre:

(*a*) Provisional Expenditure during 1973-74	..	Rs. 0.41 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75	.. ..	Rs. 0.10 lakhs.
(*c*) Achievement during 1973-74 ..Lean	..	122 litres.
Flush	..	550 litres.
(*d*) Target for 1974-75	.. ..	1,500 litres.

A cooling centre at Nirmal in Adilabad district has been established with a handling capacity of 4,000 litres per day. The milk handling at this centre is being increased gradually.

Srikakulam and Ramabhadrapuram Cooling Centres:

	Rs
(*a*) Provisional expenditure during 1973-74 .	0.21 lakhs.
(*b*) Provision for 1974-75 .	6 00 lakhs.

A project report has been prepared to establish chilling centres at Srikakulam and Ramabhadrapuram and cooling centres at Palakonda and Kurupam at an estimated cost of Rs 58 00 lakhs with the assistance of N.C.D.C. as indicated below.

	(Rs. in lakhs)
(1) State Govt's Contribution	10 00
(2) N.C.D.C. assistance	33 00
(3) Share Capital from Producers Co-op. Society . .	5.00
(4) Marginal Farmers and Agricultural labourers Development Agency ..	2.50
(5) Small Farmers Development Agency ..	5.00
(6) Girijan Development Agency . ..	2.50
Total ..	58.00

Towards Government share, a sum of Rs 6 00 lakhs is proposed during 1974-75 initially. When this programme is completed, a large number of Small Farmers and Agricultural Labourers will be assured of subsidiary income through dairying. Already good amount of loaning programme has been taken up on hand.

Milk Powder Factory, Rayalaseema: *Rs* 2 60 lakhs.

An amount of Rs 2 60 lakhs is earmarked initially towards State Governments contribution for Milk Powder Factory, Rayalaseema to be taken up as a joint venture during 1974-75.

Central Pool (for Road Tankers): .. .. 3.23 lakhs.

A sum of Rs. 3.23 lakhs is provided for purchase of Road Tanker to be stationed at Central Places like Nellore etc., for transportation of milk which is very vital.

Khammam Dairy.

As Khammam district has a good milk potential it is proposed to establish a dairy at Khammam for which Rs 5.00 lakhs is earmarked during 1974-75 This district was not covered earlier by major dairy project while the potential for milk exists. Hence, a beginning has been made towards establishement of a dairy to handle upto 18,000, its per day

Kothagudem Cooling Centre·

A cooling centre at Kothagudem has been commissioned during February, 1974

Nalgonda and Mallepally Chilling Centres:

It is proposed to establish two chilling centres at Nalgonda and Mallepally with the assistance of National Co-operative Development Corporation to cover the Ayacut tracts of Nagarjunagasgar in Nalgonda dist The State Government's contribution for Nalgonda unit has already been paid during 1973-74.

Regarding Mallepally chilling centre the total cost of the chilling centre would be Rs 14.40 lakhs The pattern of assistance is as follows:

(Rs. in lakhs.)

(1) National Co-operative Development Corporation	11.52
(2) Government's share . ..	2.40
(3) Producer's contribution ..	0.48
Total ..	15.40

Towards meeting the Government's share a sum of Rs. 1.11 lakhs is proposed during 1974-75.

Rs. 2.10 lakhs is also provided for other essential commitments like staff under Half-a-Million Jobs Programme etc.

DETAILS OF BUDGET DISTRIBUTION WITHIN THE DEPARTMENT UNDER THE GRANT XXXVII.

(NON PLAN)

	Appropriation.	Budget provided for 1974-75 (final) (in rupees)
	(1)	(2)
Major Head: '311 Dairy Development"		
1	(a) Direction & Adminiatration	11,57,300
2	(b) Central Dairy, Hyderabad	20,99,800
3.	(c) Milk Powder Factory, Vijayawada .. .	54,32,500
4.	(d) Srikakulam Dairy	4,52,200
5.	(e) Visakhapatnam Dairy	31,69,200
6.	(f) Rajahmundry Dairy	6,65,700
7	(g) Chittoor Dairy	25,61,500
8.	(h) Kurnool Dairy	12,44,600
9.	(i) Anantapur Dairy	6,89,700
10.	(j) Mydukur Dairy	9,37,100
11.	(k) Warangal Dairy . ..	1,52,400
12.	(l) Karimnagar Dairy . ..	54,700
13	(m) Nizamabad Dairy	72,200
14.	(n) Nirmal Cooling Centre	4,21,700
15.	(o) Nellore Dairy	24,51,600
16.	(p) Ramabhadrapuram Cooling Centre .	4,40,800
17.	(q) Kothagudem M.C.C.	19,000
	Total of M.H. 311 ..	2,20,24,000
18.	Andhra Pradesh Dairy Development Corporation, Loan	1,50,00,000
	Non Plan Total .	3,70,24,000
	Total Plan ..	1,12,84,000
	Total Grant ..	4,83,08,000

DEMAND FOR GRANTS 1974-75

DEMAND NO XXXIX FORESTS—Rs. 6,77,92,000

Mr. Speaker Sir.

The Forest Demand No. XXXIX for 1974-75 is Rs. 6,77,92,000. However the provision for the Forest Department in the Budget for 1974-75 is Rs. 6,91,673 lakhs The break up of this Budget is as follows :

Provision under Non-Plan.	*Demand No.*	*Rs.*
Major Head 295.	XXXIX.	17,15,600
Major Head 313.	XXXIX.	5,52,93,000
Major Head 713.	XXXIX.	23,000
Major Head 307	XXXIV.	12,79,700
Plan :		
Major Head 307	XXXIV	18,00,000
Major Head 313.	XXXIX.	82,68,000
Major Head 288.	XXXI.	2,88,000
Major Head 295.	XXXIX.	5,00,000
	Total :	6,91,67,300

Of the plan provision indicated above Rs. 70 lakhs is under State Sector, Rs 65 lakhs being for Forest works and Rs. 51 lakhs under Soil Conservation and Rs. 38.56 lakhs is provided under the Centrally Sponsored Scheme to be undertaken during this year.

2. During 1973-74 an amount of Rs. 1,044 57 lakhs was realised as revenue against an estimated revenue of Rs. 972 32 lakhs. The increase in the actual revenue realised last year was due to increased rate of royalty charged from the paper mills and collection of arrears from them. The revenue expected during 1974-75 is estimated at Rs. 1,026.18 lakhs.

3. The revenue and expenditure figures for the last 4 years has been as follows :—

	Revenue realised in lakhs.	Expenditure
1970-71 ..	662.92	347.926
1971-72 ..	1,006.44	483.889
1972-73 ..	917.11	534.958
1973-74 ..	1,044.57	576.070

4. Forest Area —The total forest area in the State is 64,802 13 Sq. K M which includes 45,513 79 Sq K M reserved forests, 17,935 22 Sq. K M. Reserve lands and 1 353 12 Sq K.M. unnotified areas. This constitutes roughly 24% of the land area. This is below the National standard of 33 1 3 % set in the National Forest Policy

5. During 1973-74, 31.736.00 Hectares or 317 36 Sq K M. of forest lands were dis-reserved for assignment to landless poor and for the rehabilitation of displaced persons affected by irrigation and hydro-electric projects During 1974-75 the Government have so far approved dis-reservation of about 8,500 Hectares for assignment to landless poor.

6. The major activities of the Forest Department, besides protection and conservation of flora and fauna in natural forests are raising plantations on a large scale of economic and industrial species, departmental extraction of forest produce in interior and inaccessible forest area and soil and moisture conservation works in inferior forest types. The plantations raised last year is also the total areas raised so far by the Department with some of the more important species are given below:—

	Area raised in 1973-74. (*in hectares*).	Total area raised. (*in hectares*).
Industrial species:		
Teak	3,024	28,413
Redsanders..	52	497
Pulp wood species (i.e., Bambo Eucalyptus and Silver Oak)	3,018	24,209
Fuel :		
Casuarina	467	11,366
Commercial Crops :		
Cashew	550.5	7,936.9
Coffee	130	722

7. The Coffee Plantations represent a new venture of the Forest Departmnt. The State Government has at present 720 Hec. (1,800 Acs.) under Coffee Plantations. It is proposed to plant another 120 hectares (300 acres) during the present year. The yield during 1972-73 was 238 tonnes valued at about Rs. 14.230 lakhs. The yield for the harvesting season (December 1973 to March 1974) is estimated at 138 tonnes estimated at Rs. 8.280 lakhs as this was a lean year.

8. The undertaking of a project to raise Coffee Plantation on an additional area of 810 hectares (2,025 acres) has ben approved by Government of India, Ministry of Rhhabilitation for rehabilitating the repatriates from Srilanka, 600 families of Srilanka repatriates are to be rehabilitated under this scheme. The Government of Inida have sanctioned a total loan assistance of Rs. Rs. 106 577 lakhs for this scheme and it will be drawn in 10 instalments 1973-1981. The loan carries an interest of 53/4%. The scheme is under implementation form 1972 and 275 acres have been planted under this scheme during 1972-73 and 325 acres during 1973-74. It is proposed to plant 300 acres more under this scheme during 1974-75.

9 Another scheme for raising Coffee over 400 hectares at a cost of Rs 66 00 lakhs has been prepared at the instance of the Planning Commission to be funded under the Development of Hilly and Backward areas Programme. Administrative approval of Government of India is awaited.

10. *Teak and other Plantations.*—During 1973-74, 3,024 hectares were planted with teak by clear felling miscellaneous and mixed forest stands In 1974-75 it is proposed to plant 2,805 hectares with Teak.

11. The scheme of planting Quick Growing Species namely Eucalyptus and Bamboo was continued under the State Sector. 3,018 hectares were planted with the above species during 1973-74 and it is proposed to take up 2,770 hectares in 1974-75.

12. Casuarina plantations have been raised over an area of 467 hectares during 1973-74 and it is proposed to plant 418 hectares during 1974-75.

13. *Red Sanders.*—Red Sanders Plantations were raised over an area of 50 hectares during 1973-74 and it is proposed to raise 40 hectares during 1974-75.

14. *Bursera Plantations.*—In 1973-74 Bursera Plantations, were raised over an area of 40 hectares and in 1974-75 it is proposed to raise 40 hectares.

15. With the object of controlling soil erosion form the denuded hills falling within the Machkund Basin and also to wean the tribal population over to settled cultivation instead of podu, soil conservation works which were initiated in 1960-61 are being continued. The scheme was implemented during 1973-74 at a cost of Rs. 13.00 lakhs. Under the Forest Sector 321 hectares of podus and blank areas were planted and under the Agriculture Sector stone terracing was done over 197 hectares, graded bunding in an area of 290 hectares, stream bank protection over 10 Kms. and vegetative protection works over 290 Kms. 846 hectares. To continue the scehme in 1974-75 a sum of Rs. 13.00

lakhs has been provided in the Budget. While the works under the Centrally Sponsored Scheme are confined to proirity areas fixed on the basis of the assessment of the erosion hazard, in the non-priority areas supporting schemes in the shape of block planting of bamboos and silver oak are being implemented under the State Plan Sector

16. *Rubber Plantations*—Rubber Plantations have been raised over an area of 34 hectares (85 acres) in Maredumilli area of East Godavari District during the last four years, using the high yielding clonal variety of planting material supplied by the Rubber Board on an experimental basis. A decisin for taking up plantations on a large scale will be taken up after watching the results from the experimental plantations for the next two or three years and after the technical officers of the Rubber Board confirm that large scale planting of rubber is feasible and subject to availability of funds.

17. *Cardamom*.—The Officials from the Cardamom Board are expected to visit the Forest areas considered suitable for cardamom cultivation shortly and on receipt of thier technical advice cardamom cultivation will also be taken up, if considered feasible

18 *Pepper Plantations*.—Since 1962 the Forest Department has been raising experimental plantations of pepper with seedlings obtained from the Pepper Research Institute at Taliparmba, Kerala State. Upto now 48,000 vines were planted In 1973, 6,000 cuttings of Hybrid Panniyar No I were obtained from Kerala and planted in the various Coffee Estates The nurseries raised will make the State self-sufficient to meet its future planting requirements of Panniyar I.

19. Government of India have approved a tentative outlay of Rs. 2.59 lakhs for the Develpment of Pepper in Andhra Pradesh during the Fifth Five-Year Plan. Accordingly a scheme for raising nurseries of Panniyar I in Andhra Pradesh as a Centrally Sponsored Scheme at a cost of Rs 2 78 lakhs has been submitted to Government for necessary approval.

20. *Forest Resources Survey*.—The Forest Resources Survey Division at Tirupathi a Centrally Sponsored Scheme till 1973-74, surveyed the Seshachalam Industrial Catchment to assess th raw material potential for setting up forest-based industries The party will process the data collected till now in collaboration with Sri Venkateswara University and within (2) years chart out the forest based industries that can be set up in the region.

21. *National Commission on Agriculture*.—The National Commission on Agriculture in its interim recommendations on production Forestryman-made-forestry has recommended that the objectives of

Forestry management should in future be redifined and there should be a change over from the present conservation oriented forestry to a more dynamic programme of production forestry in the context of rational development and utlisation of forest resources in India

22. The future production programme according to the Commission, clear felling of valuable mixed quality forests and inaccessible hard wood forests, and planting these areas with suitable fast growing species yielding higher return per unit area, utilising the resulting produce from the clear felled areas in wood based industries by locating additional units wherever required

23 The Commission therefore recommended that for development of wood based industries priority should be given to the exploitation of inaccessible forests followed by mixed quality forests and valuable forests, the agency to implement such man-made forestry programmes and supporting Forest Industries in the State being fully owned Company or Corporation to which institutional investment could flow.

24. The areas selected and considered fit for commercial production have to be transferredby the State Government to the Corporation along with the standing timber, the value of the land and standing timber forming the basis of equity capital The Corporation can borrow funds form the Institutions in time for Industrialisation programme The State Government has tc step in to subscribe additional equity funds to the Corporation from the Plan resources

25. The National Commission on Agriculture in its interim recommendation on Social Forestry suggested that Farm forestry should be organised to enable substantial planting of trees on bunds and boundaries of the fields of the farmers by the farmers themselves It also recommended raising mixed plantations on waste lands, panchayat, lands and village commons which will meet the requirements of the villagers, thus reducing the pressure on the Reserve Forests and consequently contributing to more effective protection. It also recommended raising shelter belts wherever it is necessary considering the hydrology and crop yield and planting on lands and road sides, canal banks and railway lines; re-afforestation of degraded forests combining agrosilvicultural practices so that employment can be given to as many landless labour as possible, at the same time linking up this programme with the supply of fuel wood and small timber is also recommended.

26. The Commissin has also recommended study of the recreational need of the urban areas by dedicating some forests or establishshing tree groves near such areas for recreational purposes. The recommendations of the Commission are under consideration of Government.

27. *Project Formulation.*—As per the recommendations of the working group on forests of the Planning Commission and based on the interim report on man-made forestry by National Commission on Agriculture, in G.O.Ms. No. 466, Food and Agriculture, dated 28th May 1973, Government have created Project Formulation Circle with a Special Officer to draft project reports and take advance action for constitution of one or more Forest Corporations during the Fifth Plan. Two project reports have been drawn up

28. (*I*) *Industrial Plantation Project*—It has been drawn up for implementation in East Godavary and Khammam Districts to meet the raw material requirements of the proposed news print mill at Bhadrachalam and the existing paper Mill at Rajahmundry.

29 (*II*) *Bamboo-Cum-Teak Project.*—A Bamboo-cum-Teak project has been drawn up for implementation in Sirpur Catchment of Adilabad District to meet the future raw-material requirements of the existing paper Mills at Kagaznagar. Both the above projects are proposed to be executed by a Corporation whose constitution is under consideration of the State Government. It is also proposed to prepare another project for raising pulp wood plantations in the Nallamalai Catchment of Kurnool District to meet the raw-material requirement of the proposed paper Mill in Rayalaseema.

30. *Drought prone area Programme.*—The Government of India have sanctioned implementation of Drought Prone Areas programme in the Chronically drought affected areas of Kurnool, Cuddpah, Anantapur, Chittoor and Mahboobnagar Districts with a view to mitigate, if not eradicate totally, the scarcity conditions in these areas by constructing civil works of a permanent nature and taking up production-oriented and labour-intensive programmes with 100% Assistance from Government of India. During the Fourth Plan period an amount of Rs. 64 lakhs was spent on creating an employment potential of 18 Lakhs mandays for carrying out the following works.

(*i*) Farm forestry.

(*ii*) Soil and moisture conservation works coupled with pasture development and sandal propagation.

(*iii*) Fixation of and dunes and arrest of sand drift; and

(*iv*) Afforestation.

31. *Supply of Fodder Grass.*—Due to acute fodder shortage faced in the Telangana Region, 6,500 tonnes of forest hay was collected in Mannanu r Khammam, Jannaram and Nallamalai forest at a cost of Rs. 17.97 lakhs and employment to the extent of 3.81 Lakhs mandays

created during 1973-74 The fodder grass was handed over to officers of the Animal Husbandry Department for supply to needy ryots at the subsidised rates fo Rs 75 per tonne.

32. *Zoological Park at Hyderabad*—The Nehru Zoological park set up in October 1959 in pursuance of the recommendations of the Indian Board for Wild Life, with the object of popularising the cause of Wild Life preservation among the people has since been developing in a remarkable way.

33 At present Nehru Zoological Park is one of the largest park in the country spread over an area of 302 acres. It is visited annually by about 8 lakhs of people from all over the country and also by foreign tourists. The revenue realised during 1973-74 was Rs. 4.30 Lakhs.

34. Due to the keen interest evinced by Dr. Sarojini Mahishi Union Minister for Tourism and Civil Aviation, it has been possible to obtain a grant of Rs. 6 Lakhs from Government of India for setting up a Lion Safari Park in the Nehru Zoological Park. The construction work was commenced in August, 1972 and was completed in February, 1974, Dr. Sarojini Mahishi, Union Minister for Tourism and Civil Aviation inaugurated the Lion Safari Park on 17th March 1974 and the park has since become a great attraction

35. At present (5) Indian Lions bred in the Zoo have been released in the Lion Safari Park. It is proposed to have atleast (12) Lions in due course. Attempts are being made to procure Lions from Gujarat. But the only one Mini-bus provided to the Lion Safari Park is not able to cope up with the demand of the visitors. Most of the visitors are returning disappointed, when they could not get accommodation in mini-bus even after waiting for a long time. Government of India have been apprroached to provide 2 or 3 more Mini-buses. The Lion Safari Park, the first of its kind in India,and the biggest in Asia at present has received wide publicity in Irdia in the month of April, 1974 due to its inclusion in the Indian News Reel produced by the Films Division of the Government of India. A colour documentary of the Zoo has also been shot by the Films Division, Ministry of Information and Broadcasting and the Film is expected to be ready by about September 1974. The Ministry of Information and Broadcasting (Television Wing) have programmed to televise the Lion Safari Park in the month of July, 1974.

36. A pre-historic animals park is being setup in Nehru Zoological Park under the supervision of the Geological Survey of India. The Park will have life-size fibre-glass models of pre-historic Dinosaurs. This park is the first of its kind in the country to have such life size models of pre-historic animals made of fibre-glass.

37. To start with the Geological Survey of India in collaboration with Forest Department fabricated two life size models of Dinosaurs (Tyrannosaurus and Triceratops) These two models are of great tourist attraction and drawing attention and appreciation from the public. The Geological Survey of India has proposed to construct a third model (Brontosaurus) in this park when necessary funds are made available and some more models in due course

38. *Indira Gandhi Zoological Park at Visakhapatnam.*—A scheme for development of a Zoological Park over an area of about 600 acres in Sitakonda Reserve Forest 3 miles from Visakhapatnam, East of the Madras Calcutta National Highway at a cost of about Rs. 140 00 laksh has been prepared by the Forest Department and a beginning was made in 1972-73 by introducing some animals on 15th August, 1972, on the occasion of the Silver Jubilee of Independence. Government have sanctioned skeleton staff during the year to cope up with the Works to the tune of Rs. 2,99,000 in 1972-73 and Rs. 2.32 lakhs in 1973-74 were carried out During 1974-75, for development of this park, there is provision of Rs. 2,50,000 in the Plan.

39. *Dinosaur Park at Yemanpalli*—The Geological Survey of India has proposed setting up of Geological Museums and Dinosaur Park at Yemanpalli village in Adilabad District.

40. *Wild Life.*—The Ban on shooting of all varieties of Wild Life has been extended during 1973-74 as per the Government orders. However in the XIth Meeting of the State Wild Life Advisory Board, the Board has recommended to issue licences to shoot Bisons in Warangal, Karimnagar, and Khammam District where they are reported to be plenty. This is under examination. Andhra Pradesh is famous for its Wild Life, particularly the typically Indian species such as Tiger, Panther, Sambar, Black Buck and Four-horned Antelope These are, however, fast dwindling. A recent census has revealed the presence of only 35 tigers in our State Among birds the Kolleru Lake is famous for its pelicans. With a view to conserve and manage our Wild Life, the Wild Life Protection Act, 1972 has been extended to our State since August 1973. The Rules under the Act are being finalised by the Government.

41. In a recent letter to the Chief Ministers of the States, the Prime Minister of India has suggested that a special machinery be created to conserve and manage our Wild Life. Proposals to create Flying squad parties to effectively enforce the Wild Life Act in the field are under active consideration with the Government It is proposed to develop the existing Sanctuary at Pakhal in Warangal District and to create new Wild Life Sanctuaries in the Mannanuru, Nallamalais, Gudem-Marripakala area. A Black Buck Sanctuary near Hyderabad is al

proposed The Indira Gandhi Zoological Part, Visakhapatnam is to be further developed during the Fifth Five-Year Plan. An amount of Rs. 88 laksh is earmarked for Wild Life Conservation and Management during the Fifth Five-Year Plan period.

42 *Co-operative Societies.*—Since 1970-71, Co-operative Societies interested in taking Forest contracts have been asked to participate in open auctions and obtain their requirements. A rebate of 10% on lease amounts was allowed as subsidy to such societies which became highest bidders in open auction, the subsidy amount being deducted from the orginal lease amount and instalments fixed for the remaining lease amounts. This Scheme was originally sanctioned for a period of (2) years Government have since reviewed the policy in 1972 and dispensed with the above system However the procedure of allotment of Minor Forest Produce like Seethaphal, Tangedu Bark to Forest Co-operative Societies as envisaged in G.O.Ms. No 1049-Food and Agriculture(For-III) Department dated 6th April 1964 has been made operative. As per the new policy the Department has to supply raw materials like Bamboos to the Member of Co-operative Societies who are engaged in manufactue of certain marketable articles and goods by using such raw materials. Accordingly during 1973-74 (16) Bamboo Industrial Co-operative Societies were allotted Bamboo Quotas at the seigniorage rate of Rs. 12.50 per 100 Bamboos.

43. Polavaram Agency Hill Tribe Forest Coupe Co-operative Society Limited. Kota-Ramachodavaram in Eluru Division was allotted (3) Bamboo coupes for a total sum of Rs. 2,87,220 in relaxation of Government orders issued in G.O Ms. No. 1444-Food and Agriculture dated 4th October, 1972b

44. *Agency Development.*—The Forest Department has been leasing out at negotiated rates all itmes of Minor Forest Produce in the Agency Areas of Srikakulam, Visakhapatnam, East and West Godavari Districts to the Girijan Co-operative Corporation Limited, Visakhapatnam. The Corporation extended its activities to the Telangana Region also and has also been participating in open auctions conducted by the Forest Department and obtaining certain Minor Forest produce lease units in Chittoor East, Chittoor West and Nellore Divisions. The Corporation employs tribals wherever available. The Corporation took certain fuel, faggot wood and bamboo coupes in Srikakulam Division and also cane in Visakhapatnam Division. During 1973-74 the Corporation took lease units worth Rs. 16,81,900.

45. *Red-Sanders.*—In the Sales held during 1973-74 Red Sanders Wood of 'A', 'B', 'C', quality amounting to 273.995 tonnes was sold in public auction for Rs. 3,76,364.

46. *Supply of Bamboos to Paper Mills.*—At present there are two Paper Mills in Andhra Pradesh.

1. Sirpur paper Mills at Sirpur Kagaznagar in Adilabad District.
2. Andhra Pradesh paper Mills Limited, Rajahmundry, East Godavari District.

47. Under the long term Agreement entered into by the Erstwhile Hyderabad Government M/s Sirpur Paper Mills were being supplied approximately 52,000 tonnes of bamboo annually from the Bamboo areas of Adilabad District at Rs. 3 per tonne and about 30,000 tonnes from Khammam District at Rs. 5 and Rs 6 50 per tonne upto 31st March, 1971. Pending renewal of this long term lease which expired on 31st March 1971. Government have enhanced the royalty to Rs. 35 per tonne as weighed at the weigh birdges This rate has been given effect to from 1-4-1971. Other details of terms and conditions of agreement and the issue of revision of royalty are under consideration of the Government.

48. Similarly under a long term agreement entered into with M/s Andhra Pradesh Mills 1,00,000 tonnes of bamboos are given annually to Andhra Pradesh paper Mills Limited, Rajahmundry at a royalty rate of Rs. 5 per tonne and a minimum royalty of Rs 5,00,000 (Rupees Five Lakhs only) per annum. This royalty rate is applicable for the first 5 lakhs tonnes to be consumed by the Company and the rate of royalty the reafter issubject torevision at intervals of not less than 5years. The Andhra Pradesh paper Mills have already extracted the first 5 lakhs tonnes of Bamboos. Government have fixed the royalty for Andhra Pradesh Paper Mills at Rs. 35 per tonne as weighed at the weigh bridge. In case of Andhra Pradesh paper Mills this rate was given effect to retrospectively form 14-4-1972, when the company reached the consumption of first five lakhs tonnes of bamboos.

49. On the basis of working of bamboos areas by Andhra Paper Mills, it is considered that 1,00,000 tonnes of bamboos committed in the agreement could be supplied from the Forests of Kakinada, Visakhapatnam, Eluru and Bhadrachalam South Divisions. Therefore, the Government have taken a decision to withdraw the bamboos coupes of Kurnool District having an estimated yield of about 25,000 tonnes per annum from the lease hold of Andhra Pradesh Paper Mills. It is proposed to allot this quantity of bamboos to the proposed Rayalaseema Paper Mills.

50. In view of the researches conducted by Forest Research Institute, Dehra-Dun regarding use of Hard Woods in mixure with Bamboos, for Paper Production and the results being encouraging, both Sirpur Paper Mills and Andhra Pradesh Paper Mills have been prevailed upon to use hard woods for their Paper Manufacturers. Both the Mills are experimenting with the utilisation of Hard Woods in their Plants. The Sirpur Paper Mills have applied for the sustained supply of about 30,000 tonnes of Hard Woods and Soft Woods from the forest of Adilabad District. A Scheme for the supply of these hardwoods is prepared

51. During 1973-74, the Andhra Pradesh Paper Mills have been supplied (3048) tonnes of mixed hard woods from the forest of Kakinada Division and during 1974-75 it is proposed to supply about 40,000 tonnes, of hard woods to Andhra Pradesh Paper Mills. The rate of royalty of these Hard Woods is under the consideration of the Government.

52. The Andhra Pradesh Industrial Development Corporation have obtained a licence for establishing of 100 tonnes per day paper Factory in Rayalaseema. The Government have withdrawn the Bamboo areas of Kurnool from the lease of Andhra Pradesh Paper Mills and have set it apart for the porposed mill.

53. *Supply of Timber to other Departments-Integrated saw Mills Unit Rajahmundry.*—The primary object of the Integrated Unit at Rajahmundry is to popularise the use of non-teak species after seasoning and treatment by the public and Government and Quasi-Government Institutions. There are large indents for sawn timber and demand for the supply of constructional timbers like beams, rafters, cantlings, doors, windows, frames, flush doors etc., is increasing every year. Among the major indentors the Port Trust Visakhapatnam, Director General, Naval Project, Visakhapatnam, Housing Board, Hyderabad Housing Board, Madras, Hindustan Shipyard Visakhapatnam, Central Ware Housing Corporation and State Ware Housing Corporation, Zilla Parishad, Kakinada, South Eastern Railway, Police Housing Corporation, Hyderabad, Telephone Workshop, Bombay, Ordinance Factory Katni,Hindustan Copper Mines, Agnigundala deserve mention. An expenditure of Rs. 11,43,900 was incurred and Rs. 32,046 lakhs were realised as revenue in 1973-74 in the Integrated Unit at Rajahmundry.

54. *Departmental working scheme, Jannaram, Adilabad District.*—The Saw Mills and Timber Depot at Jannaram in Adilabad District continued the supply of teak round and sawn timber to Government

Quasi-Government Agencies. The timber supplied during 1973-74 from Jannaram Depot to various Departments is detailed below:

	Quantity	Value
		Rs.
Round Timber	..416.686 cm.	3,84,742.85
Sawn sizes . ..	.. 62.389 cm.	54,734.46
		4,39,477.31

In 1973-74 round timber, sawn sizes and paratas, valued at Rs. 29,18,085 were sold in public auction. During 1973-74 revenue of Rs. 32.99 lakhs was realised as against an expenditure of Rs. 7 251 lakhs on works and establishment. Teak sawn waste such as paratas (cut ends) and saw dust obtained at Government Saw Mills, Jannaram were supplied to the Public for their bonafide domestic consumption, at rates fixed by the Government from time to time.

55. *Manure Leaf Permits*:—Permits for collection of green manure leaf are being issued by the Forest officials.

56. *Concessions to public*:—The scheme for removal of deal and dry fuel in the Mahadevpur Range of Karimnagar East Division was continued during 1972-73 and 1973-74 at Rs. 7.50 per cart load and 0.40 paise per head load. The Scheme for supply of fuel to local people from thinning coupes of Jannaram Division is also being continued.

57. *Free Grants*:—During 1973-74, 2772 persons were granted timber bamboos etc, free of cost for construction of huts destroyed due to natural calamities such as floods and fires. The details of Forest Produce distributed to these grantees are as follows:

1. Timber valued .. 16,460-00
2. Bamboo ..(Tonnes 294.50)
3. Thatched grass ..927 (cart loads)
4. Other produce ..19.20 tonnes.

58. *Free Grazing:*—Free grazing is allowed in the entire State except in Plantations and prohibited areas with effect from 1-4-1968. Goat browsing is strictly prohibited in the Reserved Forest. But some special Blocks have been opened in Padra Blocks of Nagarkurnool Division and Nidgal Block of Nalgonda Division for Goat Browsing.

59. *State Trading Scheme in Beedi Leaf.*—The Scheme for Regulation of Trade in Beedi Leaf was introduced in 22 Forest Divisions during the year 1971-72 (1971 Season) with the passing of the Andhra Pradesh Minor Forest Produce (Regulation of Trade) Act, 1971. The scheme is in operation in 9Districts of Telangana Region including as portion ofTirvuru Taluk of Krishna District.

60. The average revenue realised prior to Nationalisation of the Trade in Beedi Leaves was about Rs. 112 lakhs per annum.

61. The details of quantity of leaf collected together with gross and net revenue realised after the nationalisation of the scheme are furnished below.

Year.	Quantity of leaf collected in standard bags.	Gross revenue realised (in Rs.)	Expenditure incurred (in Rs.)	Net Revenue (in Rs.)
1971-72 (1971 Season).	2,54,664	3,34,86,100	1,15,27,166	2,19,58,934
1972-73 (1972 Season).	2,35,133	4,26,13,969	1,39,26,244	2,86,89,725
1973-74 (1973 Season)	1,78,754	2,32,40,600 (Shortage is due to drought)	1,14,40,600	1,18,00,000
1974-75 (1974 Season)	2,86,480	4,09,00,000	1,87,00,000	2,22,00,000 (Estimated)

Thus it may be seen that the average gross and net revenue obtained after the nationalisation of trade in abnus leaves (from 1971 to 1973) works out to Rs. 331 lakshs and Rs. 208 lakhs respectively Due to severe drought conditions that prevailed during the collection season of year 1973, there was a steep fall in collection as well as revenue realised.

62. This scheme is a unique one, since in a short period of about 50 to 60 days, an amount of Rs. 1,00,00,000 is being spent by the Government every year towards collection and handling charges of beedi leaves in the entire Telangana Region. Apart from the above, a further amount of about Rs. 75,00,000 is being spent by the purchaser during the season towards works like drying, curing and bagging of leaf including transport. Thus it may be seen that by the implementation of the scheme, an amount of about Rs. 1,75,00,000 is being spent during a short period of 50 to 60 days. Most of the expenditure so incurred goes as wages to the tribals as well as agricultural labour, towards collection charges. As the rates for collection are notified by the Government, there is no scope for short payments to the labourers. Further season of collection coincides with the slack season in Agriculture. As such the wages earned by the labourers serve as a boon to them during the period when they have no other work for earning their livelihood.

1974-75 సంవత్సరానికి గ్రాంట్ల కొరకు డిమాండు

డిమాండు నెం. 39 – అడవులు - రూ. 6,77,92,000

సభాపతి మహోదయా :

అడవుల డిమాండు నం. 39 రూ. 6,77,92,000. కాని 1974-75 బజ్జెటులో అటవీశాఖకు గల కేటాయింపు రూ 691.673 లక్షలు, కేటాయింపు వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి :

ప్రణాళికేతరం క్రింద కేటాయింపు :

	రూ. లు
పెద్ద పద్దు 295 డిమాండు నం. XXXIX	17,15,600
పెద్ద పద్దు 313 డిమాండు నం. XXXIX	5,52,93,000
పెద్ద పద్దు 713 డిమాండు నం. XXXIX	23,000
పెద్ద పద్దు 307 డిమాండు నం. XXXVI	12,79,700

ప్రణాళిక క్రింద కేటాయింపు :

పెద్ద పద్దు 307 డిమాండు నం. XXXVI	18,00,000
పెద్ద పద్దు 313 డిమాండు నం. XXXIX	82,68,000
పెద్ద పద్దు 288 డిమాండు నం. XXXI	2,88,000
పెద్ద పద్దు 295 డిమాండు నం. XXXIX	5.00.000
మొత్తం	6,91.67,300

పైన సూచించిన ప్రణాళికా కేటాయింపులో రూ. 70 లక్షలు రాష్ట్ర రంగంక్రింద వుంటుంది. ఇందులో రూ. 65 లక్షలు అటవీ పనులకోసం, రూ. 5 లక్షలు భూసార రక్షణకోసం వుద్దేశించబడ్డాయి. ఈ సంవత్సరం చేపట్టనున్న కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం క్రింద రూ. 88.55 లక్షల మొత్తము కేటాయించబడినది.

2. 1973-74 లో రూ. 972.92 లక్షల ఆదాయం లభించగలదని అంచనా వేయగా వాస్తవానికి రూ. 1,044.57 లక్షల ఆదాయం లభించింది. షేషరు

మిల్లులపై రాయల్టీ రేట్లను పెంచడం, వాటినుండి బకాయలు వసూలు చేయడం మూలంగా ఆదాయంలో పెరుగుదల ఏర్పడింది. 1974-75 లో 1,026.18 లక్షల ఆదాయం రాగలదని అంచనా వేయబడింది.

3. గత నాలుగు సంవత్సరాలలో ఆదాయ వ్యయాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి:

		ఆదాయం లక్షలలో	వ్యయం లక్షలలో
1970-71	...	662.92	847.926
1971-72	...	1,008.44	483.889
1972-73	...	917.11	534.958
1973-74	...	1,044.57	576.070

అటవీ ప్రాంతం :

4. రాష్ట్రంలో గల మొత్తం అటవీ ప్రాంతం 64,802.13 చ. కిలో మీటర్లు. ఇందులో 45,513.79 చ. కిలోమీటర్ల ప్రాంతం రిజర్వు అడవులు, 17,935.22 చ. కిలోమీటర్లు రిజర్వు భూములు, 1,353.12 చ. కిలోమీటర్లు ప్రకటించని ప్రాంతం. రాష్ట్రీ భూ వైశాల్యంలో యిది సుమారు 24 శాతం. జాతీయ అటవీ విధానంలో యేర్పాటు చేసిన జాతీయ ప్రమాణం 33 1/3 శాతంకంటె యిది తక్కువగా వున్నది.

5. 1973-74 లో భూమిలేని పేదలకు కేటాయించే నిమిత్తం, నీటిపారుదల, జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టులమూలంగా నిర్వాసితులయిన వారి పునరావాసం నిమిత్తం 81,788 హెక్టార్లు (817.88 చ. కిలో మీటర్లు) అటవీ భూములు రిజర్వేషనునుండి తొలగించబడ్డాయి. 1974-75 లో భూమిలేని పేదలకు కేటాయింపు నిమిత్తం సుమారు 8,500 హెక్టార్ల భూమిని రిజర్వేషనునుండి తొలగించడానికి ప్రభుత్వము యింతవరకు ఆమోదించింది.

6. సహజమైన అడవులలో వృక్ష సంపదను పరిరక్షించి భద్రపరచడంతో పాటు శాశ్వతమైన ఆర్థిక, పారిశ్రామిక ప్రయోజనం గల తోటలను పెంచడం, లోతట్టు అటవీ ప్రాంతాలు సులభంగా పోవటానికి వీలులేని అటవీ ప్రాంతాలలో శాస్త్రీయంగా అటవీ వృత్పత్తిని సేకరించడం, నానిరకం అడవులలో భూ రక్షణ కేమ సంరక్షణ పనులు నిర్వహించడం అటవీశాఖ ప్రధాన కార్యకలాపాలుగా వున్నాయి. శాఖ గత సంవత్సరం పెంచిన తోటలు, అతి ముఖ్యమైన కొన్ని రకాలతో యింతవరకూ పెంచిన మొత్తం ప్రాంతం వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి :

పారిశ్రామిక రకాలు		1973-74లో తోటలు పెంచిన ప్రాంతం (హెక్టార్లలో)	మొత్తం ప్రాంతం (హెక్టార్లలో)
(1)		(2)	(3)
టేకు	....	3,024	28,413
ఎఱ్ఱ చందనం	....	52	497
గుఱుపు రకాలు (అనగా వెదురు యూకలిప్టస్, సిల్వర్ ఓక్)	....	3,018	24.209
పంట చెఱుకు :			
సరుగుడు	...	467	11,866
వాణిజ్య పంటలు :			
జీడి	...	550.5	7986.9
కాఫీ	...	180	722

7. కాఫీ తోటలు పెంచడం అన్నది అటవీశాఖ చేపట్టిన కొత్త కార్యక్రమం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం 720 హెక్టార్లలో (1800 ఎకరాలు) కాఫీ తోటలు పెంచుతున్నది. ఈ సంవత్సరం మరో 120 హెక్టార్లలో (300 ఎకరాలు) కాఫీతోటలు పెంచాలని సంకల్పించ బడింది. 1972-73 లో 288 టన్నుల పంట లభించింది. దాని విలువ సుమారు రూ. 14 280 లక్షలు. ఈ సంవత్సరం దిగుబడి తక్కువగా ఉంటుంది. కనుక 1973 డిసెంబరు నుండి 1974 మార్చివరకు గల సీజనులో 133 టన్నుల పంట లభించగలదని అంచనా వేయబడింది. ఈ పంట విలువ రూ. 8.280 లక్షలు.

8. శ్రీలంక నుండి స్వదేశానికి పంపబడిన భారతీయుల పునరావాసం నిమిత్తం 810 హెక్టార్ల (2025 ఎకరాలు) అదనపు ప్రాంతంలో కాఫీ తోటలు పెంచే పథకాన్ని భారత ప్రభుత్వ పునరావాస మంత్రాంగశాఖ ఆమోదించింది. ఈ పథకం క్రింద శ్రీలంకనుండి పంపబడిన 800 భారతీయ కుటుంబాలకు పునరావాసం కల్పించబడుతుంది. భారత ప్రభుత్వం ఈ పథకానికి గాను మొత్తం రూ. 106.477 లక్షల ఋణ సహాయం మంజూరు చేసింది. ఈ మొత్తం 1978-1981 కాలంలో 10 వాయిదాలలో తీసుకొనబడుతుంది. ఈ ఋణానికి

5 3/4% శాతం వడ్డీ వుంటుంది. 1972 నుండి ఈ పథకం అమలులో వున్నది. 1972-73లో ఈ పథకం క్రింద 275 ఎకరాలలో 1973-74లో 325 ఎకరాలలో కాఫీతోటలు వేయబడ్డాయి. 1974-75లో మరో 300 ఎకరాలలో కాఫీతోటలు వేయాలని సంకల్పించబడింది.

9. ప్రణాళికా సంఘం వారి కోరిక పై ఈ 68 లక్షల వ్యయంతో 400 హెక్టార్లలో కాఫీతోటలు పెంచేందుకు మరొక పథకం తయారు చేయబడింది. కొండ ప్రాంతాల వెనుకబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధి కార్యక్రమం క్రిందదీనికి నిధులు సమకూర్చ బడతాయి. దీనికి భారత ప్రభుత్వ పరిపాలక ఆమోదం లభించ వలసి వున్నది

టీకు ఇతర తోటలు :

10. 1973-74 లో 3024 హెక్టార్లలో నానారకాల చెట్లను పడ గొట్టి టీకు వేయడం జరిగింది. 1974-75 లో 2805 హెక్టార్లలో టీకు వేయాలని సంకల్పించబడింది.

11. సత్వరంగా పెరిగే రకాలు అంటే యూకలిప్టస్, వెదురు తోటలు పెంచే పథకం రాష్ట్ర రంగం క్రింది కొనసాగించబడింది. 1973-74లో 3018 హెక్టార్లలో పై రకాలు నాటబడ్డాయి. 1974-75 లో 2770 హెక్టార్లు చేపట్టాలని సంకల్పించబడింది.

12. 1973-74 లో 467 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో సరుగుడు తోటలు పెంచ బడ్డాయి. 1974-75లో 418 హెక్టార్లలో సరుగుడు వేయాలని సంకల్పించ బడింది.

ఎఱ్ఱ చందనం :

13. 1973-74లోని 50 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో ఎఱ్ఱ చందనం తోటలు పెంచబడ్డాయి. 1974-75 లో 40 హెక్టార్లలో వేయాలని సంకల్పించబడింది.

బర్సారా తోటలు :

14. 1973-74లో 40 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో బర్సరా తోటలు పెంచ బడ్డాయి. 1974-75 లో మరో 40 హెక్టార్లలో వాటిని పెంచాలని సంకల్పించ బడింది.

15. మాచ్‌ఖండ్ బేసినులో చెట్లు కోట్టివేసిన కొండలనుండి నేలకోరి వేసవి ఆరికట్టే ఉద్దేశంతోను ఆదివాసులు పోడుసాగుకుబదులు వ్యవసాయానికి అలవాటు పడేటట్లుచేసే ఉద్దేశంతోను 1960-61 లో ప్రారంభించబడిన భూసార రక్షణ పనులు కొనసాగించబడుతున్నాయి. 1973-74లో 13 లక్షల ఖర్చుతో ఈ పథకం అమలు జరుపబడింది. ఆటవీరంగం క్రింద 321 హెక్టార్ల పోడు, ఖాళీ ప్రాంతంలో చెట్లు వాటబడ్డాయి. వ్యవసాయ రంగం క్రింద 196 హెక్టార్లలో

రాతిదిమ్మ మండులు, 290 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో అంతస్తు గట్లు 10 కిలోమీటర్ల మేర వాగు కట్టల రక్షణ 290 కిలో మీటర్లు 846 హెక్టార్ల మేర మొక్కల సంరక్షణ పనులు చేయబడ్డాయి 1974-75 లో ఈ పథకాన్ని కొనసాగించటానికి గాను బడ్జెటులో 18 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకంక్రింద పనులు కోరివేత ప్రమాదపు అంచనానుబట్టి నిర్ణయించిన ప్రాధాన్యతా ప్రాంతాలకు పరిమితమయి వుంటాయి. అయితే ప్రాధాన్యతా క్రమములో చేరని ప్రాంతాలలో వెదురు, సిల్వర్ ఓక్ చెట్లు నాటటం వంటి సహాయక పథకాలు రాష్ట్ర ప్రణాళికా రంగం క్రింద అమలుపరచబడుతున్నాయి.

రబ్బరు తోటలు :

16. గత నాల్గుసంవత్సరాలుగా తూర్పు గోదావరి జిల్లా మారేడుమిల్లిలో రబ్బరు బోర్డు సరఫరా చేసిన ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే క్లోనల్ రకం రబ్బరు మొక్కలను 84 హెక్టార్ల (85 ఎకరాల) ప్రాంతంలో ప్రయోగాత్మక ప్రాతిపదికపై పెంచడం జరుగుతుంది. ఈ ప్రయోగం ఫలితాలకు 2, 3 ఏండ్లపాటు గమనించడం జరుగుతుంది. ఆ పిదప భారీఎత్తున రబ్బరుతోటల పెంచడం సాధ్యమని రబ్బరు బోర్డు సాంకేతిక అధికారులు ధృవీకరించిన మీదట నిధులు లభ్యతను బట్టి భారీ ఎత్తున ఈ తోటలు పెంచేందుకు నిర్ణయం గైకొనబడుతుంది.

ఏలకులు :

17. ఏలకుల పండించడానికి అనువైనవిగా పరిగణించిన అటవీ ప్రాంతాలను ఏలకుల వ్యవహారాలు చూసే మండలి అధికారులు తొందరలో సందర్శించ నున్నారు. వారి సాంకేతిక సలహా అందిన మీదట సాధ్యమని తోచినచో ఏలకుల సాగుకూడా చేబట్టబడుతుంది.

మిరియం తోటలు :

18. కేరళ రాష్ట్రంలోని తళిపరంబాలోగల మిరియపు పరిశోధన సంస్థనుండి పొందిన మొలకలతో 1962 నుండి అటవీశాఖ ప్రయోగాత్మకంగా మిరియపుతోటలు పెంచుతున్నది. ఇప్పటివరకు 48,000 మిరియపు తీగలు నాటబడ్డాయి. 1978లో కేరళనుండి పంకరజాతి పన్నియూర్ నెం. I రకానికి చెందిన 8,000 తీగలను సంపాదించడం జరిగింది. అవి వివిధ కాఫీ ఎస్టేట్లలో నాటబడ్డాయి. ఈ విధంగా పెంచబడిన నర్సరీలు రాష్ట్రంలో ముమ్ముందు పెంచబోయే పన్నియూర్ I తోటల అవసరాలు తీర్చగలవు.

19. అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్రంలో మిరియం అభివృద్ధికి రూ. 2.59 లక్షల తాత్కాలిక వినియోగానికి భారత ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. ఆ ప్రకారం రూ. 2.78 లక్షల ఖర్చుతో కేంద్రప్రతిపాదిత పథకంగా ఆంధ్రప్రదేశలో పన్నియూర్-I రకపు నర్సరీలను పెంచడానికి సంబంధించిన ఒక పథకం ఆమోదంకోసం ప్రభుత్వానికి సమర్పించబడింది.

అటవీ వనర్ల సర్వే :

20. తిరుపతిలోని అటవీ వనర్ల సర్వే విభాగం 1973-74 వరకు కేంద్ర ప్రతిపాదిక పథకంగా వున్నది. అడవులపై ఆధారపడి పరిశ్రమల స్థాపనకు ముడి పదార్థాల లభ్యతను గురించి తెలుసుకునే నిమిత్తం ఈ విభాగం శేషాచలం పారిశ్రామిక అరణ్యప్రాంతాన్ని సర్వేచేసింది. ఈ బృందం ఇప్పటి వరకు సేకరించిన వివరాలను శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం వారి సహకారంతో విశ్లేషించి చేసి ఈ ప్రాంతంలో నెలకొల్పదగు అడవులపై ఆధారపడే పరిశ్రమలను రెండు సంవత్సరాలలోపల నిర్ధారించడం జరుగుతుంది.

జాతీయ వ్యవసాయ కమీషను :

21. జాతీయ వ్యవసాయ కమీషను ఉత్పత్తి ప్రధానమైన అడవుల పెంపకం మానవ కల్పితమైన అడవుల పెంపకం గురించి చేసిన తాత్కాలిక సిఫారసులలో అటవీ నిర్వహణ లక్ష్యాలను భవిష్యత్తులో పునర్నిర్వచించాలని సిఫారసు చేసింది. భారతదేశంలో అటవీ వనర్లను హేతుబద్ధంగా అభివృద్ధిపరిచి వినియోగించుకోవలసిన అవసరం దృష్ట్యా పరిరక్షణ ప్రధానంగాగల ప్రస్తుత అటవీ విధానానికి బదులు ఉత్పత్తి ప్రధానమైన విధానాన్ని స్వీకరించాలని కమీషను సిఫారసు చేసింది.

22. విలువైన మిశ్రమ అడవులను, పోవుటకు వీలులేని అరణ్యాలకు పూర్తిగా కొట్టివేసి ఆ ప్రాంతాలలో సత్వరంగా పెరిగే అధికరాబడినిచ్చే రకాలను నాటటం. ఆ విధంగా లభించిన ఉత్పత్తిని, అవసరమైతే క్రొత్త యూనిట్లను నెలకొల్పటం ద్వారా, కలప ప్రధానమైన పరిశ్రమలకు వినియోగించడం భావి ఉత్పత్తి కార్యక్రమంగా వుండాలని కమీషను పేర్కొన్నది.

23. కనుక కలప ప్రధానమైన పరిశ్రమల అభివృద్ధికిగాను పోవుటకువీలులేని అడవుల వినియోగానికి, ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని అ తరువాత మిశ్రమ అడవులకు విలువయిన అడవులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని కమీషను సిఫారసు చేసింది. అలాంటి మానవ కల్పితమైన అటవీ పెంపకపు కార్యక్రమాలను అమలుపరచి రాష్ట్రంలోని అటవీ పరిశ్రమలకు తోడ్పడే సంస్థ పూర్తి యాజమాన్యంగల కంపెనీగా లేక కార్పొరేషనుగా ఉండాలి. అవి సంస్థాగత పెట్టుబడులు పొందడానికి వీలుగా ఉండాలి.

24. వాణిజ్య ఉత్పత్తికి అనువైనవిగా ఎంపిక చేయబడిన ప్రాంతాలను వాటిలో వున్న కలపతో సహా రాష్ట్రప్రభుత్వం కార్పొరేషనుకు బదిలీచేయాలి. భూమి విలువ కలప విలువ ఈక్విటి మూలధనానికి ప్రాతిపదికగా వుంటుంది. కార్పొరేషను పారిశ్రామికీకరణ కార్యక్రమం కోసం సంస్థలనుండి సకాలంలో నిధులను ఋణంగా పొందడానికి అవకాశం ఉంటుంది. పరిణామిక వనర్ల నుండి కార్పొరేషనుకు అదనపు ఈక్విటీ నిధులను సమకూర్చడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వము సిద్ధంగా వుండాలి.

25. జాతీయ వ్యవసాయ కమిషను సామాజిక అటవీ పెంపకం గురించిన తన తాత్కాలిక సిఫారసులలో, వ్యవసాయదారులు తమ పొలాల గట్లపైన సరిహద్దుల పైన అధిక సంఖ్యలో చెట్లు నాటడానికి వీలుగా క్షేత్ర అటవీ పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించాలని సిఫారసు చేసింది. బంజరు భూముల్లోను పంచాయితీ భూముల్లోను గ్రామ సాముదాయక భూముల్లోను మిశ్రమ తోటలను పెంచాలని కమిషను సిఫారసు చేసింది. దీనివల్ల గ్రామీణుల అవసరాలు తీరి రిజర్వు అడవులపై ఒత్తిడి తగ్గిపోతుంది. అది అడవుల ఇతోధిక రక్షణకు తోడ్పడుతుంది. జల పరిస్థితి, పంట దిగుబడి దృష్ట్యా అవసరమైన చోట మెట్టరు బెల్టులు ఏర్పాటు చేయడం, రోడ్ల ప్రక్కన రైల్వేలైన్ల ప్రక్కన, కాలవల గట్లపైన చెట్లు నాటటం భూమిలేని కార్మికులు సాధ్యమైనంత మందికి పనులు కల్పించడానికి వీలుగా వ్యవసాయ అటవీ విధానాలను మిళితం చేసి పల్చబడిన అటవీ ప్రాంతాలలో తిరిగి అడవులను పెంచడం. అదే సమయంలో ఈ కార్యక్రమాన్ని వంటచెరకు చిన్నతరహా కలప సరఫరాతో ముడిపెట్టటం కూడా కమిషను చేసిన సిఫారసులలో ఉన్నాయి

26. పట్టణ ప్రాంతాల వినోద విహార అవసరాలను కూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవాలని అందుకుగాను కొన్ని అడవులను ప్రత్యేకించాలని, లేదా కొత్తగా తోపులను ఏర్పాటు చేయాలని కూడా కమిషను సిఫారసు చేసింది. ఈసిఫారసులు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నాయి.

ప్రాజెక్టు నివేదికల తయారీ :

27. ప్రణాళికా సంఘానికి చెందిన అటవీ వ్యవహారాల నిర్వహణ బృందం వారి సిఫారసులను పురస్కరించుకొని, మానవ కల్పితమైన అడవుల పెంపకం గురించి జాతీయ వ్యవసాయ కమిషను వారి తాత్కాలిక నివేదికను ఆధారం చేసుకొని ప్రభుత్వం 28-5-73 తేదీ గల ఆహార వ్యవసాయ శాఖ మిన్. నెం. 466 జి. ఓ. లో ప్రాజెక్టు నివేదికల తయారీ విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. ప్రాజెక్టు నివేదికలు రూపొందించడానికి ఐదవ ప్రణాళికా కాలంలో అటవీ కార్పొరేషన్లను ఏర్పాటు చేసేందుకు ముందుగా అవసరమైన చర్య తీసుకోడానికి ఒక ప్రత్యేక అధికారితో ఈ విభాగం ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇప్పటికి 2 ప్రాజెక్టు నివేదికలు రూపొందించబడ్డాయి.

(1) పారిశ్రామిక తోటల ప్రాజెక్టు :

28. భద్రాచలంలో నెలకొల్పదలచిన న్యూస్ ప్రింటు మిల్లును రాజమండ్రిలో ప్రస్తుతం ఉన్న పేపరు మిల్లుకు కావలసిన ముడిపదార్థాల అవసరాలను తీర్చడానికి గాను తూర్పు గోదావరి ఖమ్మం జిల్లాలలో అమలు పరచేందుకు ఈ పథకం రూపొందించబడింది.

(2) చెదురు-చేకు ప్రాజెక్టు :

29. కాగజ్‌నగరులో ప్రస్తుతం ఉన్న పేపరు మిల్లు యొక్క భావి ముడి పదార్థాల అవసరాలను తీర్చడానికి గాను ఆదిలాబాదు జిల్లా సిరిపూరు అరగాణిలో అమలు జరిపేందుకు ఈ ప్రాజెక్టు రూపొందించబడింది. పై రెండు ప్రాజెక్టులను అమలు పరచడానికి ఒక కార్పొరేషను నెలకొల్పే విషయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పరిశీలనలో ఉన్నది రాయలసీమలో నెలకొల్పదలచిన పేపరు మిల్లు యొక్క ముడి పదార్థాల అవసరాలను తీర్చడానికి కర్నూలు జిల్లా నల్లమల అరగాణిలో గుజురు కలప తోటలను పెంచేందుకు మరొక ప్రాజెక్టును తయారు చేయాలని గూడా సంకల్పించబడింది.

అనావృష్టికి గురి అయ్యే ప్రాంతాలలో కార్యక్రమం :

30. సతతం అనావృష్టికి గురి అవుతుండే కర్నూలు, కడప, అనంతపురం, చిత్తూరు, మహబూబ్‌నగరం జిల్లాలలో ఈ కార్యక్రమాన్ని అమలు పరచడానికి భారత ప్రభుత్వం మంజూరు ఇచ్చింది. ఈ ప్రాంతాలలో కొరత పరిస్థితులను తగ్గించడానికి, వీలైతే వాటిని పూర్తిగా నిర్మూలించడానికి ఉద్దేశించిన ఈ కార్యక్రమం క్రింది శాశ్వత స్వభావంగల సివిలు పనులను నిర్మించడం, ఉత్పత్తి ప్రాధాన్యతతో అధిక సంఖ్యలో కార్మికులకు పనులు కల్పించే కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరుగుతుంది. ఈ కార్యక్రమానికి భారత ప్రభుత్వం నుండి 100 శాతం సహాయం లభిస్తుంది. నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో ఈ క్రింది పనులు కొనసాగించడానికి 18 లక్షల మనిషి-దినాల మేరకు పనులు కల్పించే నిమిత్తం రూ. 64 లక్షల మొత్తం ఖర్చు చెట్టబడింది.

(i) క్షేత్రాలలో అటవీ పెంపకం.

(ii) భూసార రక్షణ తేమ సంరక్షణ పనులు, పచ్చికఅభివృద్ధి, మంచి గంధపు చెట్ల పెంపకం.

(iii) దిబ్బల వీర్వాటుతో యిసుక కోతను అరికట్టటం.

(iv) అడవుల పెంపకం.

పశుగ్రాసం సరఫరా :

తెలంగాణా ప్రాంతంలో పశుగ్రాసం కొరత తీవ్రంగా ఉన్న కారణంగా మన్ననూరు, ఖమ్మం, జన్నారం నల్లమల అడవులలో 6,500 టన్నుల పశుగ్రాసం రూ. 17.97 లక్షలతో సేకరించబడినది. 1973-74 లో జరిగిన ఈ పనివల్ల 8.81 లక్షల పని దినాల ఉపాధి కల్పించ బడింది. టన్ను ఒక్కంటికి రూ. 75 ల సబ్సిడీ రేటు చొప్పున అవసరమున్న రైతులకు సరఫరా చేయటం కోసం ఈ పశుగ్రాసం పశు సంవర్ధన శాఖ అధికార్లకు అప్పగించబడింది.

హైదరాబాదులోని జూలాజికల్ పార్కు :

వన్యప్రాణుల విషయాల భారతీయ మండలి చేసిన సిఫార్సులను పురస్కరించుకొని వాటి సంరక్షణ ఆవశ్యకతను గురించి ప్రజలకు తెలియపర్చే ఉద్దేశంతో 1959 అక్టోబరులో నెహ్రూ జ్యూలాజికల్ పార్కు నెలకొల్పబడింది. అప్పటినుంచి ఈ పార్కు శీఘ్రగతిని అభివృద్ధి చెందుతున్నది

33. ప్రస్తుతం ఈ పార్కు మన దేశములోని అతి పెద్ద పార్కులలో ఒకటి దీని విస్తీర్ణం 302 ఎకరాలు. ఈ పార్కును దేశంలోని అన్ని ప్రాంతాల వారు విదేశీ పర్యాటకులు ఏటా దాదాపు 8 లక్షల మంది సందర్శిస్తున్నారు. దీనికి 1973-74 లో రూ. 4.30 లక్షల రాబడి వచ్చింది.

34. కేంద్ర పర్యటన, పౌర విమాన శాఖల మంత్రి డా. సరోజినీ మహిషి చూపిన శ్రద్ధ ఫలితంగా ఇందులో సింహం సఫారీ నెలకొల్పటానికై కేంద్రం నుండి రూ. 6.00 లక్షల గ్రాంటు పొందే అవకాశం కలిగింది. 1972 ఆగష్టులో మొదలైన ఈ పని 1974 ఫిబ్రవరి నాటికి పూర్తయింది. 17-3-74 తేదీన ఈ సఫారీ పార్కుకు కేంద్ర మంత్రి డా. సరోజినీ మహిషి ప్రారంభోత్సవం చేసినప్పటి నుంచి అందర్ని ఈ పార్కు విశేషంగా ఆకర్షిస్తూంది.

35. పార్కులో పెరిగిన 5 భారతీయ సింహాలు ప్రస్తుతం సఫారీ పార్కులో ఉంచబడ్డాయి. త్వరలో కనీసం 12 సింహాలను ఉంచడానికి సంకల్పించబడింది. గుజరాతునుంచి సింహాలను సేకరించడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఇపుడు సఫారీ పార్కు కేటాయించిన ఒకే ఒక మినీ బస్సు సందర్శకుల గిరాకిని తట్టుకోలేకుండా ఉన్నది. చాలసేపు వేచి వున్నప్పటికి మినీ బస్‌లో జాగా దొరక నందున చెక్కుమంది నిరాశతో ఇంటికి వెళ్ళవలసి వస్తున్నది. అందుచేత మరి రెండు, మూడు మినీ బస్‌లను కేంద్రాన్ని కోరటం జరిగింది. ఈ సఫారీ పార్కు భారతదేశం మొత్తంమీద మొదటిది. ఆసియాలోకెల్ల పెద్దది. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఫిలిం డివిజను వారు విడుదల చేసిన వార్తా సమాచారంలో 1974 ఏప్రిల్ నెలలో చిత్రీకరించినందున దేశమంతా బాగా ప్రచారం కలిగింది సమాచార ప్రసార యంత్రాంగ శాఖ ఫిలిం డివిజను జ్యూమీద రంగులలో చిత్రీకరించిన డాక్యుమెంటరీ 1974 సెప్టెంబరు నాటికి తయారవుతుందని ఆశించబడుతున్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వ కెలివిజను విభాగంవారు 1974 జూలైలో సఫారీ పార్కును కెలివిజను చేయటానికి నిర్ణయించారు.

36. జియోలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా పర్యవేక్షణ క్రింద ఈ పార్కులో ప్రొగైతిహాసిక జంతువుల పార్కు ఏర్పాటు చేయబడుతూంది. వాస్తవ పరిమాణంలో ఫీచుగాజుతో చేసిన ఆ కాలంనాటి నమూనాలు ఇందులో ప్రదర్శించ బడతాయి. ఇటువంటి తరహా పార్కు దేశంలోకెల్ల ఇదే మొదటిది.

87. అటవీశాఖ సహాయంలో జియోలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా తొలుతగా రెండు డినోసర్లను (టిరనోసారస్ ట్రిసిరోటవ్స్) వాస్తవ ప్రమాణంలో తయారు చేయడం జరిగింది. ఈ రెండు నమూనాలు వెక్కుమందిని ఆకర్షించి వారి మెప్పును పొందుతున్నాయి అవసరమైన నిధులు సమకూరిన తరువాత జియోలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా మూడవ నమూనాను (బ్రోంటోసారస్) నిర్మించడానికి ఆ తరువాత మరికొన్ని నమూనాలను సిద్ధం చేయటానికి సంకల్పించింది.

విశాఖపట్నంలో ఇందిరాగాంధి జ్యూలాజికల్ పార్కు :

88. విశాఖపట్నానికి మూడు మైళ్ళ దూరంలో మద్రాసు-కలకత్తా జాతీయ రహదారికి తూర్పుదిక్కున సీతకొండ రిజర్వు అడవిలో 600 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో రూ. 140 లక్షల ఖర్చుతో జ్యూలాజికల్ పార్కు నభివృద్ధి చేయడానికి అటవీశాఖ ఒక పథకాన్ని రూపొందించింది స్వాతంత్ర రజతోత్సవ సందర్భంగా 1972 ఆగష్టు 15 వ తేదీన కొన్ని జంతువులను ప్రవేశపెట్టడంద్వారా పార్కం భించ బడింది ఈ పనుల గురించి ఈ ఏడాది నామమాత్రపు సిబ్బంది మంజూరు చేయబడింది. ఈ పార్కు అభివృద్ధికోసం 1972-73 లో రూ. 2,99,000, 1973-74లో రూ. 2 82 లక్షలు ఖర్చు చేయబడింది. ఈ ప్రణాళికలో ఇందుకోసం రూ. 2,50,000 కేటాయించబడింది

యామనపల్లిలో దినోసారు పార్కు :

89. ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని మాచనపల్లి లో జ్యూలాజికల్ మ్యూజియం, దినోసర్ పార్కును నెలకొల్పటానికి జియోలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా సంకల్పించింది.

వన్యప్రాణులు :

40. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం 1973-74లో అన్ని రకాల అడవి జంతువుల వేట నిషేధించబడింది. అయితే రాష్ట్ర వన్యమృగ సలహా మండలి తన 11వ సమావేశంలో వరంగల్లు, కరీంనగరు, ఖమ్మం జిల్లాలో కొన్ని ముళ్లు జాస్తిగా వున్నందువల్ల ఆ ప్రాంతాలలో వాటి వేటకు లైసెన్సులు జారీ చేయాలని సిఫారసు చేసింది. ఈ విషయం పరిశీలనలో వుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వన్యప్రాణులకు ముఖ్యంగా పులి, చిరుతపులి, సాంబరు, అడవిజాతు. నాలుగు కొమ్ముల దుప్పి వంటి భారతీయ రకాలు ప్రసిద్ధిచెంది వున్నాయి వీటి సంఖ్య నానాటికీ తరిగి పోతున్నది. మన రాష్ట్రంలో కేవలం 35 పులులు మాత్రమే వున్నట్లు ఇటీవల జరిగిన గణనలో తేలింది. పశుల విషయంలో కొంగలకు కొత్తగు సంఖ్య ప్రసిద్ధి చెందింది. వన్యప్రాణులకు సంరక్షించే ఉద్దేశంతో 1972 వన్యప్రాణుల సంరక్షణ చట్టాన్ని 1978 ఆగష్టు నుంచి రాష్ట్రానికి విస్తరించడం జరిగింది. ఈ చట్టానికి సంబంధించిన నియమాలను ప్రభుత్వం రూపొందిస్తున్నది.

41. ప్రధాన మంత్రి ఇటీవల ముఖ్యమంత్రులకు వ్రాసిన లేఖలో వన్య ప్రాణుల రక్షణకోసం ప్రత్యేక యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయగునని సూచించారు ఈ చట్టాన్ని సమర్థవంతంగా అమలుపరచటానికి గాను సంచారదళాలను ఏర్పాటు చేసే విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నది పరంధాల్లుజిల్లా పాఖాల్ లో ఇప్పుడున్న అభయారణ్యాన్ని అభివృద్ధి పరచటానికి, మన్నెగూరు నల్లమలలు, గూడెంమర్రిపాకల ప్రాంతాలలో కొత్తగా అభయారణ్యాన్ని నెలకొల్పటానికి వుద్దేశించబడింది హైదరాబాదు దగ్గర్లో నల్లబాతుల అభయం కూడా సంకల్పించబడింది. విశాఖపట్నంలోని ఇందిరాగాంధి జూలాజికల్ పార్కు ఐదవ ప్రణాళికలో ఇంకా అభివృద్ధి చేయవలసి వున్నది. ఐదవ ప్రణాళికలో వన్యప్రాణుల రక్షణ కోసం రూ. 88 లక్షలు కేటాయించబడింది.

సహకార సంఘాలు :

42 అటవీ కాంట్రాక్టులను చేపట్టదలచిన సహకార సంఘాలు బహిరంగ వేలాలలో పాల్గొనవలసిందిగాను. అవసరమైన మేరకు తీసుకోవలసిందిగాను, 1970-71 లో కోరడం జరిగింది. బహిరంగ వేలంలో ఎక్కువ పాడిన సంఘాలకు కాలు మొత్తాలలో సబ్సిడీ క్రింద 10 శాతం రిబేటు అనుమతించబడింది. అసలు కాలు మొత్తంలో ఈ మొత్తాన్ని మినహాయించి మిగతా మొత్తానికి కిస్తీలు నిర్ణయించడం జరిగింది. మొదట్లో రెండేళ్ళపాటు ఈ పథకం మంజూరు చేయబడింది. 1972 లో ఈ విధానాన్ని పరిశీలించిన మీదట ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని విరమించింది. పోతే 6-4-64 తేదీగల ఆహార వ్యవసాయశాఖ 1049 వ జి. ఓ. లో తెలిపిన విధంగా ఆటవీ సహకార సంఘాలకు శీకాయలాలు, తంగేడు చెక్కవంటి చిన్నతరహా ఆటవీ ఉత్పత్తులను కేటాయించే విధానం అమలు జరుగుతున్నది. క్రొత్త విధానం ప్రకారం వెదురు మున్నగు ముడి సరుకులతో అమ్మకపు సామాగ్రులను తయారు చేసే సహకార సంఘాల సభ్యులకు ఈ శాఖ వెదురు మున్నగువాటిని సరఫరా చేయవలసి ఉంటుంది. ఆ ప్రకారంగా 1973-74 లో 18 వెదురు పారిశ్రామిక సంఘాలకు వెదుళ్ళు నూటికి రూ. 12.50 చొప్పున వెదుళ్ల కోటా ఇవ్వటం జరిగింది

43. 4-10-72 తేదీగల ఆహార వ్యవసాయ శాఖవారి 1444 వ జి. ఓ. లో జారీ అయిన ఉత్తరువులను సడలించి పాలూరు డివిజను కోట రామచోడవరంలోని పోలవరం ఏజెన్సీ గిరిజన అటవీ కూపుల సహకార సంఘానికి రూ. 2,87,220 విలువ చేసే మూడువెదుళ్ళ కూపులను కేటాయించడం జరిగింది.

ఏజెన్సీ అభివృద్ధి :

44. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలోని ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో లభ్యమయ్యే చిన్నతరహా అటవీ ఉత్పత్తులన్నిటిని అటవీశాఖ నిర్ణయించుకున్న రేట్లపై విశాఖపట్నంలోని గిరిజన సహకార సంస్థకు కాలుకు

ఇస్తున్నది. సంస్థ తన కార్యకలాపాలను తెలంగాణా ప్రాంతానికికూడ విస్తరింప చేసింది. ఈ సంస్థ అటవీశాఖ నిర్వహించు బహిరంగ వేలంలోకూడా పాల్గొంటున్నది చూర్పుపడమటి చిత్తూరు, నెల్లూరు డివిజన్లలో చిన్నతరహా అటవీ ఉత్పత్తి కొలు యూనిట్లు పొందుతున్నది. లభ్యమైనచోట్ల సంస్థ ఆదివాసులను నియమిస్తున్నది. సంస్థ శ్రీకాకుళం, డివిజన్‌లో వంటచెరకు కట్టెపుల్లల, వెదురు కూపులను, విశాఖ పట్నం డివిజనులో వేము కూపులను తీసుకున్నది. 1973-74 లో సంస్థ రూ. 16,81,900 విలువచేసే యూనిట్ల కొలుకు తీసుకున్నది.

ఎఱ్ఱచందనం :

45. 1973-74 ఎ. బి. సి. రకాల నాణ్యం గలిగిన 273.995 టన్నుల ఎర్ర చందనాన్ని బహిరంగ వేలంలో రూ 3,76,364 లకు అమ్మడం జరిగింది.

కాగితం మిల్లులకు వెదుళ్ల సరఫరా :

46. ఇపుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రెండు కాగితంమిల్లులున్నాయి

1. అదిలాబాదుజిల్లా, సిర్‌పూరు కాగజ్‌నగరులోని సిర్‌పూర్ పేపరు మిల్లు.

2. తూర్పుగోదావరిజిల్లా రాజమండ్రిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపరుమిల్లు.

47. సిర్‌పూర్ పేపరుమిల్లు ఇదివరకటి హైదరాబాదు ప్రభుత్వంతో చేసుకున్న దీర్ఘకాలిక ఒప్పందం ప్రకారం 1971 మార్చి 31 వరకు ఏటేటా ఆదిలాబాదు జిల్లానుంచి టన్ను మూడు రూపాయలు చొప్పున 52,000 టన్నులు, ఖమ్మంజిల్లా నుంచి టన్ను అయిదు రూపాయలునుంచి ఆరున్నర రూపాయల చొప్పున 30,000 టన్నులు సరఫరా చేయబడింది. 1971 మార్చి 31 తో అంతమయ్యే ఈ దీర్ఘ కాలిక కొలు పునరుద్ధరణ కావలసి ఉండగానే ప్రభుత్వం కాటావద్ద టన్ను ఒక్కంటికి 85 రూపాయలకు రాయల్టీని పెంచడం జరిగింది. ఈ రేటు 1971 ఏప్రిల్ 1 నుంచి అమలులోకితేబడింది. ఒప్పందం నిబంధనలు షరతులకు సంబంధించిన ఇతర వివరాలు రాయల్టీ సవరణ విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

48. అదేవిధంగా ఆంధ్ర పేపరుమిల్లుతో చేసుకున్న దీర్ఘకాలిక ఒప్పందం ప్రకారం రాజమండ్రిలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపరు మిల్లుకు ఏటేటా టన్నుకు అయిదు రూపాయల రాయల్టీ చొప్పున ఏడాదికి కనీసం అయిదు లక్షల రాయల్టీ చెల్లించే పద్ధతిమీద లక్ష టన్నుల వెదుళ్లు సరఫరా చెయ్యబడుతున్నాయి. ఈ రాయల్టీ రేటు కంపెనీ వాడుకునే మొదటి అయిదు లక్షల టన్నులకు వర్తిస్తుంది. అంతకన్న ఎక్కువ వాడకానికి చెల్లించవలసివున్న రేటు అయిదేండ్లకు మించకుండా మధ్య మధ్య సవరించబడుతుంది. ఈ మిల్లు మొదటి అయిదు లక్షల టన్నుల వెదుళ్ల వాడకాన్ని ఇదివరకే పూర్తిచేసింది. ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపరు మిల్లుకు

కాటావద్ద టన్నుకు 85 రూపాయల రాయల్టీని నిర్ణయించింది. ఈ మిల్లు మొదటి అయిదు లక్షల టన్నుల వెదుళ్ళ వాడకం పూర్తిచేసిన 14-4-1972 నుండి అంతకు వెనుటి తేదీనుండి ఈ రేటు అమలుపరచబడింది.

49 ఆంధ్రప్రదేశ్ కాగితం మిల్లులకు కేటాయించిన వెదుళ్ళప్రాంతం యొక్క సరఫరా పరిస్థితిని దృష్టిలో ఉంచుకొన్నట్లయితే లక్ష టన్నుల ఒప్పందాన్ని కాకినాడ, విశాఖపట్నం, ఏలూరు, భద్రాచలం, దక్షిణ డివిజన్లనుంచి సరఫరా చేయవచ్చును. అందుచేత ఈ మిల్లుకు ఏటా 25 వేలటన్నుల ఉత్పత్తిని సరఫరాచేసే కర్నూలుజిల్లాలోని వెదుళ్ళ కూపులను ఈమిల్లు కాలునుండి మినహాయించడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ వెదుళ్లను, ఉద్దేశించిన రాయలసీమ పేపరు మిల్లుకు కేటాయించడానికి సంకల్పించబడింది.

50. వెదుళ్ళను, గట్టికర్రను కలిపి కాగితాన్ని ఉత్పత్తిచేయడాన్నిగురించి డెహ్రాడూన్‌లోని అటవీ పరిశోధనాసంస్థ నిర్వహించిన పరిశోధనలు ప్రోత్సాహకరంగా వున్న దృష్ట్యా సిర్‌పూర్ పేపరుమిల్లు, ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపర్ మిల్లులు వాటిని వినియోగించేవిషయంలో ప్రయోగం చేస్తున్నాయి. ఆదిలాబాదుజిల్లా ఆడవులనుంచి 30 వేల టన్నుల గట్టి కర్ర, మెత్తటి కర్రను వరుసగా సరఫరా చేయాలని సిర్పూరు మిల్లు దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నది. గట్టికర్ర సరఫరాకోసం పథకం తయారవుతున్నది.

51. కాకినాడ డివిజన్‌నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపర్ మిల్లుకు 1973-74 లో 3048 టన్నుల మిశ్రమ గట్టి కర్ర సరఫరా చేయబడింది. 1974-75 లో 40 వేల టన్నుల గట్టి కర్రను సరఫరాచేయాలని సంకల్పించబడింది. ఈ గట్టి కర్రకు సంబంధించిన రాయల్టీ రేటు ప్రభుత్వ పరిశీలనలోవున్నది.

52. ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి కార్పొరేషను రాయలసీమలో రోజుకి నూరు టన్నులు ఉత్పత్తి చేయగల కాగితం మిల్లును నెలకొల్పటానికి లైసెన్స్ పొందింది. కర్నూలులోని వెదుళ్ళ ప్రాంతాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ పేపర్ మిల్లు కాలుమండి మినహాయించి ప్రభుత్వం ఆప్రాంతాన్ని ఉద్దేశించిన మిల్లుకు కేటాయించింది.

ఇతర శాఖలకు కలప సరఫరా—

రాజమండ్రిలోని ఏకీకృతరంపపు మిల్లు:

53 లేకు కాని రకాలను మన్నికంచేసిన మీదట ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థలు వాటిని ఇతోధికంగా వాడేటట్లు చూడటమే రాజమండ్రిలోని ఏకీకృత యూనిటు ప్రధాన లక్ష్యమైయున్నది. కోసిన కలపకు, దూలాలు, బద్దలు కాట్లింగులు, తలుపులు కిటికీలు, ఫ్రేములు ప్లగ్‌ద్వారాలు మున్నగు నిర్మాణపు కలప సరఫరాకు వున్న గిరాకి ఏటేటా పెరుగుతున్నది. విశాఖపట్నంలోని పోర్టు ట్రస్టు విశాఖపట్నం నావల్ ప్రాజెక్టు డైరెక్టరు జనరల్, హైదరాబాదులోని గృహ నిర్మాణసంస్థ, మద్రాసులోని గృహ నిర్మాణసంస్థ, విశాఖపట్నంలోని

హిందూస్థాన్ నౌకా నిర్మాణ కేంద్రం, రాష్ట్రీ గిడ్డంగి సంస్థ, కాకినాడలోని జిల్లా పరిషత్తు, ఆగ్నేయ రైల్వే హైదరాబాదులోని పోలీసు గృహనిర్మాణ సంస్థ బొంబాయిలోని టెలిఫోను వర్క్‌షాపు, కట్నిలోని ఆర్డినెన్స్ ఫ్యాక్టరీ అగ్ని గుండాలలోని హిందూస్థాన్ కాపర్ మైన్స్ మున్నగు సంస్థలనుండి గిరాకివున్నది. రాజమండ్రిలోని ఓయూనిటులో రు. 11.48,900 ఖర్చుకాగా రు. 32.046 లక్షల రాబడి వచ్చింది.

ఆదిలాబాదుజిల్లా, జన్నారంలోని కాళీయ నిర్వహణ పథకం.

54. ఆదిలాబాదుజిల్లా జన్నారంలోని రంపపుమిల్లు కలపడిపో చేకు మానులను కోసిన కలపను ప్రభుత్వ ప్రభుత్వాధీన సంస్థలకు సరఫరా చేస్తూవున్నది. ఈ డిపోనుంచి 1978–74 లో ఈ క్రింద తెలిపిన విధంగా వివిధ శాఖలకు కలప సరఫరా చేయబడింది.

	పరిమాణం	విలువ
కలప మానులు	416.686 ఘ. మీ.	రు. 3,84,742.85
కోసిన పైజులు	62 389 ఘ. మీ	రు. 54,784.46
		4,39,477.31

1978–74 లో రు. 29,18,095 విలువచేసే కలప మానులను కోసిన పైజులను పరాటాలను బహిరంగ వేలంలో అమ్మడం జరిగింది. 1978–74 లో పనులమీద నిర్వహణమీద రు. 7,251 లక్షలు ఖర్చుకాగా రు. 32.99 లక్షలు రాబడివచ్చింది. ఈ మిల్లులో రద్దీగా వచ్చే ఏర్పాటులను రంపపు పొట్టును ఎప్పటి కప్పుడు ప్రభుత్వం నిర్ణయించే రేట్లప్రకారం వాస్తవ గృహావసరాల నిమిత్తం ప్రజలకు సరఫరా చేయబడుతున్నాయి

ఎరువు ఆకు పర్మిట్లు :

55. ఎరువుగా వుపయోగపడే పచ్చిఆకును ఏరుకోటానికిగాను ఆటవీ అధికార్లు పర్మిట్లు జారీచేస్తున్నారు.

ప్రజలకు రాయితీలు :

56. కరీంనగర్ తూర్పు డివిజనులోని మహాదేవపురంలో ఎండుచెట్లను ఎక్కడ కొట్టెను ఒండి ఒక్కంటికి రూ. 7.50 చొప్పున తలమోపు ఒక్కంటికి 40 పైసల చొప్పున సేకరించే పథకం 1972–73, 1973–74 లో కూడా కొనసాగింది. జన్నారం డివిజనులోని పలచబడ్డ కూపులనుంచి కట్టెను పాలికులకు సరఫరాచేసే పథకంకూడా కొనసాగింది.

ఉచిత గ్రాంట్లు :

57. వరదలు, అగ్నిప్రమాదాలు మున్నగు ప్రకృతి అరిష్టాలవల్ల గుడిసెలు కోల్పోయిన 2,772 మందికి ఇండ్లు కట్టుకోడానికి 1973–74 లో ఉచితంగా కలప వెదుళ్లు మున్నగువాటిని ఇవ్వడంజరిగింది. పంపకం చేయబడిన అటవీ ఉత్పత్తి వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి :

(1)	కలప విలువ	..	రూ. 16,460–00
(2)	వెదుళ్ళు	..	294 50 టన్నులు
(3)	కప్పు గడ్డి	..	927 బండ్లమోత
(4)	ఇతర ఉత్పత్తి	..	19.20 టన్నులు

పుల్లరి లేని బీళ్ళు :

58 తోటలు, నిషిద్ధ ప్రాంతాలు మినహా 1–4–68 నుంచి రాష్ట్రం అంతా పుల్లరిలేకుండా మేపుకోటానికి ఆమోదించబడింది. రిజర్వు అడవులలో మేకలు తిరగకుండా గట్టిగా నిషేధించబడినది. ఐతే నాగర్ కర్నూలు డివిజనులోని పాడ్రా బ్లాకు, నల్లగొండ డివిజనులోని నిడిగల్లు బ్లాకువంటి కొన్ని బ్లాకులలో మేకలు మేపుకోవటానికి అనుమతించబడుతున్నది

బీడి ఆకులతో ప్రభుత్వ వ్యాపార పథకము :

59. 1971 ఆంధ్రప్రదేశ్ చిన్నతరహా అటవీ ఉత్పత్తుల (వ్యాపార క్రమబద్ధీకరణ) చట్టం చేయబడడంతో 1971–72 బీడిఆకు అదునులో 22 డివిజనులలో బీడి ఆకు వ్యాపారం క్రమబద్ధీకరణ పథకం అమలుపరచబడింది. కృష్ణాజిల్లా తిరువూరు తాలుకాలోని ఒక భాగంతో సహా, తెలంగాణా ప్రాంతంలోని తొమ్మిది జిల్లాలలోను ఈ పథకం అమలు జరుగుచున్నది.

60. బీడి ఆకుల వ్యాపారాన్ని జాతీయం చేయకముందు సరాసరి సాలుసరి రాబడి రూ. 112 లక్షలు ఉండేది.

61. జాతీయం చేయబడిన తరువాత సేకరించిన ఆకుల పరిమాణం, మొత్తం రాబడి, నికరలాభం వీటికి సంబంధించిన వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి :

సంవత్సరం	సేకరించిన ఆకుల పరిమాణం ప్రమాణిక సంచులలో	మొత్తం రాబడి (రు)	ఖర్చు (రు)	నికరలాభం (రు)
1971-72				
(71 అదును)	2,54,664	3,34,86,106	1,15,27,166	2,19,58,934
1972-73				
(72 అదును)	2,35,193	4,26,13,969	1,39,26,244	2,86,89,725
1973-74				
(73 అదును)	1,78,754	2,32,40,600	1,14,40,600	1,18,00,000 (కరువుమూలంగా తగ్గింది)
1974-75				
(74 అదును)	2,86,480	4,09,00,000	1,87,00,000	2,22,00,000 (అంచనా)

బీడి ఆకుల వ్యాపారాన్ని జాతీయం చేసిన తరువాత (1972 నుంచి 1973). లభించిన నగటు మొత్తం రాబడి, రు. 331 లక్షలు నికర రాబడి రు. 208 లక్షలు 1973 సేకరణ కాలంలో తీవ్రమైన అనావృష్టి పరిస్థితులు ఏర్పడిన కారణంగా ఆకు సేకరణ దెబ్బతిన్నది. ఆదాయంకూడా బాగా పడిపోయింది.

62. తెలంగాణా ప్రాంతం మొత్తంమీద బీడి ఆకుల సేకరణ చేరవేతల మీద ఏకేటా ప్రభుత్వం కొద్ది కాలంలోనే 50 నుంచి 60 రోజుల లోపల ఒక కోటి రూ లు ఖర్చు చేయడం విశేషం. పై మొత్తానికి తోడు కొనుగోలుదారు ఈ అదుమలో రవాణాతో సహా ఆకులను ఎండబెట్టి, పదునుచేసి, బస్తాలలో కూర్చే పని మీద రు. 75 లక్షలు ఖర్చు చేయబడుచున్నది. ఆ విధంగా పథకాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా కొద్ది కాలంలోనే 50 నుంచి 60 రోజుల లోపల రు. 1,75,000 ఖర్చు చేయబడుతున్నది. ఆ విధంగా ఖర్చు అయిన పైకంలో ఎక్కువభాగం ఆదివాసులకు, వ్యవసాయ కూలీలకు సేకరణ కూలిక్రింద వెచ్చించబడుచున్నది. సేకరణ రేట్లను ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తుంది. కనుక కూలీలకు తక్కువ చెల్లించే అవకాశంలేదు. అంతేకాకుండా వ్యవసాయంలో పనులు లేని రోజులలోనే ఈ సేకరణ అదమవస్తుంది. ఆ విధంగా తమ ఉపాధికి ఏ ఇతరపని దొరకని కాలంలో ఈ పని దొరకడం మూలంగా కూలీలకు ఎంతో మేలు జరుగుతున్నది.

NOTE ON DEMAND XXXIII

CO-OPERATION

The role of Co-operation movement in the developing economy of a Country needs no emphasis, particularly during the present times when the movement has spread to the several sectors of the Country's economy. It will kindly be recalled that in the note on the Demand for Grants relating to "Co-operation" for the year 1972-73 circulated to the Honourable Members of this House, it was indicated that it was necessary to give the Co-operative Movement a new dimension so that the Co-operative Organisations might become effective and dynamic instruments of social and economic progress. It is heartening to note that the Government have been able to give the Co-operative Movement this new dimension during the past two or three years, while of course, there is no place for complacence. This is the first Year of the Fifth Five-Year Plan and it will be the policy of the Government to organise more and more co-operative societies for Weaker Sections and provide adequate financial support to such societies and promote economic rehabilitation of the weaker sections The Govern ment are, however alive to the need for boosting the Co-operative movement in other fields also such as credit, consumers, marketing etc.

It is against the above background that "Demand XXXIII—Co-operation" is now before this House for consideration. The demand is for the grant of a sum of Rs. 10,55,91,000 for expenditure on provisional of loans and grants and on contribution to share capital of the several classes of co-operative societies in the State. The progress and the future policy of Government in relation to the Co-operative Movement in the different sectors of the movement is discussed in the paragraphs that follow :—

CO-OPERATIVE CREDIT

Though the Co-operative Movements has spread to all the important sectors of the economic life of the country's credit still remains the most important and fundamental activity of the Co-operatives. The Co-operative Credit structure in Andhra Pradesh in so far as it relates to the short term credit, is as the Honourable members are aware, three tier system with the Andhra Pradesh State Co-operative Bank at the State level, with 25 Co-operative Central Banks affiliated to it,

and about 15,000 Primary Agricultural Credit Societies affiliated to central banks. Credit for seasonal agricultural operations was provided and continues to be provided through this credit structure. The following are the details of the loans provided during the last three years.

(*Rs. in lakhs*)

Sl. No.	Year	Short term	Medium term	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	1971-72	2,729.94	61.10	2,791.04
2.	1972-73	2,384 38	34.10	2,418.48
3.	1973-74	2,642.58	42.74	2,685 32

Loans to the extent of Rs. 1,323.84 lakhs as on 28-12-1973 were provided to small farmers.

One of the main factors inhabiting the flow of credit is the mounting overdues. The causes for this are, in the main, adverse seasonal condtions on the one hand and Civil commotion in some parts of the State on the other. In order to study the problem of overdues and the consequent credit clog, the Government have constituted a committee to go into the question throroughly and suggest measures for relieving the credit clog when situations like this arise. The report of the study committee is awaited. In the meantime the Government have been providing adequate financial support to co-operative central banks identified as weak so as to enable these banks to strengthen their liquid resources. A total sum of Rs. 152.35 lakhs, has so far been provided as long term loan assistance to the weak co-operative central banks, in addition to the investment in the share capital of these banks to an extent of Rs. 197.35 lakhs. The Government have also strengthened the share capital base of primary agricultural credit societies by investing inthe share capital of these co-operatives also to the extent of Rs. 100 .54 lakhs till the end of1973-74. The working of the primary-societies has also been streamlined by the appointment of paid secretaries. So far as the year 1974-75 is concerned, a target of Rs. 35 00 crores has been fixed for short and medium term endings. In order to strengthen the financial position of the Co-operative in the short term credit structure, it is proposed to provide financial assistance as follows :

	lakhs
(1) Share capital contribution . ..	135.00
(2) Long Term loan assistance ,, ,,	190.00

Another important feature of the development of the Co-operative Movements is the organisation of an entirely new type of societies called "Farmers Service Co-operatives". These societies are primarily intended to help Small Former/Marginal Farmers, Rural Artisans, and Agricultural labourers by providing them integrated credit and other services and facilities for increasing employment, production and income and by organising similar societies for distribution of consumer goods. It is proposed to assist the societies to an extent of Rs. 2.5 lakhs towards share capital from State Revenues and Rs. 2.5 lakhs from L T O. fund or R.B.I. and Rs. 1,21,360 towards Managerial subsidy to each society Five societies are proposed to be organised

The Land Mortgage Banking structure in Andhra Pradesh is a federal one with Primary Land Mortgage Banks at the taluk level affiliated to the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank Ltd., Hyderabad at State level.

There are 184 Primary Land Mortgage Banks in the State for 189 taluks. During the year 1973-74, the Land Mortgage Banks issued loans to the ryots to the extent of Rs. 10.48 crores. During the year 1973-74 State Government invested a sum of Rs. 23.00 lakhs in the ordinary debentures and Rs. 43 578 lakhs in the Special debenture of the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank.

The loaning programme under long Term Credit for the year 1974-75 is of the order of Rs. 15.00 crores . Provision has been made in the budget estimates for 1974-75 for investment in debentures of the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage B nk.

During the year 1973-74, Government provided a sum of Rs. 15.00 lakhs subsidy to the ryots for the loans issued during the years 1965-66 to 1969 under long term taccavi A budget provision of Rs. 33.60 lakhs has been provided during the year 1974-75 to meet the subsidy claims of the ryots who were advanced loans under long term taccavi schemes.

The Small Farmers and Marginal Farmers and Agricultural Labourers Development Scheme under implementation in the district of Cuddapah Nalgonda, Srikakulam and Visakhapatnam continued to make steady progress. The schemes are proposed to be completed by the end of 1975-76. It is hoped that by that time the targets set under the schemes will be achieved.

ASSISTANCE TO WEAKER SECTION CO-OPERATIVE SOCIETIES.

Conceptually the Co-operative Movement is to help the helpless and economically weak. In the context of Indian situation the problem is to extend assistance to bulk of the population consisting of the samll farmers, marginal farmers, agricultural labourers, landless poor,

scheduled castes, artisans and other unemployed. Special attention is now being paid to assist them through co-operatives The broad strategy adopted for this purpose is reorientation of the policies and procedures for co-operatives to benefit weaker sections. Besides orientation of credit-policies, programmes to strengthen labour contract co-operative societies are being implemented vigorously. In addition to ameliorate the socio-economic conditions of the weaker sections of the community, to protect them from explotation and to enable them to have better income, co-operatives have been organised for Rickshaw Pullers, Taxi, Lorry and Auto Rickshaw Drivers, Barbers, Washermen, Printers and Binders, destitute women and deserted wives. Government provided liberal financial assistance to these societies formed for weaker sections during 1973-74. The total financial assitance provided to them during 1973-74 from out of the State Plan is Rs. 17.352 lakhs and Rs 23 71 lakhs from out of financial assistance provided by Centre under Special Employment Scheme. The Programme for 1974-75 envisages (*i*) stepping up the organisation of societies for weaker sections of the community particularly Washermen, Barbers, destitute women and deserted wives, (*ii*) provision of financial assistance to the members of the Washermen and Barbers Co-operative Societies who have not yet been assisted during the previous years and provision of financial assistance to new members, (*iii*) strengthening of the Labour Contract Co-operative Societies by provision of share capital, working capital and subsidy on a large scale. The total financial assistance envisaged to Co-operatives for weaker sections during 1974-75 in the State Plan, works out to nearly rupees half a crore, the largest in any one financial year in the State Plan ever since the Government has taken up schemes to assist the weaker sections co-operative societies.

The financial assistance provided by Government to co-operative societies formed for Taxi Drivers, Women Welfare Co-operative Societies Barbers and Washermen Co-operative Societies, Printing societies, are in the shape of share capital contribution, margin money etc. It is open to these societies to raise necessary funds from Co-operative and Commercial Banks from out of financial assistance provided by Government. The details of the assistance provided and proposed to be provided during 1974-75 are indicated below :—

(*a*) *Taxi Drivers Co-operatives.*—The main object of the scheme is to improve the standard of living of the drivers and to relieve them from the clutches of the private taxi owners. According to the Scheme 5% cost of the vehicle has to be met by the members; 10% will be provided by the Government, and 85% has to be raised from Commercial Banks. Upto 1973-74, 43 Taxi Drivers Co-operatives were assisted with a total sum of Rs. 29.37 lakhs by Government for purchase of taxi cars. The Taxi cars are being allotted to the drivers on hire purchase system. So far, a total sum of about Rs. 2.88 crores

was sanctioned by National Banks. During the year 1973-74, a sum of Rs 1 51 lakhs was sanctioned to help 58 taxi drivers. It is proposed to provide financial assistance to a tune of Rs. 2.50 lakhs to Taxi Drivers Co-operative Societies during 1974-75.

(*b*) *Auto Rickshaw Drivers Co-operatives.*—The object of the scheme for Auto Rickshaw drivers co-operative and pattern of financial assistance to these societies are similar to that of Taxi Drivers Co-operatives. Upto the year 1973-74., a total sum of Rs. 16.93 lakhs was sanctioned by Government to help 1,644 Auto Rickshaw Drivers through 36 societies. A total sum of Rs. 4.00 lakhs (ofwhich Rs. 1.50 lakhs received from Centre) was sanctioned during the year 1973-74 to 16 societies to assist 391 drivers.

Efforts are being made to supply Autos to the remaining members before releasing further financial assistance to these societies.

(*c*) *Lorry Transport Co-operatives.*—Lorry Transport Co-operative Societies have been set up with a view to enable lorry drivers who do not own vehicles to acquire lorries and free themselves from the clutches of the private lorry owners and also enable them to improve their earnings. The pattern of financial assistance provided to these societies is the same as in the case of Taxi and Auto Co-operatives.

Government have sanctioned a sum of Rs. 8.1125 lakhs towards 10% cost of 90 lorries and 25 Tempos upto 1972-73. During the year 1973-74 , Government sanctioned Rs. 8.76 lakhs towards 10% costs of 75 lorries out of the asistance received from the Centre under Special Employment Scheme. Efforts are being made to procure vehicles also on a priority basis to these societies.

It is proposed to provide a sum of Rs. 2.00 lakhs towards 10% cost of the vehicles during the year 1974-75.

(*d*) *Cycle Rickshaw Pullers Co-operatives.*—With a view to provide self employment by relieving the rickshaw pullers from the clutches of Private owners who collect exhorbitant rates and to make them enjoy the fruits of their hard labour, Rickshaw Pullers Co-operatives have been organised. As per the pattern of assistance in vogue, full cost of rickshaw is being sanctioned by Government as financial assistance to the societies for purchase of rickshaws. The rickshaws are allotted to the memebers by these societies. 25% cost of the vehicle will be treated as subsidy and the balance 75% of the cost will be an interest free loan to be recovered from the member a rupee per day. The amount so recovered from the members will be rotated as Revolving Fund and utilised in the same manner to help new beneficiaries in future. So far 166 Rickshaw societies have been assisted with a total sum of Rs. 38.11 lakhs to help 6,793 rickshaw pullers.

During the year 1973-74, a sum of Rs. 13.45 lakhs was sanctioned to 107 societies to help 1,920 members under Special Employment Programme. The Programme for 1974-75 envisages financial assistance to a tune of Rs. 10.00 lakhs in the State Plan.

(e) *Washermen and Barbers Co-operatives*:—The schemes of organisation of Washermen and Barbers Co-operatives and providing them with financial assistance at Rs. 200 to each member for purchase of Iron Boxes, washing soda etc., for Washermen, scissors Razors and other implements for Barbers was continued during the year 1973-74. So far, Washermen and Barbers Co-operatives have been assisted to a tune of Rs. 8.42 lakhs to help 6,026 Washermen and Rs. 8.23 lakhs to help 2,350 Barbers respectively During the year 1973-74, a total sum of Rs. 4 14 lakhs was sanctioned to help 2,070 Washermen and Rs. 2.00 lakhs to help 1,000 Barbers It is proposed to provide financial assistance by way of share capital contribution to these societies to a tune of Rs. 8 00 lakhs to Washermen Co-operative Societies and Rs. 2.50 lakhs to Barbers Co-operatives during the year 1974-75.

(f) *Women Welfare Co-operatives*.—To provide gainful employment for destitute Women, deserted Wives etc., and for their rehabilitation, the scheme of Womens' Welfare Co-operatives was continued. So far, 30 Women's Co-operatives have been assisted with a total sum of Rs. 7.98 lakhs. During the year 1973-74, a total sum of Rs. 2.38 lakhs was sanctioned to these co-operatives. It is proposed to provide a sum of Rs. 2 00 lakhs as share capital contribution to these societies during 1974-75. The Societies are expected to use this amount as margin money to raise additional working capital from Commercial Banks and Co-operative Banks. The societies can provide asistance to members for purchase of sewing machines, purchase and maintenance of milch cattle and preparation of domestic requirements for sale. As these societies are unable to maintain accounts it is proposed to provide them managerial subsidy during 1974-75 for employing a clerk.

(g) *Printing and Writers Co-operatives*.—To provide employment to printers, binders and other persons who have experience in allied printing works and publication of books of writer-members of writers co-operatives, organisation of printing and publishing co-operatives and writers co-operatives has been taken up. Upto 1973-74, 23 such co-operatives have been assisted with a total sum of Rs. 7.77 lakhs. During the year 1973-74, a sum of Rs. 0.26 lakhs was sanctioned to one Journalist Co-operative Society at Hyderabad.

A sum of Rs. 0 70 lakhs has been proposed to be given as shares capital contribution to these societies during the year 1974-75. The

amount was provided as share capital contribution to enable the societies to raise block capital and working capital from Commercial and Co-operative Banks.

(*h*) *Labour Contract Co-operatives* —The programme of Labour Co-operatives is specially designed to benefit manual labourers who constitute bulk of the Weaker Sections of the Community, such as Harijans, Scheduled Tribes etc. The programme envisages replacement of the existing contract system gradually in the execution of public works to ensure adequate wages to the labourers and to save them from exploitation by contractors.

Labour Co-operatives are gaining considerable importance in the present context of developmental activities under taken in the backward areas, by public and Co-operative Sectors

The financial assistance provided to labour co-operative societies has been stepped up from Rs 1.99 lakhs during 1972-73 to Rs 4.562 lakhs during the year 1973-74 as indicated below :

		Rs.
(1) Managerial subsidy ..	..	.. 20,000.00
(2) Share Capital Contribution	..	.. 1,96,200 00
(3) Working Capital	..	.. 2,40,000.00
	Total	.. 4,56,200 00

In this connection, it is pertinent to state that labour contract co-operative societies have been asked to register themselves as contractors with the Public Works Department and Public undertakings such as Railways etc., which are expected to provide works to these societies.

In order to enable the societies to take up more works and thereby benefit more members, it is proposed to provide sizeable financial assistance to a tune of Rs. 6.85 lakhs to Labour Co-operatives during the year 1974-75. Asit may not be possible for Government to provide the entire working capital to these societies these societies have to look to Co-operative and Commerical Banks for Working Capital. As the banks charge interest 11% to 12% on loans and advances, the societies are finding it difficult to meet the interest charges out of the margins available to them. It is proposed to provide during 1974-75 interest subsidy at a rate not exceeding 5% so as to enable the societies to borrow at 6% to 7%. It is also proposed to provide loan and subsidy to these societies for purchase of implements during the year 1974-75.

(*i*) *Epoc Societies.*—The Department has takenup programmes for the educated unemployed. The following societies have been organised to help the educated unemployed of various disciplines.

(1) Agricultural and General Aviation Society to help the Pilots, Ground Engineers and Agriculture Graduates. The Society will take up Agricultural Aviation on Commercial Lines.

(2) Mini Bus Society for educated persons with driving licences and who would like to enter the transport field.

(3) Co-operative Dispensaries and Pharmacy for the Homeopathic Doctors, M.B.B.S., Doctors etc.

(4) Epoc Taxi Society for educated persons with driving licences and who would like tc enter the transport field.

(5) Natural Resources Development Co-operative Society for the benefit of Geologists, Geophysiists etc. The society will undertake ground water survey, location of well points and advice the farmers on water management ;

(6) Farmer's Service Centre to help the area to develop on scientific lines.

(*j*) *Co-operative Canteen for Workers.*—The New M.L.As. Canteen workers Co-operative Society Ltd., was registered on 29-3-1974 to provide employment to the workers thrown out of the employment, consequent to the closure of the canteen run by a private contractor. It is proposed to provide during the year 1974-75 a State contribution of Rs. 15,000 towards the share capital of the canteen and a subsidy of Rs. 10,000 to meet the cost of the Manager. The share capital contribution is intended to enable the society to meet a portion of capital expenditure and to raise necessary working capital from the banks.

(*k*) *Automobile Spare Parts Co-operative Societies*—As a large number of Co-operatives for Lorry , Taxi and Auto Rickshaw Drivers have been organised, there is a growing need for spare parts required by the drivers of these societies at reasonable rates. Societies are organised and assistance given for the procurement of essential spare parts, petrol bunks are also being run by these co-operative societies.

(*l*) *Special Staff for Weaker Sections Co-operative Societies*—A large number of Co-operative Societies have been organised for the weaker sections of the community since 1972-73. As members of the societies require guidance in their proper functioning and maintenance of accounts, it is proposed to appoint a Senior Inspector for each division for supervision and guidance of weaker sections co-operative societies during the year 1974-75. Further, there are large number of weaker sections co-operative societies in the twin cities where large

financial assistance has been provided by the Government. In order to ensure their proper functioning it is proposed to create a separate cell with a Deputy Registrar with supporting staff for supervision of the weaker sections co-operative societies in the twin cities.

CO-OPERATIVE FARMING

The Scheme of Co-operative Farming envisages development of Co-operative Farming Societies on Joint and Collective types with a view to secure land to landless poor and to boost up food production besides providing gainful employment to landless poor persons and submarginal cultivators. So far, 774 Co-operative Farming Societies have been organised in the State. A total financial assistance of Rs 15.74 lakhs was sanctioned to farming societies so far under general farming patern. Financial assistance to an extent of Rs 12,200 can be rendered to co-operative farming societies by way of Share Capital Contribution. Medium Term loan, loan and subsidy for construction of godown-*cum*-cattle shed and managerial subsidy under the general farming pattern.

(*a*) *Development of Co-operative Farming in Konaseema area of East Godavari District.*—As already indicated in the last budget speech, a master plan for the organisation of 200 Co-operative Collective Farming Societies in Konaseema area of East Godavari district in the place of existing filed labour co-operative societies was approved by the Government and so far 142 Co-operative Collective Farming Societies have been organised. The Societies secured on lease lanka lands to an extent of 9,928 acres. Government provided financial assistance amounting to Rs. 11 25 lakhs to farming societies covered by the master plan. There is a Deputy Registrar and certain complimentary staff to attend to the organisation and supervision of farming societies in Konaseema Master Plan area

(*b*) *Development of Co-operative Farming in Diviseema area of Krishna District.*— Under this Master Plan, it is proposed to settle about 10,900 landless poor persons on Government waste lands and lanka lands situated in Diviseema over an extent of 29,047 acres and to provide them gainful employment. So far 220 co-operative collective farming societies have been formed and a sum of Rs. 7.06 lakhs was given as financial assistance to the societies, special staff including a Deputy Registrar Project Officer has been employed to look after the organisation and suprevision of Co-operative Farming Societies in Diviseema Master Plan area also.

(*c*) *Scheme for Reclamation of Waste Lands and Resettlement of Landless Poor (Uppal Committee Scheme).*—Government sanctioned a scheme to settle landless agricultural labourers and their families on

cultivable waste lands by organisation of Co-operative Joint Farming Societies on Government waste lands. So far, 58 Co-operative Joint Farming Societies have been organised under this scheme and an extent of 7,738 acres of land had been handed over to the societies. A financial assistance of Rs. 36 97 lakhs was given under this scheme so far.

During the year 1973-74, Government approved the proposals for the organisation of 11 Co-operative Farming Societies in Chittoor District for reclamation of waste lands to an extent of 3,440 acres and for resettlement of landless agricultural labourers treating these societies, on par with those formed under Uppal Committee Scheme. Financial assistance to a tune of Rs. 9 95 lakhs has also been given to these societies from out of the Special Rayalaseema Development funds for reclamation of waste lands.

(*d*) *Special Employment Programme*:—Under the Special Employment Programme sponsored by the Government of India, the Government of India approved integrated Rural Development Programme consisting of two schemes, *viz.*, (1) scheme for land colonisation and collective farming societies and (2) composite scheme for land and water resources development with the object of providing assistance primarily to the Tribals and Harijans and other landless persons who have been assigned land by Government so as to enable them to become viable farmers and to ensure that the lands so assigned are effectively brought under cultivation. Under the land and water resources development, financial assistance is being given to Harijan Girijans landless labourers for sinking so wells, for energizing the wells. So far a total financial assistance of Rs. 229.06 lakhs has been provided.

GENERAL :

In order to go into the details of the working of the Co-operative Farming Societies and to suggest ways and means to develop the Co-operative farming, a committee was constituted by the Government under the Chairmanship of Sri G. Sivaiah, Ex-M.L.A. The committee has since submitted its report to Government and it is under examination.

It is proposed to provide financial assistance to a tune of Rs. 8.20 lakhs during the year 1974-75 to 21 Co-operative Farming Societies besides provision of Rs. 3.00 lakhs towards cost of the staff for supervision. A programme for revitalisation of the existing Co-operative farming societies is being chalked out for implementation.

CONSUMERS CO-OPERATIVE STORES :

Government have taken a number of measures with the financial assistance provided by Government of India in organising a chain of Consumers Co-operative s in cities urban areas and semi-urban areas in order to hold the price line and to ensure requitable distribution of consumer goods at fair prices. There are 28 Co-operative Central Stores in the State, out of which the following 12 stores are running Department Stores.

"Central Stores at Hyderabad, Secunderabad, Old City, Visakhapatnam, Rajahmundry, Kakinada, Vijayawada, Guntur, Kurnool, Adoni, Anantapur, Nizamabad, Warangal".

Government of India have very recently sanctioned financial assistance to the Hyderabad Co-operative Central Trading Society Limited, Hyderabad for setting up of a Department Stores by the Society. All the Department Stores have been functioning except the one sanctioned to Hyderabad Co-operative Central Trading Society Ltd., Hyderabad which is going to start functioning very shortly. In our State, all the places where the population exceed 50,000 are covered by Central Stores. It is proposed to organise consumers stores at all places where the population exceeds 25,000 in a phased programme. The Department Stores and other co-operative central a stores have been entrusted also with the distribution of controlled commodities by the Civil Supplies Department. These Co-operative Central Stores have been playing predominant role in the distribution of all essential commodities to the public at reasonable prices.

Besides, there are 3 consumers co-operative stores organised for the benifit of students and staff of the Universities, namely, Osmania, Andhra and Sri Venkateswara.

There is one Apex Federation called the Andhra Pradesh State Federation of Co-operative Central Consumers Stores Limited, Hyderabad to co-ordinate the activities of the affiliated co-operative central stores. It has taken up the wholesale distribution of controlled cloth through the Co-operative Central Stores in the State, besides distribution of confiscated goods and other scarce commodities It is programmed to strengthen and consolidate the consumer movement during the Vth Plan Period. A provision of about Rs. 80.00 lakhs is made available for the consurmers stores under the Vth Plan.

Primary Consumers Stores including Government Employees Consumers Stores:—Twenty four Government Employees Consumers Co-operative Stores have been organised in the State at the rate of one store each in the District Head-quarters (excluding Ongole District which is newly formed) and one at Vijayawada in Krishna District

besides, three stores *i.e*, Government Colonies in the twin cities at Erramanzil, Vijayanagar and Malakpet. Out of these Stores 9 Stores viz.. Government Employees Consumers Co-operative Stores Hyderabad, Kurnool, Vijayawada, Chittoor , Nalgonda , Adilabad, Malakpet. Vijayanagar, Colony and Anantapur have gone into liquidation. Employees of Zilla Parishads, Panchayat Samithis and Municipalities also are enrolled as members of Government Employees Consumers Co-operative Stores. The membership of these stores is 85,488 with a paid up share capital of Rs. 5.71 lakhs and annual turnover of Rs. 1.48 crores.

There are 737 Primary Consumers Stores with a membership of 2.49 lakhs and paid up share capital of Rs. 31.44 lakhs. Consumers Co-operative Stores are functioning in all the industrial establishments in the State employing 300 or more workers The employers are called upon to give financial assistance towards share capital, working capital and managerial subsidy etc. So far, 83 consumers stores have been organised in Industrial conscerns. Besides these, there are 28 consumers stores for the Railway Employees also.

During the year 1974-75 a provision of Rs. 2,00,000/- towards share capital and Rs. 32,000 towards managerial subsidy has been proposed to assist the primary consumers stores in the State

Distribution of consumers articles in rural areas :—The Scheme is being implemented in the State since 1963-64. According to the objectives of the scheme consumers activity is to be organised on Co-operative lines in rural areas as an integral part of holding the price line for the country as a whole. At present the marketing societies and village societies or service co-operatives are distributing consumers articles in rural areas. About 600 village societies and 100 marketing societes are involved in this activity turning out a business of about 6 crores of rupees annually.

The marketing societss are being provided with a subsidy of Rs 5,000 to meet the cost of additional staff appointed by them for this purpose spread over a period of 3 years. Additional share capital contribution has also been provided to some good working marketing societies under the scheme to the extent of Rs. 1,90,000 during 1969-70 and 1970-71 for strengthening share capital base to enable them to deal with the scheme of distribution of consumers articles in rural areas effectively. Steps are also being taken to establish an effective link between rural consumers activity an the urban Consumers stores by affiliation of Primary Co-operative Marketing Societies to Central Consumers Stores. So far, 46 Primary Cooperative Marketing Societies have been affiliated to Central Consumers Stores. During 1974-75, a provision of Rs. 48,000 is made to provide manegerial subsidy to the Marketing Societies under the scheme

Distribution of Chemical Fertilizers through co-operatives :

At present the distribution of Chemical Fertilize s is carried out by various agencies at different levesls. The Andhra Pradesh State Co-operative Marketing Federabtion is the main agency in the dist ibution of fertilizers in the Co-operItive Sector of the State. It is distributing chemical fe tilise s to the Dist ict Co-operative Marketing Soci ites, prima y marketing societss and some growers co-operative societes and othe societies. The Marketing Federation has programmed to procure 2,43,000 Metiic Tonnes of Chemical Fertilizeis valued at Rsl 25 cores du ing 1973-74 As against the above target, the sachievement for 1973-74 is 73,054 Metric Tonres valued at Rs. 10,79,710/. The short fall is due to non-availability of fertilziers in required quantities.

During the year 1973-74 a sum of Rs. 15 lakhs was given as a margin money (additional share capital) to the Andhra Pradesh State Co-operative Marketing Federaion to augment its borrowing powers needed for procurement of chemical fertilizers. During the year -974-75, a sum of Rs. 40 lakhs has been p ovided in the budget as ma gin money to the Andhra Pradesn State Co-operative Marketing Federatior and the District Co-operative Marketing Soc ieties.

MARKETING.

Co-operative Marketing Sodieites in the State are organised on a three tier system with the Andhra Pradesh State Co-opetative Marketing Federation at State level, District Co-operative Marketing Societies at District level and primary Marketing Societies at taluk or Mandi level. There are 295 primary co-operatife Marketing Societies and 20 District Co-operative Marketing Societies in the Sate.

The Andha Pradesh State Co-operative Marketing Federation has been assisting the Co-operatives for procurement of paddy and rice and also in the sale of pool fertilisers.

CO-OPERATIVE STORAGE.

Finanial assistance of Rs. 227.299 lakhs has so far been sanctioned to Co-operative Societies for taking up construction of 1,261 Godowns in the State, out of which 97 godowns have been dropped subsequently. Out of the balance of 1,164 godowns, 922 godowns have been constructed. Action is being taken to complete construction of the remaining 242 godowns at an early date.The storage capacity of these godowns is 2.66 lakhs mertic tonnes. An amount of Rs. 7.50 lakhs is provided in the Budget for the current year 1974-75.

Co-operative Processing Units.—The Co-operative Societies have been sanctioned financial assistance of Rs. 389.82 lakhs upto 31-3-1974 for

Setting up of different types of processing units. During 1973-74. National Co-operative Development Corporation has sanctioned four schemes for setting up of medium sized processing units, *viz.*, Cotton Ginning and Pressing Unit at Adilabad, Oil-cum-solvent Extraction Unit at Karimnagar, Vegetable Ghee Units at Karimnagar and Jute Mill at Salur. During the current year (*i.e.*,) 1974-75, it is proposed to obtain sanction of financial assistanc from the State Government and the NationalCo-operativeDevelopmentCorporation for implementation ofseven more schemes for setting up of small, medium and large sized processing units under Central Sector scheme at a total cost of Rs. 362.00 lakhs for which State Government may have to invest a sum of Rs. 69 35 lakhs. A plan provision of Rs. 10,.000 lakhs only is proposed for inclusion in the Budget for the year 1974-75 due to restriction on plan ceilings.

Procurement of Paddy:—During the year 1973-74, Government had appointed the Andhra Pradesh StateCo-operative Marketing Federation Limited, Hyderabad as one of their agents to collect paddy under producer's levey. A target of 1.20 lakhs Metric Tonnes of paddy was fixed under producers levey and 0 30 lakhs Metric Tonnes to be purchased in open market. The Andhra Pradesh State Co-operative Marketing Federation Limited, Hyderabad assisted by its constituent co-operatives has procured 45,14.00 Metric Tonnes of paddy under producers levey and purchased 6,822.00 Metric Tonnes of paddy in open market as on 31-3-1974. The total quantity procured by them is thus 52,636 00 Metric Tonnes worth Rs. 408.14 lakhs.

Government furnished guarantee of Rs. 6 00 crores to enable the A. P. State Co-operative Marketing Federation, Hyderabad to obtain loan of 4.00 crores from the State Bank of India and Rs. 2.00 crores from the Andhra Pradesh State Co-operative Bank, Hyderabad for procurement operations. The Federation obtained an advance of Rs. 2.45 crores from the State Bank of India, Hyderabad and Rs. 1.93 cores from the Andhra Pradesh State Co-operative Bank Limited. Hyderabad against the Government guarantee and passed on the same to its constituent societies for purchase of paddy.

Assistance to State Co-operative Union Ltd., Hyderabad. Under this scheme, the Andhra Pradesh State Co-operative Union ispaid a grant of

Rs. 23,000 every year to meet the expenditure in connection with propagation of Co-operative Principles in the State through publication of magzines, pamphlets etc., In view of the increase in the cost of paper, printing material etc. It is proposed to pay Rs. 50,000 as grant during 1974-75.

Memeber Education Scheme :—This scheme is being implemented by the Anshra Pradesh State Co-operative Union Ltd., Hyderabad with the assistance of a Special Cadre Deputy Registerar/Chief Education Officer through twenty two Educational Instructors who are the employees of the Andhra Pradesh State Co-opeerative Union, at the rate of one for each district. There is one instructor attached to propaganda van at Hyderabad These Educational Institutions, Office bearers, Managing Committee members,Potential andprospective members of Co-operative Institutions in the principales and practices of Co-operation.

During 1973-74, The entire expenditure of Rs. 1 16 lakhs incurred for the implementation of the scheme was met by the Government. It is porposed to implement the scheme during 1974-75 also on the same lines.

Training of Junior Personnel .—There are four Junior Co-operative Training Centres functioning under this scheme at Hyderabad, Vijayawada, Rajahumundry and Ananatapur,. They impart basic Training to the Non-Official employees of the Co-operative Institutions the Principles and practices of Co-operation and other allied subjects for a period of 30 weeks. In addition to the above four training centres, there is a Central Co-operative Institute at Hyderabad for imparting training to the directly recruited junior Inspectors and Senior Inspectors. Deputy Registrars andCo-operative Sub-Registrars are working in all the Training Centres as Principales and Lecturers respectively. During 1973-74, *i.e.*, the Current session which will come to an end in July, 1974, 584 candidates are undergoing training in all the 34 centres. An amount of Rs. 3.02 lakhs was spent for the implementation of this scheme during 1973-74. It is proposed to implement the scheme during 1974-75 also at a cost of Rs. 3 lakhs.

Stipends to Trainees:—The Non-Official trainees who are under-going training in the four Co-operative Training Centres are paid a stipend of

Rs. 40 p.m. and T.A. of Rs. 20 p.m. each during Practical Training During 1973-74 an amount of Rs. 1 071 lakhs was spent under the scheme. During 1974-75 an amount of Rs. 1 32 lakhs has been provided for the purpose.

Training of Intermediate and Senior Officers —Under the Scheme, the Departmental Officers of various categories are being deputed for the different training cources offered by the various agencies During. 1973-74, 13 Senior Inspectos and I Co-operative Sub-Registrar were deputed for H.D C. Training at the Co-operative Training College, Rajendranagar at a cost of Rs 41,663. It is proposed to depute officers for the training courses during 1974-75also, and an amount of Rs. 1,351 lakhs is provided for the purpose.

Conclusion — The policy of the Government will continue to be the Orientation of the Co-operative Institutins to help, serve the Weaker Sections of the society While this can be acheived to some extent by allocating more funds for programmes intended for them a great amount of efforts has to be put in by both the officials and non-Officials involved in the movement The administrative machinery of the Co-operative Department will be streamlined so as to be of effective use in the implementation of Government policy of rehabilitating use the economy of weakers sections through co-operative societies It has been decided to earmark one Joint Registrar of Co-operative Societies in the Office of the Registrar.of Co-operative Societies exclusively for attending to misappropriation cases etc ,if necessary the question of sanctioning supporting staff will also be examined. In their very nature, the co-operatives are voluntary organisations run exclusively by the non-officials. The Government Department of Co-operation function as the friend, philosopher and guide of the non-official co-operators. It is in this context that the Government expect devoted service and whole hearted support of the non-official co-operators and also of the Honourable Members of this Legislature in making the Co-cperative Movement purposeful. It is hoped that such support will be availabe to the Government in an abundant measure.

సహకారం

ఒక దేశంయొక్క అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో సహకారోద్యమం వహించవలసిన పాత్రను గురించి ప్రత్యేకించి చెప్పనవసరం లేదు. ముఖ్యంగా దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వివిధ రంగాలకు ఈ ఉద్యమం వ్యాప్తవ్యమైవున్న ఈ తరుణంలో దీనికి ఎంతైనా ప్రాధాన్యత వున్నది గతంలో 1973-74 సంవత్సరానికి సహకారశాఖ డిమాండును గురించిన వివరణ గౌరవనీయ సభ్యులు అందజేయబడింది. ఆ వివరణలో, సహకార సభ్యులు సామాజిక ఆర్థికప్రగతికి శక్తివంతమైన చైతన్యవంతమైన సాధనాలుగా రూపొందాలంటే సహకారోద్యమానికి నూతన స్వరూపం ఇవ్వడం అవసరమని సూచించిన సంగతిని ఈ సందర్భంలో గుర్తుచేస్తున్నాను. గత రెండు మూడేండ్లలో ప్రభుత్వం సహకారోద్యమానికి పరిక్రోత్తరూపం ఇవ్వగలగడం ముదావహమైన విషయం. అయితే అంతటితో తృప్తిపడి వూరుకోవడానికి వీలులేదు. అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఇది మొదటి సంవత్సరం. బలహీనవర్గాలవారికోసం ఇంకా అధిక సంఖ్యలో సహకార సంఘాలను ఏర్పాటుచేయటం, అలాంటి సంఘాలకు తగినంతగా ఆర్థిక సహాయం అందజేయడం, బలహీన వర్గాలకు ఆర్థిక స్థిరత్వం చేకూర్చేందుకు తోడ్పడడం ప్రభుత్వం విధానంగా వుండగలదు. అయినప్పటికి, పరపతి, వినియోగదార్లు, మార్కెటింగువంటి ఇతర రంగాలలోకూడా సహకారోద్యమాన్ని పెంపొందించవలసిన అవసరాన్నికూడా ప్రభుత్వం గుర్తించింది.

పైన పేర్కొన్న అంశాల దృష్ట్యా సహకారశాఖ తాలూకు XXXIII నెంబరు డిమాండు పరిశీలనార్థం సభకు సమర్పించబడుతున్నది. ఈ డిమాండు క్రింద రాష్ట్రంలోని వివిధ వర్గాల సహకార సంఘాలకు రుణాలు, గ్రాంట్లు, వాటా మూలధనం ఏర్పాటుకయ్యే వ్యయంక్రింద రూ. 10,55,91,000 ల మొత్తం కోరబడుతున్నది. సహకారోద్యమం వివిధ రంగాలలో సాధించిన ప్రగతిని గురించి, ప్రభుత్వ భావి విధానం గురించి దిగువ పేరాలలో చర్చించ బడింది.

సహకార పరపతి :

సహకారోద్యమం దేశ ఆర్థిక జీవనంలోని సమస్త ప్రధాన రంగాలకు పరి వ్యాప్తమైనప్పటికీ, పరపతి సహకార సంఘాల అత్యంత ముఖ్యమైన ప్రధాన కార్యకలాపంగా వున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సహకార పరపతి వ్యవస్థ స్వల్ప కాలిక పరపతికి సంబంధించినంతవరకు మూడు దశలలో పనిచేస్తున్న సంగతి గౌరవనీయసభ్యులకు విదితమే. రాష్ట్ర స్థాయిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రసహకార బ్యాంకు పని చేస్తుంది. దానికి 25 సహకార కేంద్ర బ్యాంకులు అనుబంధమై వున్నాయి. ఈ కేంద్ర బ్యాంకులకు దాదాపు 15,000 ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు అనుబంధమైవున్నాయి ఈ పరపతి వ్యవస్థద్వారా అందులో

అధిక సంఖ్యాకులుగా ఉన్న సన్నకారు రైతులు, మధ్యకారు రైతులు, వ్యవసాయ పనివారలు, భూమిలేని పేదలు, షెడ్యూల్డు కులాలు, చేతిపనివారలు, ఇతర నిరుద్యోగులకు సహాయం విస్తరింపజేయాలన్నదే సమస్య వీరికి సహాయం చేసేందుకు నేడు సహకార సంఘాల ద్వారా ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధ తీసుకోబడుతున్నది. ఈ అవసరం నిమిత్తం, బలహీనవర్గాల ప్రయోజనం నిమిత్తం సహకార సంఘాల విధానాలను పద్ధతులను తీర్చిదిద్దాలన్నది స్థూలంగా అనుసరిస్తున్న మార్గం. పరపతి విధానాలకు క్రొత్త రూపం ఇవ్వడానికి అదనంగా లేబరు కంట్రాక్టు సహకార సంఘాలను పటిష్ఠవంతం చేసే కార్యక్రమాలు సమర్థవంతంగా అమలుపరచ బడుతున్నాయి

సమాజంలోని బలహీనవర్గాల సాంఘిక, ఆర్థిక పరిస్థితులను మెరుగు పరచడంతోపాటు వారు దోపిడికి గురికాకుండా కాపాడటానికి, వారికి మరింత రాబడి చేకూర్చడానికి రిక్షా నడిపేవారికి టాక్సీ, లారీ, ఆటోరిక్షా డ్రైవర్లు, క్షౌర కారులు, రజకులు, ప్రింటర్లు, బెండర్లు, దిక్కులేని స్త్రీలు, పరిత్యక్తలైన భార్యలు వీరందరికి సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. బలహీనవర్గాలకు ఉద్దేశించిన ఈ సంఘాలకు ప్రభుత్వం 1973-74 లో ఉదారంగా ఆర్థిక సహాయం చేసింది. 1973-74 లో రాష్ట్ర ప్రణాళిక నుండి రూ 17 352 లక్షలు ప్రత్యేక ఉపాధి పథకం క్రింద కేంద్రం సమకూర్చిన నిధినుండి రూ. 28 71 లక్షలు ఆర్థిక సహాయం చేయబడింది

(i) సమాజంలోని బలహీనవర్గాల కోసం ముఖ్యంగా రజకులు, క్షౌర కారులు, దిక్కులేని స్త్రీలు, పరిత్యక్తులైన భార్యలకోసం సంఘాల ఏర్పాటును ఎక్కువ చేయడం.

(ii) ఇంతకుమునుపు సహాయం అందని రజక, క్షౌరకార సహకార సంఘాల సభ్యులకు ఇంకను కొత్త సభ్యులకు ఆర్థిక సహాయాన్ని కలిగించడం.

(iii) వాటా మూలధనం, నిర్వహణ మూలధనం, సబ్సిడీలను పెద్ద ఎత్తున సమకూర్చి లేబరు కాంట్రాక్టు సహకార సంఘాలను పటిష్ఠవంతం చేయడం—1974-75 లో ఈ కార్యక్రమాన్ని అమలుపరచడానికి ఉద్దేశించబడింది. 1974-75 లో రాష్ట్ర ప్రణాళిక క్రింద బలహీన వర్గాల సహకార సంఘాలకు సుమారు రూ. 1 కోటి సహాయం చేయాలని ఉద్దేశించబడింది. ఈ కార్యక్రమం క్రింద రాష్ట్ర ప్రణాళికలో ప్రభుత్వం ఇదివరకు కేటాయించిన మొత్తాల్లోకెల్ల ఇది పెద్దది.

టాక్సీ డ్రైవర్ల, స్త్రీ సంక్షేమ క్షౌరకారుల, రజకుల సహకార సంఘాలు, ప్రింటింగు సహకార సంఘాలకు ప్రభుత్వం వాటా మూలధన విరాళం మార్జిన్ వైకం మున్నగు రూపాలలో సహాయపడటం జరిగింది. ప్రభుత్వం సమకూర్చిన సహాయాన్ని పురస్కరించుకొని సహకార, వాణిజ్య బ్యాంకుల నుండి అవసరమైన నిధులను తెచ్చుకొనే విషయం ఈ సంఘాల అభీష్టం మీద ఆధారపడి వుంటుంది. 1974-75 లో సమకూర్చిన, సమకూర్చదలచిన సహాయాన్ని సంబంధించిన వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి.

(ఎ) టాక్సీ డ్రైవర్ల సహకార సంఘాలు :

టాక్సీ డ్రైవర్ల జీవన ప్రమాణాన్ని మెరగుపరచి ప్రైవేటు టాక్సీ యజమానుల అధీనంనుండి బయటపడేందుకు వీలుగా వారికి తోడ్పడడం ఈ పథకంయొక్క ప్రధాన లక్ష్యమై ఉన్నది. ఈ పథకం ప్రకారం వాహనం ఖరీదులో 5% సభ్యులు భరించాలి. ప్రభుత్వం 10% సమకూరుస్తుంది. వాణిజ్య బ్యాంకులనుంచి 85% పొందాలి 1973-74 వరకు 43 టాక్సీ డ్రయివర్ల సహకార సంఘాలకు టాక్సీల కొనుగోలు నిమిత్తం ప్రభుత్వం రూ 29 57 లక్షలు సహాయం చేసింది. అద్దె కొనుగోలు పద్ధతిపై టాక్సీలు డ్రయివర్లకు కేటాయించబడుతున్నాయి. జాతీయ బ్యాంకులు ఇంతవరకు రూ. 2.88 కోట్లు మంజూరుచేశాయి. 1973-74 లో 58 మంది టాక్సీ డ్రయివర్లకు తోడ్పడే నిమిత్తం రూ 1 51 లక్షలు మంజూరయింది 1974-75 లో టాక్సీ డ్రయివర్ల సహకార సంఘాలకు రూ. 2 50 లక్షల మేరకు ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చాలని తలపెట్టబడింది.

(బి) ఆటోరిక్షా డ్రైవర్ల సహకార సంఘాలు :

ఆటోరిక్షా డ్రయివర్ల సహకార సంఘాల పథకం ఆశయాలు, వారికి ఇచ్చే ఆర్థిక సహాయ స్వరూపం టాక్సీ డ్రయివర్ల సహకార సంఘాల విషయంలో మాదిరిగానే వుంటాయి. 1973-74 సంవత్సరంవరకు 36 సంఘాలద్వారా 1644 మంది ఆటోరిక్షా డ్రయివర్లకు ప్రభుత్వం సహాయపడే నిమిత్తం రూ. 16.98 లక్షలు మంజూరు చేసింది 891 మంది డ్రయివర్లకు తోడ్పడేందుకు 1973-74 లో 16 సంఘాలకు మొత్తం రూ. 4 00 లక్షలు మంజూరు చేయబడింది. (ఇందులో రూ. 1 50 లక్షలు కేంద్రంనుంచి లభించింది.)

ఈ సంఘాలకు మరికొంత ఆర్థిక సహాయాన్ని విడుదల చేయటానికి ముందు మిగిలిన సభ్యులకు ఆటోలను సరఫరా చేసేందుకు కృషి జరుగుతున్నది.

(సి) లారీ రవాణా సహకార సంఘాలు :

లారీలులేని లారీ డ్రయివర్లు లారీలను సంపాదించుకుని ప్రయివేటు లారీ యజమానుల ఆధీనంనుంచి బయటపడేందుకు వీలుగా లారీ రవాణా సహకార సంఘాలు ఏర్పాటయ్యాయి. వీటివల్ల ఆ డ్రయివర్లు తమ సంపాదనను యితోధికం చేసుకోగలుగుతారు. ఈ సహకార సంఘాలకు చేకూర్చే ఆర్థిక సహాయ స్వరూపం, టాక్సీ, ఆటోరిక్షా డ్రయివర్ల సహకార సంఘాల విషయంలో మాదిరిగానే వుంటుంది.

1972-73 వరకు 90 లారీలు, 25 కాంపోల ఖరీదులో 10 శాతం క్రింద ప్రభుత్వం రూ. 8.1125 లక్షలు మంజూరుచేసింది. 1973-74 లో ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఉపాధి పథకంక్రింద కేంద్రంనుంచి అందిన సహాయంనుంచి 75 లారీల ఖరీదులో 10 శాతం క్రింద 8.76 లక్షల రూపాయలు మంజూరుచేసింది. ఈ సంఘాలకోసం ప్రాధాన్యత ప్రాతిపదికపై వాహనాలు సేకరించడానికి కృషి జరుగుతూ ఉన్నది.

1974-75 లో వాహనాల విలువలో 10 శాతం పైకం కోసం రూ. 2.00 లక్షల మొత్తం సమకూర్చాలని సంకల్పించబడినది.

(డి) సైకిలు రిక్షాలు నడిపేవారి సహకార సంఘాలు :

అత్యధిక రేట్లు వసూలు చేస్తున్న ప్రైవేటు యజమానుల బారినుండి కాపాడడంకోసం రిక్షాలు నడిపేవారికి స్వయం ఉపాధి సౌకర్యాలు సమకూర్చే ఉద్దేశంతోను రిక్షాలాగేవారు తమ శ్రమకు లభించే ప్రతిఫలాన్ని తామే అనుభవించేటట్లు చేసి ఉద్దేశంతోనూ రిక్షాలు నడిపేవారి సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయ బడ్డాయి. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న సహాయ విధానం ప్రకారం రిక్షాల కొనుగోలు నిమిత్తం ఆర్థిక సహాయ రూపంలో ప్రభుత్వం రిక్షాల పూర్తి ఖరీదును మంజూరు చేస్తున్నది. ఈ సంఘాలు సభ్యులకు రిక్షాలు కేటాయిస్తాయి. రిక్షా ఖరీదులో 25% పైకం సబ్సిడీగా పరిగణించబడుతుంది. మిగిలిన 75% పైకాన్ని వడ్డీలేని రుణంగా పరిగణించి దానిని రోజుకు రూపాయి చొప్పున సభ్యులనుండి వసూలు చేయడం జరుగుతుంది. సభ్యులనుండి ఆ విధంగా వసూలు చేసిన పైకాన్ని ఒకరి తరువాత ఒకరికి ఇచ్చే నిమిత్తం పరిభ్రమణ నిధిగా నిర్వహించడం జరుగుతుంది. ఆ మొత్తాన్ని ముమ్మందు కొత్తగా రిక్షాలుకొనే వారి సహాయార్థం వినియోగించడం జరుగుతుంది యిప్పటివరకు 6,798 మంది రిక్షాలాగేవారికి తోడ్పడే నిమిత్తం రూ. 38.11 లక్షల మొత్తం 166 రిక్షా సహకార సంఘాలకు యివ్వడం జరిగింది 1978-74 లో స్వయం ఉపాధి కార్యక్రమం క్రింద 1920 మంది సభ్యులకు తోడ్పడే నిమిత్తం 107 సంఘాలకు రూ. 18.45 లక్షల మొత్తం మంజూరు చేయబడింది 1974-75 కార్యక్రమం రాష్ట్ర ప్రణాళికలో రూ. 10.00 లక్షల మేరకు ఆర్థిక సహాయం అందచేయాలని సంకల్పిస్తున్నది.

(ఇ) రజక, నాయీబ్రహ్మణ సహకార సంఘాలు :

రజకులు ఐస్త్రీ పట్టెలు, వాషింగ్‌సోడా మొదలైనవి కొనే నిమిత్తం నాయీబ్రాహ్మణులు కత్తెరలు రేజర్లు ఇతర పరికరాలు కొనే నిమిత్తం ప్రతి సభ్యునికి రూ. 200 చొప్పున ఆర్థిక సహాయం అందజేయడంకోసం సంఘాలు ఏర్పాటుచేసే పథకం 1978-74 లో కొనసాగించబడింది. 6,020 మంది రజకులకు తోడ్పడే నిమిత్తం రూ. 8.42 లక్షలు 2,850 మంది నాయీ బ్రాహ్మణులకు తోడ్పడే నిమిత్తం ఇప్పటివరకు రూ. 8.28 లక్షలు రజక, నాయీ బ్రహ్మణ సహకార సంఘాలకు మంజూరు చేయబడ్డాయి. 1978-74 సంవత్సరంలో 2,070 మంది రజకులకు రూ. 4.14 లక్షలున్నూ, వెయ్యిమంది నాయీ బ్రహ్మణులకు 2.00 లక్షల రూపాయలున్నూ సహాయముగా యివ్వటమైనది. 1974-75 లో ఈ సంఘాల వాటా మూలధనం చెల్లింపు నిమిత్తం రజక సహకార సంఘాలకు రూ. 8.00 లక్షలు, నాయీబ్రహ్మణ సహకార సంఘాలకు రూ. 2.50 లక్షల ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది.

(ఎ5) స్త్రీ నంక్షేమ సహకార సంఘాలు :

అనాథ స్త్రీలు, పరిత్యక్తులైన భార్యలు మున్నగువారికి ఉపాధిసౌకర్యాలు కల్పించి పునరావాసం చేకూర్చేనిమిత్త స్త్రీ సంక్షేమ సంఘాల పథకం కొనసాగించ బడింది. ఇప్పటివరకు 80 స్త్రీ సంక్షేమ సంఘాలకు రూ. 7 98 లక్షల మొత్తం సహాయంగా అందజేయబడింది. 1973-74లో ఈ సహకార సంఘాలకు రూ.2 88 లక్షల మొత్తం మంజూరుచేయబడింది 1974-75 లో ఈ సంఘాల వాటా మూల ధనవిరాళం క్రింద రూ. 2 00 లక్షలు కేటాయించాలని తలపెట్టబడినది. సంఘాలు వాణిజ్య బ్యాంకులనుండి, సహకార బ్యాంకుల నుండి అదనపు నిర్వహణ మూల ధనాన్ని సేకరించేందుకు ఈ పైకాన్ని మార్జిను పైకంగా ఉపయోగించుకోవాలని ఆశించబడుతున్నది. కుట్టు యంత్రాలు కొనే నిమిత్తం పాడి పశువులను కొని పోషించే నిమిత్తం గృహోపయోగ వస్తువులను తయారుచేసి విక్రయించే నిమిత్తం సంఘాలు సభ్యులకు సహాయాన్ని సమకూర్చవచ్చును. ఈ సంఘాలు లెక్కలు నిర్వహించ లేకపోతున్నాయి. అందుచేత గుమాస్తాలను నియమించే నిమిత్తం 1974-75 లో సంఘాలకు నిర్వహణ సబ్సిడీ సమకూర్చాలని సంకల్పించబడినది.

(జి) ముద్రణ సహకార సంఘాలు-రచయితల సహకార సంఘాలు :

ముద్రాపకులకు, బైండర్లకు, ముద్రణ పనులలో అనుభవం గడించిన తదితర వ్యక్తులకు ఉపాధి కల్పించడంకోసం రచయితల సహకార సంఘాలకు చెందిన రచయిత-సభ్యుల పుస్తకాలను ప్రచురించడం కోసం ముద్రణ ప్రచురణ సంఘాలను రచయితల సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేసేపని చేపట్టబడింది 1973-74 వరకు అటువంటి 28 సహకార సంఘాలను రూ. 7.77 లక్షల మొత్తం ఇవ్వబడింది. 1973-74 లో హైదరాబాదులోని జర్నలిస్టు సహకార సంఘానికి రూ, 0.26 లక్షల మొత్తం మంజూరు చేయబడింది.

1974-74 లో ఈ సంఘాల వాటా మూలధన విరాళం క్రింగ రూ 0.70 లక్షలు ఇవ్వాలని ప్రతిపాదించబడింది. వాణిజ్య, సహకార బ్యాంకుల నుండి బ్లాకు మూలధనం, నిర్వహణ మూలధనం సేకరించేందుకై సహకార సంఘాలకు వీలు కల్పించడానికి ఈ పైకం వాటా మూలధన విరాళంగా కేటాయించబడింది.

(హెచ్) లేబరు కాంట్రాక్టు సహకార సంఘాలు :

సమాజంలోని బలహీనవర్గాలలో ఎక్కువభాగం శారీరక శ్రమ చేసేవారై ఉంటారు ఈ వర్గాలకు చెందిన హరిజనులు, షెడ్యూల్డు తెగలు మొదలైన వారి ప్రయోజనార్థం కార్మిక సహకార సంఘాల కార్యక్రమం ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడింది. కూలీలకు తగు మజూరీలు అందేటట్లు చూడడంకోసం, కంట్రాక్టర్ల దోపిడీ నుండి వారిని కాపాడడం కోసం పబ్లికు వర్క్సు నిర్వహణలో ఇప్పుడున్న కంట్రాక్టు విధానాన్ని క్రమేణా మార్చాలని ఈ కార్యక్రమం ఉద్దేశిస్తున్నది.

ప్రస్తుతం ప్రభుత్వ సహకార రంగాల ద్వారా వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో చేపట్టిన అభివృద్ధి కార్యకలాపాలదృష్ట్యా కార్మిక సహకార సంఘాలు ఆతోధికమైన ప్రాధాన్యాన్ని సంతరించుకుంటున్నాయి.

1972-73 లో కార్మిక సహకార సంఘాలకు రూ. 1.99 లక్షల ఆర్థిక సహాయం అందజేయబడింది. 1973-74 లో ఈ మొత్తం రూ. 4 562 లక్షలకు పెంచబడింది వివరాలు యీ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

		రూ.
(1)	నిర్వహణ సబ్సిడీ ..	20,000.00
(2)	వాటా మూలధన విరాళం ...	1,96.200.00
(3)	నిర్వహణ మూల ధనం ...	2,40,000.00
	మొత్తం ...	4,56,200.00

పబ్లిక్‌వర్క్స్‌శాఖ, రైల్వేలు మొదలైనటువంటి పబ్లిక్ సంస్థలు ఈ సహకార సంఘాలకు పనులు కల్పించే అవకాశం ఉన్నది కాబట్టి పబ్లిక్‌వర్క్స్‌శాఖ వద్ద రైల్వేలు మున్నగు పబ్లిక్ సంస్థలవద్ద కంట్రాక్టర్లుగా రిజిస్టరు చేయించుకోవలసిందిగా లేబరు కాంట్రాక్టు సహకార సంఘాలకు సలహా ఇవ్వబడింది.

ఎక్కువ పనులు చేపట్టి ఎక్కువమంది సభ్యులకు ప్రయోజనం కల్పించేందుకై సహకార సంఘాలకు వీలు కల్పించే నిమిత్తం 1974-75 లో కార్మిక సహకార సంఘాకు రూ 6.85 లక్షల మొత్తం సమకూర్చాలని తలపెట్టబడింది. ఈ సంఘాలకు నిర్వహణ మూలధనం యావత్తూ సమకూర్చేందుకు ప్రభుత్వానికి వీలు కాందున నిర్వహణ మూలధనార్థం ఈ సంఘాలు సహకార బ్యాంకులను, వాణిజ్య బ్యాంకులను కోరవలసి ఉన్నది. ఋణాలు, అడ్వాన్సులపై బ్యాంకులు 11 శాతం నుండి 12 శాతం చొప్పున వడ్డీని విధిస్తున్నందున సంఘాలు తమకు లభించే మార్జిను పైకాలనుండి వడ్డీని తీర్చడానికి కష్టమౌతున్నది. 6 నుండి 7 శాతం వడ్డీ చొప్పున రుణాన్ని పొందడానికి సంఘాలకు వీలు కల్పించే నిమిత్తం 1974-75 లో 5 శాతానికి మించని రేటు చొప్పున వడ్డీ సబ్సిడీ ఇవ్వడానికి సంకల్పించబడింది. 1974-75లో పరికరాల కొనుగోలు నిమిత్తం యీ సంఘాలకు రుణాన్ని, సబ్సిడీని సమకూర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది.

(ఐ) ఉపాధి, ఉత్పత్తిదోహక సంఘాలు:

విద్యావంతులైన నిరుద్యోగుల కోసం ఈ శాఖ కార్యక్రమాలను చేపట్టింది. వివిధ అధ్యయనాంశాలలో విద్యావంతులైన నిరుద్యోగులకు తోడ్పడే నిమిత్తం ఈ క్రింది సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి :

(1) పైలెట్లు, గ్రౌండ్ ఇంజనీర్లు, వ్యవసాయ పట్టభద్రులకు తోడ్పడే నిమిత్తం వ్యవసాయ, సాధారణ విమానయాన సంఘం ఈ సంఘం వాణిజ్య పద్ధతిపై వ్యవసాయ విమానయానపు పనిని చేపడుతుంది.

(2) రవాణా రంగంలో ప్రవేశించదలచిన, డ్రైవింగు లైసెన్సులున్న విద్యావంతులైన వ్యక్తులకు మిని బస్ సొసైటీ

(3) హోమియోపతి డాక్టర్లు, ఎం. బి. బి. ఎస్. డాక్టర్లు మొదలైన వారికి సహకార డిస్పెన్సరీలు, ఔషధశాలలు.

(3) రవాణా రంగంలో చేరదలచిన. డ్రైవింగు లైసెన్సులు కలిగిఉన్న విద్యావంతులైన వారికి ఉపాధి, ఉత్పత్తి దోహక సహకార టాక్సీ సంఘాలు.

(4) భూగర్భ శాస్త్రవేత్తలు, భూ భౌతిక శాస్త్రవేత్తలుమున్నగువారు ప్రయోజనార్థం సహజ వనరుల అభివృద్ధి సహకార సంఘం. భూగర్భ జలాలు సర్వే చేయడం, బావులు త్రవ్వడానికి అనువైన స్థలాలు నిర్ణయించడం నీటి నిర్వహణను గురించి రైతులకు సలహాలు ఇవ్వడం-ఈ పనులను ఈ సంఘం చేపడుతుంది.

(6) శాస్త్రీయ పద్ధతులపై ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి పర్చేందుకు రైతుల సర్వీసు కేంద్రాలు.

(జె) పనివారికోసం సహకార కాంటీన్ :

ప్రైవేటు కాంట్రాక్టరు నడుపుతున్న కాంటీన్ మూసివేయబడిన ఫలితంగా ఉద్యోగంలో నుండి తొలగించబడిన పనివారలకు ఉపాధి కల్పించే నిమిత్తం 29-3-1974 తేదీన "న్యూ ఎం ఎల్.ఏస్. కాన్‌టీన్ వర్కర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీ" అనే పేరుగల సంఘం ఒకటి రిజిస్టరు చేయబడింది. 1974-75లో కాంటీన్ వాటా మూలధనం విరాళం కోసం రూ 15,000 లు, మేనేజరు ఖర్చులను భరించడానికి రూ. 10,000 లు రాష్ట్రం వాటా క్రింద కేటాయించాలని ప్రతిపాదించబడింది. పెట్టుబడి వ్యయంలో కొంత భాగాన్ని భరించేందుకు, బ్యాంకుల నుండి అవసరమైనమేర నిర్వహణ మూలధనం సేకరించేందుకు సంఘానికి వీలుకల్పించే నిమిత్తం ఈ వాటా మూల ధనం ఉద్దేశించబడింది.

(కె) ఆటోమొబైలు విడిభాగాల సహకార సంఘాలు :

లారీ. టాక్సీ, ఆటోరిక్షా డ్రైవర్ల కోసం పెక్కు సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడినందున ఈ సహకార సంఘాల డ్రైవర్లకు సబ్సిడైన రేట్ల ప్రకారం విడిభాగాలు సరఫరాచేసే అవసరం ఏర్పడింది. ఇందుకోసం సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడినాయి. అవసరమైన విడిభాగాల సేకరణ నిమిత్తం ఆర్థిక సహాయం అంద జేయ బడుతున్నది ఈ సహకార సంఘాలు పెట్రోలు బంకులను కూడా నడుపుతున్నాయి.

(ఎల్) బలహీన వర్గాల సహకార సంఘాలకోసం ప్రత్యేక సిబ్బంది :

సమాజంలోని బలహీనవర్గాల వారికోసం 1972-73 నుండి అనేక సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. సంఘాలు సక్రమంగా పనిచేసేటట్లు చూడడానికి లెక్కలు నిర్వహించడానికి సంఘసభ్యులను మార్గదర్శక సలహాలు అవసరమైనందున 1974-75 లో బలహీనవర్గాల వారి సహకార సంఘాల పర్యవేక్షణ మార్గదర్శిత్వం నిమిత్తం ఒక్కొక్క డివిజనుకు ఒక సీనియరు ఇన్స్పెక్టరును నియమించాలని సంకల్పించబడింది ఇంతేకాక జంటనగరాలలో బలహీన వర్గాలకు చెందిన సహకార సంఘాలు అనేకం ఉన్నాయి. వాటికి ప్రభుత్వం పెద్ద మొత్తంలో ఆర్థిక సహాయాన్ని అందజేసి అవి సక్రమంగా పని చేసేటట్లు చూడడం కోసం ప్రత్యేక విభాగం ఒకటి ఏర్పాటుచేయాలని ప్రతిపాదించబడింది.జంటనగరాలలోని బలహీన వర్గాల వారి సహకార సంఘాల పర్యవేక్షణ నిమిత్తం ఈప్రత్యేక విభాగం పనిచేస్తుంది. ఇందులో ఒక డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు, తదితర సిబ్బంది ఉంటారు.

సహకార వ్యవసాయం

భూమిలేని పేదవారికి, సన్నకారు రైతులకు లాభదాయకమైన ఉపాధి సౌకర్యాలు సమకూర్చటమే కాకుండా భూమిలేని పేదవారికి భూమి సమకూర్చడానికి ఆవశ్యకోత్పత్తిని ఇనుమడింపచేయడానికి గాను సహకార సమిష్టి వ్యవసాయ సంఘాలు, సహకార ఉమ్మడివ్యవసాయ సంఘాలను అభివృద్ధి పరచాలని సహకార వ్యవసాయ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది, ఇప్పటివరకు రాష్ట్రంలో 774 సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి ఇప్పటివరకు సాధారణ వ్యవసాయ విధానం క్రింద వ్యవసాయ సంఘాలకు రూ 15.74 లక్షల మేరకు ఆర్థికసహాయం మంజూరు చేయబడింది. సాధారణ వ్యవసాయ విధానం క్రింద సహకార వ్యవసాయ సంఘాలకు వాటా మూలధన విరాళం మధ్యకాలిక రుణం, గోదాము పశువుల పెద్దు నిర్మాణం కోసం ఋణం. సబ్సిడీ, నిర్వహణ సబ్సిడీ రూపంలో రూ 12,200 మేరకు ఆర్థిక సహాయం అందజేయబడింది.

(ఎ) తూర్పు గోదావరిజిల్లా కోనసీమ ప్రాంతంలో సహకార వ్యవసాయం అభివృద్ధి :

నేను గత బడ్జెటు ప్రసంగంలో వివరించిన విధంగా ఆప్పుడున్న శ్రేత్రకూలీల సహకార సంఘాల స్థానే, తూర్పుగోదావరి జిల్లా కోనసీమ ప్రాంతంలో 200 సహకార ఉమ్మడి వ్యవసాయ సంఘాలను ఏర్పాటుచేసే బృహత్ ప్రణాళికను ప్రభుత్వం ఆమోదించింది ఇప్పటివరకు 142 సహకార ఉమ్మడి వ్యవసాయ సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఈ సంఘాలు 9 928 ఎకరాల మేరకు లంక భూములను కౌలుపై సేకరించాయి. బృహత్ ప్రణాళిక క్రింద పనిచేసే వ్యవసాయ సంఘాలకు ప్రభుత్వం రూ. 11.25 లక్షల ఆర్థిక సహాయాన్ని

సమకూర్చింది. కోనసీమ బృహత్ ప్రణాళిక పరిధిలోని వ్యవసాయ సంఘాల పటిష్ఠీకరణ పర్యవేక్షణ పనులు చూసే నిమిత్తం ఒక డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు, కొంత సిబ్బంది ఉన్నారు.

(ii) కృష్ణా జిల్లా దివిసీమ ప్రాంతంలోని సహకార వ్యవసాయ అభివృద్ధి.

ఈ బృహత్ ప్రణాళిక క్రింద దివిసీమలో గల 29,047 ఎకరాల ప్రభుత్వ బంజరు భూములు, లంక భూములలో సుమారు 10,900 మంది భూమిలేని పేద వారికి నివాసమేర్పరచాలని లాభదాయకమైన ఉపాధి సమకూర్చాలని తలపెట్ట బడింది ఇప్పటివరకు 220 సహకార ఉమ్మడి వ్యవసాయ సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఈ సంఘాలకు రూ 7.06 లక్షల ఆర్థిక సహాయం లభించింది. దివిసీమ బృహత్ ప్రణాళిక ప్రాంతంలోని సహకార వ్యవసాయ సంఘాల ఏర్పాటు నిర్వహణ పనులు చూసేందుకు డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు ప్రాజెక్టు ఆఫీసరుతో సహా ప్రత్యేక సిబ్బంది నియమించబడినది.

(iii) బంజరు భూములను సేద్యార్హం చేసి భూములులేని పేదలకు పునరావాసం కల్పించే పథకం (ఉప్పల్ సంఘం పథకం):

సాగు చేయదగిన బంజరు భూములలో భూములులేని వ్యవసాయ కూలీలకు, వారి కుటుంబాలకు నివాసం కల్పించేందుకు ప్రభుత్వం ఒక పథకాన్ని మంజూరు చేసింది. ప్రభుత్వం బంజరు భూముల విషయంలో సహకార ఉమ్మడి వ్యవసాయ సంఘాలు ఏర్పాటు అవుతాయి ఇంతవరకు ఈ పథకం క్రింద 58 సంఘాలు ఏర్పాటయ్యాయి ఈ సంఘాలకు 7,738 ఎకరాల భూమి అప్పగించబడింది ఇంతవరకు ఈ పథకం క్రింద రూ. 36.97 లక్షల ఆర్థిక సహాయం అందజేయబడింది.

1973-74 లో చిత్తూరు జిల్లాలో 3,440 ఎకరాలు బంజరు భూమి సేద్యార్హం చేసి భూమిలేని వ్యవసాయ కూలీలకు పునరావాసం కల్పించే నిమిత్తం 11 సహకార వ్యవసాయ సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలను ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ఈ సంఘాలను ఉప్పల్ సంఘం పథకం క్రింద ఏర్పాటయిన సంఘాలతో సమానంగా పరిగణిస్తారు. బంజరు భూములను సేద్యార్హం చేసే నిమిత్తం రాయలసీమ ప్రత్యేకాభివృద్ధి నిధుల నుంచి రూ. 9.95 లక్షల మేరకు ఆర్థిక సహాయం కూడ ఇవ్వబడింది.

(iv) ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యక్రమం:

ఈ ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యక్రమాన్ని భారత ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది. దీనిక్రింద భారత ప్రభుత్వం సమీకృత గ్రామీణ అభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని ఆమోదించింది. ఈ కార్యక్రమం రెండు పథకాలు చేరుతున్నాయి అవి ఏవంటే (1) భూమి కాలసైజేషను, సమిష్టి వ్యవసాయ సంఘాలకు సంబంధించిన పథకం. (2) భూమి, నీటివనరుల అభివృద్ధికి సంబంధించిన ఉమ్మడి పథకం ప్రభుత్వం భూమి కేటాయించిన భూమిలేని వ్యక్తులు, ఆదివాసులు, హరిజనులకు సహాయం

అంచనా వేసి వారు రైతులుగా నిలబడ గలిగేటట్లు తోడ్పడం, కేటాయించిన భూములు బాగా సాగుక్రిందకు వచ్చేటట్లు చూడటం ఈ కార్యక్రమం ఉద్దేశ్యం అయివున్నది భూమి, నీటివనరుల అభివృద్ధి పథకంక్రింద హరిజనులు, గిరిజనులు, భూమిలేని కూలీలు బావులు త్రవ్వుకుని, ఆ బావులనుంచి విద్యుచ్ఛక్తి సహాయంతో నీరు తోడుకునే సౌకర్యం కలిగించేందుకు ఆర్థిక సహాయం అంద జేయబడుతుంది ఇంతవరకు రూ. 229 06 లక్షల మేరకు ఆర్థిక సహాయం అంద జేయబడింది

సాధారణ విషయాలు

మాజీ శాసన సభ్యులు శ్రీ జి. శివయ్యగారు అధ్యక్షులుగా ప్రభుత్వం ఒక సంఘాన్ని నియమించింది సహకార వ్యవసాయ సంఘాలు పని చేస్తున్న తీరు తెన్నులను సవివరంగా పరిశీలించి సహకార వ్యవసాయ విధానాన్ని అభివృద్ధి పరిచేందుకు తగు మార్గాలు సూచించడంకోసం ఈ సంఘం ఏర్పాటు అయింది. ఈ సంఘం ఇటీవలనే పరిశీలనకు నివేదికను అంద జేసింది ఈ నివేదిక పరిశీలనలో వున్నది.

పర్యవేక్షక సిబ్బంది ఖర్చు క్రింద రూ 8.00 లక్షలు సమకూర్చడానికి అదనంగా 1974–75 లో 21 సహకార వ్యవసాయ సంఘాలకు రూ. 8.20 లక్షల మేరకు ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చేందుకు సంకల్పించబడింది, ఇప్పుడున్న సహకార వ్యవసాయ సంఘాలను తిరిగి పటిష్టవంతం చేసేందుకు ఒక కార్యక్రమం రూపొందించబడుతున్నది.

వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు :

ధరలను అదుపులోపెట్టి వాడకపు వస్తువులు సరసవు ధరలలో అందరకు లభించేటట్లు చూడడంకోసం నగరాలు, పట్టణ ప్రాంతాలు, ఒక మాదిరి పట్టణ ప్రాంతాలలో పెక్కు వాడకపుదార్ల సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేసేందుకు ప్రభుత్వం పెక్కు చర్యలు తీసుకున్నది ఇందుకు భారత ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చింది రాష్ట్రంలో 28 సహకార కేంద్ర స్టోర్లు ఉన్నాయి. వీటిలో దిగువతెల్పిన 12 స్టోర్లు డిపార్టుమెంటల్ స్టోర్లు నడుపుతున్నాయి.

"హైదరాబాదు, (సికిందరాబాదు, పాతబస్తీ,) విశాఖపట్నం, రాజమండ్రి, కాకినాడ, విజయవాడ, గుంటూరు, కర్నూలు, ఆదోని, అనంతపురం, చిత్తూరు, నిజామాబాదు, వరంగల్లులలో కేంద్ర స్టోర్లు హైదరాబాదు సహకార కేంద్ర వ్యాపార సంఘ డిపార్టుమెంటు స్టోరు నెలకొల్పే నిమిత్తం ఇటీవలనే భారత ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేసింది. హైదరాబాదు సహకార కేంద్ర వ్యాపార సంఘం లిమిటెడు మినహా మిగిలిన డిపార్టుమెంటు స్టోర్లు అన్నీ పని చేస్తున్నాయి. ఈ సంఘంకూడ త్వరలోనే పని ప్రారంభించగలదు. మన రాష్ట్రంలో 50 వేలకు పైబడి జనాభావున్న అన్ని పాపులలోను కేంద్ర స్టోర్లు వున్నాయి. 25,000 జనాభాను మించిన ప్రతిచోట దశల వారీగా వినియోగదార్ల స్టోర్లను నెలకొల్పాలని సంకల్పించబడింది, పౌర సరఫరాశాఖ కంట్రోలు వస్తువుల

పంపిణీ పనిని డిపార్ట్ మెంటు స్టోర్లకు, ఇతరి సహకార కేంద్ర స్టోర్లకు అప్పగించడం జరిగింది. నిత్యావసర సరుకులు అన్నిటిని సరసమైన ధరకు ప్రజలకు పంపిణీ చేయడంలో ఈ కేంద్ర స్టోర్లు ముఖ్య ప్రాత వహిస్తున్నాయి.

అంతేకాకుండా ఉస్మానియా, ఆంధ్ర, శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయాలలోని విద్యార్థులకు, సిబ్బందికి ఉపకరించే మూడు వినియోగ సహకార స్టోర్లుకూడా వున్నాయి. అనుబంధమైన సహకార కేంద్ర స్టోర్ల కార్యక్రమాలకు సమన్వయం చేయడం కోసం హైదరాబాదులోని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార కేంద్ర వాడకందార్ల స్టోర్ల సమాఖ్య ఒకటి ఉన్నది. జప్తు చేసినట్టి వస్తువులు, ఇతర అరుదుగా లభించే సరుకులతో పాటు కంట్రోలు బట్టను టోకున పంపకంచేసే పనిని ఈ సమాఖ్య, కేంద్ర స్టోర్ల ద్వారా నిర్వహిస్తున్నది. ఐదవ ప్రణాళికా కాలంలో వినియోగదార్ల ఉద్యమాన్ని పటిష్టంచేసి, సుస్థిరంచేయటానికి తలపెట్టబడింది. ఐదవ ప్రణాళికలో వాడకపు స్టోర్ల కోసం రూ. 80.00 లక్షలు కేటాయింపుచేయబడింది.

ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల వాడకపు దార్ల స్టోర్లతోసహా ప్రాథమిక వాడకపుదార్ల స్టోర్లు.

జంటనగరాలలోని ఇర్రమంజిలు, విజయనగరు, మలక్ పేట ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల కాలనీలలో మూడు, కృష్ణా జిల్లాలోని విజయవాడలో ఒకటి వీటితో కలుపుకొని (కొత్తగా ఏర్పాటైన ప్రకాశం జిల్లా మినహా) జిల్లా కేంద్రం ఒక్కొక్కదానికి ఒకటి చొప్పున రాష్ట్రంలో ఇరవై నాలుగు ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల వాడకపుదార్ల స్టోర్లు వున్నాయి వీటిలో తొమ్మిది స్టోర్లు-హైదరాబాదు, కర్నూలు, విజయవాడ, చిత్తూరు, నల్గొండ, ఆదిలాబాదు, మలక పేట, విజయనగర్ కాలనీ, అనంతపురంలోని స్టోర్లు రద్దు అయ్యాయి ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల వాడకపు దార్ల సహకార స్టోర్లలో సభ్యులుగా జిల్లా పరిషత్తు, పంచాయత్ సమితి, మునిసిపాలిటీలలోని, ఉద్యోగులను కూడా చేర్చుకోవడం జరిగింది ఈ స్టోర్ల మొత్తం సభ్యత్వం 85,487. వాటా మూల ధనం రూ. 5.71 లక్షలు, సాలుసరి టర్నోవరు రూ.1.48 కోట్లు.

రూ 31.44 లక్షల వాటా మూలధనంతోటి, 2 49 లక్షల సభ్యత్వం కలిగిన 787 ప్రాథమిక వాడకపుదార్ల స్టోర్లు వున్నాయి. రాష్ట్రంలో 800 మంది అంతకు ఎక్కువమంది పనిచేస్తున్న పారిశ్రామిక సంస్థలు అన్నింటిలోను వాడకపుదార్ల సహకార స్టోర్లు నడుస్తున్నాయి. వాటి మూలధనం, నిర్వహణ మూలధనం మేనేజీరియల్ సబ్సిడీవగైరాలకు ఆర్థికసహాయం చేయవలసిందిగా యాజమాన్య వర్గాలను కోరడంజరిగింది, ఇంతవరకు పారిశ్రామిక సంస్థలలో 88 వాడకపుదార్ల స్టోర్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. వీటికితోడు రైల్వే ఉద్యోగులకోసం 28 వాడకపు దార్ల స్టోర్లు కూడా వున్నాయి

రాష్ట్రంలోని ప్రాథమిక వాడకపుదార్ల స్టోర్లకు తోడ్పడటంకోసం 1974-75 లో వాటి మూలధనం కింద రూ. 2.00 లక్షలు మేనేజీరియల్ సబ్సిడీ క్రింద రూ. 32,000 కేటాయించటానికి సంకల్పించబడింది.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వాడకపువస్తువుల పంపిణీ :

రాష్ట్రంలో ఈ పథకం 1968–69 నుంచి అమలులోవున్నది. ఈ పథకం లక్ష్యాల ప్రకారం, దేశం మొత్తంమీది ధరలను అదుపులో వుంచడం కోసం రూపొందిసి ఏకీకృత కార్యక్రమం క్రింద సహకార పద్ధతిమీది గ్రామీణప్రాంతాలలో వాడకపుదార్ల కార్యకలాపాలను నిర్వహించవలసి వున్నది ప్రస్తుతం గ్రామ ప్రాంతాలలో వాడకపువస్తువులను మార్కెటింగు సంఘాలు, గ్రామీణ సంఘాలు లేదా సర్వీసు సహకార సంఘాలు పంపకం చేస్తున్నాయి, ఈ కార్యకలాపాల క్రింద 600 గ్రామీణ సంఘాలు, 100 మార్కెటింగు సంఘాలు ఏటా ఆరుకోట్ల రూపాయల వ్యాపారం సాగిస్తున్నాయి

మార్కెటు సంఘాలు ఈ పనిగురించి నియమించిన అదనపు సిబ్బందికి అయ్యేఖర్చును భరించడంకోసం మూడేండ్లపాటు ఐదువేల రూపాయల సబ్సిడీ వీటికి కేటాయించబడింది. బాగా పనిచేసే కొన్ని మార్కెటింగు సంఘాలు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వాడకపు వస్తువులను పంపిణీని సమర్థవంతంగా నిర్వహించడంకోసం వాటి వాటా మూలధనాన్ని ఎక్కువ చేయడం కోసం 1969–70, 1970–71 లలో రూ 1,90,000 లు సమకూర్చడం జరిగింది కేంద్ర వాడకపుదార్ల స్టోర్ల ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగు సంఘాలను అనుబంధించడం ద్వారా గ్రామీణ, పట్టణ వాడకపుదార్ల మధ్య ఎక్కువ సంధానాన్ని కలిగించడం కోసం చర్యలుకూడా తీసుకోబడుతున్నాయి ఇంతవరకు 46 ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగు సంఘాలను, కేంద్ర వాడకపుదార్ల సంఘాలకు అనుబంధించడం జరిగింది. ఈ పథకం క్రింద మార్కెటింగు సంఘాలకు మేనేజీరియల్ సబ్సిడీని సమకూర్చడం కోసం 1974–75 లో రూ 48,000 సమకూర్చబడింది.

సహకార సంఘాలద్వారా రసాయనిక ఎరువుల పంపిణీ :

రసాయనిక ఎరువుల పంపిణీ ప్రస్తుతం వివిధ ఏజెన్సీల ద్వారా వేరు వేరు స్థాయిలలో జరుగుతున్నది. రాష్ట్రీ సహకార రంగంలో ఎరువుల పంపిణీకై ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్రీ సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య ప్రధాన ఏజెన్సీగా పని చేస్తున్నది. ఇది రసాయనిక ఎరువులను జిల్లా సహకార మార్కెటింగు సంఘాలకు ప్రాథమిక మార్కెటింగు సంఘాలకు, పెంపకందార్ల సహకార సంఘాలు కొన్ని టికి, ఇతర సంఘాలకు సరఫరా చేస్తున్నది. 1973 74 లో రూ. 25 కోట్లు విలువచేసే 2,43,000 మెట్రిక్ టన్నుల రసాయినిక ఎరువులను సేకరించే కార్యక్రమాన్ని మార్కెటింగు సమాఖ్య రూపొందించింది. ఈ లక్ష్యానికిగాను, 1973–74 సంవత్సరంలో రూ. 10,79,710 ల విలువచేసే 78,054 మెట్రిక్ టన్నులు మాత్రమే సేకరించడం జరిగింది. అవసరమైన పరిమాణాల్లో ఎరువులు లభించకపోవడమే యిందుకు కారణం.

రసాయనిక ఎరువుల సేకరణ నిమిత్తం 1973-74 సంవత్సర కాలములో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య యొక్క ఋణసామర్థ్యాలను పెంపు జేయడానికి గాను వారికి మార్జిను పైకంగా (అదనపు వాటా మూలధనం) రూ. 12 లక్షల మొత్తం యివ్వబడింది. 1974-75 లో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్యకు, జిల్లా సహకార మార్కెటింగు సంఘాలకు మార్జిను పైకంగా బడ్జెటులో రూ. 40 లక్షల మొత్తం సమకూర్చబడింది.

మార్కెటింగు

రాష్ట్రంలో సహకార మార్కెటింగు సంఘాలు మూడు స్థాయిలలో పని చేస్తున్నాయి. రాష్ట్రస్థాయిలో ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య, జిల్లా స్థాయిలో సహకార మార్కెటింగు సంఘాలు, తాలూకా లేదా మండి స్థాయిలో ప్రాథమిక మార్కెటింగు సంఘాలు వున్నాయి. రాష్ట్రంలో 295 ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగు సంఘాలు, 20 జిల్లా సహకార మార్కెటింగు సంఘాలు వున్నాయి. ధాన్యం బియ్యం సేకరణలోను, రాశి ఎరువుల అమ్మకంలోను ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య సహకార సంఘాలకు సహాయం చేస్తున్నది.

రాష్ట్రంలో 1261 గోదాములను నిర్మించే నిమిత్తం సహకార సంఘాలకు యింతవరకు రూ. 2277.299 లక్షల ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేయబడింది. వీటిలో తర్వాత 97 గోదాములను వదలివేయడం జరిగింది మిగిలిన 1164 గోదాములకుగాను, 922 గోదాముల నిర్మాణం జరిగింది. త్వరలో మిగిలిన 242 గోదాముల నిర్మాణం పూర్తి చేయడానికి చర్య తీసుకొన బడుతున్నది. ఈ గోదాముల నిల్వశక్తి 2.66 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు-ప్రస్తుత 1974-75 బడ్జెటులో ఇందుకోసం రూ. 7.50 లక్షల మొత్తం సమకూర్చబడింది.

వివిధ రకాల ప్రాసెసింగు యూనిట్లు నెలకొల్పడం కోసం 31-3-1974 వరకు సహకార సంఘాలకు రూ. 389.82 లక్షల ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేయబడింది. 1973-74 లో ఆదిలాబాదులో ప్రత్తి గిన్నింగు, ప్రెస్సింగు యూనిట్లు, కరీంనగరులో నూనె మరియు సాల్వెంట్ యూనిట్లు, కరీంనగర్ లో వనస్పతి యూనిట్లు, సాలూరులో జీడిపప్పు మిల్లు-ఈ నాలుగు మధ్య తరహా ప్రాసెసింగు యూనిట్లను నెలకొల్పడానికి సంబంధించిన పథకాలను జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ మంజూరుచేసింది. ప్రస్తుత సంవత్సరం, అనగా 1974-75 లో రూ. 862.00 లక్షల మొత్తం వ్యయంతో కేంద్ర రంగం పథకం క్రింద చిన్నతరహా, మధ్యతరహా, పెద్దతరహాకు చెందిన మరొక ఏడు ప్రాసెసింగు యూనిట్లను నెలకొల్పేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి, జాతీయ

సహకార అభివృద్ధి సంస్థ నుంచి ఆర్థిక సహాయ మంజూరు పొందడానికి సంకల్పించ బడింది. పై మొత్తానికిగాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ. 69.85 లక్షల మొత్తం పెట్టుబడి పెట్టాల్సి వుంటుంది. ప్రణాళిక గరిష్ఠ పరిమితులపై వున్న నిర్బంధాల మూలంగా 1974-75 సంవత్సరానికి బడ్జెటులో ప్రణాళికా కేటాయింపుగా రూ. 10 00 లక్షలు మాత్రమే చేర్చేందుకు సంకల్పించబడింది.

1973-74 సంవత్సరంలో, ఉత్పత్తిదార్ల లెవీ క్రింద ధాన్యం వసూలుచేయ డానికై ప్రభుత్వం, తమ ఏజెంటుగా హైదరాబాదులోని ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్యను నియమించింది. ఉత్పత్తిదార్ల లెవీ క్రింద 1.20 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ధాన్యం లక్ష్యంగా నిర్ణయించబడింది బహిరంగ మార్కెటు నుండి 0.80 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు కొనుగోలు చేయవలసివున్నది. ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య తమకు సంబంధించిన సహకార సంఘాల తోడ్పాటుతో 31-3-1974 నాటికి ఉత్పత్తిదార్ల లెవీ క్రింద 45,814-00 మెట్రిక్ టన్నుల ధాన్యం సేకరించింది, బహిరంగ మార్కెటులో 6,822-80 మెట్రిక్ టన్నుల ధాన్యాన్ని కొనుగోలు చేసింది ఆ విధంగా సమాఖ్య రూ. 403 14 లక్షల విలువజేసే మొత్తం 52,686-00 మెట్రిక్ టన్నుల పరిమాణం గల ధాన్యాన్ని సేకరించింది.

సేకరణ కార్యకలాపాలు నిర్వహించడానికిగాను ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార మార్కెటింగు సమాఖ్య స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా నుండి రూ. 4.00 కోట్లు, హైదరాబాదులోని ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకు నుండి రూ. 2 00 కోట్లు రుణం తీసుకోవడానికి వీలుగా ప్రభుత్వం రూ. 6.00 కోట్లకు పూచీని యిచ్చింది. ప్రభుత్వ పూచీమీద సమాఖ్య హైదరాబాదులోని స్టేటు బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా నుండి రూ. 2.45 కోట్లు హైదరాబాదులోని ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్ర సహకారబ్యాంకు లిమిటెడు నుండి రూ. 1.93 కోట్లు అడ్వాన్సులు తీసుకుని ధాన్యం కొనుగోలు నిమిత్తం ఆ మొత్తాన్ని తనకు సంబంధించిన సహకార సంఘాలకు అందజేసింది.

హైదరాబాదులోని రాష్ట్ర సహకార యూనియన్ లిమిటెడుకు సహాయం

ఈ పథకం క్రింద, పత్రికలు కరపత్రాలు ప్రచురణద్వారా రాష్ట్రంలో సహకార సూత్రాల ప్రచారానికయ్యే ఖర్చు నిమిత్తం ప్రతి సంవత్సరం రూ. 28,000లు గ్రాంటు ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార సంఘాల యూనియనుకు చెల్లించబడుతుంది కాగితం, ముద్రణ సామగ్రి ధరలు పెరిగిన దృష్ట్యా, 1974-75 లో రూ. 50,000 లు గ్రాంటుగా యివ్వాలని సంకల్పించడం జరిగింది.

సభ్యుల బోధనా పథకం : హైదరాబాదులోని ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర సహకార యూనియను లిమిటెడు. వారు యీ పథకాన్ని అమలుపరుస్తున్నారు. జిల్లాకు ఒకరుచొప్పున 22 మంది ఎడ్యుకేషనల్ ఇన్స్ట్రక్టర్లు ఈ పథకంక్రింద పని చేయుచున్నారు, ఈ 22 మందికి ప్రత్యేక శ్రేణికి చెందిన డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు/ చీఫ్ ఎడ్యుకేషను అధికారి సహాయం చేస్తారు. హైదరాబాదులోని ప్రచార శాకటంలో ఒక ఇన్స్ట్రక్టరు పనిచేస్తున్నాడు. సహకార సంస్థల ఉద్యోగులకు, కార్యవర్గ సభ్యులు, యాజమాన్యసంఘ సభ్యులు సహకార సంస్థలలో సభ్యులుగా చేరబోయేవారికి సహకార విషయాలకు సంబంధించి సూత్రాల గురించి, పద్ధతులు, గురించి ఈ ఇన్స్ట్రక్టర్లు శిక్షణ ఇస్తారు.

1973–74లో పథకాన్ని అమలు జరపడంలో అయిన రూ. 1.16 లక్షల వ్యయాన్ని పూర్తిగా ప్రభుత్వం భరించింది. ఇదే పద్ధతిలో 1974–75లో కూడ పథకాన్ని అమలు జరపాలని సంకల్పించబడింది.

జూనియర్ సిబ్బందికి శిక్షణ : ఈపథకం క్రింద హైదరాబాదు, విజయవాడ, రాజమండ్రి, అనంతపురంలలో నాలుగు జూనియర్ సహకార శిక్షణ కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నాయి. ఇవి సహకార సంస్థలలో పనిచేస్తున్న అనధికార ఉద్యోగులకు సహకార సూత్రాలగురించి, పద్ధతులు గురించీ, ఇందుకు సంబంధించిన తదితర విషయాలలోను 30 వారాలపాటు శిక్షణ నిస్తాయి. పైనపేర్కొన్న నాలుగు కేంద్రాలు కాక నేరుగా నియమించబడే జూనియర్ ఇనస్పెక్టర్లకు. సీనియర్ ఇనస్పెక్టర్లకు శిక్షణ నిచ్చేందుకు హైదరాబాదు కేంద్ర సహకార సంస్థ ఒకటి వుంది. అన్ని శిక్షణా కేంద్రాల్లో డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్లు ప్రిన్సిపాళ్ళుగాను, సహకార సబ్ రిజిస్ట్రార్లు లెక్చెరర్లుగాను పని చేస్తున్నారు. 1973–74లో అనగా 1974 జూలై తో అంతమయ్యే ప్రస్తుత కాలంలో నాలుగు కేంద్రాలలో 58 మంది అభ్యర్థులు శిక్షణ పొందుతున్నారు. 1973–74లో ఈ పథకం అమలు జరగడానికిగాను రూ. 3.02 లక్షల మొత్తం వెచ్చించబడింది. 1974–75లో కూడ రూ. 3.00 లక్షల వ్యయంతో ఈ పథకాన్ని అమలుజరపాలని సంకల్పించ బడింది.

శిక్షణ పొందుతున్న అభ్యర్థులకు ఉపకారవేతనం : నాలుగు సహకార శిక్షణ కేంద్రాల్లో శిక్షణ పొందుతున్న అనధికారులైన అభ్యర్థులకు ఆచరణాత్మక శిక్షణ కాలంలో ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ, 40.00ల చొప్పున ఉపకార వేతనం, నెలకు రూ. 20·00ల ప్రయాణ భత్యం చెల్లించబడుతుంది. 1973–74లో ఈ పథకం క్రింద రూ. 1.071 లక్షలు వ్యయమయింది. 1974–75లో ఇందునిమిత్తం రూ. 1.32 లక్షలు కేటాయించాలని సంకల్పించబడింది

ఇంటర్మీడియట్, సీనియరు అధికారులకు శిక్షణ : ఈ పథకం క్రింద, వివిధ ఏజన్సీలు నడిపే వేర్వేరు శిక్షణ కోర్సులలో శిక్షణకై వివిధ తరగతులకు చెందిన శాఖలో అధికారులను పంపడం జరుగుతున్నది. హెచ్.డి పి శిక్షణకై 13 గ్రూరు సీనియర్ ఇనస్పెక్టర్లు, ఒక సహకార సబ్ రిజిస్ట్రారు పంపబడ్డారు. దీనికి అయిన వ్యయం రూ. 41,883లు. 1974–75లో కూడ శిక్షణ కోర్సులకు అధికార్లను పంపాలని సంకల్పించబడింది. ఇందుకై రూ. 1 351 లక్షలు కేటాయించబడింది,

ముగింపు

బలహీన వర్గాల వారికి సేవచేసేందుకు వీలుగా సహకార సంస్థలను తీర్చి దిద్దాలన్నది ప్రభుత్వ విధానంగా కొనసాగగలదు. ఇందుకై ఉద్దేశించిన కార్యక్రమాలకు ఆతోధికంగా నిధులను కేటాయించడం మూలంగా కొంతవరకు దీనిని సాధించవచ్చును. అయితే సహకారోద్యమంలో అధికారులూ, అనధికారులూ ద్విగుణీకృతంగా కృషి చేయడం అవసరం. సహకార సంఘాలద్వారా బలహీన వర్గాల ఆర్థిక స్థితిగతులను మెరుగు పరచాలనే ప్రభుత్వ విధానాన్ని అమలు జరపడంలో శక్తివంతమైన సాధనంగా ఉపకరించేటట్లు సహకార శాఖ పరిపాలనా యంత్రాంగం రూపొందించబడుతుంది. దుర్వినియోగం కేసులు మొదలైనవాటి పనిచూసే నిమిత్తం సహకార సంఘాల రిజిస్ట్రారు కార్యాలయంలో సహకార సంఘాల జాయింటు రిజిస్ట్రారును నియమించాలని నిశ్చయమయింది అవసరమయితే సహాయక సిబ్బందిని మంజూరు విషయంకూడ పరిశీలించడం జరుగుతుంది. స్వాభావికంగా, సహకార సంఘాలు కేవలం అనధికారులు నిర్వహించే స్వచ్ఛంద సంస్థలు సహకార సంఘాల అనధికార నిర్వాహకులకు మిత్రుడుగా, తాత్వికునిగా, మార్గదర్శకునిగా ప్రభుత్వ సహకార శాఖ పనిచేస్తుంది. ఈ సందర్భాన్నివురస్కరించుకుని సహకార ఉద్యమాన్ని ప్రయోజనాత్మకంగా తీర్చిదిద్దడంలో సహకార సంఘాల అనధికార నిర్వాహకులు, గౌరవనీయులైన శాసన సభ్యులు తమ సహాయ సహకారాలను, అండదండలను అందజేయగలరని ప్రభుత్వం ఆశిస్తున్నది అట్టి సహాయ సహకారాలు, అండదండలు సంపూర్ణంగా ప్రభుత్వానికి లభించగలవని విశ్వసించబడుతున్నది.